लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक सर्वेक्षण २०८२/८३

लुम्बिनी प्रदेश सरकार

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

२०८३

प्राक्कथन

लुम्बिनी प्रदेशको समग्र आर्थिक, सामाजिक एवम् भौतिक विकासका पक्ष समेटिएको आर्थिक सर्वेक्षण, २०८२/८३ सार्वजनिक गरेको छु। यसमा मुख्यरूपमा चालु आर्थिक वर्षको प्रथम नौ महिना र गत आर्थिक वर्षको प्रदेशको समग्र आर्थिक अवस्था प्रस्तुत गरिएको छ। प्रस्तुत आर्थिक सर्वेक्षणमा सार्वजनिक वित्त, वित्तीय क्षेत्र, गरिबी निवारण, मानव विकास, रोजगारी, कृषि, वन, उद्योग, वाणिज्य, स्वास्थ्य, शिक्षा, पर्यटन, भौतिक पूर्वाधार र उर्जा क्षेत्रमा भएका विकासको स्थिति चित्रण गरिएको छ।

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट प्रकाशित प्रतिवेदन, नेपाल सरकारको आर्थिक सर्वेक्षण २०८२/८३, नेपाल राष्ट्र बैङ्क तथा नेपाल बीमा प्राधिकरण लगायत निकायले प्रकाशन गरेका पछिल्ला तथ्याङ्कका आधारमा प्रस्तुत आर्थिक सर्वेक्षण तयार गरिएको छ। साथै, प्रदेशका विषयगत मन्त्रालय तथा निकायबाट प्राप्त प्राथमिक तथा द्वितीय तथ्याङ्कलाई समेत आधार लिइएको छ।

अन्त्यमा, आर्थिक सर्वेक्षण तयार गर्ने कार्यमा संलग्न आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा आर्थिक सर्वेक्षण तयारीमा सहयोग पुऱ्याउने मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, प्रदेश सरकारका विषयगत मन्त्रालय, प्रदेश योजना आयोग, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, नेपाल राष्ट्र बैङ्क र अन्य संघ संस्थालाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

जेठ, २०८३

धनेन्द्र कार्की
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री

विषय-सूची

प्राक्कथन

तालिका सूची

चार्ट सूची

छोटकरी रूप

कार्यकारी सारांश १

१. समग्र आर्थिक अवस्था ८

२. सार्वजनिक वित्त २२

३. मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्र ३६

४. गरिबी निवारण, मानव विकास तथा रोजगारी ४३

५. कृषि वन तथा भूमि सुधार ५३

६. उद्योग र पर्यटन ६१

७. भौतिक पूर्वाधार, सिँचाई, ऊर्जा र यातायात ६७

८. सामाजिक क्षेत्र ७५

९. सार्वजनिक सेवा र सुशासन ८७

१०. आवधिक योजना तथा अन्तरसम्बन्धित विषयवस्तु ९४

तालिका-सूची

तालिका नं.	तालिका-सूची	पेज नं.
तालिका १ (क)	प्रदेश अनुसारको उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क (आधारवर्षः २०८०/८१)	१२
तालिका २ (क)	लुम्बिनी प्रदेश सरकारको सञ्चित कोषको अवस्था (रु.करोडमा)	२३
तालिका २ (ख)	प्रदेश सरकारको वित्तको आकार (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशत)	२४
तालिका २ (ग)	प्रदेश सरकारको आयको संरचना (प्रतिशतमा)	२६
तालिका २ (घ)	प्रदेश सरकारको राजस्व (रु.करोडमा)	२६
तालिका २ (ङ)	कर तथा गैर कर राजस्व (रु.करोडमा)	२७
तालिका २ (च)	नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानको विवरण (करोडमा)	२८
तालिका २ (छ)	नेपाल सरकारको राजस्व बाँडफाँटको (करोडमा)	२८
तालिका २ (ज)	नेपाल सरकारबाट प्राप्त रोयल्टी (करोडमा)	२८
तालिका २ (झ)	सवारी साधन कर (करोडमा)	२९
तालिका २ (ञ)	स्थानीय तह मार्फत सङ्कलन तथा बाँडफाँट भई प्राप्त राजस्व(करोडमा)	२९
तालिका २ (ट)	पछिल्लो ३ आर्थिक वर्षको बजेट र चैत्र मसान्तसम्मको खर्च स्थिति	३०
तालिका २ (ठ)	खर्च व्यहोर्ने स्रोत (कुल प्रदेश सरकारको खर्च प्रतिशतमा)	३१
तालिका २ (ड)	नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानबाट भएको खर्च (करोडमा)	३२
तालिका २ (ढ)	नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानको खर्च स्थिति (प्रतिशतमा)	३२
तालिका २ (ण)	सङ्घीय अनुदान फिर्ता (रु.करोडमा)	३२
तालिका २ (त)	प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहलाई वित्तीय हस्तान्तरण (रु. करोडमा)	३३
तालिका २ (थ)	स्थानीय तहलाई अनुदान निकासा (शुरु विनियोजित बजेटको आधारमा)	३३
तालिका २ (द)	प्रदेश सरकारको पुँजीगत खर्चको प्रवृत्ति (रु. करोडमा)	३४
तालिका २ (ध)	प्रदेश सरकारको खर्च अवस्था	३४
तालिका २ (न)	प्रदेश सञ्चित कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको विवरण* (रु. करोडमा)	३५
तालिका २ (प)	प्रदेशगत स्थानीय तहको खर्च अवस्था* (रू. करोडमा)	३५
तालिका ३ (क)	प्रदेश अनुसार बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सङ्ख्या*	३६
तालिका ३ (ख)	लुम्बिनी प्रदेशमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सङ्ख्या	३७
तालिका ३ (ग)	जिल्ला अनुसार बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सङ्ख्या	३७
तालिका ३ (घ)	लुम्बिनी प्रदेशमा बैङ्किङ सेवाको अवस्था	३८
तालिका ३ (ङ)	कर्जा प्रवाह तथा निक्षेप सङ्कलन (रु.करोडमा)	३८
तालिका ३ (च)	लुम्बिनी प्रदेशमा बीमा सेवा	३९
तालिका ३ (छ)	लुम्बिनी प्रदेशमा बीमा व्यावसाय	४०
तालिका ३ (ज)	जीवन बीमा शुल्क सङ्कलन (रु.करोडमा)	४०
तालिका ३ (झ)	निर्जीवन बीमा शुल्क सङ्कलन (रु.करोडमा)	४१
तालिका ३ (ञ)	लुम्बिनी प्रदेशका सहकारी	४१
तालिका ३ (ट)	लुम्बिनी प्रदेशका सहकारीहरूको जिल्लागत विवरण	४२

तालिका नं.	तालिका-सूची	पेज नं.
तालिका ३ (ठ)	सेयर सदस्य सङ्ख्या २०८२/८३*	४२
तालिका ३ (ड)	सहकारीहरुको वित्तीय विवरण (रु.करोडमा)	४२
तालिका ४ (क)	आधारभूत आवश्यकता लागत र विश्लेषणात्मक क्षेत्र अनुसार मूल्य सूचकाङ्क	४३
तालिका ४ (ख)	प्रदेशगत गरिबीको दर, विषमता र गहनता	४४
तालिका ४ (ग)	लुम्बिनी प्रदेशमा गरिबीको अवस्था	४५
तालिका ४ (घ)	लुम्बिनी प्रदेशका जिल्लाहरुको गरिबीको अवस्था	४५
तालिका ४ (ङ)	लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा कम गरिबीको दर भएका १० स्थानीय तहहरु	४६
तालिका ४ (च)	लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी गरिबीको दर भएका १० स्थानीय तहहरु	४६
तालिका ४ (छ)	बहुआयामिक गरिबीको स्थिति	४७
तालिका ४ (ज)	बहुआयामिक गरिबीका पक्षहरू	४८
तालिका ४ (झ)	प्रदेशअनुसार औसत आयु (वर्षमा)	४९
तालिका ४ (ञ)	सूचीकृत भएका बेरोजगारहरूको प्रदेशगत विवरण (सङ्ख्यामा)	५०
तालिका ४ (ट)	सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध रोजगारदाता र योगदानकर्ताको विवरण	५०
तालिका ४ (ठ)	वैदेशिक रोजगारमा जान श्रम स्वीकृति लिनेको जिल्लागत स्थिति	५१
तालिका ४ (ड)	वैदेशिक रोजगारमा जान श्रम स्वीकृति लिनेको स्थिति	५२
तालिका ५ (क)	कृषि उत्पादन (मेट्रिक टनमा)	५३
तालिका ५ (ख)	कृषि उत्पादन (मेट्रिक टनमा)	५४
तालिका ५ (ग)	पशुपन्छीजन्य तथा मत्स्य उत्पादन (मेट्रिक टनमा)	५४
तालिका ५ (घ)	पशुपन्छी सङ्ख्या	५५
तालिका ५ (ङ)	रासायनिक मल आपूर्ति (मेट्रिक टनमा)	५५
तालिका ५ (च)	ब्याज अनुदान (रु.हजारमा)	५५
तालिका ५ (छ)	आ.व. २०८१/८२ मा शुलभ कर्जा ब्याजमा अनुदान प्राप्त गरेको आयोजना	५५
तालिका ५ (ज)	कृषक परिवार र आम्दानीको स्रोत	५६
तालिका ५ (झ)	वन क्षेत्रको अवस्था	५७
तालिका ५ (ञ)	काठ उत्पादन (घन फिट)	५८
तालिका ५ (ट)	दाउराको उत्पादन (चट्टामा)	५८
तालिका ५ (ठ)	लुम्बिनी प्रदेशमा रहेका भूमिहीन दलित, सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोवासी	५९
तालिका ५ (ड)	प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा भएको घरजग्गा रजिष्ट्रेसन दस्तुर (रु.करोडमा)	६०
तालिका ६ (क)	लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको प्रदेशगत विवरण	६१
तालिका ६ (ख)	कम्पनी दर्ताको प्रदेशगत विवरण	६१
तालिका ६ (ग)	उद्योग दर्ता, नवीकरण तथा लगतकट्टा	६२
तालिका ६ (घ)	व्यापारिक फर्म दर्ता, नवीकरण तथा लगतकट्टा	६२
तालिका ६ (ङ)	जिल्ला अनुसार उद्योग र वाणिज्यहरूको दर्ता तथा लगतकट्टा*	६३
तालिका ६ (च)	लुम्बिनी क्षेत्रमा आएका पर्यटक	६४
तालिका ६ (छ)	लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका तेस्रो मुलुकका नागरिक (मुख्य पाँच मुलुक)	६४

तालिका नं.	तालिका-सूची	पेज नं.
तालिका ६ (ज)	महिना अनुसार लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका तेस्रो मुलुकका नागरिक	६५
तालिका ६ (झ)	पाल्पा दरवार सङ्ग्रहालय अवलोकन गर्ने पर्यटकको सङ्ख्या	६५
तालिका ६ (ञ)	लुम्बिनी प्रदेशमा सञ्चालित क्यासिनोहरू	६६
तालिका ६ (ट)	लुम्बिनी प्रदेशमा सञ्चालित तारे होटलको सङ्ख्या	६६
तालिका ७ (क)	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयमार्फत निर्माण भएका सडक (किलोमिटरमा)	६७
तालिका ७ (ख)	शहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालयमार्फत निर्माण भएका सडक (किलोमिटरमा)	६७
तालिका ७ (ग)	लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट निर्माण भएका पुल (सङ्ख्या)	६८
तालिका ७ (घ)	लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट निर्माण भएका एकीकृत वस्ती र घरहरू	६८
तालिका ७ (ङ)	लुम्बिनी प्रदेशका ग्रामीण, शहरी तथा शहरोन्मुख जनसङ्ख्या	६८
तालिका ७ (च)	सिंचाइ तथा नदी नियन्त्रण सम्बन्धी उपलब्धि	६९
तालिका ७ (छ)	सिंचाइ सुविधाको अवस्था	७०
तालिका ७ (ज)	राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच प्राप्त प्रदेशगत जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)	७०
तालिका ७ (झ)	प्रदेशगत विद्युत उत्पादन क्षमता (मेगावाटमा)	७१
तालिका ७ (ञ)	लुम्बिनी प्रदेशमा विद्युतीकरण	७१
तालिका ७ (ट)	लुम्बिनी प्रदेशमा विद्युतीकरण	७१
तालिका ७ (ठ)	खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गर्ने इन्धन अनुसारको घरपरिवार (प्रतिशतमा)	७२
तालिका ७ (ड)	प्रदेशगत पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता	७२
तालिका ७ (ढ)	लुम्बिनी प्रदेशमा दर्ता भएका सवारी साधन सङ्ख्या	७३
तालिका ७ (ण)	लुम्बिनी प्रदेशमा चालक अनुमतिपत्र सम्बन्धी सेवा	७३
तालिका ७ (त)	लुम्बिनी प्रदेशमा भएका उडान सङ्ख्या	७४
तालिका ७ (थ)	लुम्बिनी प्रदेशमा भएका उडानमार्फत यात्रा गरेका यात्रु	७४
तालिका ८ (क)	प्रदेश अनुसार विद्यालय सङ्ख्या	७५
तालिका ८ (ख)	सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक सङ्ख्या	७५
तालिका ८ (ग)	प्रदेशगत रूपमा विद्यार्थी भर्नाको विवरण (हजारमा)	७६
तालिका ८ (घ)	प्रदेशगत रूपमा विद्यार्थी खुद भर्नादर (प्रतिशतमा)	७७
तालिका ८ (ङ)	माध्यमिक शिक्षा परीक्षा, कक्षा १० (SEE) २082 को नतिजा विवरण	७७
तालिका ८ (च)	सबैभन्दा बढी विद्यार्थी सङ्ख्या रहेका दश सामुदायिक विद्यालय	७८
तालिका ८ (छ)	लुम्बिनी प्रदेश सरकारका कार्य	७८
तालिका ८ (ज)	साक्षरता दर सबैभन्दा कम भएका लुम्बिनी प्रदेशका पाँच स्थानीय तह	७९
तालिका ८ (झ)	साक्षरता दर सबैभन्दा धेरै भएका लुम्बिनी प्रदेशका पाँच स्थानीय तह	७९
तालिका ८ (ञ)	अस्पताल सुविधा लिएको प्रदेशगत विवरण (पटक हजारमा)	७९
तालिका ८ (ट)	लुम्बिनी प्रदेश सरकारका प्रादेशिक अस्पताल	८०
तालिका ८ (ठ)	लुम्बिनी प्रदेशमा स्वास्थ्यको अवस्था	८१
तालिका ८ (ड)	लुम्बिनी प्रदेशमा स्वास्थ्यको अवस्था	८१

तालिका नं.	तालिका-सूची	पेज नं.
तालिका ८ (ढ)	प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराएको विशेष स्वास्थ्य सुविधा	८३
तालिका ८ (ण)	प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराएको विशेष स्वास्थ्य सेवा	८३
तालिका ८ (त)	खानेपानी सम्बन्धी उपलब्धि	८४
तालिका ८ (थ)	खानेपानी सम्बन्धी उपलब्धि (cont..)	८५
तालिका ८ (द)	खानेपानी सम्बन्धी उपलब्धि (cont..)	८५
तालिका ८ (ध)	शौचालय प्रयोगको जिल्लागत अवस्था (प्रतिशतमा)	८६
तालिका ९ (क)	विज्ञापन भएका पद सङ्ख्या	८८
तालिका ९ (ख)	लिङ्गको आधारमा स्वीकृत दरखास्त	८८
तालिका ९ (ग)	सिफारिस गरिएको पद सङ्ख्या	८९
तालिका ९ (घ)	प्रदेशगत (तीनै तहका) उजुरीको विवरण (प्रतिशतमा)	८९
तालिका ९ (ङ)	सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको प्रदेशगत उजुरीको विवरण	८९
तालिका ९ (च)	तीन तहका निकायहरूसँग सम्बन्धित उजुरी प्रतिशत	९०
तालिका ९ (छ)	प्रतिरक्षा गरिएका मुद्दा विवरण	९१
तालिका ९ (ज)	प्रदेशगत बेरूजु (सरकारी कार्यालयतर्फ रु.हजारमा)	९१
तालिका ९ (झ)	प्रदेशगत अद्यावधिक बेरूजु (सरकारी कार्यालयतर्फ रु.हजारमा)	९२
तालिका ९ (ञ)	स्थानीय तहको बेरूजु (सरकारी कार्यालयतर्फ रु.लाखमा)	९२
तालिका ९ (ट)	कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन वापत प्रदेश सरकारले प्राप्त गरेको अङ्क	९३
तालिका १० (क)	प्रथम आवधिक योजना अवधिको प्रगति	९४
तालिका १० (ख)	लुम्बिनी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजनाको परिमाणात्मक लक्ष्य	९६
तालिका १० (ग)	लुम्बिनी प्रदेशको दिगो विकासका लक्ष्यका सूचकमा भएका उपलब्धिहरू	९७
तालिका १० (घ)	लुम्बिनी प्रदेशको दिगो विकास लक्ष्य र बजेट विनियोजन	९९
तालिका १० (ङ)	लैङ्गिक उत्तरदायी तथा जलवायु परिवर्तन अनुसारको बजेट	९९
तालिका १० (च)	इन्जिनियरिङ्ग तथा सूचना प्रविधि अध्ययन संस्थानमा अध्ययनरत विद्यार्थी सङ्ख्या	१०२

चार्ट-सूची

चार्ट नं.	चार्ट-सूची	पृष्ठ
चार्ट १ (क)	कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	९
चार्ट १ (ख)	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि र गैरकृषि क्षेत्रको योगदान (प्रतिशतमा)	९
चार्ट १ (ग)	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत वृद्धिदर (प्रतिशत)	१०
चार्ट १ (घ)	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा क्षेत्रगत योगदान (प्रतिशतमा)	१०
चार्ट १ (ङ)	प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आय (अमेरिकी डलर)	११
चार्ट १ (च)	लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	११
चार्ट १ (छ)	पछिल्लो ३ आर्थिक वर्षको प्रदेशगत आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१२
चार्ट १ (ज)	राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान (प्रतिशतमा)	१३
चार्ट १ (झ)	प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)	१३
चार्ट १ (ञ)	प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा क्षेत्रगत वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१४
चार्ट १ (ट)	आधारभूत मूल्यमा कृषि र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर	१४
चार्ट १ (ठ)	प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (डलरमा)	१५
चार्ट १ (ड)	कृषि, वन तथा मत्स्य	१५
चार्ट १ (ढ)	खानी तथा उत्खनन्	१६
चार्ट १ (ण)	उद्योग	१६
चार्ट १ (त)	विद्युत, ग्याँस, वाष्प तथा वातानुकूलित आपूर्ति सेवा	१७
चार्ट १ (थ)	निर्माण	१७
चार्ट १ (द)	थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत सेवा	१८
चार्ट १ (ध)	यातायात तथा भण्डारण	१८
चार्ट १ (न)	आवास तथा भोजन	१९
चार्ट १ (प)	वित्तीय तथा बीमा	१९
चार्ट १ (फ)	घरजग्गा कारोबार	२०
चार्ट १ (ब)	सार्वजनिक प्रशासन तथा रक्षा	२०
चार्ट १ (भ)	शिक्षा क्षेत्र	२१
चार्ट १ (म)	स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	२१

चार्ट नं.	चार्ट-सूची	पृष्ठ
चार्ट २ (क)	प्रदेश सरकारको वित्तको आकार र प्रवृत्ति (रु.करोडमा)	२३
चार्ट २ (ख)	प्रदेश सरकारको बजेट र राजस्व सन्तुलनको प्रवृत्ति (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशत)	२५
चार्ट २ (ग)	प्रदेश सरकारको आयको संरचना (प्रतिशतमा)	२५
चार्ट २ (घ)	प्रदेश सरकारको राजस्व संरचना (प्रतिशतमा)	२७
चार्ट २ (ङ)	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको चालु र पुँजीगत खर्चको प्रतिशत	३०
चार्ट २ (च)	प्रदेश सरकारको खर्च संरचना (प्रतिशतमा)	३१
चार्ट ३ (क)	बीमा कम्पनी (बीमक) का प्रदेशगत शाखा विवरण	३९
चार्ट ४ (क)	प्रदेशगत बहुआयामिक गरिबीको दर	४८
चार्ट ४ (ख)	प्रदेशगत मानव विकास सूचकाङ्क	४९
चार्ट ८ (क)	विद्यालयको किसिम अनुसार विद्यार्थी भर्नाको विवरण (हजारमा)	७६
चार्ट ८ (ख)	बीमित जनसङ्ख्या प्रतिशत	८२
चार्ट ८ (ग)	प्रदेश अनुसार मातृ मृत्युदर (प्रति लाख जन्ममा)	८४
चार्ट ८ (घ)	प्रदेश अनुसार कुपोषणको अवस्था	८४

छोटकरी रुप

AI	Artificial Intelligence
B.Tech	Bachelor of Technology
COPOMIS	Co-operative and Poverty Management Information System
CS	Computer Science
DHIS	District Health Information System
GDP	Gross Domestic Product
GPA	Grade Point Average
GVA	Gross Value Added
HMIS	Health Management Information System
IMF	International Monetary Fund
IPFMS	Integrated Public Finance Management System
LMBIS	Line Ministry Budget Information System
M.Tech	Master of Technology
NAMS	Nepal Audit Management System
NSO	National Statistics Office
PAMS	Public Assets Management System
PLMBIS	Province Line Ministry Budget Information System
PTSA	Provincial Treasury Single Account
QR Code	Quick Response Code
RMIS	Revenue Management Information System
SBA	Skilled Birth Attendant
SDGs	Sustainable Development Goals
SEE	Secondary Education Examination
SuTRA	Sub-National Treasury Regulatory Application
TSA	Treasury Single Account
USD	United State Dollar
VAT	Value Added Tax
आ.व.	आर्थिक वर्ष
कि.मि.	किलोमिटर
के.जी.	किलोग्राम
गा.पा.	गाँउपालिका
न.पा.	नगरपालिका
मे.ट.	मेट्रिक टन
मे.वा.	मेगावाट

कार्यकारी सारांश

१. मध्यपूर्वी एशियामा जारी युद्ध, विश्व भू-राजनीतिक तनाव र इन्धनको मूल्यमा भएको भारी वृद्धि लगायतका कारणबाट मुलुकको अर्थतन्त्र प्रभावित हुन पुगेको छ। युद्धले गर्दा बढेको पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यका कारण उपभोग्य वस्तु लगायत निर्माण सामग्रीको मूल्यमा वृद्धि हुन गई समग्र अर्थतन्त्रमा असर गरेको छ।

२. चालु आर्थिक वर्षमा राष्ट्रिय अर्थतन्त्र न्यून दरमा विस्तार हुने अनुमान छ। विद्युत तथा ग्यास क्षेत्रमा उल्लेख्य वृद्धि भएता पनि कृषि क्षेत्रको न्यून वृद्धि र यातायात तथा भण्डारण, सूचना तथा सञ्चार, खुद्रा व्यापार लगायत क्षेत्रमा भएको सामान्य वृद्धिका कारण आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपालको आर्थिक वृद्धि ३.८५ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धि ४.४३ प्रतिशत रहेको थियो।

३. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा उपभोक्ताको मूल्यमा रू.८ खर्ब ८४ अर्ब रहेको लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा रू.९ खर्ब ३७ अर्ब रहने तथा आर्थिक वृद्धिदर २.८७ प्रतिशत हुने पूर्वानुमान रहेको छ।

४. चालु आर्थिक वर्षमा आधारभूत मूल्यमा कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर २.३ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर २.९ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ३.३ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ३.८ प्रतिशत रहेको थियो।

५. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपालको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १५१३ अमेरिकी डलर र लुम्बिनी प्रदेशको १२०८ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान रहेको छ। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा बागमती प्रदेशको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन सबैभन्दा बढी २६४४ अमेरिकी डलर र मधेश प्रदेशको सबैभन्दा न्यून ९३४ अमेरिकी डलर रहने अनुमान छ।

६. चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको कुल आय रू.२१ अर्ब ४१ करोड पुगेको छ। प्रदेश सरकारको कुल आयमध्ये आन्तरिक राजस्वको हिस्सा १८.३३ प्रतिशत, बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व हिस्सा ३७.९५ प्रतिशत, सङ्घबाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरणको हिस्सा ४०.८९ प्रतिशत र अन्य प्राप्तिको हिस्सा २.८३ प्रतिशत रहेको छ।

७. चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ चैत्र मसान्तसम्म परिचालित कुल राजस्वमध्ये कर र गैरकर राजस्व क्रमशः रू. १० अर्ब २३ करोड र रू.१ अर्ब ८२ करोड रहेको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा उक्त राजस्व क्रमशः रू.९ अर्ब ५९ करोड र रू.१ अर्ब ४८ करोड रहेको थियो।

८. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशको कुल खर्च ७१.५७ प्रतिशत रहेकोमा चालु र पुँजीगत खर्च क्रमशः ७०.२९ र ७२.३१ प्रतिशत रहेको थियो। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको खर्च गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ५.४५ प्रतिशत विन्दुले घटी ३४.२५ प्रतिशत पुगेको छ।

९. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को चैत्र मसान्तसम्म पुँजीगत खर्च रू.९ अर्ब ४७ करोड भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को सोही अवधिमा रू.७ अर्ब ५९ करोड खर्च भएको देखिन्छ। समीक्षा अवधिमा गत आर्थिक वर्षको तुलनामा पुँजीगत खर्च ६.२४ प्रतिशत विन्दुले घटेको छ।

१०. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहलाई वित्तीय समानीकरण, सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदान बापत कुल रू.२ अर्ब ६१ करोड रकम हस्तान्तरण भएको थियो। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म कुल रू.१ अर्ब ५३ करोड हस्तान्तरण भएको छ भने गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा जम्मा रू.१ अर्ब ६२ करोड अनुदान हस्तान्तरण भएको थियो।

११. गत आर्थिक वर्षमा प्रदेशगत खर्चमध्ये पुँजीगत खर्चको हिस्सा मधेस प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ६८.८ प्रतिशत, कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा कम ४९.० प्रतिशत र लुम्बिनी प्रदेशको पुँजीगत खर्चको अंश ६४.२ प्रतिशत रहेको थियो।

१२. लुम्बिनी प्रदेशका सबै १०९ स्थानीय तहमा वाणिज्य बैङ्कका शाखा स्थापना भई सञ्चालनमा रहेका छन्। २०८२ चैत्र मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैङ्कका ७४४, विकास बैङ्कका २५२, वित्त कम्पनीका ४७ तथा लघुवित्त संस्थाका १,०९६ गरी कुल २,१३८ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखाहरु सञ्चालनमा रहेका छन्।

१३. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ असार मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशभित्र रहेका बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा निक्षेप सङ्कलन रु.६ खर्ब ६४ अर्ब ८७ करोड रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म १३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.७ खर्ब ५६ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ।

१४. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ असार मसान्तमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाबाट कर्जा प्रवाह रु.५ खर्ब ७९ अर्ब ५६ करोड रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तमा ३.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.५ खर्ब ९७ अर्ब ९७ करोड पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तमा निक्षेप सङ्कलनमा भएको वृद्धिको अनुपातमा कर्जा प्रवाह विस्तार हुन सकेको देखिँदैन।

१५. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्ममा विभिन्न बीमालेखहरूबाट सङ्कलन भएको कुल रु.१ खर्ब ४३ अर्ब ८१ करोड जीवन बीमा शुल्कमध्ये लुम्बिनी प्रदेशबाट मात्र रु.२२

अर्ब ८६ करोड र सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशबाट रु.६३ अर्ब १७ करोड सङ्कलन भएको छ। सङ्कलन भएको कुल जीवन बीमा शुल्क मध्ये लुम्बिनी प्रदेशको हिस्सा १५.९ प्रतिशत रहेको छ।

१६. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्ममा विभिन्न बीमालेखहरूबाट सङ्कलन भएको कुल रु.३७ अर्ब २७ करोड निर्जीवन बीमा शुल्कमध्ये लुम्बिनी प्रदेशबाट मात्र रु.३ अर्ब ११ करोड र सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशबाट रु.२५ अर्ब ५९ करोड सङ्कलन भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म सङ्कलन भएको कुल निर्जीवन बीमा शुल्क मध्ये लुम्बिनी प्रदेशको अंश ८.४ प्रतिशत रहेको छ।

१७. लुम्बिनी प्रदेशका जिल्लाहरुमध्ये गरिबीको दर सबैभन्दा बढी बर्दियामा ३९.९७ प्रतिशत र सबैभन्दा कम रुपन्देहीमा १५.१५ प्रतिशत रहेको छ। रुकुम पूर्व, रोल्पा, प्यूठान, कपिलबस्तु र बर्दिया जिल्लाको गरिबीको दर ३० प्रतिशतभन्दा माथि रहेको छ भने गुल्मी, पाल्पा र रुपन्देही जिल्लाको गरिबीको दर २० प्रतिशतभन्दा कम रहेको छ।

१८. कपिलबस्तु जिल्लाको कृष्णनगर नगरपालिकामा गरिबीको दर सबैभन्दा उच्च ६४.२३ प्रतिशत रहेको छ। गरिबीको उच्च दर भएका १० स्थानीय तहमा यो दर ४५ प्रतिशत भन्दा माथि रहेको छ। कपिलबस्तु जिल्लाका ३ स्थानीय तहहरुमा गरिबीको दर ५५ प्रतिशतभन्दा बढी रहेको छ।

१९. राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार कर्णाली प्रदेशका बासिन्दाहरूको औसत आयु सबैभन्दा बढी ७२.५ वर्ष रहेको छ भने लुम्बिनी प्रदेशका बासिन्दाहरुको सबैभन्दा कम ६९.५ वर्ष रहेको छ। लुम्बिनी प्रदेशमा पुरूषको औसत आयु ६६.१ र महिलाको ७२.५ वर्ष रहेको छ।

२०. आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म प्रदेशगत रुपमा हेर्दा बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा न्यून रोजगारदाता तथा योगदानकर्ता सामाजिक सुरक्षा कोषमा सूचीकृत छन् भने लुम्बिनी प्रदेशका २०१७ रोजगारदातामार्फत २८,८०३ योगदानकर्ता सामाजिक सुरक्षा कोषमा सूचीकृत रहेका छन्।

२१. वैदेशिक रोजगारीमा जानका लागि आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा यस प्रदेशबाट नवीकरणसहित नयाँ श्रम स्वीकृति लिनेको संख्या १,५०,१११ पुगेको छ। यसमध्ये ९२.१ प्रतिशत पुरूष र ७.९ प्रतिशत महिला रहेका छन्। जिल्लागत रूपमा रुपन्देहीबाट सबैभन्दा बढी २६,४५१ जनाले र रूकुम (पूर्व) बाट सबैभन्दा कम २१३४ जनाले श्रम स्वीकृति लिएको देखिन्छ।

२२. चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा १३ लाख ८९ हजार मे. टन धान उत्पादन भएको अनुमान रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा धान, मकै र गहुँ क्रमशः १३ लाख ५० हजार, ४ लाख ७७ हजार मे.टन र ६ लाख १९ हजार

मे.टन उत्पादन भएको देखिन्छ। चालु आर्थिक वर्षमा धान, गहुँ र मकैको उत्पादनमा वृद्धि हुने अनुमान छ।

२३. लुम्बिनी प्रदेशमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म ७७ हजार ९ सय ९० मे. टन मासु र २० हजार ३ सय ८४ मे. टन माछा उत्पादन भएको अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षमा मासु र माछाको उत्पादन वृद्धि हुने अनुमान छ।

२४. लुम्बिनी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल ८८ हजार ४ सय ५५ मेट्रक टन रासायनिक मल आपूर्ति भएको देखिन्छ। अघिल्लो आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ९४ हजार १ सय ६६ मेट्रिक टन रासायनिक मल आपूर्ति भएको थियो।

२५. नेपालको कुल वन क्षेत्रमध्ये लुम्बिनी प्रदेशले १६.१ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ।यस प्रदेशको कुल भूभागको ५७.०२ प्रतिशत वन क्षेत्रले ढाकेको छ। २०८२ चैत्र मसान्तसम्म ४,०४९ सामुदायिक वन, ४१६ कबुलियती वन, १०१९ निजी वन, ३० धार्मिक वन, ३ मध्यवर्ती क्षेत्र, ६ वन संरक्षित क्षेत्र, २ राष्ट्रिय निकुञ्ज, ८ साझेदारी वन र ४ चक्ला वन गरी जम्मा ५५३७ वन क्षेत्र रहेका छन्। जसमध्ये सामुदायिक वनले सबैभन्दा बढी ४ लाख ४२ हजार हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको छ।

२६. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशमा कुल २५ लाख ८१ हजार १ सय ६६ घनफिट काठ उत्पादन भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म कुल १६ लाख ३३ हजार ६ सय ८५ घन मिटर काठ उत्पादन भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म उत्पादन भएको काठमध्ये अर्घाखाँची, गुल्मी र बर्दिया डिभिजन वन कार्यालयबाट सवैभन्दा बढी क्रमशः ३४, १५ र १४ प्रतिशत हिस्सा रहेको देखिन्छ।

२७. चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा रहेका विभिन्न भूमि प्रशासन कार्यालयहरू मार्फत घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर सङ्कलन भएर स्थानीय तह र प्रदेशबीच बाँडफाँट भई लुम्बिनी प्रदेश सञ्चित कोषमा रू.६६ करोड ४७ लाख दाखिला भएको देखिन्छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा उक्त रकम रू.६३ करोड ४१ लाख रहेको थियो।

२८. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेश सरकार अन्तर्गत रहेका घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूबाट २ हजार ५ सय १ उद्योग दर्ता र ९ सय ७५ उद्योगको लगतकट्टा भएको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा २ हजार ५ सय ७९ उद्योग दर्ता तथा १ हजार ६ सय ९५ उद्योगको लगतकट्टा भएको थियो।

२९. आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेश सरकार अन्तर्गत रहेका घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूबाट २ हजार ९ सय व्यापारिक फर्म दर्ता र १ हजार ९४

व्यापारिक फर्मको लगतकट्टा भएको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा ३ हजार ९८ फर्म दर्ता तथा १ हजार ६ सय ३१ फर्मको लगतकट्टा गरिएको थियो।

३०. सन् २०२५ मा लुम्बिनी क्षेत्रमा आएका कुल ११ लाख २६ हजार ४ सय १९ पर्यटक मध्ये १४ प्रतिशत तेस्रो मुलुकका, २४ प्रतिशत भारतीय र ६२ प्रतिशत नेपाली पर्यटक थिए। सन् २०२६ को अप्रिल मसान्तसम्म तेस्रो मुलुकबाट आएका ६१ हजार ४ सय २४ पर्यटकले लुम्बिनी क्षेत्रको भ्रमण गरिसकेका छन्।

३१. पाल्पा दरबार सङ्ग्रहालयप्रति स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकहरूको आकर्षण बढ्दै गएको देखिन्छ। पाल्पा जिल्लामा रहेको यो सङ्ग्रहालयमा चालु आ.व. २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म कुल ४९ हजार ३ सय ३२ पर्यटकहरूले सङ्ग्रहालयको अवलोकन गरेको छन्।

३२. पर्यटन विभाग, काठमाडौबाट इजाजत पत्र लिई लुम्बिनी प्रदेशमा सञ्चालित तारे होटलको सङ्ख्या २९ वटा पुगेको छ। पाँच तारे होटलमा ३ वटा रूपन्देही र २ वटा बाँके जिल्लामा अवस्थित छन्। त्यसैगरी कुल १६ वटा चार तारे होटलमध्ये सबैभन्दा बढी ८ वटा रूपन्देही जिल्लामा, ६ वटा बाँके जिल्लामा रहेका छन् भने 1/1 वटा कपिलवस्तु र नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा अवस्थित छन्।

३३. लुम्बिनी प्रदेश सरकार, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय मार्फत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा १७६ कि.मि. कालोपत्रे, १७६ कि.मि. ग्राभेल र २८९ कि.मि. कच्ची सडक गरी जम्मा ६४१ कि.मि. सडक निर्माण भएको थियो। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म ४९ कि.मि. कालोपत्रे, ३८ कि.मि. ग्राभेल र ११५ कि.मि. कच्ची सडक गरी जम्मा २०२ कि.मि. सडक निर्माण भएका छन्।

३४. लुम्बिनी प्रदेश सरकार, शहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालय मार्फत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा ४४.४१ कि.मि. कालोपत्रे, ४१.३९ कि.मि. ग्राभेल निर्माण भएको थियो भने चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म ६.४२ कि.मि. कालोपत्रे, १०.४४ कि.मि. ग्राभेल सडक निर्माण भएका छन्।

३५. चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म २४ वटा मोटरेवल पुल र ५ वटा झोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भएका छन्। गत आर्थिक वर्षमा ४० वटा मोटरेवल पुल र १५ वटा झोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भएका थिए।

३६. चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा कुल ४३ सिंचाइ बाँध/मुहान, १६८ कि.मि. पक्कि नहर, ९ लिफ्ट सिंचाइ, १२ डिप ट्युबवेल, १३ पम्प हाउस, ३८ कि.मि. पाइप लाइनिङ्ग र १५ कि.मि. नदी नियन्त्रण तथा तटबन्ध निर्माण कार्य सम्पन्न भएका छन्।

३७. वैकल्पिक ऊर्जासहित २०८२ फागुनसम्म ९९.१ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच पुगेको छ। कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा विद्युत पहुँच राष्ट्रिय औसतभन्दा न्यून रहेको छ भने लुम्बिनी प्रदेशमा ९८.६ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा विद्युतको पहुँचमा पुगेको छ।

३८. लुम्बिनी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म ५४,७५० सवारी साधनहरू दर्ता भएका छन् जसमा सबैभन्दा बढी ४८,९३२ थान मोटरसाइकल, स्कुटर र मोपेड दर्ता भएका छन। गत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल ७०,८३२ सवारी साधान दर्ता भएकोमा ६०,४९७ थान मोटरसाइकल, स्कुटर र मोपेड दर्ता भएका थिए।

३९. आ.व. २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म नयाँ सवारीचालक अनुमति पत्र ८८,१९८ वटा दर्ता भएका छन्। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल १,०५,३०५ नयाँ सवारीचालक अनुमति पत्र दर्ता गरिएका थिए।

४०. शैक्षिक सत्र २०८२ मा देशभर भर्ना भएका ७० लाख ४१ हजार विद्यार्थीमध्ये लुम्बिनी प्रदेशमा १२ लाख ३६ हजार विद्यार्थी छन्। लुम्बिनी प्रदेशमा भर्ना भएका विद्यार्थीमध्ये छात्रा ४७.८ प्रतिशत र छात्र ५२.२ प्रतिशत रहेका छन्। सातवटै प्रदेशमा भर्ना भएका विद्यार्थीमा छात्रा भन्दा छात्रको सङ्ख्या बढी छ।

४१. माध्यमिक शिक्षा परीक्षा कक्षा १० (SEE) को २०८२ को नतिजा अनुसार परीक्षामा सम्मिलित कुल ४ लाख ३० हजार विद्यार्थीमध्ये ६५.९८ प्रतिशत विद्यार्थी ग्रेडिङ्ग हुँदा लुम्बिनी प्रदेशका ६१.३४ प्रतिशत विद्यार्थी ग्रेडिङ्ग भएका छन् ।

४२. लुम्बिनी प्रदेश सरकार मार्फत चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म ४९४ वटा कक्षाकोठा र ४९ वटा विद्यालय शौचालय निर्माण सम्पन्न भएका छन्। त्यसैगरी ७६ जना विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्ती प्रदान गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा जम्मा ५५८ वटा कक्षाकोठा र ५७ वटा शौचालय निर्माण भएका थिए भने ५ हजार ३ सय ८६ विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्ती प्रदान गरिएको थियो।

४३. चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को वैशाख मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा पूर्ण खोप प्राप्त गर्ने बालबालिका ७२ प्रतिशत, प्रोटोकल अनुसार चार पटक गर्भ जाँच गराउने महिला ६२ प्रतिशत छन्। त्यसैगरी ६८ प्रतिशत महिलाले दक्ष प्रसुतीकर्मीबाट प्रसुती सेवा प्राप्त गरेका छन्।

४४. चालु आर्थिक वर्षको वैशाख मसान्तसम्ममा लुम्बिनी प्रदेशमा ५ हजार ६ सय ३४ क्षयरोगका बिरामी, ३६८ कुष्ठरोगका बिरामी, २५८ एचआइभी संक्रमित, २४० औंलोका बिरामी र २०२० डेंगुका बिरामी सङ्ख्या रहेका छन् भने अस्पतालबाट ४ लाख २८ हजार ४ सय ७० पटक विरामीहरुलाई आकस्मिक सेवा प्रदान गरिएको छ।

४५. क्यान्सर, मृगौला प्रत्यारोपण वा मुटुको भल्भ फेर्नु पर्ने अवस्थामा रहेका लुम्बिनी प्रदेशका स्थायी बासिन्दालाई स्वास्थ्य उपचार सेवामा नेपाल सरकारबाट पाइरहेको सुविधाका अतिरिक्त प्रदेश सरकारको तर्फबाट विशेष आर्थिक सुविधा प्रदान गरिएको छ। चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म सो सुविधा लिनेहरूको सङ्ख्या २ हजार ९ सय ९६ जना रहेको छ।

४६. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को असार मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा ५४९ खानेपानी आयोजना सम्पन्न भई १,८४,७५८ घरधुरी लाभान्वित भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म थप ५२ आयोजनाहरु सम्पन्न भई थप १३,९४२ घरधुरी लाभान्वित भएका छन्।

४७. प्रदेश लोकसेवा आयोग लुम्बिनी प्रदेशबाट आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल ५९१ वटा पदका लागि विज्ञापन गरिएकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्रमसान्तसम्म कुल ११४७ पदका लागि विज्ञापन गरिएको छ।

४८. प्रदेश लोक सेवा आयोग लुम्बिनी प्रदेशबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहको माग बमोजिम चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्ममा २४६ जनाको सिफारिस गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा यो संख्या ५७१ रहेको थियो।

४९. प्रदेश गौरवका आयोजनाः प्रदेश राजधानी व्यवस्थापन तथा निर्माण कार्य (पहिलो चरण) को भौतिक प्रगति १००% र वित्तीय प्रगति ९५.५८% रहेको देखिन्छ। प्रदेश राजधानीका प्रशासनिक भवनहरू निर्माण सम्पन्न भए पश्चात एकै परिसरबाट मिति २०८३ वैशाख २१ गतेबाट सेवा प्रवाह समेत शुरु भइसकेको छ।

१. समग्र आर्थिक अवस्था

राष्ट्रिय अर्थतन्त्र

१.१ मध्यपूर्वी एशियामा जारी युद्ध, विश्व भू-राजनीतिक तनाव र इन्धनको मूल्यमा भएको भारी वृद्धि लगायतका कारणबाट मुलुकको अर्थतन्त्र प्रभावित हुन पुगेको छ। युद्धले गर्दा बढेको पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यका कारण उपभोग्य वस्तु लगायत निर्माण सामग्रीको मूल्यमा वृद्धि हुन गई समग्र अर्थतन्त्रमा असर गरेको छ।

१.२ आर्थिक वर्षको मध्यसम्म न्यून रहेको उपभोक्ता मुद्रास्फीति मध्यपूर्वी एशियाको युद्ध र सोबाट उत्पन्न परिस्थितिबाट पेट्रोलियम पदार्थको बढ्दो मूल्यका कारण पछिल्लो अवधिमा केही बढ्न गएको छ। तथापि उपभोक्ता मुद्रास्फीति लक्षित सीमाभित्र रहेको छ।

१.३ राजस्व परिचालन बढे पनि राजस्व वृद्धिदर तुलनात्मक रुपमा न्यून छ। सङ्घीय खर्चमा वृद्धि भएतापनि पुँजीगत खर्च घटेको छ। सङ्घीय खर्चको तुलनामा राजस्व परिचालनको वृद्धिदर न्यून रहँदा स्रोत व्यवस्थापनका लागि ऋणमाथिको निर्भरता बढेको छ। फलस्वरुप सार्वजनिक ऋण २०८२ फागुन मसान्तमा रू.२८ खर्ब ७८ अर्ब पुगेको छ।

१.४ चालु आर्थिक वर्षमा बाह्य क्षेत्रका परिसूचक सकारात्मक छन्। वस्तु व्यापारमा निकासी बढे पनि भ्रमण आयमा केही कमी आएको छ। तर, विप्रेषण, व्यावसायिक सेवा र सूचना प्रविधि निकासीबाट आम्दानी बढ्दा चालु खाता र शोधनान्तर स्थिति उच्च बचतमा छन्। फलस्वरुप, विदेशी विनिमय सञ्चिति हालसम्मकै उच्च बिन्दुमा पुगी १८.५ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पर्याप्त रहेको छ।

१.५ वित्तीय पहुँचमा वृद्धि हुँदै गएको छ। विद्युतीय भुक्तानी कारोबारमा वृद्धि भएको छ। बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा अधिक तरलता र कर्जाको ब्याजदर न्यून रहँदा समेत निजी क्षेत्रतर्फ अपेक्षितस्तरमा कर्जा प्रवाह हुन सकेको छैन। बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको निष्क्रिय कर्जा बढेको छ।

आर्थिक वृद्धि

१.६ चालु आर्थिक वर्षमा राष्ट्रिय अर्थतन्त्र न्यून दरमा विस्तार हुने अनुमान छ। विद्युत तथा ग्यास क्षेत्रमा उल्लेख्य वृद्धि भएता पनि कृषि क्षेत्रको न्यून वृद्धि र यातायात तथा भण्डारण, सूचना तथा सञ्चार, खुद्रा व्यापार लगायत क्षेत्रमा भएको सामान्य वृद्धिका कारण आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपालको आर्थिक वृद्धि ३.८५ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धि ४.४३ प्रतिशत रहेको थियो।

१.७ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को कृषि र गैरकृषि क्षेत्रको उत्पादन (कुल मूल्य अभिवृद्धि) क्रमश:१.५८ प्रतिशत र ४.५४ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो उत्पादन ३.०५ प्रतिशत र ४.१२ प्रतिशतले बढेको थियो। चालु आर्थिक वर्ष धानको उत्पादन ४.१६ प्रतिशतले घट्ने अनुमान छ। धान बाहेकका खाद्यान्न बाली, औद्योगिक बाली, पशुपन्छीजन्य उत्पादन, फलफूल तथा केही हिउँदे बालीको उत्पादनमा सामान्य वृद्धि हुने अनुमान रहेकोले कृषि क्षेत्रको मूल्य अभिवृद्धिको वृद्धिदर न्यून रहने अनुमान छ। विद्युत तथा ग्यास, थोक तथा खुद्रा व्यापार लगायतका क्षेत्रको मूल्य अभिवृद्धिको वृद्धिदर उच्च रहने अनुमान रहेकोले गैरकृषि क्षेत्रको कुल अभिवृद्धि तुलनात्मक रुपमा बढ्ने अनुमान छ।

चार्ट १(क): कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

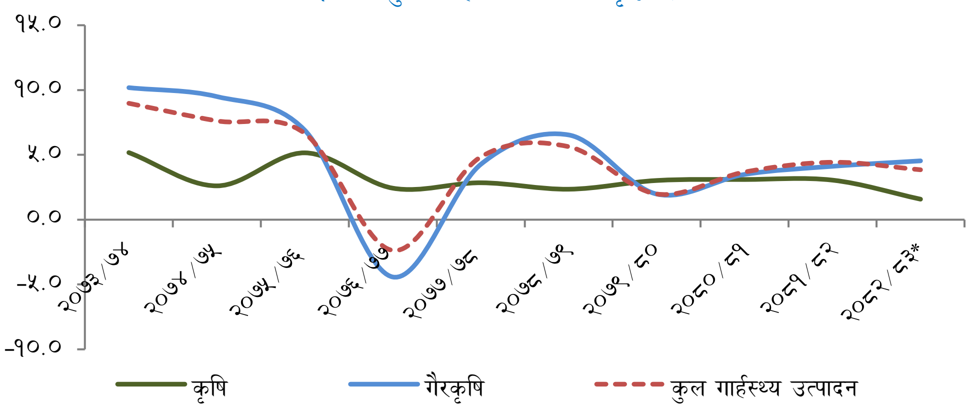

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ **अनुमानित*

१.८ चालु आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान २४.० प्रतिशत र गैरकृषि क्षेत्रको योगदान ७६.० प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान क्रमश: २४.८ प्रतिशत र ७६.५ प्रतिशत रहेको थियो। पछिल्लो दशक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको औसत योगदान २५.० प्रतिशत र गैरकृषि क्षेत्रको योगदान ७५.० प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट १(ख): कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि र गैरकृषि क्षेत्रको योगदान (प्रतिशतमा)

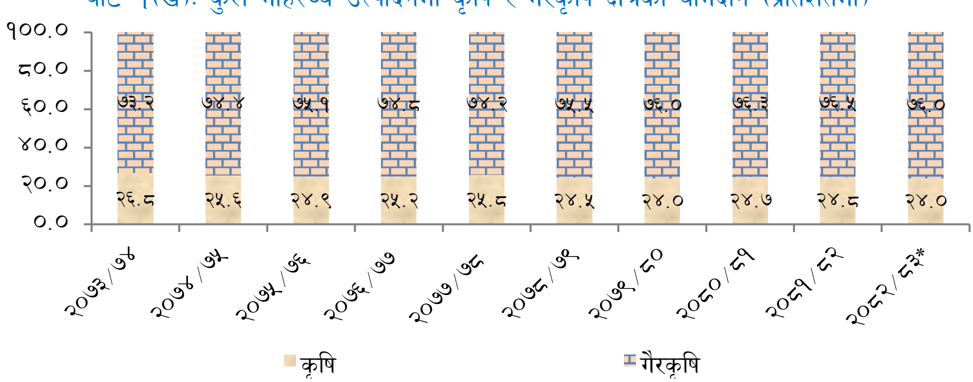

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ **अनुमानित*

१.९ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः १.६३ प्रतिशत, ५.७७ प्रतिशत र ४.२१ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष यस्तो वृद्धिदर क्रमशः ३.०१ प्रतिशत, ३.४० प्रतिशत र ४.३६ प्रतिशत रहेको थियो। पछिल्लो दशक प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको वार्षिक औसत वृद्धिदर क्रमशः ३.२० प्रतिशत, ५.८९ प्रतिशत र ४.५१ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट १(ग): कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत वृद्धिदर (प्रतिशत)

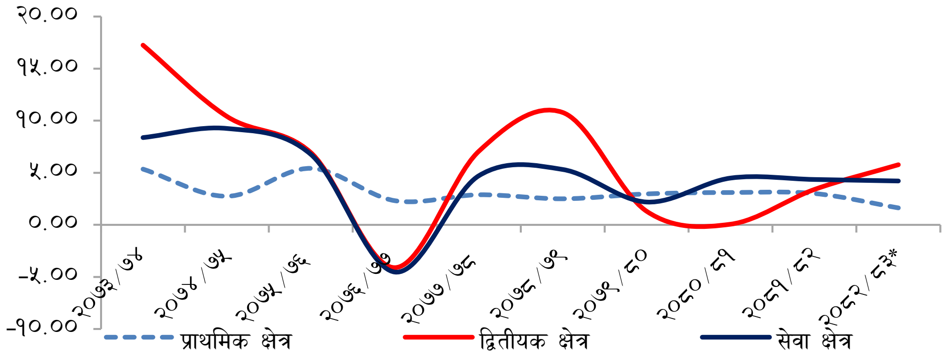

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ **अनुमानित*

१.१० कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्रको योगदान घट्दै गएको छ भने सेवा क्षेत्रको योगदान बढ्दै गएको छ। गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीयक र सेवा क्षेत्रको योगदान क्रमशः २४.९६ प्रतिशत, १३.२५ प्रतिशत र ६१.८० प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान क्रमशः २४.४६ प्रतिशत, १३.७३ प्रतिशत र ६१.८१ प्रतिशत रहने अनुमान छ। पछिल्लो दशक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको योगदान वार्षिक औसत क्रमशः २५.५२ प्रतिशत, १३.६० प्रतिशत र ६०.८८ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट १(घ): कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा क्षेत्रगत योगदान (प्रतिशतमा)

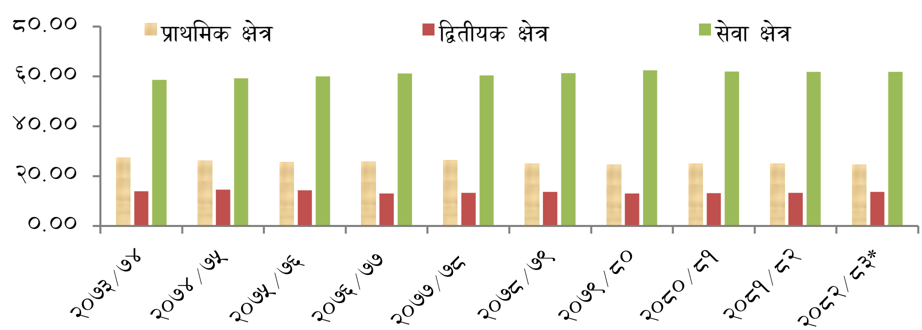

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ **अनुमानित*

१.११ चालु आर्थिक वर्षमा प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आय र प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय दुवैमा सामान्य वृद्धि भएको छ। चालु आर्थिक वर्ष प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय ५.७ प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा यस्तो आय ६.३ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। गत आर्थिक वर्ष १ हजार ५ सय ३५ अमेरिकी डलर रहेको प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आय चालु आर्थिक वर्षमा समेत सोही बराबर रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष प्रतिव्यक्ति कुल खर्चयोग्य आय १ हजार ९ सय ९४ अमेरिकी डलर रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २ हजार ४४ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ।

चार्ट १(ङ): प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आय (अमेरिकी डलर)

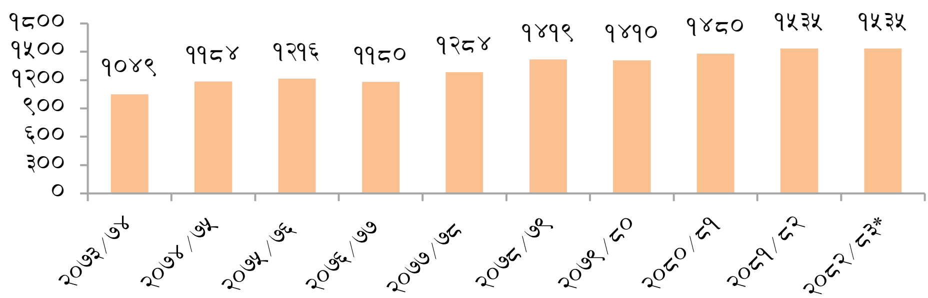

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ **अनुमानित*

प्रादेशिक अर्थतन्त्र

१.१२ लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन उपभोक्ता मूल्यमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा रू. ८ खर्ब ८४ अर्ब रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा रू.९ खर्ब ३७ अर्ब रहने तथा आर्थिक वृद्धिदर २.८७ प्रतिशत हुने पूर्वानुमान रहेको छ

चार्ट १ (च) : लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन र वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

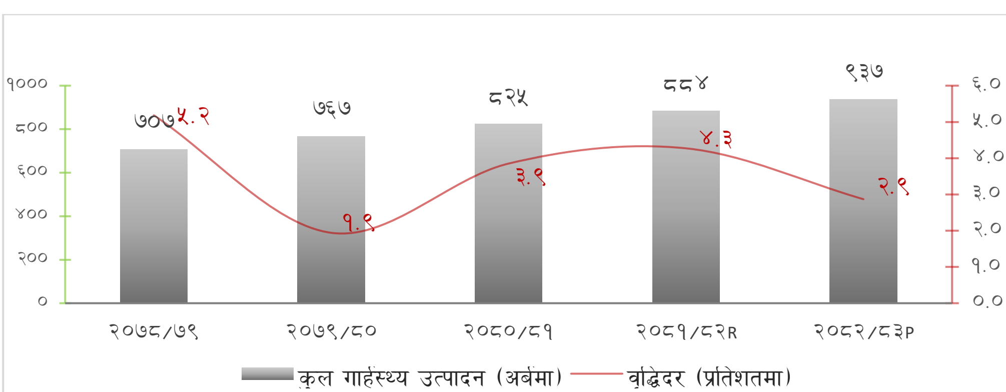

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.१३ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को राष्ट्रिय आर्थिक वृद्धिदर उपभोक्ता मूल्यमा ३.८५ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान छ। प्रदेशगत रूपमा आर्थिक वृद्धिदर सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशको ५.४० प्रतिशत र सबैभन्दा कम मधेश प्रदेशको १.३१ प्रतिशत रहने र लुम्बिनी प्रदेशको २.८७ प्रतिशत कायम रहने अनुमान छ। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा १.४ प्रतिशत विन्दुले कम हो।

चार्ट १ (छ): पछिल्लो ३ आर्थिक वर्षको प्रदेशगत आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

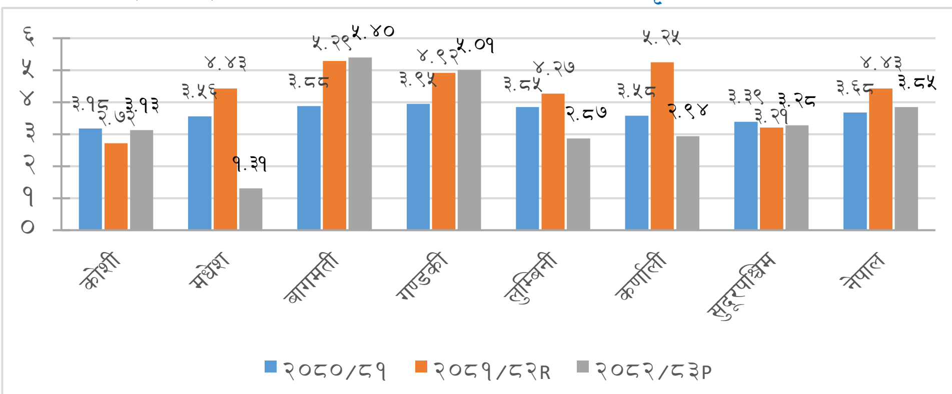

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ P = प्रारम्भिक र R= संशोधित

१.१४ विन्दुगत आधारमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्रमा नेपालको मुद्रास्फीति ४.५ प्रतिशत हुँदा लुम्बिनी प्रदेशको सबैभन्दा बढी ५.२ प्रतिशत रहेको छ भने सुदूरपश्चिम प्रदेशको सबैभन्दा कम ३.४ प्रतिशत रहेको छ। लुम्बिनी प्रदेशको मुद्रस्फीति राष्ट्रिय स्तरको भन्दा ०.७ प्रतिशत विन्दुले बढी छ।

तालिका १(क): प्रदेश अनुसारको उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क (आधारवर्षः २०८०/८१)

प्रदेश	२०८१/८२ चैत्र	२०८२/८३ फागुन	२०८२/८३ चैत्र	मुद्रास्फीति दर*
कोशी	१०५.१	१०९.१	११०.४	५.०
मधेश	१०३.४	१०७.६	१०८.५	४.९
बागमती	१०३.१	१०६.२	१०७.४	४.२
गण्डकी	१०३.०	१०५.५	१०७.०	३.८
लुम्बिनी	१०३.२	१०७.१	१०८.५	५.२
कर्णाली	१०३.३	१०५.८	१०७.२	३.८
सुदूरपश्चिम	१०४.३	१०६.६	१०७.८	३.४
नेपाल	१०३.६	१०७.०	१०८.२	४.५

*स्रोत: नेपाल राष्ट्र बैङ्क *प्रारम्भिक अनुमान*

१.१५ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा बागमती प्रदेशको योगदान सबैभन्दा बढी ३६.७ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशको सबैभन्दा कम ४.२ प्रतिशत र लुम्बिनी प्रदेशको १४.२ प्रतिशत योगदान रही तेश्रो स्थानमा हुने अनुमान रहेको छ।

चार्ट १ (ज) : राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान (प्रतिशतमा)

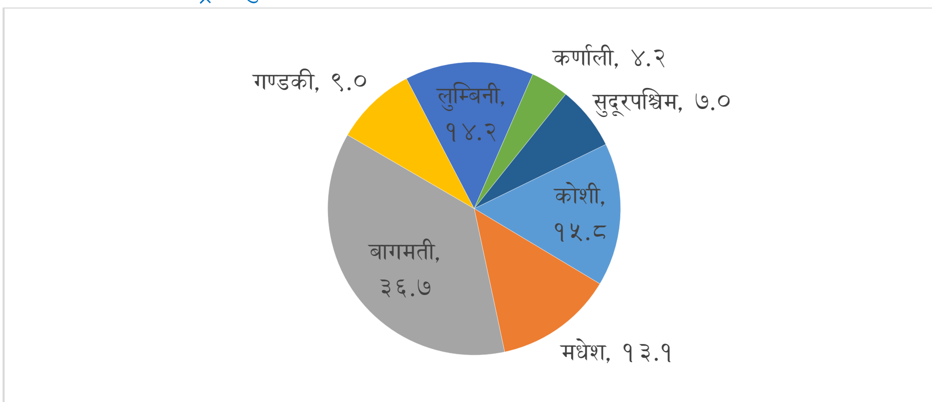

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३

१.१६ चालु आर्थिक वर्षमा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा) रू.८ खर्ब २२ अर्ब ५३ करोड पुग्ने अनुमान रहँदा प्राथमिक क्षेत्रको रू.२ खर्ब ४८ अर्ब ७६ करोड, द्वितीयक क्षेत्रको १ खर्ब २२ अर्ब ३ करोड र सेवा क्षेत्रको रू.४ खर्ब ५१ अर्ब ७४ करोड हुने अनुमान छ।

१.१७ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको योगदान क्रमशः ३०.२ प्रतिशत, १४.८ प्रतिशत र ५४.९ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा यस्तो योगदान क्रमशः ३०.६ प्रतिशत, १४.४ प्रतिशत र ५५ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट १ (झ) : प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)

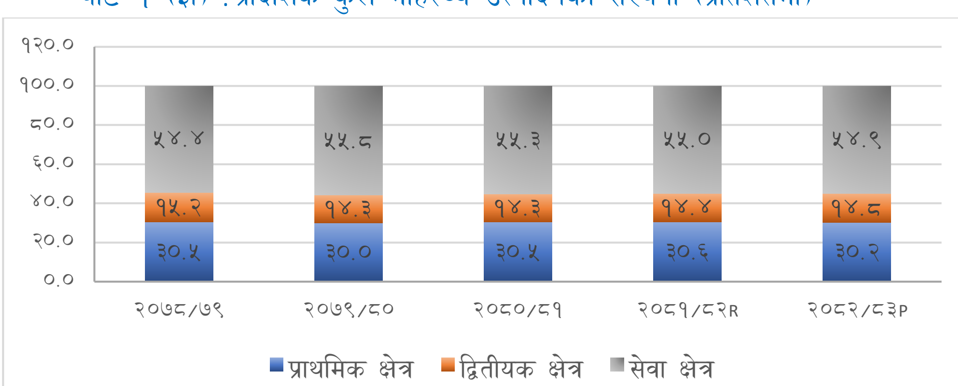

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ P = प्रारम्भिक र R= संशोधित

१.१८ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः २.४ प्रतिशत, २.७ प्रतिशत र ३.० प्रतिशत रहेको अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा प्राथमिक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदरमा कमी आएको छ भने द्वितीयक क्षेत्रको वृद्धिदरमा सुधार भएको छ।

चार्ट १ (ञ) : प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा क्षेत्रगत वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

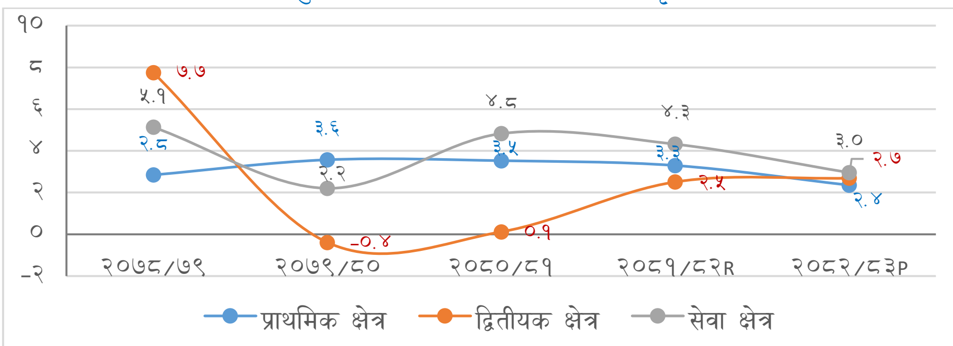

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.१९ चालु आर्थिक वर्षमा प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्र र गैर कृषि क्षेत्रको योगदान क्रमशः २९.८ प्रतिशत र ७०.२ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कृषि र गैर कृषि क्षेत्रको योगदान क्रमशः ३०.१ प्रतिशत र ६९.९ प्रतिशत रहेको थियो।

१.२० चालु आर्थिक वर्षमा आधारभूत मूल्यमा कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर २.३ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर २.९ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ३.३ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ३.८ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट १ (ट) : आधारभूत मूल्यमा कृषि र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर

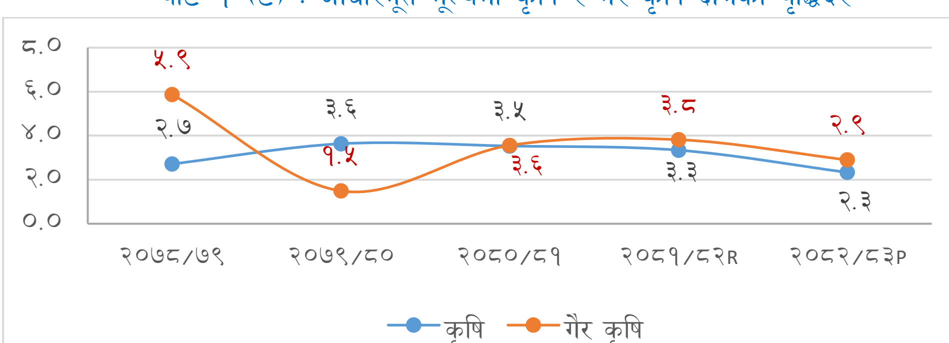

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.२१ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा नेपालको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १५१३ अमेरिकी डलर रहेकोमा बागमती प्रदेशको सबैभन्दा बढी २६४४ अमेरिकी डलर र मधेश प्रदेशको सबैभन्दा न्यून ९३४ अमेरिकी डलर रहने अनुमान छ भने लुम्बिनी प्रदेशको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १२०८ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान रहेको छ। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ११ अमेरिकी डलरले कम हो।

चार्ट १ (ठ) : प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (डलरमा)

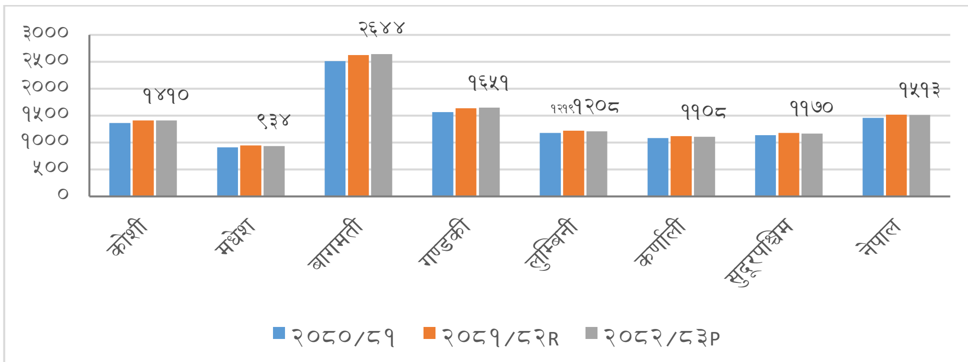

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ P = प्रारम्भिक र R= संशोधित

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचना

१.२२ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, वन तथा मत्स्य क्षेत्रको योगदान गत आर्थिक वर्ष भन्दा ०.३४ प्रतिशत विन्दुले घटेर २९.८ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। यस क्षेत्रको वृद्धिदर गत आर्थिक वर्षमा ३.३४ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा २.३ प्रतिशत हुने अनुमान रहेको छ।

चार्ट १ (ड) : कृषि, वन तथा मत्स्य

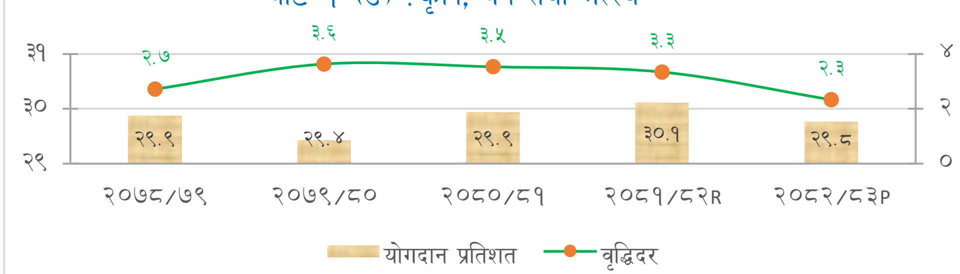

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ P = प्रारम्भिक र R= संशोधित

१.२३ चालु आर्थिक वर्षमा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा खानी तथा उत्खनन् क्षेत्रको योगदान ०.५ प्रतिशत र वृद्धिदर ३.५ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। प्रदेशको

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान बढ्न सकेको देखिँदैन। गत आर्थिक वर्षमा पनि यस क्षेत्रको योगदान ०.५ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट १ (ढ) : खानी तथा उत्खनन्

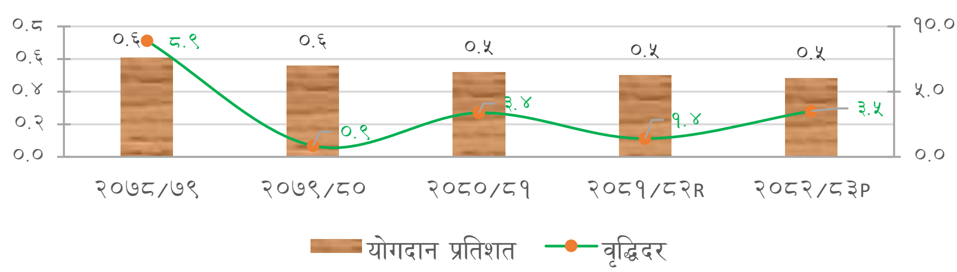

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.२४ चालु आर्थिक वर्षमा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा उद्योग क्षेत्रको योगदान ६.५ प्रतिशत र वृद्धिदर २.७ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० र २०८०/८१ मा यस क्षेत्रको वृद्धिदर ऋणात्मक रहेको थियो।

चार्ट १ (ण) : उद्योग

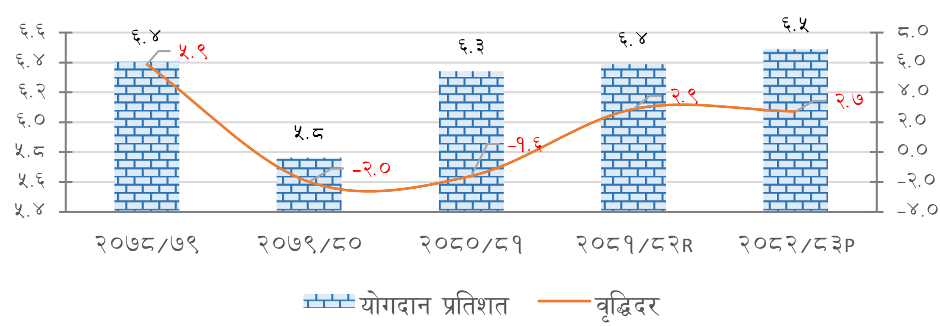

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.२५ लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा विद्युत, ग्याँस, वाष्प तथा वातानुकूलित आपूर्ति सेवा क्षेत्रको योगदान बढ्दै गएको छ। चालु आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको योगदान १.० प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। यस क्षेत्रको मूल्य अभिवृद्धिको वृद्धिदर पछिल्ला वर्षहरूमा उत्साहजनक रहेको छ। चालु आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको वृद्धिदर ९.२ प्रतिशत हुने अनुमान छ। यस प्रदेशमा विद्युत प्रसारण तथा वितरणमा भएको विस्तारले गर्दा यसको वृद्धिदर उच्च रहेको देखिन्छ।

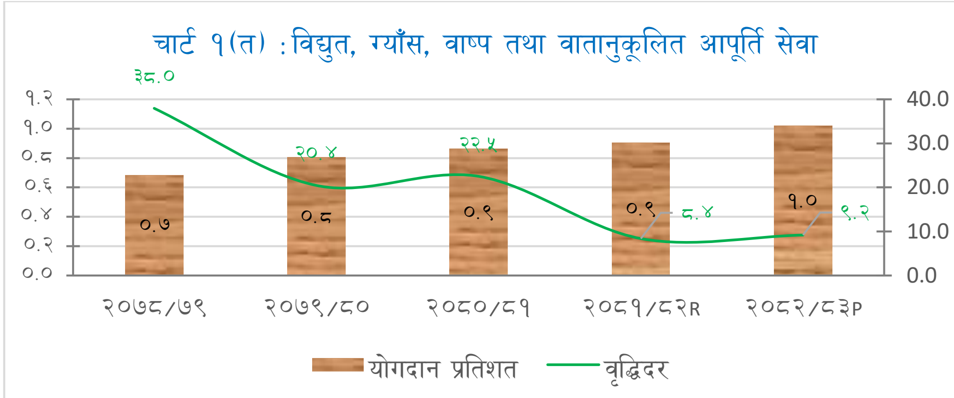

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ P = प्रारम्भिक र R= संशोधित

१.२६ लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा निर्माण क्षेत्रको योगदान आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को तुलनामा क्रमशः घट्दै गए तापनि चालु आर्थिक वर्षमा भने थोरै सुधार भएको छ। गत आर्थिक वर्षमा निर्माण क्षेत्रको योगदान ६.६ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा ६.८ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ।गत आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको वृद्धिदर १.४ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा १.७ प्रतिशत हुने अनुमान छ।

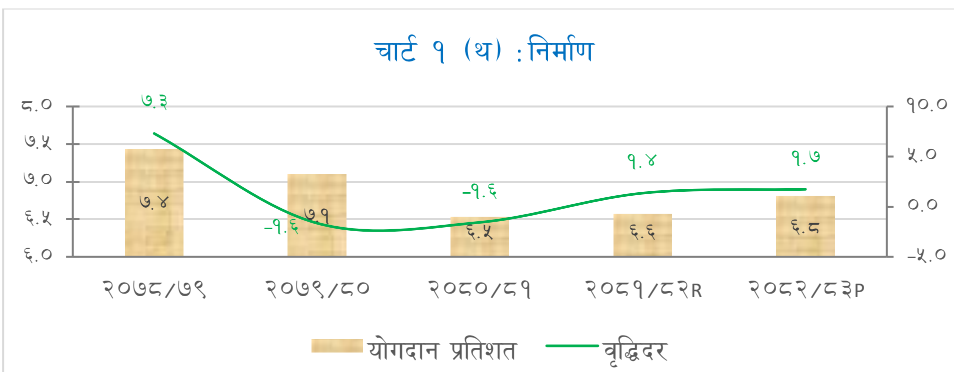

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ P = प्रारम्भिक र R= संशोधित

१.२७ चालु आर्थिक वर्षमा थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर ३.९ प्रतिशत र योगदान १०.० प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ०.३ प्रतिशत विन्दुले वृद्धि भएको छ।

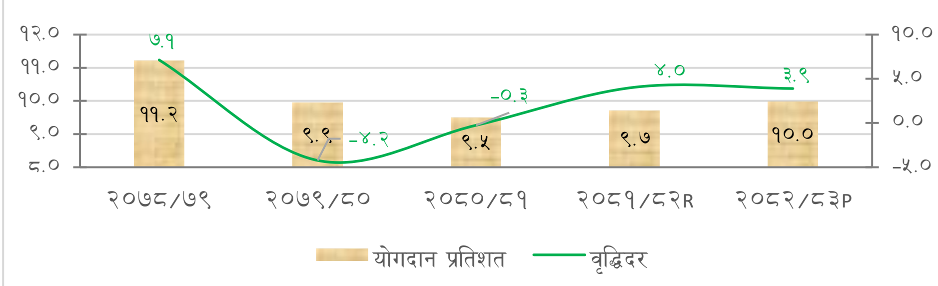

चार्ट १ (द) : थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाईकल मर्मत सेवा

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.२८ लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यातायात तथा भण्डारण क्षेत्रको योगदान वृद्धि हुँदै गएको देखिन्छ। चालु आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको योगदान ७.६ प्रतिशत र वृद्धिदर ५.३ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा सवारी साधनको आयात र पर्यटकहरूको आवागमनमा भएको वृद्धिले यस क्षेत्रको मूल्य अभिवृद्धिमा सुधार हुने अनुमान गरिएको छ।

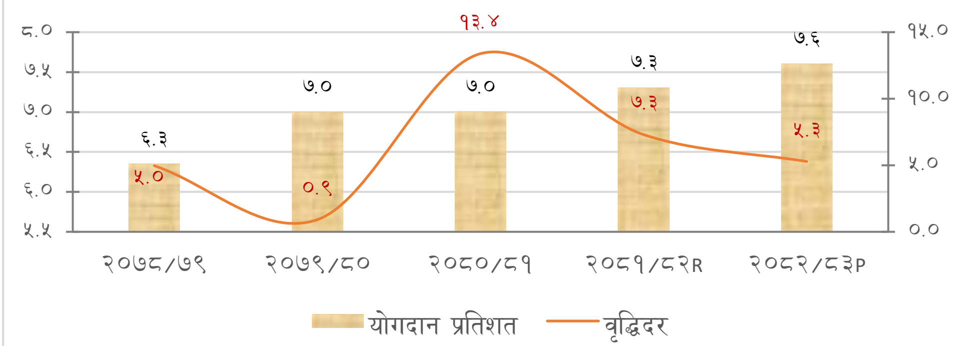

चार्ट १(ध) : यातायात तथा भण्डारण

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.२९ चालु आर्थिक वर्षमा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा आवास तथा भोजन सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर ३.४ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान छ।जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा १.६ प्रतिशत विन्दुले घटी हो र यसको योगदान २.० प्रतिशत हुने अनुमान छ।

चार्ट १(न) : आवास तथा भोजन

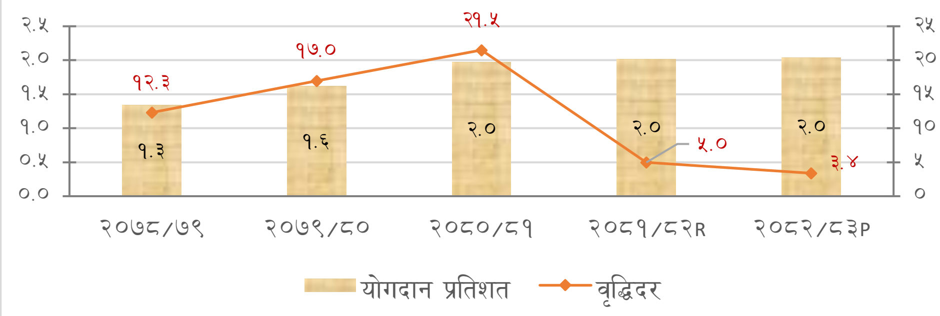

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.३० चालु आर्थिक वर्षमा प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा वित्तीय तथा बीमा क्षेत्रको योगदान ४.६ प्रतिशत र वृद्धिदर ४.७ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको योगदान ४.८ प्रतिशत र वृद्धिदर ४.८ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट १(प) : वित्तीय तथा बीमा

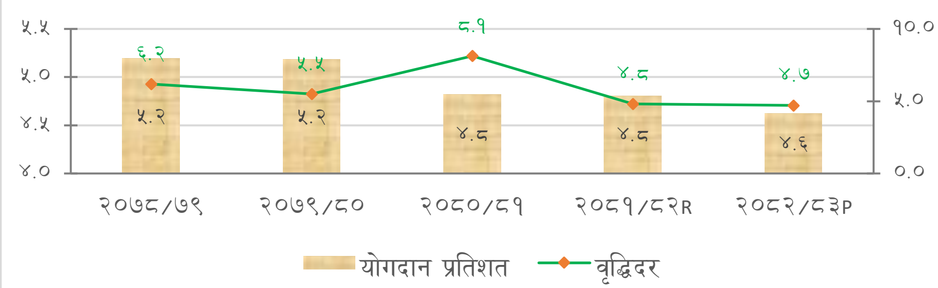

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.३१ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा घरजग्गा कारोबार क्षेत्रको योगदान ४.३ प्रतिशत र वृद्धिदर २.० प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको वृद्धिदर ३.९ प्रतिशत थियो।

चार्ट १(फ) : घरजग्गा कारोबार

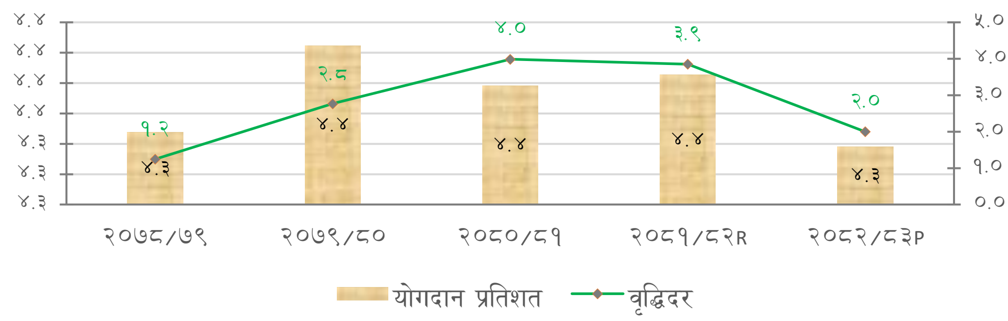

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.३२ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा सार्वजनिक प्रशासन तथा रक्षा क्षेत्रको योगदान ९.३ प्रतिशत र वृद्धिदर -०.२ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको योगदान १०.२ र वृद्धिदर २.८ प्रतिशत रहेको थियो। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा यस क्षेत्रको योगदान र वृद्धिदर दुबै घटेको देखिन्छ।

चार्ट १(ब) : सार्वजनिक प्रशासन तथा रक्षा

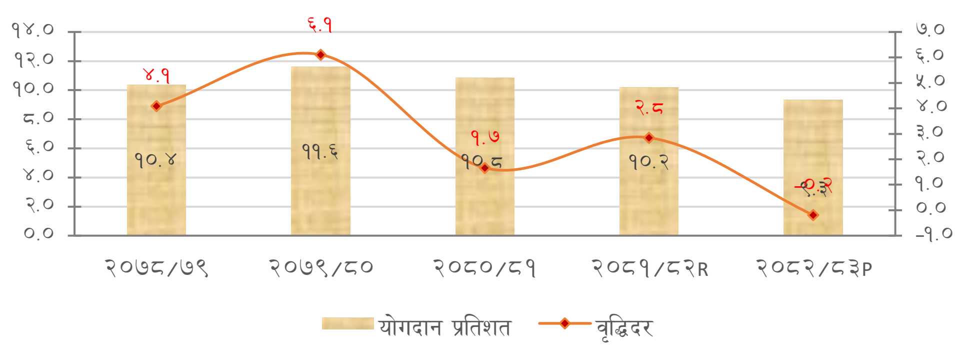

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P = प्रारम्भिक र R= संशोधित*

१.३३ चालु आर्थिक वर्षमा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा शिक्षा क्षेत्रको योगदान ११.३ प्रतिशत र वृद्धिदर ०.६ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको योगदान १०.९ प्रतिशत र वृद्धिदर २.३ प्रतिशत थियो।

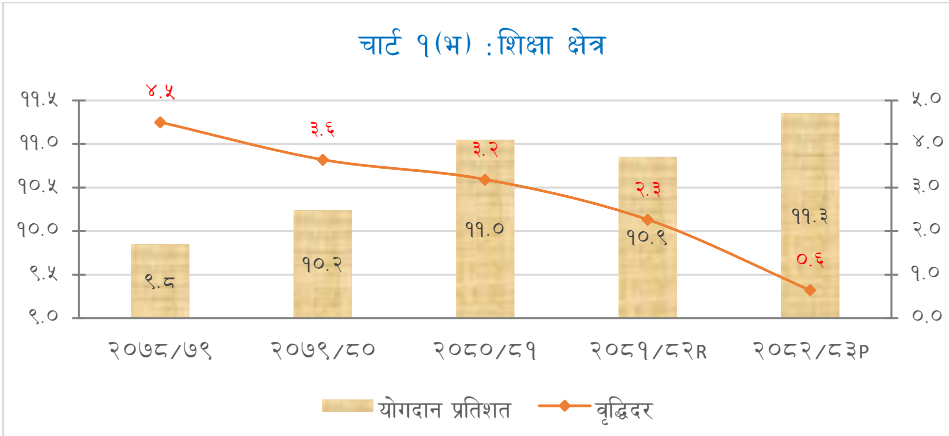

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ P = प्रारम्भिक र R= संशोधित

१.३४ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य क्षेत्रको योगदान २.०८ प्रतिशत र वृद्धिदर १.२३ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको योगदान २.१७ प्रतिशत र वृद्धिदर ६.१२ प्रतिशत थियो। पछिल्ला वर्षहरुमा ६ प्रतिशत भन्दा बढी वृद्धिदर भएको यस क्षेत्रको चालु आर्थिक वर्षमा भने वृद्धिदरमा केही कमी आएको छ।

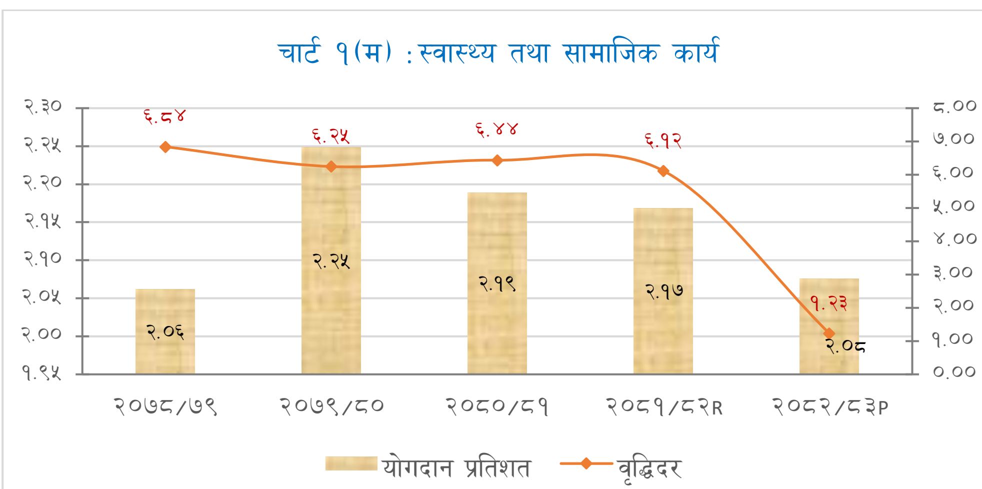

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ P = प्रारम्भिक र R= संशोधित

२. सार्वजनिक वित्त

२.१ सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनलाई प्रविधिमैत्री बनाउन प्रदेश मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (PLMBIS), प्रदेश एकल खाता कोष प्रणाली (PTSA), IPFMS, FMIS, RMIS, PAMS, NAMS लगायतका सूचना प्रणालीहरू कार्यान्वयनमा रहेका छन्।

२.२ चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको वित्तको अवस्था मिश्रीत रहेको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा प्रदेश सरकारको आय पक्ष केही सुधार भए तापनि व्यय पक्षतर्फ गत वर्षको तुलनामा कमजोर देखिएको छ। प्रदेशको आन्तरिक राजस्व सङ्कलनमा क्रमिक रुपमा सुधार हुदै गएको भए तापनि नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान लक्ष्य अनुरूप हस्तान्तरण हुन नसक्दा प्रदेशले प्राप्त गर्ने वित्तीय स्रोतमा दबाव देखिएको छ। यसबाट प्रदेशको खर्च व्यवस्थापन चुनौतीपूर्ण बन्दै गएको छ।

२.३ प्रदेश सरकारले प्रदेशको सीमित आयबाट बहुवर्षीय तथा अधुरा आयोजनाहरुलाई सम्पन्न गर्न र जनताका आवश्यकता तथा मागलाई प्राथमिकीकरण गरी समयमै पूरा गर्ने नीति लिई स्रोत व्यवस्थापन गर्दै आएको छ।

२.४ प्रदेश सरकारको खर्च गर्ने क्षमतामा क्रमशः सुधार हुँदै गए तापनि नेपाल सरकार माथिको निर्भरतामा कमी आउन सकेको छैन। संविधान प्रदत्त राजस्व अधिकारको पूर्ण उपयोग हुन नसक्नु, कुल राजस्व परिचालनमा आन्तरिक राजस्वको हिस्सा न्यून हुनु र आन्तरिक ऋणको परिचालनसम्बन्धी संस्थागत एवम् कानूनी व्यवस्था हुन नसक्नु जस्ता कारणले प्रदेशको वित्तीय स्रोत परिचालन चुनौतीपूर्ण बन्दै गएको छ।

प्रदेश सञ्चित कोष

२.५ आर्थिक वर्ष २०७९/८० को असार मसान्तमा रू.२ अर्ब ५२ करोडले धनात्मक रहेको प्रदेश सञ्चित कोष आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को असार मसान्तमा रू.८१ करोड र आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को असार मसान्तमा रू.५० करोडले मात्र धनात्मक रहेको थियो भने चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तमा प्रदेश सञ्चित कोष रू. ८ अर्ब ६ करोडले धनात्मक रहेको छ।

तालिका २(क): लुम्बिनी प्रदेश सरकारको सञ्चित कोषको अवस्था (रू.करोडमा)

क्र.सं	विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
१	प्रदेश सरकारको कुल आय (२+३+४)	३२७६	२७२४	२८३९	२१२२	२१४१
२	कुल प्रदेश सरकारको राजस्व	१३२१	१३६८	१६३७	११०८	१२०५
३	सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान	१३४५	१०६९	११०१	९१७	८७६
४	अन्य प्राप्ति	६१०	२८७	१०२	९७	६१
५	प्रदेश सरकारको खर्च (चालु+पुँजीगत)	३०२४	२६४४	२७८९	१५४९	१३३५
	चालु खर्च	१२५१	१०४२	९९९	६०१	५७५
	पुँजीगत खर्च	१७७४	१६०२	१७९१	९४८	७६०
६	बजेट बचत(+)/न्यून(-) (१-५)	२५२	८१	५०	५७३	८०६

*स्रोत: प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ *चैत्रसम्म*

प्रदेश सरकारको वित्तको आकार र प्रवृत्ति

२.६ प्रदेश स्थापनाका सुरूका आर्थिक वर्षहरुमा बिनियोजित बजेट खर्च हुन नसक्दा आर्थिक वर्षको अन्तमा नगद मौज्दात पर्याप्त हुने गरेकोमा पछिल्ला आर्थिक वर्षहरुमा खर्च गर्ने क्षमतामा भएको क्रमिक सुधार तथा बजेटको आकार अनुसारको राजस्व परिचालनमा वृद्धि हुन नसक्नु जस्ता कारणहरुले आर्थिक वर्षको अन्तमा प्रदेश सरकारको नगद मौज्दात क्रमशः घट्दै गएको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा ४२ अर्ब ६४ करोड बजेट विनियोजन भएकोमा स्रोतमा आएको दबाबले गर्दा क्रमशः घट्दै गइ चालु आर्थिक वर्षमा ३८ अर्ब ९१ करोडको बजेट विनियोजन भएको छ।

चार्ट २ (क): प्रदेश सरकारको वित्तको आकार र प्रवृत्ति (रू.करोडमा)

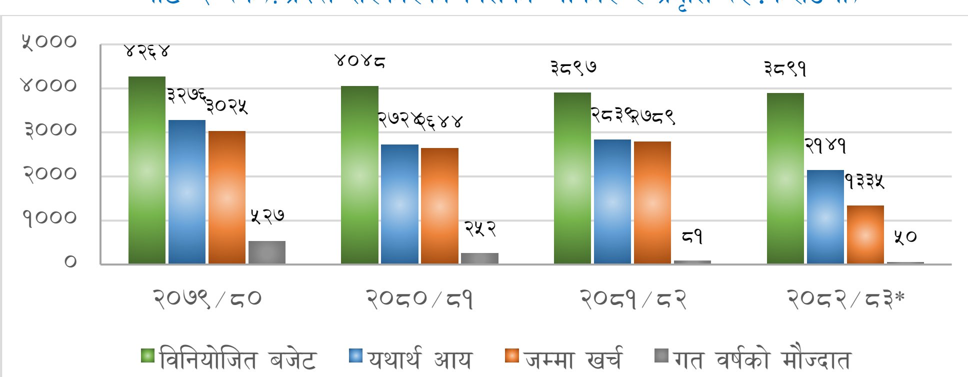

*स्रोत: प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ * चैत्र मसान्त*

२.७ लुम्बिनी प्रदेश सरकारको खर्च कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ३.२१ प्रतिशत र आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा ३.१६ प्रतिशत रहेको थियो। प्रदेश सरकारको खर्च कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको तुलनामा निरन्तर घट्दै गएको देखिन्छ।

२.८ कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको तुलनामा लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आय आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ३.३ प्रतिशत र आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा ३.२१ प्रतिशत थियो। कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा प्रदेश सरकारको आय पनि निरन्तर घट्दै गएको देखिन्छ।

तालिका २(ख) : प्रदेश सरकारको वित्तको आकार (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशत)

विवरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
प्रदेश सरकारको खर्च	४.२५	३.९४	३.२१	३.१६
चालु खर्च	१.७९	१.६३	१.२६	१.१३
पुँजीगत खर्च	२.४६	२.३१	१.९४	२.०३
प्रदेश सरकारको राजस्व	२.०२	१.७२	१.६६	१.८५
आन्तरिक राजस्व	०.६१	०.५४	०.५६	०.६२
बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व	१.४२	१.१९	१.१०	१.२४
नेपाल सरकारबाट भएको वित्तीय हस्तान्तरण	२.१४	१.७५	१.३०	१.२५
अन्य प्राप्ति	०.८३	०.८०	०.३५	०.११
प्रदेश सरकारको आय	५.००	४.२७	३.३०	३.२१
बजेट बचत(+)/न्यून(-)	०.७५	०.३३	०.१०	०.०६
प्रदेश सरकारको सञ्चित कोष बचत(+)/न्यून(-)	०.७५	०.३३	०.१०	०.०६
राजस्व सन्तुलन बचत(+)/न्यून(-)	०.२३	०.०९	०.४०	०.७२

*स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ *अनुमानित*

२.९ कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा प्रदेश सरकारको बजेट सन्तुलन र राजस्व सन्तुलन दुबै धनात्मक रहेका छन्। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा बजेट सन्तुलन ०.८६ प्रतिशत र राजस्व सन्तुलन ०.६७ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट २ (ख): प्रदेश सरकारको बजेट र राजस्व सन्तुलनको प्रवृत्ति (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशत)

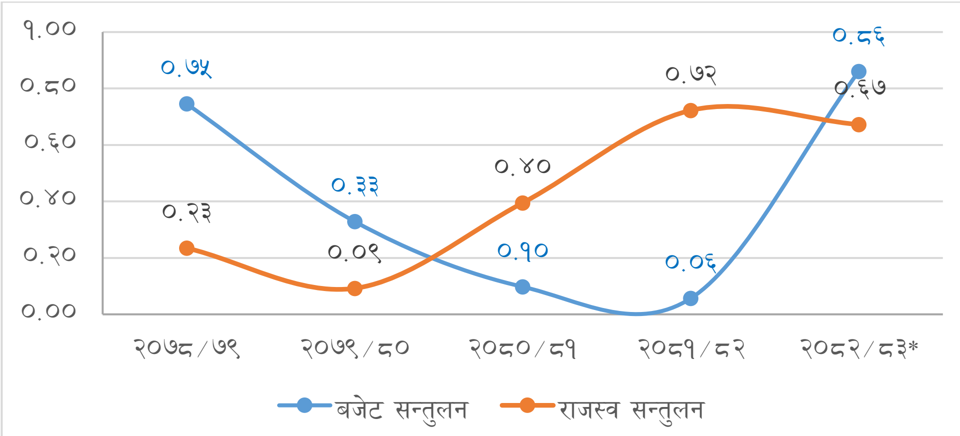

*स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय र प्रदेश सरकारको राष्ट्रिय लेखा अनुमान २०२६ (NSO) *चैत्र मसान्त*

नोट:- बजेट सन्तुलन= प्रदेशको कुल आय - कुल खर्च र राजस्व सन्तुलन = प्रदेश सरकारको राजस्व - चालु खर्च

प्रदेश सरकारको आय

२.१० चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको कुल आय रू.२१ अर्ब ४१ करोड पुगेको छ। प्रदेश सरकारको कुल आयमध्ये आन्तरिक राजस्वको हिस्सा १८.३३ प्रतिशत, बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व हिस्सा ३७.९५ प्रतिशत, सङ्घबाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरणको हिस्सा ४०.८९ प्रतिशत र अन्य प्राप्तिको हिस्सा २.८३ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट २ (ग) : प्रदेश सरकारको आयको संरचना (प्रतिशतमा)

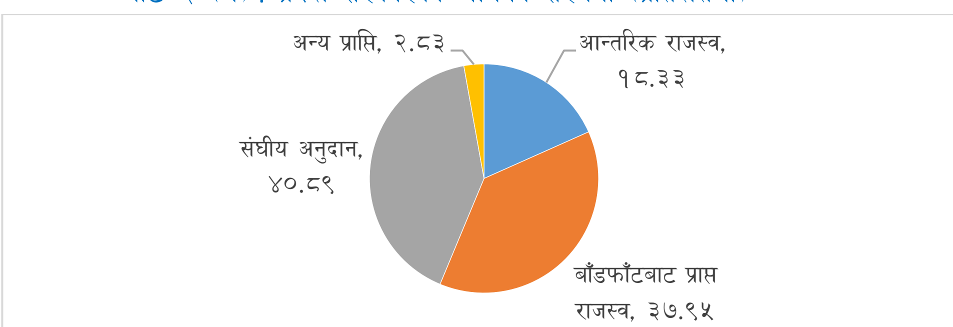

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३

२.११ पछिल्ला आर्थिक वर्षहरूमा लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आयमा नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरण र अन्य प्राप्तिको हिस्सा घट्दै गइरहेको देखिन्छ भने प्रदेश सरकारको राजस्व (बाँडफाँटबाट प्राप्त समेत) को हिस्सा बढ्दै गएको छ। प्रदेश सरकारलाई आर्थिक वर्ष

२०८१/८२ मा प्राप्त कुल आयमा सङ्घीय अनुदान र अन्य प्राप्तिको हिस्सा क्रमशः ३८.७७ प्रतिशत र ३.५८ प्रतिशत रहेको थियो भने यस आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्त सम्ममा यस्तो हिस्सा क्रमशः४०.८९ र २.८३ रहेको छ।

तालिका २ (ग) : प्रदेश सरकारको आयको संरचना (प्रतिशतमा)

विवरण	२०७९/८०	२०८०/ ८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
आन्तरिक राजस्व	१२.६	१७	१९.१९	१६.४५	१८.३३
बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व	२७.७३	३३.२१	३८.४७	३५.७६	३७.९५
प्रदेश सरकारको राजस्व (क)	४०.३३	५०.२	५७.६६	५२.२१	५६.२८
सङ्घीय अनुदान (ख)	४१.०४	३९.२५	३८.७७	४३.२१	४०.८९
अन्य प्राप्ति (ग)	१८.६२	१०.५५	३.५८	४.५८	२.८३
प्रदेश सरकारको आय (क+ख+ग)	१००	१००	१००	१००	१००

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्मको*

प्रदेश सरकारको राजस्व

२.१२ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको राजस्व परिचालन रू.१२ अर्ब ५ करोड रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सोही अवधिमा रू.११ अर्ब ८ करोड परिचालन भएको थियो। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा रू.९७ करोडले बढी हो।

तालिका २ (घ) : प्रदेश सरकारको राजस्व (रू.करोडमा)

विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
आन्तरिक राजस्व	४१३	४६३	५४५	३४९	३९२
बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व	९०९	९०५	१०९२	७५९	८१३
प्रदेश सरकारको राजस्व	१३२१	१३६८	१६३७	११०८	१२०५

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्म*

२.१३ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को लुम्बिनी प्रदेश सरकारको राजस्वमध्ये आन्तरिक राजस्व र बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्वको हिस्सा क्रमशः ३३.३ प्रतिशत र ६६.७ प्रतिशत रहेको थियो। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म सो हिस्सा क्रमशः ३२.६ प्रतिशत र ६७.४ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट २ (घ) : प्रदेश सरकारको राजस्व संरचना (प्रतिशतमा)

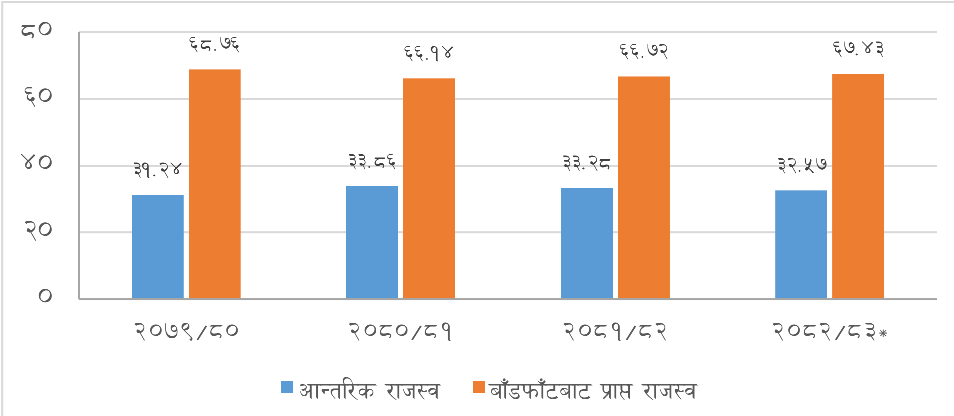

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ **चैत्र मसान्त*

२.१४ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ चैत्र मसान्तसम्म परिचालित कुल राजस्वमध्ये कर र गैरकर राजस्व क्रमशः रू. १० अर्ब २३ करोड र रू.१ अर्ब ८२ करोड रहेको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा उक्त राजस्व क्रमशः रू.९ अर्ब ५९ करोड र रू.१ अर्ब ४८ करोड रहेको थियो। गत आर्थिक वर्षको समिक्षा अवधीको तुलनामा कर राजस्वमा रू.६४ करोडले वृद्धि भएको छ।

तालिका २ (ङ) : कर तथा गैर कर राजस्व (रू.करोडमा)

	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
कर राजस्व	७९७	११८३	१३९९	९५९	१०२३
गैरकर राजस्व	११८	१८५	२३८	१४८	१८२
प्रदेश सरकारको राजस्व	९१५	१३६८	१६३७	११०८	१२०५

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्म*

नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान (वित्तीय हस्तान्तरण)

२.१५ नेपाल सरकारबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा लुम्बिनी प्रदेश सरकारलाई रू.१२ अर्ब १२ करोड वित्तीय हस्तान्तरण प्राप्त भएकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा रू.१२ अर्ब ५९ करोड प्राप्त भएको थियो। यसमा प्रदेश सरकारद्वारा खर्च हुन नसकेको सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदानको रकम फिर्ता हुने गरेको छ।

तालिका २(च) : नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानको विवरण (रू.करोडमा)

वित्तीय हस्तान्तरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
समानीकरण अनुदान	८०३	७४७	६०४	७६०
सशर्त अनुदान	८३६	६३२	४६८	३४४
विशेष अनुदान	६३	४८	५४	७४
समपूरक अनुदान	७२	७४	८६	८०
जम्मा	१७७५	१५०२	१२१२	१२५९

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ नोटः फिर्ता गरेको रकम समेत

राजस्व बाँडफाँट

२.१६ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म नेपाल सरकारबाट बाँडफाँट भई प्रदेश सञ्चित कोषमा प्राप्त भएको राजस्व रू.७ अर्ब ८६ करोड रहेको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व रू.७ अर्ब ३९ करोड थियो। जुन गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ६.४ प्रतिशतले बढी हो।

तालिका २ (छ) : नेपाल सरकारको राजस्व बाँडफाँटको (रू.करोडमा)

विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
मूल्य अभिवृद्धि कर	६६६	६५९	७९०	५५१	५८२
अन्त शुल्क	२४२	२२७	२८३	१८८	२०४
जम्मा	९०९	८८६	१०७२	७३९	७८६

*स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

२.१७ नेपाल सरकारबाट बाँडफाँट भई गत आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्मा रू.२० करोड प्राप्त भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को सोही अवधिमा रू.२६ करोड रोयल्टी प्राप्त भएको छ। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ३० प्रतिशतले बढी हो।

तालिका २ (ज) : नेपाल सरकारबाट प्राप्त रोयल्टी (रू.करोडमा)

विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
वन सम्बन्धी रोयल्टी		३	३	३	५
खानी तथा खनिज रोयल्टी		७	१०	१०	१३
विद्युत सम्वन्धी रोयल्टी		९	६	६	८
पर्वतारोहण वापतको रोयल्टी		०.००	०.०१	०.०१	०.०१
जम्मा		१९	२०	२०	२६

*स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

२.१८ प्रदेश सरकारको आन्तरिक राजस्वको प्रमुख स्रोतको रुपमा रहेको सवारी साधन करको बाँडफाँटबाट गत आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्ममा रू.१ अर्ब ५७ करोड राजस्व प्राप्त भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को सोही अवधीमा रू.१ अर्ब ७० करोड सवारी साधन कर बापतको राजस्व प्राप्त भएको छ। जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ८.३ प्रतिशतले बढी हो।

तालिका २ (झ) : सवारी साधन कर (रू.करोडमा)

विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
सवारी साधन कर	१५५	१७५	१८६	१५७	१७०

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म

२.१९ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म स्थानीय तहमार्फत सङ्कलन तथा बाँडफाँट भई प्रदेश सरकारलाई रू.७४ करोड राजस्व प्राप्त भएको छ। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा रू.६७ करोड राजस्व बाँडफाँट भइ प्राप्त भएको थियो।

तालिका २(ञ) : स्थानीय तह मार्फत सङ्कलन तथा बाँडफाँट भई प्राप्त राजस्व (रू.करोडमा)

विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
घरजग्गा रजिष्ट्रशन दस्तुर	१११	१२१	१३९	६३	६६
मनोरञ्जन कर	०	०.५	०.७	०.२	०.८
विज्ञापन कर	१	०.३	०.९	०.३	०.१
दहत्तर बहत्तरको विक्रि आय	२३	३२.९	४६.५	३.४	६.९
जम्मा	१३५	१५५	१८७	६७	७४

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म

प्रदेश सरकारको खर्च

२.२० आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशको कुल खर्च ७१.५७ प्रतिशत रहेकोमा चालु र पुँजीगत खर्च क्रमशः ७०.२९ र ७२.३१ प्रतिशत रहेको थियो। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको खर्च गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ५.४५ प्रतिशत विन्दुले घटी ३४.२५ प्रतिशत पुगेको छ।

२.२१ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को चैत्र मसान्तसम्म पुँजीगत खर्च रू.९ अर्ब ४७ करोड भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को सोही अवधिमा रू.७ अर्ब ५९ करोड खर्च भएको देखिन्छ। समीक्षा अवधिमा गत आर्थिक वर्षको तुलनामा पुँजीगत खर्च ६.२४ प्रतिशत विन्दुले घटेको छ।

२.२२ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को चैत्र मसान्तसम्म चालु तर्फको खर्च रू.६ अर्ब भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को सोही अवधिमा रू.५ अर्ब ७५ करोड खर्च भएको छ। आर्थिक

वर्ष २०८१/८२ को चैत्र मसान्तसम्म चालु तर्फको खर्च ४१.८ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को सोही अवधिमा ३७.१९ प्रतिशत पुगेको छ।

तालिका २ (ट): पछिल्लो ३ आर्थिक वर्षको बजेट र चैत्र मसान्तसम्मको खर्च स्थिति

विवरण	शुरूको विनियोजित बजेट (रू. करोडमा)			बजेट खर्च प्रतिशत (चैत्र मसान्तसम्म)		
	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
चालु	१७२२.३	१४३८.४	१५४३.९	३६.१	४१.८	३७.१९
पुंजीगत	२३२५.७	२४५८.६	२३४७.१	३३	३८.६	३२.३२
जम्मा	४०४८	३८९७	३८९१	३४.३	३९.७	३४.२५

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३

२.२३ कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेश सरकारको चालु खर्च र पुंजीगत खर्चको अनुपात क्रमशः १.२६ प्रतिशत र १.९४ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ यस्तो खर्च अनुपात क्रमशः १.१३ प्रतिशत र २.०३ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट २ (ड) : कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको चालु र पुँजीगत खर्चको प्रतिशत

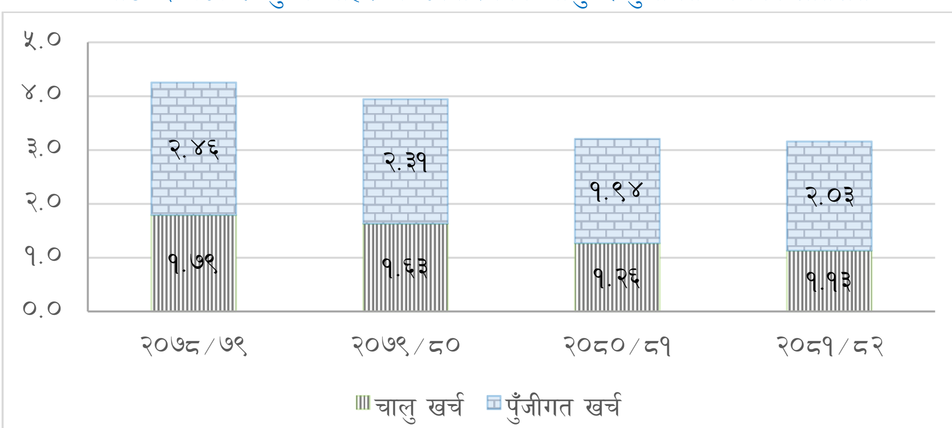

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३

२.२४ लुम्बिनी प्रदेश सरकारको कुल खर्चमा पुँजीगत खर्चको अंश उच्च रहँदै आएको छ। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म प्रदेश सरकारको कुल खर्चमा पुँजीगत र चालु खर्चको अंश क्रमशः ५६.९ प्रतिशत र ४३.१ प्रतिशत रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा यस्तो अंश क्रमशः ६४.२ प्रतिशत र ३५.८ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट २ (च) : प्रदेश सरकारको खर्च संरचना (प्रतिशतमा)

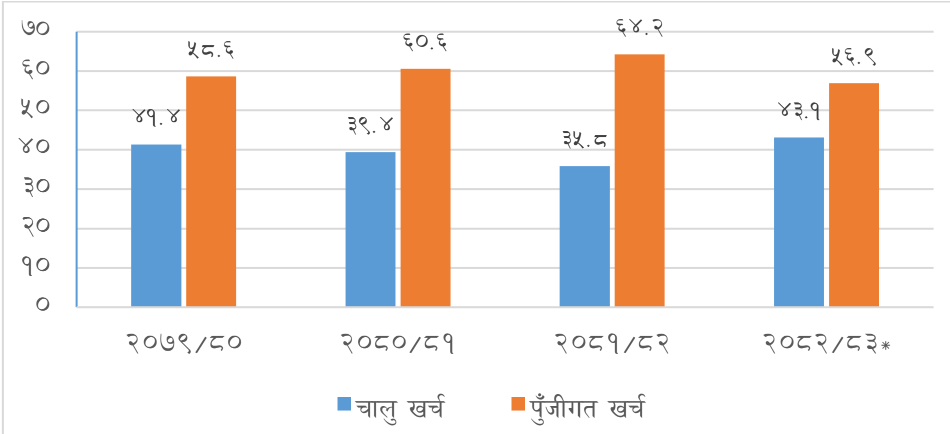

*स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

२.२५ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रदेश सरकारको कुल खर्च रू.२७ अर्ब ८९ करोड मध्ये प्रदेश सरकारको आन्तरिक स्रोत तर्फको ६३.०७ प्रतिशत र वित्तीय समानीकरण अनुदान स्रोत तर्फको २४.७२ प्रतिशत रहेको थियो। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म भएको खर्च रू.१३ अर्ब ३५ करोड मध्ये प्रदेश सरकारको आन्तरिक स्रोत तर्फको ५९.८८ प्रतिशत र वित्तीय समानीकरण अनुदान स्रोत तर्फको २८.८० प्रतिशत रहेको छ।

तालिका २ (ठ) : खर्च व्यहोर्ने स्रोत (कुल प्रदेश सरकारको खर्च प्रतिशतमा)

स्रोत	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
नगद (आन्तरिक स्रोत)/प्रदेश सरकार	५६.५३	६०.७९	६३.०७	६१.६६	५९.८८
वित्तीय समानीकरण अनुदान	२३.७२	२१.६१	२४.७२	२७.६६	२८.८०
सशर्त अनुदान	१७.७०	१४.७३	९.८१	८.६५	९.७३
समपूरक अनुदान	१.२६	२.०२	१.१९	१.४५	१.१६
विशेष अनुदान	०.७९	०.८६	१.२१	०.५८	०.४४
प्रदेशको कुल खर्च (करोडमा)	३०२४	२६४४	२७८९	१५४९	१३३५

*स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

२.२६ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा नेपाल सरकारबाट प्राप्त रू.१२ अर्ब १२ करोड अनुदानबाट रू.१० अर्ब ३७ करोड खर्च भएकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपाल सरकारबाट प्राप्त रू.१२ अर्ब ५९ करोड अनुदानबाट रू.१० अर्ब ३० करोड खर्च भएको थियो।

तालिका २(ड) : नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानबाट भएको खर्च (रू.करोडमा)

वित्तीय हस्तान्तरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
समानीकरण अनुदान	५९५	७१७	५७१	६८९
सशर्त अनुदान	६३९	५३५	३८९	२७३
विशेष अनुदान	३३	२४	५३	३४
समपुरक अनुदान	३८	३८	२३	३३
जम्मा	१३०५	१३१५	१०३७	१०३०

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३

२.२७ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानको ८५.५ प्रतिशत खर्च भएकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा ८१.८ प्रतिशत खर्च भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सबैभन्दा कम समपूरक अनुदान र विशेष अनुदानमा क्रमशः ४१.७ प्रतिशत र ४५.४ प्रतिशत खर्च भएको थियो भने सबैभन्दा बढी वित्तीय समानीकरण अनुदान ९०.७ प्रतिशत खर्च भएको थियो।

तालिका २ (ढ) : नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानको खर्च स्थिति (प्रतिशतमा)

अनुदान	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
वित्तीय समानीकरण	७४.१	९६.०	९४.६	९०.७
सशर्त	७६.३	८४.७	८३.१	७९.४
विशेष	५२.१	४९.४	९८.२	४५.४
समपूरक	५३.०	५१.५	२६.४	४१.७
जम्मा	७३.५	८७.५	८५.५	८१.८

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३

२.२८ नेपाल सरकारबाट आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रदेश सरकारलाई हस्तान्तरण गरिएको सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदानको रकममध्ये रू.१ अर्ब ५८ करोड खर्च नभई फिर्ता भएको थियो। प्रत्येक आर्थिक वर्षमा प्रदेश सरकारले प्राप्त गरेको अनुदानको उल्लेख्य मात्रामा फिर्ता हुने गरेको छ।

तालिका २ (ण) : सङ्घीय अनुदान फिर्ता (रू.करोडमा)

अनुदान	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
सशर्त अनुदान	१९८	९७	७९	७१
विशेष अनुदान	३०	२४	१	४१
समपुरक अनुदान	३४	३६	६३	४६
जम्मा	२६२	१५७	१४३	१५८

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३

अन्तर-सरकारी वित्त हस्तान्तरण

२.२९ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहलाई वित्तीय समानीकरण, सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदान बापत कुल रू.२ अर्ब ६१ करोड रकम हस्तान्तरण भएको थियो। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म कुल रू.१ अर्ब ५३ करोड हस्तान्तरण भएको छ भने गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा कुल रू.१ अर्ब ६२ करोड अनुदान हस्तान्तरण भएको थियो। गत आर्थिक वर्षको समिक्षा अवधिको तुलनामा रू.८ करोड ६० लाख रकम स्थानीय तहमा कम हस्तान्तरण भएको छ।

तालिका २(त) : प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहलाई वित्तीय हस्तान्तरण (रू.करोडमा)

अनुदान	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
वित्तीय समानीकरण	८५.०	७५.०	९५.०	६९.७	६१.४
सशर्त	१०२.८	१२१.८	९१.५	४७.९	५२.९
विशेष	८९.०	१५.५	१०.९	५.७	४.२
समपूरक	१३५.६	९५.७	६४.४	३८.७	३४.९
जम्मा	४१२.४	३०८.०	२६१.७	१६२.०	१५३.४

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्म*

२.३० चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा स्थानीय तहलाई वित्तीय हस्तान्तरण तर्फ रू.३ अर्ब ४२ करोड विनियोजित बजेट मध्ये चैत्र मसान्तसम्म ४५ प्रतिशत रकम निकासा भएको छ, जुन गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ७ प्रतिशत विन्दुले कम हो।

तालिका २(थ) : स्थानीय तहलाई अनुदान निकासा (शुरु विनियोजित बजेटको आधारमा)

आर्थिक वर्ष	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
कुल बजेट (रू.करोड)	४२६४	४०४८	३८९७	३८९७	३८९१
स्थानीय तहलाई अनुदान (रू.करोड)	४८३	३५९	३२१	३१४	३४२
अनुदान प्रतिशत (कुल बजेटमा)	११.३	९	८	८	९
वित्तीय हस्तान्तरण (रू.करोड)	४१२	३०८	२६२	१६२	१५३
वित्तीय हस्तान्तरण प्रतिशत	८५.४	८६	८२	५२	४५

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्म*

प्रदेशगत खर्च स्थिति

२.३१ गत आर्थिक वर्षमा प्रदेशगत खर्चमध्ये पुँजीगत खर्चको हिस्सा मधेस प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ६८.८ प्रतिशत र कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा कम ४९.० प्रतिशत रहेको छ। लुम्बिनी प्रदेशको पुँजीगत खर्चको अंश ६४.२ प्रतिशत रहेको थियो। प्रदेशगत खर्चमा पुँजीगत खर्चको अंश

आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा सुदूरपश्चिम, गण्डकी, बागमती र कोशी प्रदेशमा घटेको छ भने अन्य प्रदेशमा बढेको छ।

तालिका २ (द): प्रदेश सरकारको पुँजीगत खर्चको प्रवृत्ति (रू.करोडमा)

प्रदेश	२०७९/८०		२०८०/८१		२०८१/८२	
	कुल खर्च	पुँजीगत खर्चको अंश	कुल खर्च	पुँजीगत खर्चको अंश	कुल खर्च	पुँजीगत खर्चको अंश
कोशी	३०७५.८	५८.९	२८०२.८	५८.३	२८१८.३	४९.०
मधेश	२६८७.०	६०.३	२४५४.५	६२.३	३१२३.४	६८.८
बागमती	४६८६.२	६०.३	४४५१.३	६४.१	४६४०.३	६३.३
गण्डकी	२३६१.५	६४.६	२२२०.६	६५.९	२२८९.२	६५.५
लुम्बिनी	३०२४.४	५८.६	२६४३.७	६०.६	२७८९.१	६४.२
कर्णाली	२२२६.७	५७.४	१९८६.८	५३.८	१९९९.७	५४.६
सुदूरपश्चिम	२४०६.३	६५.७	१८५१.४	५७.१	२२२०.३	५६.२
जम्मा	**२०४६८**	**६०.७**	**१८४११**	**६०.९**	**१९८८०.३**	**६०.९**

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२

२.३२ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को वैशाख मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेश सरकारको कुल खर्च सबैभन्दा बढी ३९.९ प्रतिशत रहेको छ। जसमा चालु तर्फको ४२.७ प्रतिशत र पुँजीगत तर्फ ३८.१ प्रतिशत छ। त्यसपछिको बढी खर्च कोशी प्रदेशको ३६.३ प्रतिशत छ भने सबैभन्दा कम मधेश प्रदेशको १७.५ प्रतिशत भएको छ।

तालिका २ (ध) : प्रदेश सरकारको खर्च अवस्था

प्रदेश	विनियोजन (रू.करोडमा)			खर्च प्रतिशतमा (वैशाख मसान्तसम्म)			
	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा
कोशी प्रदेश	१७१४	१०	३६०२	४१.२	३०.९	४५.४	३६.३
मधेश प्रदेश	३१२०		४६९८	३१.१	१०.६		१७.५
बागमती प्रदेश	४१५४		६७४८	४२.८	२८.६		३४.१
गण्डकी प्रदेश	१९०९	२५	३१९८	३८.३	३०.१		३३.१
लुम्बिनी प्रदेश	२३४७		३८९१	४२.७	३८.१		३९.९
कर्णाली प्रदेश	१९९८	६२	३३१९	४१.४	२१.५	१९.६	२९
सुदूरपश्चिम प्रदेश	१९८४	१	३३४६	३७.९	२१.१		२७.९

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८३

२.३३ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को असार मसान्तमा सातै प्रदेशहरुको सञ्चित कोष धनात्मक रहेकोमा बागमती प्रदेशको सवैभन्दा धेरै रू.१४ अर्ब ३० र लुम्बिनी प्रदेशको सबैभन्दा कम रू.५० करोड रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को असार मसान्तमा सातै प्रदेशको सञ्चित कोषको योगफल रू.३६ अर्ब ६५ करोड बचतमा रहेको थियो।

तालिका २(न): प्रदेश सञ्चित कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको विवरण* (रू.करोडमा)

विवरण	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	जम्मा
१. राजस्व, अनुदान र बेरूजु तथा अन्य	२९४४	२४४१	३९९६	२२४२	२७५९	२१३७	२१४०	१८६५८
राजस्व	१७३६	१४०४	४६८७	१२२९	१६३७	८९४	१०६४	१२६५०
कर	१५५५	१२८२	२३४३	१०५५	१३९९	८७०	१००६	९५१०
अन्य राजस्व	१८१	१२२	२३४३	१७४	२३८	२४	५८	३१४०
अनुदान (नेपाल सरकार)	१३३१	९१४	११४७	९९७	११०१	१२३२	१०७०	७७९१
बेरूजु तथा अन्य	४८	८	१८	१५	२१	१०	६	१२७
२. वित्तीय व्यवस्थाबाट प्राप्ति	०	०	७८.४	०	०	०	०	७८.४
३. यस वर्षको खुद प्राप्ति	२९४४	२४४१	४०७४	२२४२	२७५९	२१३७	२१४०	१८७३६
४. भुक्तानी	२८१८	३१२३	४६४०	२२८९	२७८९	२०००	२२२०	१९८८०
५. समायोजन	०	०	०	०	०	०	०	०
६. यस वर्षको भुक्तानी	२८१८	३१२३	४६४०	२२८९	२७८९	२०००	२२२०	१९८८०
७. यस अवधिको कोषमा भएको थपघट (+/-)	१२५	-६८२	-५६६	-४८	-३०	१३७	-८०	-११४४
८. आर्थिक वर्षको शुरूवातको मौज्दात	४२३	११०७	१९९६	११९	८१	६४८	४३५	४८०९
९. आर्थिक वर्षको अन्त्यको मौज्दात	५४८	४२६	१४३०	७१	५०	७८६	३५४	३६६५

*स्रोतः महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२   *आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को*

२.३४ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रदेशगत स्थानीय तहमा विनियोजित बजेटको आधारमा खर्चको अवस्था हेर्दा लुम्बिनी प्रदेश भित्र रहेका स्थानीय तहमा विनियोजित बजेटको ७९.७ प्रतिशत खर्च भएको थियो। प्रदेशगत तुलना गर्दा सबैभन्दा बढी सुदूरपश्चिम प्रदेश भित्रका स्थानीय तहको ८३.१ प्रतिशत र सबैभन्दा कम बागमती प्रदेश भित्रका स्थानीय तहको ६९.१ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ।

तालिका २ (प): प्रदेशगत स्थानीय तहको खर्च अवस्था*(करोडमा .रू)

प्रदेशगत स्थानीय तह	बजेट (रू.करोडमा)#			खर्च (रू.करोडमा)			खर्च प्रतिशत
	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	
कोशी	५८७६.२	३७०१.३	१०.६	५०७४.४	२६०७.०	१०.६	८०.२
मधेश	५३८६.५	३८७९.३	५.४	४२७७.६	२४१७.९	०.४	७२.२
बागमती	७४९३.३	७००४.२	२७.८	५९५८.१	४०६८.१	१७.२	६९.१
गण्डकी	३७३७.७	२२९९.८	०.९	३२०५.९	१५६४.९	०.९	७९.०
लुम्बिनी	५२१२.३	३०२३.५	५.२	४४२१.९	२१३८.७	४.६	७९.७
कर्णाली	२८४५.१	१५५४.८	४.९	२४९५.०	११३६.५	३.६	८२.५
सुदूरपश्चिम	३५७५.९	१६४०.२	१.३	३१०३.३	१२३२.२	१.०	८३.१
जम्मा	३४१२६.९	२३१०३.०	५६.१	२८५३६.२	१५१६५.३	३८. ३	७६.४

*स्रोतः महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२   *आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को #अन्तिम कायम बजेट*

३. मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्र

बैङ्क तथा वित्तीय संस्था

३.१ सङ्घीय शासन प्रणालीमा मुलुक रूपान्तरण भएसँगै लुम्बिनी प्रदेशमा वित्तीय पहुँचमा विस्तार भएको छ। बीमा, सहकारी, पुँजी बजार र निक्षेप परिचालनमा संलग्न संस्थाहरूको सङ्ख्या र सेवा क्षेत्र पनि क्रमशः विस्तार भइरहेका छन्। यस्तै, प्रदेशमा धितोपत्र दलाल व्यवसायीका शाखा कार्यालयहरूको स्थापनासँगै लगानीकर्ताको सहभागिता बढेको देखिन्छ।

३.२ वित्तीय क्षेत्रको विकास र विस्तार भई बैंकिङ, बीमा तथा पुँजी बजारमा नागरिकको सहज पहुँच स्थापित भएको छ। लुम्बिनी प्रदेशका सबै स्थानीय तहहरूमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा पुगी सेवा प्रवाह भएको छ। बीमा तथा पुँजी बजार क्षेत्रमा समेत क्रमशः बीमक कम्पनी र धितोपत्र दलाल (Stock Brokers) हरूको शाखा विस्तार हुन गई लगानीकर्ताको सहभागिता वृद्धि भएको छ।

३.३ अनलाइन/क्युआर कोडमार्फत गरिने भुक्तानीमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ। विद्युतीय भुक्तानीका अन्य उपकरणमार्फत भएको कारोबारमा समेत बढोत्तरी भएको छ। चालु आर्थिक वर्षमा बैङ्किङ् प्रणालीमा तरलता पर्याप्त रहेको र ब्याजदर घट्दै गएको छ। आन्तरिक माग कमजोर रहेकोले कर्जा प्रवाह सुस्त रहेको छ।

वित्तीय संरचना तथा वित्तीय सेवा

३.४ २०८२ चैत्र मसान्तसम्म नेपालभर २० वाणिज्य बैङ्क, १७ विकास बैङ्क, १७ वित्त कम्पनी, ५१ लघुवित्त वित्तीय संस्था र १ पूर्वाधार विकास बैङ्क गरी कुल १०६ बैङ्क तथा वित्तीय संस्था तथा तिनीहरूका शाखा सञ्चालनमा रहेका छन्। लुम्बिनी प्रदेशमा २,१३८ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सञ्चालनमा रहेका छन्। प्रदेशगत रुपमा हेर्दा बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी २,९६७, कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा कम ४७८ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा रहेका छन्।

तालिका ३ (क): प्रदेश अनुसार बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सङ्ख्या*

प्रदेश	"क" वर्ग	"ख" वर्ग	"ग" वर्ग	"घ" वर्ग	जम्मा (क+ख+ग)	जम्मा (क+ख+ग+घ)
कोशी	७५७	१९५	३५	८५६	९८७	१८४३
मधेश	५८१	८६	५४	१०३०	७२१	१७५१
बागमती	१७७५	३३१	१११	७५०	२२१७	२९६७
गण्डकी	५९५	१८९	३६	५६१	८२०	१३८१
लुम्बिनी	७४४	२५१	४७	१०९६	१०४२	२१३८

प्रदेश	"क" वर्ग	"ख" वर्ग	"ग" वर्ग	"घ" वर्ग	जम्मा (क+ख+ग)	जम्मा (क+ख+ग+घ)
कर्णाली	२१८	२१	३	२३६	२४२	४७८
सुदूरपश्चिम	३३३	५१	६	४५३	३९०	८४३
जम्मा	**५००३**	**११२४**	**२९२**	**४९८२**	**६४१९**	**११४०१**

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैङ्क, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्ममा*

३.५ लुम्बिनी प्रदेशका सबै १०९ स्थानीय तहमा वाणिज्य बैङ्कका शाखा स्थापना भई सञ्चालनमा रहेका छन्। २०८२ चैत्र मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैङ्कका ७४४, विकास बैङ्कका २५२, वित्त कम्पनीका ४७ तथा लघुवित्त संस्थाका १,०९६ गरी कुल २,१३८ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा रहेका छन्।

तालिका ३ (ख) : लुम्बिनी प्रदेशमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सङ्ख्या

शाखा सङ्ख्या	२०७८/७९ असार मसान्त	२०७९/८० असार मसान्त	२०८०/८१ असार मसान्त	२०८१/८२ असार मसान्त	२०८२/८३*
वाणिज्य बैङ्क	७४०	७४८	७४१	७४८	७४४
विकास बैङ्क	२५६	२५७	२५७	२५६	२५२
फाईनान्स कम्पनी	४६	४६	४७	४७	४७
लघुवित्त संस्था	११७०	११६२	११३०	१०९६	१०९६
जम्मा	२२१२	२११३	२१७५	२१४७	२१३८

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैङ्क, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्ममा*

३.६ चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तमा यस प्रदेशका जिल्लाहरूमध्ये रूपन्देही जिल्लामा सबैभन्दा बढी ३२३ वटा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा रहेका छन्। रूपन्देहीमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको एउटा शाखाले सबैभन्दा कम ३,४७४ जना र रोल्पामा सबैभन्दा बढी १०,६७२ जनालाई सेवा दिइरहेको देखिन्छ।

तालिका ३ (ग): जिल्ला अनुसार बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सङ्ख्या

जिल्ला	"क" वर्ग	"ख" वर्ग	"ग" वर्ग	जम्मा	जनसंख्या	जनसंख्या प्रति शाखा
गुल्मी	३८	१५	०	५३	२४६४९४	४६५१
पाल्पा	४७	११	०	५८	२४५०२७	४२२५
रूपन्देही	२२१	७४	२८	३२३	११२१९५७	३४७४
कपिलवस्तु	८३	१८	६	१०७	६८२९६१	६३८३
अर्घाखाँची	२१	७	०	२८	१७७०८६	६३२५
प्युठान	२०	१२	०	३२	२३२०१९	७२५१
रोल्पा	२१	१	०	२२	२३४७९३	१०६७२
रूकुम (पूर्व)	८	०	०	८	५६७८६	७०९८
दाङ	९२	३९	३	१३४	६७४९९३	५०३७
बाँके	८२	२८	७	११७	६०३१९४	५१५६

जिल्ला	"क" वर्ग	"ख" वर्ग	"ग" वर्ग	जम्मा	जनसंख्या	जनसंख्या प्रति शाखा
बर्दिया	४५	२६	०	७१	४५९९००	६४७७
नवलपरासी (ब.सु.प.)	६६	२०	३	८९	३८६८६८	४३४७
जम्मा	७४४	२५१	४७	१०४२	५१२२०७८	४९१६

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैङ्क, २०८३

३.७ २०८२ चैत्र मसान्तसम्ममा यस प्रदेशमा एटीएम मेशिनको सङ्ख्या ७१४, क्रेडिट कार्ड लिनेको सङ्ख्या २७,८५० डेबिट कार्ड लिनेको सङ्ख्या २०,५८,५१४ र सञ्चालनमा रहेका बैङ्क खाता सङ्ख्या ९७,१९,१७३ वटा रहेका छन्। लुम्बिनी प्रदेशमा ए.टी.एम. मेशिन, क्रेडिट/डेबिट कार्ड लिने र सञ्चालनमा रहेका बैङ्क खाता सङ्ख्या निरन्तर रूपमा बढिरहेको देखिन्छ। यसले प्रदेशमा वित्तीय पहुँचमा विस्तार हुँदै गएको देखाउँछ।

तालिका ३ (घ): लुम्बिनी प्रदेशमा बैङ्किङ सेवाको अवस्था

बैंकिङ्ग सेवा/आर्थिक वर्ष	२०७८/७९ असार मसान्त	२०७९/८० असार मसान्त	२०८०/८१ असार मसान्त	२०८१/८२ असार मसान्त	२०८२/८३*
एटीएम मेशिनको संख्या	६१३	६५८	७०१	७०९	७१४
क्रेडिट कार्ड लिनेको संख्या	१४७२६	२०१८९	२३३१५	२६६१८	२७८५०
डेबिट कार्ड लिनेको संख्या	१४५३३५८	१६५४८६०	१८१७९८६	१८७३०५८	२०५८५१४
सञ्चालनमा रहेको बैंक खाता संख्या	६८६४०६५	७८४५५८१	८६१२६८६	९३०२२९०	९७१९१७३

*स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैङ्क, २०८३ *चैत्र मसान्तमा*

३.८ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ असार मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशभित्र रहेका बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा निक्षेप सङ्कलन रु.६ खर्ब ६४ अर्ब ८७ करोड रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म १३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.७ खर्ब ५६ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ।

३.९ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ असार मसान्तमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाबाट कर्जा प्रवाह रु.५ खर्ब ७९ अर्ब ५६ करोड रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तमा ३.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.५ खर्ब ९७ अर्ब ९७ करोड पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तमा निक्षेप सङ्कलनमा भएको वृद्धिको अनुपातमा कर्जा प्रवाह विस्तार हुन सकेको देखिँदैन।

तालिका ३ (ङ): कर्जा प्रवाह तथा निक्षेप सङ्कलन (रु.करोडमा)

विवरण	२०७८/७९ असार मसान्त	२०७९/८० असार मसान्त	२०८०/८१ असार मसान्त	२०८१/८२ असार मसान्त	२०८२/८३*
निक्षेप सङ्कलन	४३०२०	५०४६२	५७२४३	६६४८७	७५६३८
कर्जा प्रवाह	५४०४०	५५२०१	५६०६८	५७९५६	५९७९७

*स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैङ्क, २०८३ *चैत्र मसान्तमा*

बीमा

३.१० बीमा कम्पनीका प्रदेशगत शाखा विवरण हेर्दा २०८२ फागुनमा बीमकको २ हजार ९ सय ९९ शाखामध्ये सबैभन्दा बढी शाखा बागमती प्रदेशमा २८ प्रतिशत, सबैभन्दा कम शाखा कर्णाली प्रदेशमा ५ प्रतिशत रहेका छन् भने लुम्बिनी प्रदेशमा १७ प्रतिशत बीमकको शाखाहरु रहेका छन्।

चार्ट ३(क): बीमा कम्पनी (बीमक) का प्रदेशगत शाखा विवरण

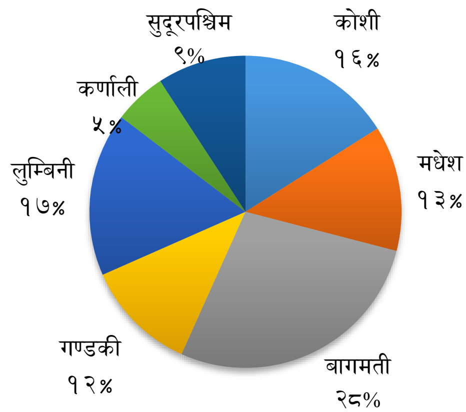

स्रोतः नेपाल बीमा प्राधिकरण, २०८२

३.११ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तमा लुम्बिनी प्रदेशमा १४ वटा जीवन बीमा कम्पनी, १४ वटा निर्जीवन बीमा कम्पनी, ७ वटा लघु बीमा कम्पनी र २ वटा पुनर्बीमा कम्पनी गरी जम्मा ३७ वटा कम्पनीबाट बीमा सेवा प्रदान गरिरहेको देखिन्छ। यस आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्ममा २०.५२ प्रतिशत जनसङ्ख्याले बीमा सेवा लिएको देखिन्छ।

तालिका ३ (च): लुम्बिनी प्रदेशमा बीमा सेवा

विवरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
बीमा सेवा पुगेको जनसङ्ख्याको प्रतिशत	१९.०७	१८.६९	१७.७५	१९.२०	२०.५२

स्रोतः राष्ट्रिय बीमा प्राधिकरण, २०८३ **चैत्र मसान्त*

३.१२ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा जीवन बीमा शुल्क रु.२८ अर्ब ७१ करोड सङ्कलन भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म रु.२२ अर्ब ८६ करोड सङ्कलन भएको छ। त्यसैगरी निर्जीवन बीमा शुल्कतर्फ गत आर्थिक वर्षमा रु.३ अर्ब ९१ करोड सङ्कलन भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म रु.३ अर्ब ११ करोड सङ्कलन भैसकेको देखिन्छ।

तालिका ३ (छ): लुम्बिनी प्रदेशमा बीमा व्यावसाय

विवरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
सक्रिय जीवन बीमालेख सङ्ख्या	१०३८९६९	१०२६७८२	९९६३७५	१०७४३६६	११५५५२३
जारी निर्जीवन बीमालेख सङ्ख्या	४२६१५४	४३२४९७	४८२०१८	५१९१८३	४१५०९६
जीवन बीमा शुल्क सङ्कलन (रु.करोडमा)	२०९१	२११९	२४४०	२८७१	२२८६
मुलुकभरको जीवन बीमा शुल्कमा लुम्बिनी प्रदेशको हिस्सा (प्रतिशत)	१५.१	१४.९	१५.६	१५.७५	१५.९
निर्जीवन बीमा शुल्क सङ्कलन (रु.करोडमा)	३१५	३५२	३६५	३९१	३११
मुलुकभरको निर्जीवन बीमा शुल्कमा लुम्बिनी प्रदेशको हिस्सा (प्रतिशत)	८.०	८.८	८.८	८.७	८.३५

स्रोतः राष्ट्रिय बीमा प्राधिकरण, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म

३.१३ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्ममा विभिन्न बीमालेखहरूबाट सङ्कलन भएको कुल रु.१ खर्ब ४३ अर्ब ८१ करोड जीवन बीमा शुल्कमध्ये लुम्बिनी प्रदेशबाट मात्र रु.२२ अर्ब ८६ करोड सङ्कलन भएको छ। जुन गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा १५.५ प्रतिशतले बढी हो। चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्ममा सङ्कलन भएको कुल जीवन बीमा शुल्क मध्ये लुम्बिनी प्रदेशको हिस्सा १५.९ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ३ (ज): जीवन बीमा शुल्क सङ्कलन (रु.करोडमा)

प्रदेश	२०८१/८२ चैत्र मसान्त		२०८२/८३ चैत्र मसान्त	
	जीवन बीमा शुल्क	अंश प्रतिशत	जीवन बीमा शुल्क	अंश प्रतिशत
कोशी	१५३१	१२.१	१७१२	११.९
मधेश	१११७	८.८	१३०४	९.१
बागमती	५६७९	४४.७	६३१७	४३.९
गण्डकी	१२७७	१०	१४६५	१०.२
लुम्बिनी	१९७९	१५.६	२२८६	१५.९
कर्णाली	३६०	२.८	४२७	३.०
सुदूरपश्चिम	७६१	६	८७०	६.१
जम्मा	१२७०४	१००	१४३८१	१००.०

स्रोतः राष्ट्रिय बीमा प्राधिकरण, २०८३

३.१४ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्ममा विभिन्न बीमालेखहरूबाट सङ्कलन भएको कुल रु.३७ अर्ब २७ करोड निर्जीवन बीमा शुल्कमध्ये लुम्बिनी प्रदेशबाट मात्र रु.३ अर्ब ११ सङ्कलन भएको छ। जुन गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ८.७ प्रतिशतले बढी

हो। चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्ममा सङ्कलन भएको कुल निर्जीवन बीमा शुल्क मध्ये लुम्बिनी प्रदेशको अंश ८.४ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ३ (झ): निर्जीवन बीमा शुल्क सङ्कलन (रु.करोडमा)

प्रदेश	२०८१/८२ चैत्र मसान्त		२०८२/८३ चैत्र मसान्त	
	निर्जीवन बीमा शुल्क	अंश प्रतिशत	निर्जीवन बीमा शुल्क	अंश प्रतिशत
कोशी	२८६	८.७	३१५	८.४
मधेश	२१६	६.६	२३४	६.३
बागमती	२२१०	६७.३	२५५९	६८.७
गण्डकी	१७०	५.२	१८४	४.९
लुम्बिनी	२८६	८.७	३११	८.४
कर्णाली	३१	०.९	३५	०.९
सुदूरपश्चिम	८२	२.५	८९	२.४
जम्मा	३२८२	१००.०	३७२७	१००.०

स्रोतः राष्ट्रिय बीमा प्राधिकरण, २०८३ **चैत्र मसान्त*

सहकारी

३.१५ लुम्बिनी प्रदेशको नियमन क्षेत्राधिकार अन्तर्गतका सहकारी संघ/संस्थाहरुको दर्ता तथा नियमन सम्बन्धी कार्य गर्नका लागि सहकारी दर्ता अधिकारीको कार्यालयको स्थापना भएको छ। सहकारी संघ/संस्थाको दर्ता, विनियम संशोधन तथा पूनर्लेखन, सहकारी संस्थाहरु एकिकरण र सहकारी संघ/संस्थाहरुको अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी कार्य यस कार्यालयले गर्दछ।

३.१६ लुम्बिनी प्रदेश सरकारको नियमनको क्षेत्राधिकार भित्र २०८३ बैशाख मसान्तसम्म जम्मा ८४८ सहकारी संस्था दर्ता रहेका छन्। यसमध्ये सबैभन्दा बढी क्रमशः बहुउद्देश्यीय सहकारी २९८, बचत तथा ऋण सहकारी २५२ वटा र कृषि सहकारी १६२ वटा रहेका छन्।

तालिका ३(ञ): लुम्बिनी प्रदेशका सहकारी

सहकारीको प्रकार	संख्या	सहकारीको प्रकार	संख्या
वचत तथा ऋण	२५२	मौरी पालन	४
बहुउदेश्यीय	२९८	विद्युत सहकारी	५
कृषि	१६२	स्वास्थ्य	५
दुग्ध सहकारी	३०	जडिबुटी	६
संघ	४१	शिक्षा	१
उपभोक्ता सहकारी	१२	अन्य	२०
संचार सहकारी	१२	जम्मा	८४८

स्रोतः सहकारी दर्ता अधिकारीको कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश २०८३

३.१७ २०८३ वैशाख मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशको रूपन्देही जिल्लामा सबैभन्दा बढी २४० वटा सहकारी संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका छन्। त्यसपछि बाँके र दाङ जिल्लामा क्रमशः १२७ र ११७ वटा सहकारी संस्थाहरू छन् भने रूकुम (पूर्व) मा सबैभन्दा कम ६ वटा मात्र सहकारी संस्थाहरु सञ्चालनमा रहेको देखिन्छ।

तालिका ३(ट): लुम्बिनी प्रदेशका सहकारीहरूको जिल्लागत विवरण

जिल्ला	सहकारी सङ्ख्या	जिल्ला	सहकारी सङ्ख्या
नवलपरासी पश्चिम(ब.सु.प.)	६७	प्यूठान	५३
रुपन्देही	२४०	अर्घाखाँची	२९
कपिलबस्तु	२६	गुल्मी	३८
दाङ	११७	पाल्पा	६३
बाँके	१२७	रोल्पा	३३
बर्दिया	४९	पूर्वी रुकुम	६

स्रोतः सहकारी दर्ता अधिकारीको कार्यालय, २०८३

३.१८ सहकारी दर्ता अधिकारीको कार्यालयमा रहेको अभिलेख अनुसार २०८३ को वैशाख मसान्तसम्ममा लुम्बिनी प्रदेशमा रहेका कुल ७ लाख ३ हजार १ सय ३६ सहकारी सेयर सदस्यहरू रहेका छन्। सो मध्ये महिला ५७.७४ प्रतिशत र पुरूष ४२.२२ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ३(ठ): सेयर सदस्य सङ्ख्या २०८२/८३*

शेयर सदस्य विवरण	संख्या	प्रतिशत
महिला शेयर सदस्य	४,०५,९७४	५७.७४
पुरुष शेयर सदस्य	२,९६,८८६	४२.२२
संस्थागत सदस्य	२७६	०.०४
जम्मा	७,०३,१३६	१००

स्रोतः सहकारी दर्ता अधिकारीको कार्यालय, २०८३ *वैशाख मसान्त

३.१९ सहकारी दर्ता अधिकारीको कार्यालयको अभिलेख अनुसार २०८३ वैशाख मसान्तसम्ममा लुम्बिनी प्रदेशमा रहेका सहकारीहरूको कुल बचत रु.६५ अर्ब ५८ करोड, शेयर लगानी रु.१० अर्ब ६१ करोड र ऋण लगानी रु.५९ अर्ब ५३ करोड भएको देखिन्छ।

तालिका ३(ड): सहकारीहरुको वित्तीय विवरण (रु.करोडमा)

वित्तीय विवरण	२०८२/८३*
कुल बचत	६५५८
कुल सेयर लगानी	१०६१
कुल ऋण लगानी	५९५३

स्रोतः सहकारी दर्ता अधिकारीको कार्यालय, २०८३ *वैशाख मसान्त

४. गरिबी निवारण, मानव विकास तथा रोजगारी

गरिबी तथा मानव विकास

४.१ नेपालको संविधानले सबै प्रकारका उत्पीडन तथा विभेदको अन्त्य गर्दै आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्ने नीति लिएको छ। नेपाल सरकारको गरिबी निवारण नीति, २०७६ ले सहकारीमार्फत् गरिबी निवारण गर्ने लक्ष्य राखेको छ। सन् २१०० सम्म निरपेक्ष गरिबीको अन्त्य गर्ने र बहुआयामिक गरिबी तीन प्रतिशतमा सीमित गर्ने लक्ष्य रहेको छ। सोही अनुरुप गरिबी निवारणका लागि नीतिगत, संरचनागत र कार्यक्रमगत प्रबन्धहरू कार्यान्वयनमा छन्।

४.२ सामाजिक सुरक्षा र संरक्षणमा बढ्दै गएको सार्वजनिक लगानी, गरिब लक्षित कार्यक्रमको निरन्तरता, विप्रेषण आय प्राप्त गर्ने परिवारको सङ्ख्यामा भएको वृद्धि, सामाजिक क्षेत्रका परिसूचकमा भएको सुधार लगायतको कारण निरपेक्ष गरिबी २०.२७ प्रतिशत र बहुआयामिक गरिबी १७.४ प्रतिशतमा झरेको छ। मानव विकास सूचकाङ्क ०.६२२ पुगेको छ। उपभोगमा आधारित जिनी गुणक ०.३० र लैङ्गिक विकास सूचकाङ्क ०.८८५ रहेको छ।

४.३ गरिबी न्यूनीकरण लक्षित कार्यक्रम तथा प्रयासहरुको निरन्तरता, विप्रेषण आय प्राप्त गर्ने परिवारको सङ्ख्यामा भएको वृद्धि, नागरिकको स्वास्थ्य र सामाजिक अवस्थामा भइरहेको सुधार लगायतका कारण आयस्तरमा वृद्धि भई गरिबीको दर घट्दै गएको छ। लुम्बिनी प्रदेशको निरपेक्ष गरिबी २४.३५ प्रतिशत र बहुआयामिक गरिबी १८.२० प्रतिशतमा झरेको छ।

४.४ नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, २०७९/८० को प्रतिवेदन अनुसार नेपालको सालाखाला गरिबीको रेखा प्रतिव्यक्ति प्रतिवर्ष रू.७२,९०८ निर्धारण गरिएको छ। खाद्य तथा गैरखाद्यको गरिबी रेखा क्रमशः रू.३५,०२९ र रू.३७,८७९ निर्धारण गरिएको छ। लुम्बिनी प्रदेशको सहरी तथा ग्रामीण क्षेत्रको गरिबी रेखा क्रमशः रू.७५,४६८ र रू.६१,३०१ निर्धारण गरिएको छ। जीवनयापनको लागि न्यूनतम आवश्यकताको लागत सबैभन्दा कम मधेश प्रदेशको ग्रामीण क्षेत्रमा प्रति व्यक्ति प्रति वर्ष रू.४७,३४४ रहेको छ भने सबैभन्दा बढी काठमाडौं उपत्यकाको प्रति व्यक्ति प्रति वर्ष रू.१,२९,९३४ निर्धारण गरिएको देखिन्छ।

तालिका ४(क): आधारभूत आवश्यकता लागत र विश्लेषणात्मक क्षेत्र अनुसार मूल्य सूचकाङ्क

विश्लेषणात्मक क्षेत्र	आधारभूत आवश्यकता लागत रू.			क्षेत्रगत मूल्य सूचकाङ्क		
	खाद्य	गैर खाद्य	जम्मा	खाद्य	गैर खाद्य	जम्मा
कोशी प्रदेश सहरी क्षेत्र	३४६१३	३९०१५	७३६२८	०.९९	१.०३	१.०१
कोशी प्रदेश ग्रामीण क्षेत्र	३२३१०	२३०४८	५५३५८	०.९८	०.६१	०.७६
मधेश प्रदेश सहरी क्षेत्र	३०४४०	२२८९४	५३३३४	०.८९	०.६	०.७३

विश्लेषणात्मक क्षेत्र	आधारभूत आवश्यकता लागत रू.			क्षेत्रगत मूल्य सूचकाङ्क		
	खाद्य	गैर खाद्य	जम्मा	खाद्य	गैर खाद्य	जम्मा
मधेश प्रदेश ग्रामीण क्षेत्र	२७५३५	१९८०९	४७३४४	०.८५	०.५२	०.६५
काठमाडौं उपत्यका	४२१६०	८७७७४	१२९९३४	१.१२	२.३२	१.७८
बागमती प्रदेश सहरी क्षेत्र	३९२४८	४३४१३	८२६६१	१.०४	१.१५	१.१३
बागमती प्रदेश ग्रामीण क्षेत्र	३७०५२	२७१२०	६४१७२	१.०५	०.७२	०.८८
गण्डकी प्रदेश सहरी क्षेत्र	४१९५४	५०१४०	९२०९४	१.०९	१.३२	१.२६
गण्डकी प्रदेश ग्रामीण क्षेत्र	४००२८	२४९४८	६४९७६	१.०७	०.६६	०.८९
लुम्बिनी प्रदेश सहरी क्षेत्र	३४४१९	४१०४९	७५४६८	०.९६	१.०८	१.०३
लुम्बिनी प्रदेश ग्रामीण क्षेत्र	३३४१५	२७८८६	६१३०१	०.९३	०.७४	०.८४
कर्णाली प्रदेश सहरी क्षेत्र	३२५६२	२९६३६	६२१९८	१.०२	०.७८	०.८५
कर्णाली प्रदेश ग्रामीण क्षेत्र	३२७३९	२२७६६	५५५०५	१.१	०.६	०.७६
सुदूरपश्चिम प्रदेश सहरी क्षेत्र	३१०८८	३६८३६	६७९२४	०.९५	०.९७	०.९३
सुदूरपश्चिम प्रदेश ग्रामीण क्षेत्र	३०४०३	२५७१५	५६११८	१.०१	०.६८	०.७७

स्रोतः- नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, २०७९/८०

४.५ गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्याको राष्ट्रिय औसत २०.२७ प्रतिशत हुँदा लुम्बिनी प्रदेशको २४.३५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। प्रदेशगत रूपमा सुदूरपश्चिममा सबैभन्दा बढी ३४.१६ प्रतिशत र गण्डकीमा सबैभन्दा कम ११.८८ प्रतिशत जनसङ्ख्या गरिबीको रेखामुनी रहेको छ।

तालिका ४(ख): प्रदेशगत गरिबीको दर, विषमता र गहनता

प्रदेश	गरिबीको दर	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता
कोशी	१७.१९	३.८४	१.२५
मधेश	२२.५३	४.६२	१.३६
बागमती	१२.५९	२.६४	०.८९
गण्डकी	११.८८	२.३३	०.७१
लुम्बिनी	२४.३५	५.८	१.९९
कर्णाली	२६.६९	६.२५	२.१६
सुदूरपश्चिम	३४.१६	८.४१	२.८७
नेपाल	२०.२७	४.५२	१.४८

स्रोतः- नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण ,२०७९/८०

४.६ गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसंख्या गरिबीको रेखाभन्दा औसत कति टाढा छन् भन्ने मापन गर्ने गरिबीको विषमता (Poverty Gap) सूचक यस प्रदेशको ५.८ प्रतिशत रहेको छ। साथै, गरिबहरु बीचको असमानता मापन गर्ने गरिबीको गहनता सूचक १.९९ प्रतिशत रहेको देखिन्छ, जुन राष्ट्रिय सूचक क्रमशः ४.५२ र १.४८ भन्दा बढी हो।

तालिका ४ (ग): लुम्बिनी प्रदेशमा गरिबीको अवस्था

प्रदेश	गरिबीको दर	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता	गरिबीको फैलावट	कुल जनसङ्ख्याको वितरण
लुम्बिनी प्रदेश सहरी क्षेत्र	२४.०८	६.३१	२.२७	१३.३६	११.२४
लुम्बिनी प्रदेश ग्रामीण क्षेत्र	२४.७३	५.०६	१.५७	९.४	७.७०
लुम्बिनी	२४.३५	५.८	१.९९	२२.७६	१८.९६
नेपाल	२०.२७	४.५२	१.४८		

स्रोतः- नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण २०७९/८०

४.७ यस प्रदेशको सहरी क्षेत्र तथा ग्रामीण क्षेत्रमा गरिबीको दरमा खासै भिन्नता नरहेता पनि गरिबीको विषमता (Poverty Gap) र गरिबीको गहनता ग्रामीण क्षेत्र भन्दा सहरी क्षेत्रमा धेरै रहेको देखिन्छ।

४.८ लुम्बिनी प्रदेशका जिल्लाहरुमध्ये गरिबीको दर सबैभन्दा बढी बर्दियामा ३९.९७ प्रतिशत र सबैभन्दा कम रुपन्देहीमा १५.१५ प्रतिशत रहेको छ। रुकुम पूर्व, रोल्पा, प्युठान, कपिलबस्तु र बर्दिया जिल्लाको गरिबीको दर ३० प्रतिशतभन्दा माथि रहेको छ भने गुल्मी, पाल्पा र रुपन्देही जिल्लाको गरिबीको दर २० प्रतिशतभन्दा कम रहेको छ।

तालिका ४(घ): लुम्बिनी प्रदेशका जिल्लाहरुको गरिबीको अवस्था

जिल्ला	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या	गरिबीको दर	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता	गरिब संख्या
रुकुम पूर्व	१२,८७६	५६,६७१	३१.९९%	६.३८%	१.८४%	१८,१२९
रोल्पा	५२,२०४	२३३,३३२	३८.०९%	८.१०%	२.४५%	८८,८६६
प्युठान	५६,१९०	२३०,६६३	३५.२४%	७.५५%	२.३०%	८१,२९६
गुल्मी	६६,०९३	२४५,८६०	१७.१३%	३.०९%	०.८४%	४२,१०९
अर्घाखाँची	४८,४४८	१७६,४२६	२०.३७%	३.९२%	१.११%	३५,९३४
पाल्पा	६४,९८५	२४१,९४४	१६.७६%	३.११%	०.८६%	४०,५३८
नवलपरासी पश्चिम	८२,७०८	३८३,७४६	१८.६८%	३.६८%	१.०६%	७१,६६५
रुपन्देही	२३८,१६६	१,११२,५७५	१५.१५%	२.९४%	०.८४%	१६८,५७९
कपिलवस्तु	१२१,६८०	६७८,६८२	३९.२४%	९.३४%	३.०८%	२६६,३४३
दाङ	१६२,२५६	६७०,३१४	२२.३७%	४.४९%	१.३१%	१४९,९२३
बाँके	१२९,२२९	५९७,२८३	२६.९२%	५.८९%	१.८४%	१६०,८१७
बर्दिया	१०६,२८४	४५७,६१०	३९.९७%	९.३१%	३.०१%	१८२,८९३

स्रोतः- नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान, २०८०

४.९ प्रदेशका स्थानीय तहहरुमध्ये सबैभन्दा कम गरिबीको दर रुपन्देही जिल्लाको तिलोत्तमा नगरपालिकामा ३.९६ प्रतिशत रहेको छ। सबैभन्दा कम गरिबीको दर भएका स्थानीय तहहरुमध्ये रुपन्देहीका ६ र अर्घाखाँची, गुल्मी, पाल्पा र नवलपरासी पश्चिमका १/१ स्थानीय तह रहेका छन्।

तालिका ४ (ङ): लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा कम गरिबीको दर भएका १० स्थानीय तहहरु

जिल्ला	घरपरिवार संख्या	गरिबीको दर	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता	गरिब संख्या	जनसंख्या
रुपन्देही	तिलोत्तमा नगरपालिका	३.९६	०.६२	०.१५	५९१७	१४९४७९
रुपन्देही	बुटवल उमनपालिका	४.२	०.६५	०.१६	८१५४	१९४३३३
रुपन्देही	सिद्धार्थनगर नगरपालिका	७.१४	१.२५	०.३४	५३१७	७४४३६
रुपन्देही	सैनामैना नगरपालिका	८.८३	१.५५	०.४२	६९२३	७८३९३
रुपन्देही	सुद्धोदन गाउँपालिका	९.११	१.५५	०.४१	३८१९	४१९०२
अर्घाखाँची	छत्रदेव गाउँपालिका	११.१४	१.८६	०.४८	२४०८	२१६११
गुल्मी	छत्रकोट गाउँपालिका	११.१५	१.८९	०.४९	२१५७	१९३५४
पाल्पा	बगनासकाली गाउँपालिका	११.१६	१.८९	०.४९	२०६५	१८४९७
रुपन्देही	कञ्चन गाउँपालिका	१२.२४	२.२१	०.६	५२०६	४२५२६
नवलपरासी पश्चिम	सरावल गाउँपालिका	१३.०४	२.३५	०.६४	५५०४	४२२०७

स्रोतः- नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान, २०८०

४.१० कपिलबस्तु जिल्लाको कृष्णनगर नगरपालिकामा गरिबीको दर सबैभन्दा उच्च ६४.२३ प्रतिशत रहेको छ। गरिबीको उच्च दर भएका १० स्थानीय तहमा यो दर ४५ प्रतिशत भन्दा माथि रहेको छ। कपिलबस्तु जिल्लाका ३ स्थानीय तहहरुमा गरिबीको दर ५५ प्रतिशतभन्दा बढी रहेको छ।

तालिका ४(च): लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी गरिबीको दर भएका १० स्थानीय तहहरु

जिल्ला	घरपरिवार संख्या	गरिबीको दर	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता	गरिब संख्या	जनसंख्या
कपिलवस्तु	कृष्णनगर नगरपालिका	६४.२३	२०.४	८.२८	४५०३१	७०१११
कपिलवस्तु	महाराजगञ्ज नगरपालिका	६३.२८	१८.७	७.१८	४०९०४	६४६४५
प्युठान	स्वर्गद्वारी नगरपालिका	६०.९	१७.१४	६.३४	१९५१२	३२०३७
बर्दिया	गुलरिया नगरपालिका	५७.६३	१६.९४	६.५	४२९३६	७४५०३
कपिलवस्तु	बिजयनगर गाउँपालिका	५५.०७	१४.७१	५.२५	२३८४०	४३२९१
बाँके	नरैनापुर गाउँपालिका	५०.३३	१२.२४	४.०८	२१७४३	४३१९९
रुपन्देही	लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका	५०.२७	१३.४९	४.८८	४३९३२	८७३८३

जिल्ला	घरपरिवार संख्या	गरिबीको दर	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता	गरिब संख्या	जनसंख्या
रोल्पा	रोल्पा नगरपालिका	४८.७२	११.९१	३.९९	१७२३४	३५३७६
रुपन्देही	मर्चवारी गाउँपालिका	४७.७	११.९५	४.१	१९५०१	४०८८०
कपिलवस्तु	बुद्धभूमि नगरपालिका	४५.८२	११.६४	४.०३	३५०५३	७६५०७

स्रोतः- नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान, २०८०

४.११ पोषण, बाल मृत्युदर, शिक्षा, खाना पकाउने इन्धन, सरसफाइ, खानेपानी सुविधा, बिजुली, भुईं तथा छानाको अवस्था र सम्पत्तिको स्वामित्वसमतेलाई समेट्ने बहुआयामिक गरिबी दर नेपालको १७.४० प्रतिशत र लुम्बिनी प्रदेशको १८.२ प्रतिशत रहेको छ।

४.१२ प्रदेशको बहुआयामिक गरिबी सूचकमा विद्यालय गएको वर्ष र पोषणको करिब आधा ४८.८ प्रतिशत योगदान रहेको छ। लुम्बिनी प्रदेशमा सन् २०१४ मा २९.९ प्रतिशत बहुआयामिक गरिबी रहेकोमा सन् २०१९ मा ११.७ प्रतिशत विन्दुले सुधार भएर १८.२ प्रतिशतमा झरेको छ।

तालिका ४ (छ) : बहुआयामिक गरिबीको स्थिति

	MPI	Incidence (%)	Intensity (%)
नेपाल	०.०७४	१७.४	४२.५
लुम्बिनी प्रदेश	०.०७८	१८.२	४३.१

स्रोतः राष्ट्रिय योजना आयोग, २०७८

४.१३ लुम्बिनी प्रदेशमा बहुआयामिक गरिबीको मुख्य निर्धारकमा विद्यालय गएको वर्ष रहेको देखिन्छ, जसले बहुआयामिक गरिबी सूचक निर्धारणमा २६.९ प्रतिशत हिस्सा लिएको छ। त्यस पछि पोषण २१.९ प्रतिशत, खाना पकाउने इन्धन ११.७ प्रतिशत, भुईंतला तथा छानाको अवस्था ११.४ प्रतिशत र विद्यालय उपस्थिति ८.६ प्रतिशत ले बहुआयामिक गरिबी निर्धारणको हिस्सा समेटेका छन्।

४.१४ बहुआयामिक गरिबीभित्रका दश ओटा क्षेत्रहरूमा रहेको वञ्चितिको दर हेर्दा यस प्रदेशमा सबैभन्दा उच्च खाना पकाउने इन्धनमा ६१.६ प्रतिशत देखिन्छ। तत्पश्चात् भूइँतला तथा छानाको स्थितिमा ६१.२ प्रतिशत, पोषणमा २२.७ प्रतिशत, विद्यालय गएको वर्षमा १७.४ प्रतिशत, सरसफाईमा १६.८ प्रतिशत वन्चितीको स्तर रहेको देखिन्छ।

तालिका ४ (ज) : बहुआयामिक गरिबीका पक्षहरू

	Uncensored Headcount Ratios		Percentage Contribution to MPI (%)	
	नेपाल	लुम्बिनी प्रदेश	नेपाल	लुम्बिनी प्रदेश
पोषण	१२.२	२२.७	२०.९	२१.९
बाल मृत्युदर	९.०	२.८	२.१	३.६
विद्यालय गएको बर्ष	१०.०	१७.४	२६.१	२६.९
विद्यालय उपस्थिति	४.९	४.९	७.८	८.६
खाना पकाउने इन्धन	५६.८	६१.६	१२.१	११.७
सरसफाइ	२१.३	१६.८	४.९	४.२
खानेपानी	७.६	४.५	२.०	१.६
बिजुली	१०.२	९.२	४.१	३.९
भुईंतला तथा छानाको अवस्था	५६.६	६१.२	१२.२	११.४
सम्पति	२०.८	१६.०	७.७	६.३

स्रोतः राष्ट्रिय योजना आयोग, २०७८

४.१५ बहुआयामिक गरिबीको दरलाई प्रदेशगत रूपमा हेर्दा सबैभन्दा कम बागमती प्रदेशमा ७.० प्रतिशत र सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा ३९.५ प्रतिशत रहेको छ । लुम्बिनी प्रदेशको बहुआयामिक गरिबीको दर १८.२ प्रतिशत रहेको छ। जुन राष्ट्रिय दर भन्दा ०.८ प्रतिशतले बढी हो।

चार्ट ४ (क): प्रदेशगत बहुआयामिक गरिबीको दर

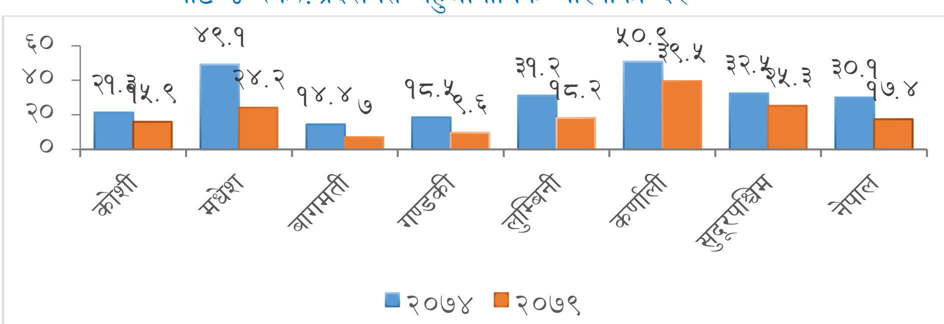

स्रोतः राष्ट्रिय योजना आयोग, २०७९

४.१६ कर्णाली प्रदेशका बासिन्दाहरूको औसत आयु सबैभन्दा बढी ७२.५ वर्ष रहेको छ भने लुम्बिनी प्रदेशका बासिन्दाहरुको सबैभन्दा कम ६९.५ वर्ष रहेको छ। लुम्बिनी प्रदेशमा पुरूषको औसत आयु ६६.१ र महिलाको ७२.५ वर्ष रहेको छ। सातै प्रदेशमा महिलाको औसत आयुको तुलनामा पुरुषको औसत आयु कम रहेको देखिन्छ।

तालिका ४ (झ) : प्रदेशअनुसार औसत आयु (वर्षमा)

प्रदेश	पुरूषको औसत आयु	महिलाको औसत आयु	जम्मा औसत आयु
कोशी	६७.५	७२.८	७०.४
मधेश	६९.९	७३.२	७१.८
बागमती	६९.६	७४.९	७२.४
गण्डकी	६८.१	७५.४	७२.१
लुम्बिनी	६६.१	७२.५	६९.५
कर्णाली	६९.२	७५.५	७२.५
सुदूरपश्चिम	६६.९	७५.२	७१.३
नेपाल	६८.२	७३.८	७१.३

स्रोतः- राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

४.१७ पछिल्लो नेपाल मानव विकास प्रतिवेदनअनुसार लुम्बिनी प्रदेशको मानव विकास सूचकाङ्क ०.५६३ रहेको छ जुन राष्ट्रिय औसत ०.५८७ भन्दा कम हो। प्रतिवेदन अनुसार सबैभन्दा कम सूचकाङ्क मधेश प्रदेशको ०.५१ र सबैभन्दा बढी सूचकाङ्क बागमती प्रदेशको ०.६६१ रहेको छ।

चार्ट ४ (ख): प्रदेशगत मानव विकास सूचकाङ्क

स्रोतः-मानव विकास प्रतिवेदन, २०२०

रोजगारी तथा श्रमको अवस्था

४.१८ राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार लुम्बिनी प्रदेशमा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको उमेर समूहको जनसङ्ख्या ४१,८४,२९९ मध्ये ६५.८ प्रतिशत जनसङ्ख्या आर्थिक रूपले सक्रिय र ४४.७ प्रतिशत जनसङ्ख्या आर्थिक रूपले अक्सर सक्रिय छन्। आर्थिक रूपले अक्सर सक्रियमध्ये ९१.९ प्रतिशत जनसङ्ख्या रोजगार रहेका छन्।

४.१९ राष्ट्रिय रोजगार प्रवर्धन कार्यक्रम (यसअघि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम) अन्तर्गत लुम्बिनी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बैशाख मसान्तसम्ममा ७९,२२२ जना बेरोजगारको रुपमा सूचीकृत भएको देखिन्छ। प्रदेशगत रुपमा सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशमा २,०२३,०२ जना र सबैभन्दा कम गण्डकी प्रदेशमा ६३,६९७ जना बेरोजगारको रुपमा सूचीकृत भएको देखिन्छ।

तालिका ४ (ञ) : सूचीकृत भएका बेरोजगारहरूको प्रदेशगत विवरण (सङ्ख्यामा)

प्रदेश	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/ ८१	२०८१/ ८२	२०८२/ ८३*
कोशी	९१७६३	१०५४७८	११०९८३	१०६६१५	९९०५०
मधेश	८२१२७	९६१९०	१२४३९४	१०६०३८	९४५९६
बागमती	८२७५६	९६०९१	१०२६६३	९१८४९	८१५०६
गण्डकी	४९०४७	५३३९६	६०३८३	६१८१४	६३६९७
लुम्बिनी	८६८८२	१०३९३८	९८८२६	८३१२०	७९२२२
कर्णाली	१५३७४६	१९८१४६	२१०६६४	२०८३५३	२०२३०२
सुदूरपश्चिम	११६१९२४	१८८१४०	१७७२४१	१३९९३६	१२५०६८
जम्मा	७०८२४५	८४१३७९	८८५१५४	७९७७२५	७४५४४१

स्रोतः युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय, २०८३ ** बैशाख मसान्तसम्म*

४.२० आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म प्रदेशगत रुपमा हेर्दा बागमती प्रदेशमा सबैभन्दा बढी र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा न्यून रोजगारदाता तथा योगदानकर्ता सामाजिक सुरक्षा कोषमा सूचीकृत छन् भने लुम्बिनी प्रदेशका २०१७ रोजगारदातामार्फत २८,८०३ योगदानकर्ता सामाजिक सुरक्षा कोषमा सूचीकृत रहेका छन्।

तालिका ४ (ट) : सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध रोजगारदाता र योगदानकर्ताको विवरण

आ.व./प्रदेश	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	जम्मा
सूचीकृत रोजगारदाता								
२०७५/७६	२०७	१९९	२४७४	१४०	१६२	२९	५०	३२६१
२०७६/७७	१५८४	२९८	५९७७	४३६	७२८	९५	८४	९२०२
२०७७/७८	६९	१२९	१६९४	१०४	३८८	५१	७३	२५०८
२०७८/७९	२०	१५४	१६७०	११७	१८२	५५	४३	२२४१
२०७९/८०	१८	५४	६४१	५२	३३	२०	१५	८३३
२०८०/८१	१४५	१४१	६७२	७८	१०५	११	१८	११७०
२०८१/८२	२४२	१७२	९८५	१७२	१४१	२४	३०	१७६६
२०८२/८३*	३१६	१७२	११५७	२१०	२७८	२९	६७	२२२९
कुल जम्मा	२६०१	१३१९	१५२७०	१३०९	२०१७	३१४	३८०	२३२१०

आ.व./प्रदेश	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	जम्मा
सूचीकृत योगदानकर्ता (औपचारिक)								
२०७५/७६	१०४६	१९७७	१९७५०	६९३	७९०	७४	०	२४३३०
२०७६/७७	१५४५०	९५५२	९६९५९	५५३३	४३९०	२४६	५९२	१३२७२२
२०७७/७८	१२३४५	५३४६	८७५४३	५२८७	५१४०	४८८	५१९	११६६६८
२०७८/७९	५३८०	२३४९	६००७८	२०७५	२६४५	२९१	२०६	७३०२४
२०७९/८०	७९०३	३२०२	६१२६५	२५७१	१८५०	२६४	३१५	७७३७०
२०८०/८१	१२४४४	४८४१	६०५८५	५०१८	३९२१	५५५	५१७	८७८८१
२०८१/८२	१२०३५	४०९४	६४३१४	४८७१	३९०४	५८०	४९८	९०२९६
२०८२/८३*	१३३२१	३६३६	५३३४९	४५४८	६१६३	६३२	१५४७	८३१९६
कुल जम्मा	७९९२४	३४९९७	५०३८४३	३०५९६	२८८०३	३१३०	४१९४	६८५४८७

स्रोत: श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्म*

४.२१ वैदेशिक रोजगारीमा जानका लागि आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा यस प्रदेशबाट नवीकरणसहित नयाँ श्रम स्वीकृति लिनेको संख्या १,५०,१११ पुगेको छ। यसमध्ये ९२.१ प्रतिशत पुरूष र ७.९ प्रतिशत महिला रहेका छन्। जिल्लागत रूपमा रुपन्देहीबाट सबैभन्दा बढी २६,४५१ जनाले र रूकुम (पूर्व) बाट सबैभन्दा कम २१३४ जनाले श्रम स्वीकृति लिएको देखिन्छ।

तालिका ४ (ठ) : वैदेशिक रोजगारमा जान श्रम स्वीकृति लिनेको जिल्लागत स्थिति

जिल्ला	जम्मा श्रम स्वीकृति लिनेको सङ्ख्या			नयाँ श्रम स्वीकृति लिनेको सङ्ख्या		
	पुरूष	महिला	जम्मा	पुरूष	महिला	जम्मा
अर्घाखाँची	१०१६७	८८९	११०५६	६३६८	७०६	७०७४
बाँके	१०९८७	१०५१	१२०३८	७०६०	७९८	७८५८
बर्दिया	९६०३	९३१	१०५३४	६४८७	७३६	७२२३
दाङ	१६९४७	१९७५	१८९२२	१०९३६	१४७४	१२४१०
गुल्मी	१११४८	१०४१	१२१८९	५४३९	७३३	६१७२
कपिलवस्तु	१६८७१	६४०	१७५११	८९१४	४५३	९३६७
नवलपरासी (ब.सु.प.)	१०७६७	१००१	११७६८	५७८३	६५९	६४४२
पाल्पा	१०२८४	८५८	१११४२	५०१३	६२८	५६४१
रुपन्देही	२४१६४	२२८७	२६४५१	१३०३१	१५३३	१४५६४
प्यूठान	६१९१	३७७	६५६८	३६७९	२७४	३९५३
रोल्पा	९१७८	६२०	९७९८	५९४२	४९१	६४३३
रूकुम (पूर्व)	१९८५	१४९	२१३४	१३५२	१०३	१४५५
जम्मा	१३८२९२	११८१९	१५०१११	८०००४	८५८८	८८५९२

स्रोत: वैदेशिक रोजगार विभाग, २०८२

४.२२ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा वैदेशिक रोजगारीमा जानका लागि लुम्बिनी प्रदेशबाट १ लाख ३० हजार ५ सय ८७ जनाले श्रम स्वीकृति लिएकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ त्यो संख्या बढेर १ लाख ५० हजार १ सय ११ पुगेको छ। जुन अघिल्लो आर्थिक वर्षभन्दा १५ प्रतिशतले बढी हो।

तालिका ४ (ड) : वैदेशिक रोजगारमा जान श्रम स्वीकृति लिनेको स्थिति

आर्थिक वर्ष	जम्मा श्रम स्वीकृति लिनेको संख्या			नयाँ श्रम स्वीकृति लिनेको संख्या		
	पुरूष	महिला	जम्मा	पुरूष	महिला	जम्मा
२०७९/८०	१२६५२०	७९२७	१३४४४७	७९१८८	५९२०	८५१०८
२०८०/८१	१२११३५	९४५२	१३०५८७	७१४१३	७०९९	७८५१२
२०८१/८२	१३८२९२	११८१९	१५०१११	८०००४	८५८८	८८५९२

स्रोत: वैदेशिक रोजगार विभाग, २०८२

५. कृषि, वन तथा भूमिसुधार

कृषि

५.१ नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (GDP) मा कृषि क्षेत्रको योगदान २४ प्रतिशत रहेको छ भने कुल जनसंख्याको ६२ प्रतिशत जनसंख्या कृषिमा आश्रित रहेका छन्। मुलुकको समग्र कृषि उत्पादनमा लुम्बिनी प्रदेशको योगदान १७.६ प्रतिशत रहेको छ। प्रदेशको अर्थतन्त्रको मेरुदण्डका रूपमा रहेको र प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा करिव ३० प्रतिशत योगदान दिने कृषि क्षेत्रलाई दिगो, व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाउने उद्देश्यले विभिन्न कृषि नीति, रणनीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन भइरहेका छन्।

५.२ कृषि उपजको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै खाद्य सुरक्षा, खाद्य सम्प्रभुता तथा पोषणको सुनिश्चितताका लागि सरकार, निजी क्षेत्र तथा सहकारी संस्थाहरूको सक्रिय सहभागिता रहदै आएको छ। कृषि उत्पादनलाई पूर्ण प्राङ्गारिक उत्पादनमा रुपान्तरण गर्ने कार्यलाई सहयोग पुग्ने खालका कार्यक्रमहरुलाई नीति तथा कार्यक्रममा जोड दिइएको छ।

५.३ गुणस्तरीय बीउ, विरुवा तथ नश्ल उत्पादन, माटोको परीक्षण, यान्त्रिकीकरण, जैविक मल, रैथाने बाली तथा पशुपंक्षीको प्रवर्धन, रासायनिक विषादीको प्रयोगमा न्यूनीकरण, जलवायु अनुकूल कृषि अभ्यास, कृषि प्रसार र अनुसन्धानलाई प्रभावकारी बनाउन निजी क्षेत्र, शैक्षिक संस्था तथा अनुसन्धानमूलक निकायबीच समन्वय र सहकार्य एवम् कृषिसँग सम्बन्धित जोखिम कम गर्ने कार्यक्रमहरू पनि सञ्चालनमा रहेका छन्।

५.४ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा १३ लाख ८९ हजार मे. टन धान उत्पादन भएको अनुमान रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा धान, मकै र गहुँ क्रमशः १३ लाख ५० हजार, ४ लाख ७७ हजार मे.टन र ६ लाख १९ हजार मे.टन उत्पादन भएको देखिन्छ। चालु आर्थिक वर्षमा धान, गहुँ र मकैको उत्पादनमा वृद्धि हुने अनुमान छ।

तालिका ५ (क) : कृषि उत्पादन (मेट्रिक टनमा)

बाली	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
धान	९९९५२१	११४९३३६	१३१०८२९	१३५०८८०	१३८९२८८
मकै	४२९५१५	४२३६१४	४७९४७७	४७७५९३	४८७१४५
गहुँ	५३३०७२	५३५०१९	५४६७१९	६१९९५५	६३२३५४
कोदो	१३७११	१२५७८	१२०४२	११९५२	११३७५
जौ	३६७६	३३५२	३३३५	४०२५	४१०५
उखु	३७१६९९	३४७००३	३३५०४७	५११,६६०	५२१८९३

*स्रोतः कृषि भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश २०८३ *चैत्र मसान्तसम्मको अनुमानित*

५.५ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा ७२ हजार १ सय ५७ मे.टन तेलहन बाली उत्पादन भएको अनुमान रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा तेलहन बालीको उत्पादन ७० हजार ७ सय ४२ मे.ट. भएको देखिन्छ। चालु आर्थिक वर्षमा तेलहन, दलहन तथा तरकारी बालीको उत्पादनमा वृद्धि हुने अनुमान रहेको छ।

तालिका ५ (ख) : कृषि उत्पादन (मेट्रिक टनमा)

बाली	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
तेलहन	७१६६१	६४४५३	६४,५१६	७०७४२	७२१५७
दलहन	१०७३८१	६८००३	५९८८७	५८०३१	५९१९२
मसला बाली	९५६३५	९३२७८	८८,३०६	९९५७१	१०१५६२
तरकारी बाली	५९७०३७	५५८८८२	५४६८६६	६६८१५४	६८१५१७
फलफूल	१९७८३७	२२८२५३	१८२६०२	१४१७६२	१४४५९७
मह	६५५	८८२	१०१२	१०४२	१०६३
कफी	१२१	१२८	९३.५८	४४	४५

*स्रोतः कृषि भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश २०८३ *चैत्र मसान्तसम्मको अनुमानित*

५.६ लुम्बिनी प्रदेशमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म ७७ हजार ९ सय ९० मे. टन मासु र २० हजार ३ सय ८४ मे. टन माछा उत्पादन भएको अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षमा मासु र माछाको उत्पादन पनि वृद्धि हुने अनुमान छ।

तालिका ५ (ग): पशुपन्छीजन्य तथा मत्स्य उत्पादन (मेट्रिक टनमा)

उत्पादन (मेट्रिक टनमा)	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
मासु	१०९९११	११५४७८	७८८६५	७५७१९	७७९९०
माछा	१५९२३	१५८८९	१५९०९	१९९८५	२०३८४
दूध	५७३८२६	६०१३३३	५२३१५४	५१७५७८	५३३१०५
अण्डाको उत्पादन (हजार गोटा)	१५९६११	२०४५३५	२३५७४५	२१५९०५	२२६७००

*स्रोतः कृषि भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश २०८३ *चैत्र मसान्तसम्मको अनुमानित*

५.७ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्ममा लुम्बिनी प्रदेशमा गाई र भैंसीको सङ्ख्या क्रमशः ७ लाख र ७ लाख २६ हजार रहेको अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षमा गाई, भैंसी, बंगुर, भेडा, बाख्रा तथा कुखुराको सङ्ख्या बढ्ने अनुमान रहेको छ।

तालिका ५ (घ) पशुपन्छी सङ्ख्या

पशुपन्छी (सङ्ख्या)	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
गाई	११८८३१७	१०४९५९४	८१३२३८	७२१८०१	७००१४६
भैंसी	१२९०२६९	१२०६२१३	८०२६८५	७५७२००	७२६९१२
बंगुर	४८१६९३	३१८७९८	२४४२५०	२२४५९४	२१३३६४
बाख्रा	२४१७८१०	२५६१०८८	२६३०९७१	२६७३८१६	२७२७२९२
भेडा	१५९२७३	२०४६८९	९७३२६	१११८१४	११४०५०
कुखुरा	१०३७०३१३	६९१२७१५	६९१६८०४	६६८४११०	६९५१४७४

स्रोतः कृषि भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश २०८३ **चैत्र मसान्तसम्मको अनुमानित*

५.८ लुम्बिनी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल ८८ हजार ४ सय ५५ मेट्रक टन रासायनिक मल आपूर्ति भएको देखिन्छ। अघिल्लो आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ९४ हजार १ सय ६६ मेट्रिक टन रासायनिक मल आपूर्ति भएको थियो।

तालिका ५ (ङ) : रासायनिक मल आपूर्ति (मेट्रिक टनमा)

विवरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
रासायनिक मल	४७८८५	७४१५७	९४१६६	८८४५५

स्रोतः कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश २०८२

५.९ कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालयबाट सञ्चालित शुलभ कर्जा ब्याज अनुदान कार्यक्रमबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा रू.१ करोड २९ लाख ९२ हजार र आर्थिक वर्षको २०८१/८२ रू.४२ लाख १३ हजार अनुदान वितरण गरिएको थियो। चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्ममा रू.४ लाख ३२ हजार मात्र ब्याज अनुदान वितरण भएको देखिन्छ।

तालिका ५ (च) : ब्याज अनुदान (रू.हजारमा)

विवरण	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
ब्याज अनुदान	९७८७	१०४२१	१२९९२	४२१३	४३२

स्रोतः कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश २०८३ ** चैत्र मसान्तसम्म*

५.१० यस प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा शुलभ कर्जा ब्याज अनुदान पाएका जम्मा ८६ आयोजनाहरु मध्ये सबैभन्दा बढी कपिलवस्तु जिल्लामा १६ र दाङ जिल्लामा १५ वटा आयोजनाहरू थिए।

तालिका ५ (छ) : आ.व. २०८१/८२ मा शुलभ कर्जा ब्याजमा अनुदान प्राप्त गरेको आयोजना

जिल्ला	आयोजना सङ्ख्या	जिल्ला	आयोजना सङ्ख्या
अर्घाखाँची	८	पाल्पा	५
कपिलवस्तु	१६	प्यूठान	३
गुल्मी	११	बाँके	७

जिल्ला	आयोजना सङ्ख्या	जिल्ला	आयोजना सङ्ख्या
दाङ	१५	रूपन्देही	७
नवलपरासी (ब.सु.प.)	११	रोल्पा	३
		जम्मा ८६	

स्रोतः कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश २०८३

५.११ लुम्बिनी प्रदेशमा कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषक परिवार ५१ प्रतिशत रहेका छन्। त्यस्ता परिवार सबैभन्दा बढी अर्घाखाँची जिल्लामा रहेका छन, जहाँ ८५.४ प्रतिशत कृषक परिवारलाई आफुले उत्पादन गरेको उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी खान पुग्दैन।

तालिका ५ (ज) : कृषक परिवार र आम्दानीको स्रोत

क्र. सं.	जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत (प्रतिशत)		कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषक परिवार (प्रतिशत)
			कृषि	गैर कृषि	
१	रूकुम (पूर्व)	११८४५	८२.५	१७.५	६२.९
२	रोल्पा	४६८४२	७९.२	२०.८	७६.५
३	प्यूठान	५०७१७	६०.८	३९.२	८३.५
४	गुल्मी	५५९११	५८.३	४१.७	८१.५
५	अर्घाखाँची	४२४१८	३९.८	६०.२	८५.४
६	पाल्पा	४९७४२	७२.७	२७३	४६.८
७	नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	६६.९	३३.१	३५.२
८	रूपन्देही	११७३३३	६४.३	३५.७	३१.९
९	कपिलवस्तु	८४६७५	७६.८	२३.२	४१.३
१०	दाङ	१०१८८०	६०.७	३९.३	४९.२
११	बाँके	६७८८५	६८.४	३१.६	४३.९
१२	बर्दिया	८०७४४	७२.५	२७.५	३४.६
	लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	६६.३	३३.७	५१.०

स्रोतः- राष्ट्रिय कृषि गणना, २०७८

वन

५.१२ वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रको प्रतिवेदन (२०२४) अनुसार नेपालको कुल भू-भागको ४३.३८ प्रतिशत वन र २.७० प्रतिशत झाडी वुट्यान गरी जम्मा वनले ढाकेको क्षेत्रफल कुल भूभागको ४६.०८ प्रतिशत पुगेको छ। सन् १९९० को दशकमा नेपालको कुल क्षेत्रको ३९.६ प्रतिशत वन क्षेत्र रहेकोमा सन् २०१५ मा ४४.७४ प्रतिशत र सन् २०१९ मा ४५.३१ प्रतिशत रहेको थियो।

५.१३ नेपालको कुल वन क्षेत्रमध्ये लुम्बिनी प्रदेशले १६.१ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ। यस प्रदेशको कुल भूभागको ५७.०२ प्रतिशत वन क्षेत्रले ढाकेको छ। २०८२ चैत्र मसान्तसम्म ४,०४९ सामुदायिक वन, ४१६ कबुलियती वन, १०१९ निजी वन, ३० धार्मिक वन, ३ मध्यवर्ती क्षेत्र, ६ वन संरक्षित क्षेत्र, २ राष्ट्रिय निकुञ्ज, ८ साझेदारी वन र ४ चक्ला वन गरी जम्मा ५५३७ वन क्षेत्र रहेका छन्। जसमध्ये सामुदायिक वनले सबैभन्दा बढी ४ लाख ४२ हजार हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको छ।

तालिका ५(झ) : वन क्षेत्रको अवस्था

सि. नं.	वनको विवरण	२०८०/८१		२०८१/८२		२०८२/८३*	
		सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हे.)	सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हे.)	सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हे.)
१	सामुदायिक वन	४०३७	४२९४२६	४०५२	४३२९८२	४०४९	४४२२५०
२	कबुलियती वन	४०६	२३७७	४१६	२४६९	४१६	२४६९
३	धार्मिक वन	३०	९४०	३०	९४०	३०	९४०
४	निजी वन	९३२	७७४	१०१९	७८९	१०१९	७८९
५	संरक्षित वन (२ वटा प्रस्तावित समेत)	६	९६५६३	६	९६५६३	६	९६५६३
६	मध्यवर्ती क्षेत्र	२	१२४५	३	३१४४३	३	३१४४३
७	राष्ट्रिय निकुञ्ज	२	१५९८	२	१५९८	२	१५९८
८	साझेदारी वन	८	२२५८१	८	२२५८१	८	२१७१७
९	चक्ला वन	२	३१२४	२	३१२४	४	३३३२

स्रोतः वन तथा वातावरण मन्त्रालय, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्म*

५.१४ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशमा कुल २५ लाख ८१ हजार १ सय ६६ घनफिट काठ उत्पादन भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म कुल १६ लाख ३३ हजार ६ सय ८५ घन मिटर काठ उत्पादन भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म उत्पादन भएको काठमध्ये अर्घाखाँची, गुल्मी र बर्दिया डिभिजन वन कार्यालयबाट सवैभन्दा बढी क्रमशः ३४, १५ र १४ प्रतिशत हिस्सा रहेको देखिन्छ।

तालिका ५(ञ) : काठ उत्पादन (घन फिट)

सि.नं.	डिभिजन वन कार्यालय	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*	२०८२/८३* (हिस्सा)
१	अर्घाखाँची	५,७५,०९३	१,५३,०३२	५,५८,४३२	३४
२	परासी	४,११,८८७	१,७९,४३३	५६,६४२	३
३	गुल्मी	३,४४,०३२	२,२०३	२,४४,८४३	१५
४	गौतमबुद्ध	३,१३,६९३	२,३२,३२०	६२,०८५	४
५	बाँके	३,८७,५३१	३,९१,४५५	१,८५,२३०	११
६	कपिलवस्तु	७,६४,०७६	६,७७,९५६	५७,१११	३
७	बर्दिया	२,५५,४०४	५,०२,८३१	२,३६,२०७	१४
८	रूपन्देही	२,६१,५२१	१,७७,८५४	४१,४८७	३
९	प्यूठान	१,३४,५३४	३३,६२५	८०,९५८	५
१०	दाङ	२,०२,४१४	१,४६,७३१	४२,६०३	३
११	पाल्पा	८५,०५८	२१,६७०	५१,४००	३
१२	देउखुरी	२,६०,३२३	२,४१,४८८	६,३८३	०
१३	रोल्पा	३०,२५८	०	१०,३०४	१
१४	रूकुम (पूर्व)	७,१३१	०	०	०
	कुल जम्मा	४०,३२,९५५	२५,८१,१६६	१६,३३,६८५	१००

स्रोत: वन तथा वातावरण मन्त्रालय, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्म*

५.१५ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशमा कुल ८ हजार ९ सय २१ चट्टा दाउरा उत्पादन भएकोमा डिभिजन वन कार्यालय, कपिलबस्तुबाट सबैभन्दा बढी २०९४ चट्टा दाउरा उत्पादन भएको थियो। चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्ममा ३ हजार ८ सय ६४ चट्टा दाउरा उत्पादन भएकोमा डिभिजन वन कार्यालय, बर्दियाको सबैभन्दा बढी ३७ प्रतिशत हिस्सा रहेको छ।

तालिका ५(ट) : दाउराको उत्पादन (चट्टामा)

सि.नं.	डिभिजन वन कार्यालय	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*	२०८१/८२* (हिस्सा %)
१	अर्घाखाँची	७११	४३०	८१८	२१
२	परासी	९५१	३५६	१२९	३
३	गुल्मी	३३९	२	७७	२
४	गौतमबुद्ध	६३६	५६२	१८२	५
५	बाँके	१९७४	१७९४	६१७	१६
६	कपिलवस्तु	१९९८	२०९४	९८	३
७	बर्दिया	११०५	१०९२	१४४६	३७

सि.नं.	डिभिजन वन कार्यालय	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*	२०८१/८२* (हिस्सा %)
८	रूपन्देही	५७०	५४४	११२	३
९	प्यूठान	२९५	१२३	१२७	३
१०	दाङ	९८६	८११	१५१	४
११	पाल्पा	१२१	३४	८८	२
१२	देउखुरी	९०३	१०८१	२	०
१३	रोल्पा	५०	०	१६	०
१४	रूकुम (पूर्व)	०	०	०	०
	कुल जम्मा	१०६३९	८९२१	३८६४	१००.०

स्रोतः वन तथा वातावरण मन्त्रालय, २०८३

भूमि

५.१६ भूमि समस्या समाधान आयोगको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेख भएअनुसार लुम्बिनी प्रदेशमा कुल २२,७६९ भूमिहीन दलित, ४१,७०१ भूमिहीन सुकुम्वासी र २,३७,४७७ अव्यवस्थित बसोवासी रहेका छन्। जिल्लागत रूपमा विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्वासी दाङमा क्रमशः ६,५४९ र ११,०८६ जना रहेका छन्। त्यसैगरी सबैभन्दा बढी अव्यवस्थित बसोवासी रुपन्देही जिल्लामा ६७,००० जना रहेका छन्।

तालिका ५ (ठ) : लुम्बिनी प्रदेशमा रहेका भूमिहीन दलित, सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोवासी

जिल्ला	भूमिहीन दलित	भूमिहीन सुकुम्बासी	अव्यवस्थित बसोवासी
नवलपरासी (ब.सु.प.)	१६०४	२८१६	१८१२०
रूपन्देही	२९९७	६६६१	६७०००
कपिलवस्तु	२२८९	५४६९	१८३४४
पाल्पा	३०७	६४४	४९८८
अर्घाखाँची	१५३	१८२	३१५५
गुल्मी	३१७	२६८	२३०४
रूकुम (पूर्व)	०	०	०
रोल्पा	४९	२३	६०५
प्यूठान	८५	११९	६४८
दाङ	६५४९	११०८६	५२७९८
बाँके	३४७३	६३८२	३६९०४
बर्दिया	४९४६	८०५१	३२६११
जम्मा सङ्ख्या	२२७६९	४१७०१	२३७४७७

स्रोतः- भूमि समस्या समाधान आयोग (NALCIS)

५.१७ भूमि प्रशासन कार्यालय (साबिकको मालपोत कार्यालय) हरू मार्फत घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर सङ्कलन भएर स्थानीय तह र प्रदेशबीच बाँडफाँट भई लुम्बिनी प्रदेश सञ्चित कोषमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल रू.१ अर्ब ३९ करोड ७ लाख दाखिला भएको थियो। गत आर्थिक वर्षमा रूपन्देही जिल्लाका भूमि प्रशासन कार्यालयहरूमार्फत सबैभन्दा बढी रू.५३ करोड ७८ लाख र रुकुम पूर्वको कार्यालयमार्फत सबैभन्दा कम रू. २९ लाख प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला भएको थियो।

तालिका ५ (ड) : प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा भएको घरजग्गा रजिष्ट्रेसन दस्तुर (रू.करोडमा)

जिल्ला	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
अर्घाखाँची	०.६५	१८.३०	१.०४	०.९४	१.५९
कपिलवस्तु	९.६८	४.७२	१३.८१	१३.३९	९.५१
गुल्मी	१.०१	०.८०	०.६१	०.७८	०.८३
दाङ	२१.७९	२२.९३	१९.०५	२१.०६	२६.११
नवलपरासी (ब.सु.प.)	११.४६	९.७५	१३.५१	१०.०२	९.७३
पाल्पा	२.२२	१.९०	१.८३	२.३०	२.६६
प्यूठान	१.५०	१.५३	०.९१	१.३४	१.२४
बर्दिया	७.३५	९.०६	६.५०	७.९३	९.१७
बाँके	२३.५८	२८.८७	१९.१६	१८.११	२३.३७
रूकुम (पूर्व)	०.१९	०.१८	०.१२	०.२८	०.२९
रूपन्देही	२५.७१	४९.४२	३३.८३	४४.३७	५३.७८
रोल्पा	१.४७	०.५८	०.५३	०.५१	०.७७
जम्मा	१०६.६२	१४८.०६	११०.९१	१२१.०४	१३९.०७

स्रोतः- आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८२

५.१८ लुम्बिनी प्रदेशमा रहेका विभिन्न भूमि प्रशासन कार्यालयहरू मार्फत घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर सङ्कलन भएर स्थानीय तह र प्रदेशबीच बाँडफाँट भई लुम्बिनी प्रदेश सञ्चित कोषमा गत आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्ममा रू.६३ करोड ४१ लाख दाखिला भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को सोही अवधिमा रू.६६ करोड ४७ लाख दाखिला भएको छ। जुन गत आर्थिक वर्षको समीक्षा अवधिको तुलनामा ४.८ प्रतिशतले बढी हो।

६. उद्योग र पर्यटन

उद्योग

६.१ आर्थिक सामाजिक विकासको मेरुदण्डको रूपमा रहेका उद्योग, वाणिज्य र पर्यटन क्षेत्रमार्फत उत्पादन, आय र रोजगारी अभिवृद्धि गर्न यी क्षेत्रको विकास र विस्तार आवश्यक छ। औद्योगिक क्षेत्रले उत्पादन वृद्धि, रोजगारी सिर्जना, आयआर्जन तथा आयात प्रतिस्थापनमार्फत् राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई सबल बनाउन योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ।

६.२ २०८२ फागुनसम्ममा दर्ता भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको प्रदेशगत विवरण हेर्दा गण्डकी प्रदेशमा दर्ता भएका उद्योगको सङ्ख्या सबैभन्दा बढी १,२१,६४१ र मधेश प्रदेशमा सबैभन्दा कम १८,४१९ रहेका छन् भने दर्ता भएका उद्योगहरुमध्ये लुम्बिनी प्रदेशमा ३५,४५० रहेका छन्। लुम्बिनी प्रदेशको लघु, घरेलु तथा साना उद्योग दर्तामा ९.१८ प्रतिशत हिस्सा रहेको देखिन्छ।

तालिका ६(क): लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको प्रदेशगत विवरण

प्रदेश	उद्योगतर्फ		वाणिज्यतर्फ	
	दर्ता	नवीकरण	दर्ता	नवीकरण
कोशी	५०५५०	३७६२४	२३३२८	३१४९७
मधेश	१८४१९	२५१४८	१८८०५	३८१७९
बागमती	६०२०४	६४१३६	२६९७७	५४१८२
गण्डकी	१२१६४१	२२००३	४८२२	१६२६५
लुम्बिनी	३५४५०	३३२३०	४९९०७	१६२६५
कर्णाली	४४५६४	२९६५६	३९९०५	२५२१९
सुदूरपश्चिम	५५४०२	२९०६८	२१४४२	४१२५९
नेपाल	३८६२३०	२४०८६५	१८५१८६	२२२८६६

नोटः दर्ता भएका उद्योग सालबसाली रूपमा नवीकरण गर्नु नपर्ने भएकाले कुनै प्रदेशमा दर्ता भएका भन्दा नवीकरण भएका उद्योगको सङ्ख्या फरक रहेको छ।

स्रोतः उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, २०८२

६.३ कम्पनी दर्ताको प्रदेशगत विवरण हेर्दा २०८२ फागुनसम्म सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ७०.१ प्रतिशत र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा १.३ प्रतिशत कम्पनी रहेका छन् भने लुम्बिनी प्रदेशमा यसको हिस्सा ६.८ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ६(ख): कम्पनी दर्ताको प्रदेशगत विवरण

प्रदेश	२०८२ असारसम्म	चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म थप	२०८२ फागुनसम्म	अंश %
कोशी	२६१३५	१३७३	२७५०८	७.२
मधेश	२४२०६	१६४५	२५८५१	६.८
बागमती	२५१७७२	१४२०८	२६५९८०	७०.१

प्रदेश	२०८२ असारसम्म	चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म थप	२०८२ फागुनसम्म	अंश %
गण्डकी	१९७६८	१०७०	२०८३८	५.५
लुम्बिनी	२४२९३	१५३६	२५८२९	६.८
कर्णाली	४५९३	२३९	४८३२	१.३
सुदूरपश्चिम	७३८४	४१४	७७९८	२.१
प्रदेश नखुलेको	१०५९	१	१०६०	०.३

स्रोतः उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, २०८२

६.४ लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गत रहेका घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूबाट गत आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म २ हजार ५ सय ७९ उद्योग दर्ता र १ हजार ६ सय ९५ उद्योगको लगतकट्टा भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा २ हजार ५ सय १ उद्योग दर्ता र ९ सय ७५ उद्योगको लगतकट्टा भएको छ। समिक्षा अवधिमा गत आर्थिक वर्षको तुलनामा उद्योग दर्ता ३ प्रतिशतले घटेको देखिन्छ।

तालिका ६ (ग) : उद्योग दर्ता, नवीकरण तथा लगतकट्टा

विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
दर्ता	४२५४	३६३९	३२६७	२५७९	२५०१
लगत कट्टा	१३००	२११९	२७३८	१६९५	९७५
नवीकरण	३८७२	७४२९	७७२९	६४५७	६१२१

*स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

६.५ लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गत रहेका घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूबाट गत आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म ३ हजार ९८ व्यापारिक फर्म दर्ता तथा १ हजार ६ सय ३१ फर्मको लगतकट्टा गरिएकोमा चालु आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा २ हजार ९ सय व्यापारिक फर्म दर्ता र १ हजार ९४ व्यापारिक फर्मको लगतकट्टा भएको छ। समिक्षा अवधिमा गत आर्थिक वर्षको तुलनामा व्यापारिक फर्म दर्ता ६.४ प्रतिशतले घटेको देखिन्छ।

तालिका ६ (घ) : व्यापारिक फर्म दर्ता, नवीकरण तथा लगतकट्टा

विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
दर्ता	५३९९	३९३२	३७५७	३०९८	२९००
लगत कट्टा	१५३६	१९३३	२६३४	१६३१	१०९४
नवीकरण	४९१८	७८३१	९१९४	७१०९	७०८४

*स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

६.६ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेश सरकार अन्तर्गत रहेका घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरु मध्ये रूपन्देही जिल्लामा सबैभन्दा बढी ६९५ उद्योग र ९७४ व्यापारिक फर्महरू दर्ता भएका छन्।

तालिका ६ (ङ) : जिल्ला अनुसार उद्योग र वाणिज्यहरूको दर्ता तथा लगतकट्टा*

विवरण	उद्योग तर्फ			वाणिज्य तर्फ		
	दर्ता	लगत कट्टा	नवीकरण	दर्ता	लगत कट्टा	नवीकरण
रुकुम पूर्व	३७	९	३१	२३	१४	५७
रोल्पा	३५	४८	२३०	४४	३८	१९५
गुल्मी	४२	७६	३४१	४६	१०१	४३०
प्यूठान	४१	३०	२५४	२८	२४	२०७
अर्घाखाँची	५८	२२	२३९	१८	५	५७
पाल्पा	६३	५९	३७८	५७	६४	५३८
नवलपरासी पश्चिम	२५१	७५	५८६	२६३	७४	६५७
रुपन्देही	६९५	१६२	१२२५	९७४	२२०	१५२८
कपिलवस्तु	२८३	७०	८२१	२८५	६०	५४५
दाङ्ग	३६३	१६७	७१४	४९२	२१६	९८७
बाँके	४८०	१५५	७६१	५०३	२०६	१२८३
बर्दिया	१५३	१०२	५४१	१६७	७२	६००
जम्मा	२५०१	९७५	६१२१	२९००	१०९४	७०८४

*स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

पर्यटन

६.७ अनुपम प्राकृतिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक र साँस्कृतिक सम्पदामा समृद्ध भएको लुम्बिनी प्रदेश पर्यटन क्षेत्रमा थुप्रै सम्भावना रहेका छन्। गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी, प्राचीन कपिलवस्तुको राजधानी तिलौराकोट, पाषाणकालीन मानवको बसोवास रहेको दाङ देउखुरी, १ करोड १० लाख वर्ष पुरानो मानव पूर्खा रामापिथेकसको दन्तावशेष फेला परेको तिनाउ तटको बुटवल, कालिगण्डकी तटमा रहेको रूरू क्षेत्र, स्वर्गद्वारी, रानीमहल, सुपादेउराली, रेसुङ्गा, बागेश्वरी तथा बर्दिया र बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जका साथै पुथा र सिस्ने हिमाल लगायतका सम्पदा यस क्षेत्रमा रहेका छन्।

६.८ यस प्रदेशमा पर्यटकहरुको आगमनमा वृद्धि हुँदै गएको छ। पर्यटकको औसत बसाई अवधिमा पनि सुधार भएकोले पर्यटन क्षेत्रबाट प्राप्त हुने विदेशी मुद्रा सञ्चिति बढेको भएता पनि पछिल्लो समय पश्चिम एसियामा जारी युद्धको कारण त्यस क्षेत्रमार्फत नेपाल भित्रिने पर्यटकको सङ्ख्यामा कमी आउनसक्ने जोखिम बढेसँगै आगामी दिनमा पर्यटन क्षेत्रबाट प्राप्त हुने आम्दानी समेत प्रभावित हुने देखिन्छ।

६.९ सन् २०२५ मा लुम्बिनी क्षेत्रमा आएका कुल ११ लाख २६ हजार ४ सय १९ पर्यटक मध्ये १४ प्रतिशत तेस्रो मुलुकका, २४ प्रतिशत भारतीय र ६२ प्रतिशत नेपाली पर्यटक थिए। सन् २०२६ को अप्रिल मसान्तसम्म तेस्रो मुलुकबाट आएका ६१ हजार ४ सय २४ पर्यटकले लुम्बिनी क्षेत्रको भ्रमण गरिसकेका छन्।

तालिका ६ (च) : लुम्बिनी क्षेत्रमा आएका पर्यटक

पर्यटक	२०२२	२०२३	२०२४	२०२५	२०२६*
नेपाली	६,४९,०७८	६,५६,२१८	७,५९,९९०	७,०२,९१०	३,१२,१५३
भारतीय	२,३०,८६३	२,६६,५१०	३,००,८८९	२,६९,८१७	९१,२३५
तेस्रो मुलुकका	२३,९४२	८८,७३२	१,०६,१२०	१,५३,६९२	६१,४२४
जम्मा	९,०३,८८३	१०,११,४६०	११,६६,९९९	११,२६,४१९	४,६४,८१२

स्रोतः लुम्बिनी विकास कोष, २०८३ **२०२६ अप्रिल मसान्तसम्म*

६.१० सन् २०२६ को अप्रिल मसान्तसम्म लुम्बिनी क्षेत्रमा आएका तेस्रो मुलकका पर्यटकमध्ये सबैभन्दा वढी श्रीलङ्काबाट १७ हजार ९ सय ४७ जना र त्यसपछि म्यानमारबाट १५ हजार २ सय ६२ जना रहेका छन्। सन् २०२५ मा लुम्बिनी क्षेत्र भ्रमण गरेका तेस्रो मुलुकका पर्यटकमध्ये २७ प्रतिशत श्रीलङ्काका र १७ प्रतिशत थाइल्याण्डका नागरिक थिए।

तालिका ६ (छ) : लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका तेस्रो मुलुकका नागरिक (मुख्य पाँच मुलुक)

देश	सन् २०२२	सन् २०२३	सन् २०२४	सन् २०२५	सन् २०२६*
श्रीलङ्का	१८८५	१६१७२	२३५६९	३२२८७	१७९४७
थाइल्याण्ड	४३८०	१५७२१	२१४९६	१९८९१	७९७०
चीन	४३२	६११३	१३०१२	१०७८९	५३५४
म्यानमार	१४९५	१०३७०	१०५१७	१८५२८	१५२६२
भियतनाम	६९२३	१०४१४	८५००	८६१५	२२५७
अन्य	८८२७	२९९४२	३४३०९	२८३९२	१२३०९
जम्मा	२३९४२	८८७३२	१११४०३	११८५०२	६१०९९

स्रोतः लुम्बिनी विकास कोष, २०८३ **२०२६ अप्रिल मसान्तसम्म*

६.११ सन् २०२५ मा लुम्बिनी क्षेत्रमा तेस्रो मुलुकका पर्यटकहरू सबैभन्दा बढी मार्च, नोभेम्बर, फेब्रुअरी र अक्टोवर महिनामा आएका थिए। भ्रमण गरेका तेस्रो मुलुकका पर्यटकहरूमध्ये फेब्रुअरी-मार्च महिनामा २६ प्रतिशत र अक्टोबर-नोभेम्बर महिनामा २२ प्रतिशत थिए।

तालिका ६ (ज): महिना अनुसार लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका तेस्रो मुलुकका नागरिक

महिना	२०२२	२०२३	२०२४	२०२५	२०२६*
जनवरी	२०३	३९८७	९६१०	८६०५	११२६४
फेब्रुअरी	३०६	१२५२२	१४८३९	१७७२५	१९७१७
मार्च	६२६	१२२९७	१८०२६	२२२५०	२३५७९
अप्रिल	७७०	३९४२	५७२७	५७८४	६५३९
मे	७८२	१६६५	२९२८	२७९०	
जुन	६०७	११९१	१०४४	९३३	
जुलाई	६८१	१३९३	१७१९	१८१२	
अगस्ट	१११३	३५४५	५७६९	६८९६	
सेप्टेम्बर	१४९६	५४०६	४५१२	५७१५	
अक्टुबर	४११८	९३७४	९६६१	१३७६०	
नोभेम्बर	७४७३	१६४११	१८५३९	१९५०९	
डिसेम्बर	५५१७	१३४९९	१३७४६	१२७२३	
VIP/Monks	२५०	३५००	०	३५१९०	
जम्मा	२३९४२	८८७३२	१०६१२०	१५३६९२	

स्रोतः लुम्बिनी विकास कोष *२०२६ अप्रिल मसान्तसम्म*

६.१२ पाल्पा दरबार सङ्ग्रहालयप्रति स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकहरूको आकर्षण बढ्दै गएको देखिन्छ। पाल्पा जिल्लामा रहेको यो सङ्ग्रहालयमा चालु आ.व. २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म कुल ४९ हजार ३ सय ३२ पर्यटकहरूले सङ्ग्रहालयको अवलोकन गरेको छन्। जुन गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ११.२ प्रतिशतले बढी हो।

तालिका ६ (झ): पाल्पा दरवार सङ्ग्रहालय अवलोकन गर्ने पर्यटकको सङ्ख्या

अवलोकनकर्ता	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
नेपाली नागरिक	३६९७८	३८१५५	३८९९५	२८१४०	२८५९०
स्वदेशी विद्यार्थी	१६८८१	१७८२२	१६५९८	१५३५०	१९६१३
सार्क क्षेत्रका नागरिक	५१३	५१३	९०८	४९७	६६०
विदेशी नागरिक	३२८	४९६	४६०	३६६	४६९
जम्मा	५४७००	५६९८६	५६९६१	४४३५३	४९३३२

स्रोतः उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

६.१३ पर्यटन विभाग, काठमाडौंबाट विभिन्न समयमा इजाजत पत्र लिई लुम्बिनी प्रदेशमा सञ्चालित जम्मा १३ वटा क्यासिनोहरूमध्ये रूपन्देही जिल्लामा ७, बाँके जिल्लामा ५ र कपिलवस्तु जिल्लामा १ वटा रहेका छन्।

तालिका ६ (ञ): लुम्बिनी प्रदेशमा सञ्चालित क्यासिनोहरू

सि.नं.	क्यासिनोको नाम तथा सञ्चालनमा रहेको होटलको नाम	जिल्ला
१	श्री रोयल टाइगर रिक्रियशन प्रा.लि.	रुपन्देही
२	श्री सिद्धार्थ गेमिङ्ग जोन प्रा.लि.	रुपन्देही
३	श्री अपूर्व गेमिङ्ग जोन प्रा.लि.	रुपन्देही
४	श्री ईलिगेन्ट इन्टरटेन्मेन्ट सेन्टर प्रा.लि.	रुपन्देही
५	वीनर्स इन्टरटेन्मेन्ट प्रा.लि.	रुपन्देही
६	मनलक्ष्मी इन्टरप्राइजेज प्रा.लि.	रुपन्देही
७	श्री निर्भाना लक्जरी इन्टरनेसनल प्रा.लि.	रुपन्देही
८	श्री ग्रीन ज्याकपट इन्टरटेनमेण्ट प्रा.लि.	कपिलवस्तु
९	श्री इम्पेरियल इन्टरटेन्मेन्ट प्रा.लि.	बाँके
१०	श्री ज्याकपोट ग्यामिङ्ग सेन्टर	बाँके
११	श्री ओम त्रयम्बकम इन्टरटेन्मेन्ट प्रा.लि.	बाँके
१२	सेपियर इन्टरटेन्मेन्ट टेक्नोलोजी प्रा.लि.	बाँके
१३	वेलिज इन्टरटेन्मेन्ट प्रा.लि.	बाँके

स्रोतः पर्यटन विभाग, २०८३

६.१४ पर्यटन विभाग, काठमाडौबाट इजाजत पत्र लिई लुम्बिनी प्रदेशमा सञ्चालित तारे होटलको सङ्ख्या २९ वटा पुगेका छन्। पाँच तारे होटलमा ३ वटा रूपन्देही र २ वटा बाँके जिल्लामा अवस्थित छन्। त्यसैगरी कुल १६ वटा चार तारे होटलमध्ये सबैभन्दा बढी ८ वटा रूपन्देही जिल्लामा, ६ वटा बाँके जिल्लामा रहेका छन् भने १/१ वटा कपिलवस्तु र नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा अवस्थित रहेका छन्।

तालिका ६ (ट): लुम्बिनी प्रदेशमा सञ्चालित तारे होटलको सङ्ख्या

जिल्ला	एक तारा	दुई तारा	तीन तारा	चार तारा	पाँच तारा	जम्मा
कपिलवस्तु				१		१
नवलपरासी (ब.सु.प)				१		१
पाल्पा	१	१				२
बाँके	२			६	२	१०
रुपन्देही		२	२	८	३	१५
जम्मा	३	३	२	१६	५	२९

स्रोतः पर्यटन विभाग, २०८३

७. भौतिक पूर्वाधार, सिँचाइ, ऊर्जा र यातायात

भौतिक पूर्वाधार/सडक तथा पुल

७.१ सडक, पुल, सार्वजनिक यातायात र सञ्चार जस्ता पूर्वाधार विकासमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको उल्लेख्य लगानी अभिवृद्धि भएको छ। भौतिक पूर्वापूर्वाधार क्षेत्रमा सार्वजनिक लगानी क्रमशः बढ्दै गएसँगै सङ्घीय सरकारबाट निर्मित कालोपत्रे सडकको घनत्व १३८.७ मिटर प्रति वर्ग किलोमिटर पुगेको छ। यद्यपि, सडक पूर्वाधारको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्दै यातायातलाई सुरक्षित र भरपर्दो बनाउँदै जानुपर्ने देखिन्छ।

७.२ लुम्बिनी प्रदेश सरकार, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय मार्फत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा १७६ कि.मि. कालोपत्रे, १७६ कि.मि. ग्राभेल र २८९ कि.मि. कच्ची सडक गरी जम्मा ६४१ कि.मि. सडक निर्माण भएको थियो। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म ४९ कि.मि. कालोपत्रे, ३८ कि.मि. ग्राभेल र ११५ कि.मि. कच्ची सडक गरी जम्मा २०२ कि.मि. सडक निर्माण भएका छन्।

तालिका ७ (क) : भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयमार्फत निर्माण भएका सडक (किलोमिटरमा)

आर्थिक वर्ष	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
कालोपत्रे	२०२	२३१	१५०	१७६	४९
ग्राभेल	२६५	३३४	२१०	१७६	३८
कच्ची	३९६	२७६	२४९	२८९	११५
जम्मा	८६३	८४१	६०९	६४१	२०२

स्रोतः भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्म*

७.३ लुम्बिनी प्रदेश सरकार, सहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालय मार्फत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा ४४.४१ कि.मि. कालोपत्रे, ४१.३९ कि.मि. ग्राभेल सडक निर्माण भएको थियो भने चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म ६.४२ कि.मि. कालोपत्रे, १०.४४ कि.मि. ग्राभेल सडक निर्माण भएका छन्।

तालिका ७ (ख) : सहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालयमार्फत निर्माण भएका सडक (किलोमिटरमा)

आर्थिक वर्ष	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
कालोपत्रे	१६.७४	२४.१८	२८.२३	४४.४१	६.४२
ग्राभेल	९.७५	१४.१३	२३.७१	४१.३९	१०.४४

स्रोतः- सहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालय, २०८३ **चैत्र मसान्तसम्म*

७.४ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म २४ वटा मोटरेवल पुल र ५ वटा झोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भएका छन्। गत आर्थिक वर्षमा ४० वटा मोटरेवल पुल र १५ वटा झोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भएका थिए।

तालिका ७(ग) : लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट निर्माण भएका पुल (सङ्ख्या)

आर्थिक वर्ष	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
मोटरेवल पुल	४०	२९	३९	४०	२४
झोलुङ्गे पुल	११	१०	१७	१५	५
जम्मा	५१	४०	५६	५५	२९

*स्रोतः भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, २०८२/८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

७.५ लुम्बिनी प्रदेश सरकारले चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म विपन्न लक्षित समुदायको लागि नयाँ आवास (जनता आवास) कार्यक्रम अन्तर्गत थप ५ घर निर्माण सम्पन्न भएका छन्। गत आर्थिक वर्षमा विपन्न लक्षित समुदायको लागि नयाँ आवास (जनता आवास) कार्यक्रम अन्तर्गत २९ वटा घर निर्माण सम्पन्न भएका थिए।

तालिका ७ (घ) : लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट निर्माण भएका एकीकृत वस्ती र घरहरू

सुचक	ईकाई	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
नयाँ आवास (जनता आवास)	संख्या	२७२४	८८०	७९८	२९	५

स्रोतः- सहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालय, २०८३

७.६ लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी सहरी जनसङ्ख्या दाङमा २७.१३ प्रतिशत र रूपन्देहीमा २६.७१ प्रतिशत रहेका छन्। त्यसैगरी शहरोन्मुख जनसङ्ख्या सबैभन्दा बढी कपिलवस्तुमा ८२.५ प्रतिशत र बर्दियामा ८०.७ प्रतिशत रहेका छन् भने ग्रामीण विशेषता भएको जनसङ्ख्या सबैभन्दा बढी रूकुम (पूर्व) मा १०० प्रतिशत र रोल्पामा ९५.८३ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ७ (ङ) : लुम्बिनी प्रदेशका ग्रामीण, सहरी तथा शहरोन्मुख जनसङ्ख्या

जिल्ला	ग्रामीण		शहरोन्मुख		सहरी	
	वडा सङ्ख्या	जनसङ्ख्या %	वडा सङ्ख्या	जनसङ्ख्या %	वडा सङ्ख्या	जनसङ्ख्या %
अर्घाखाँची	५४	८३.९४	१	१.८	६	१४.२७
बाँके	१५	१८.५	४८	५९.९	१८	२१.६४
बर्दिया	१३	१६.६४	६०	८०.७	२	२.६२
दाङ्ग	४९	३६.३१	३२	३६.६	१९	२७.१३
गुल्मी	८०	८४.३२	३	२.९	१०	१२.७९
कपिलवस्तु	१०	१२.३७	८२	८२.५	४	५.१३

जिल्ला	ग्रामीण		शहरोन्मुख		सहरी	
	वडा सङ्ख्या	जनसङ्ख्या %	वडा सङ्ख्या	जनसङ्ख्या %	वडा सङ्ख्या	जनसङ्ख्या %
नवलपरासी (ब.सु.प.)	७	९.६५	५९	७९.३	८	११.०१
पाल्पा	६७	७४.०४	६	८.५	८	१७.४८
प्यूठान	५६	८४.६१			८	१५.३९
रोल्पा	७०	९५.८३			२	४.१७
रूकुम (पूर्व)	३१	१००				
रूपन्देही	४	२.३१	१२०	७१	३१	२६.७१

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, नेपालमा ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरण, २०८०

सिँचाइ तथा नदी नियन्त्रण

७.७ "कृषिको आधार: सिंचाईमा सुधार" अभियानलाई सार्थक तुल्याउन प्रदेशभित्रको समग्र जलस्रोत अध्ययनका साथै सतह सिँचाइ योजना, भूमिगत सिँचाइ योजना, लिफ्ट तथा नयाँ प्रविधिमा आधारित सिँचाइ योजना एवम् जलाशय निर्माण तथा पोखरी संरक्षण कार्य प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन भइरहेका छन्।

७.८ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा कुल ४३ सिँचाइ बाँध/मुहान, १६८ कि.मि. पक्कि नहर, ९ लिफ्ट सिँचाइ, १२ डिप ट्युबवेल, १३ पम्प हाउस, ३८ कि.मि. पाइप लाइनिङ्ग र १५ कि.मि. नदी नियन्त्रण तथा तटबन्ध निर्माण कार्य सम्पन्न भएका छन्।

तालिका ७(च) : सिँचाइ तथा नदी नियन्त्रण सम्बन्धी उपलब्धि

बिवरण	इकाई	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
सिँचाइ बाँध/मुहान	वटा	८१	६१	६८	५६	४३
पक्कि नहर	कि.मि.	१८७	१३३	१५३	१६२	१६८
लिफ्ट सिँचाइ	वटा	१६	१८	१९	५	९
डिप ट्युबवेल	वटा	४०	२७	२४	६०	१२
पम्प हाउस	वटा	४६	३८	७१	१६	१३
पाइप लाइनिङ्ग	कि.मि.	२१६	१३९	१५५	१२३	३८
नदी नियन्त्रण	कि.मि.	३६	१७	३२	२५	१५

स्रोतः ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय, २०८३ **चैत्रसम्म*

७.९ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा सिँचाइ पुगेको कृषियोग्य जमिन ५१.७९ प्रतिशत र सिँचाइ पुगेको सिँचाइयोग्य जमिन ५५.१३ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ७ (छ) : सिँचाइ सुविधाको अवस्था

आर्थिक वर्ष	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
कुल सिञ्चित क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	३४६५०४	३४९९३४	३५५१८२	३५९८६७	३६११२६
सिँचाइ पुगेको कृषियोग्य जमिन (प्रतिशतमा)#	४९.६९	५०.१८	५०.९३	५१.६७	५१.७९
सिँचाइ पुगेको सिँचाईयोग्य जमिन (प्रतिशतमा)#	५२.९	५३.४३	५४.२२	५४.९४	५५.१३
सुदृढिकरण भएको जमिन (हेक्टरमा)	३१६८१	४४११९	६७१८६	७५२९४	७७७४१

स्रोतः ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय, २०८३ **चैत्र सम्म*

ऊर्जा क्षेत्र

७.१० वैकल्पिक ऊर्जासहित २०८२ फागुनसम्म ९९.१ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच पुगेको छ। कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा विद्युत पहुँच राष्ट्रिय औसतभन्दा न्यून रहेको छ भने लुम्बिनी प्रदेशका ९८.६ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा विद्युतको पहुँचमा पुगेको छ।

तालिका ७(ज): राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच प्राप्त प्रदेशगत जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)

प्रदेश	२०७७ /७८	२०७८/७९	२०७९ /८०	२०८०/८१	२०८१ /८२	२०८२ /८३*
कोशी	८२.४	९६.९	९७.०	९९.३	९९.४	९९.५
मधेश	९९.०	९९.७	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०
बागमती	९४.४	९५.९	९६.०	९९.९७	९९.९८	९९.९९
गण्डकी	९२.८	९५.७	९८.०	९९.४	९९.५	९९.६
लुम्बिनी	९१.०	९४.९	९५.०	९८.५	९८.५	९८.६
कर्णाली	३४.७	४३.९	४४.०	७३.४	७४.१	७४.३
सुदूरपश्चिम	६४.७	७१.१	७३.०	८६.६	८७.१	८७.३
नेपाल (वैकल्पिक ऊर्जासहित)	९२.५	९४.०	९५.०	९७.०	९९.०	९९.१

स्रोतः ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय, २०८३ **फागुनसम्म*

७.११ विद्युत उत्पादन क्षमतामध्ये प्रदेशगत रूपमा २०८२ फागुनसम्म बागमती प्रदेशभित्र रहेका आयोजनाबाट करिब ४५.० प्रतिशत विद्युत उत्पादन भएको छ। कर्णाली र मधेश प्रदेशमा विद्युत उत्पादन न्यून रहेको छ भने लुम्बिनी प्रदेशभित्र रहेका आयोजनाबाट करिब १०३ मेगावाट विद्युत उत्पादन भएको छ।

तालिका ७(झ): प्रदेशगत विद्युत उत्पादन क्षमता (मेगावाटमा)

(वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबाट उत्पादित विद्युत बाहेक)

प्रदेश	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
कोशी	२८०	३४५	४८९	६१७	६३१	७९७
मधेश	१३	२१	२५	२५	३५	३५
बागमती	४७२	१०४६	११४९	१३२७	१५८८	१६९८
गण्डकी	५२९	५९५	८३१	९३२	१००२	११८०
लुम्बिनी	३१	३१	५२	७८	७८	१०३
कर्णाली	११	११	११	११	११	१५
सुदूरपश्चिम	५२	५८	१२०	१६७	१६७	१६९
जम्मा	१३८८	२१०७	२६७७	३१५७	३५१२	३९९७

*स्रोतः नेपाल विद्युत प्राधिकरण, २०८२   * फागुनसम्म*

७.१२ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेश सरकारमार्फत विद्युतीकरणमा ट्रान्सफर्मर, PSC पोल र STP पोल खरिद एवम् जडान क्रमशः ४, १२५ र २८८ वटा भएकोमा LT लाइन र HT लाइन विद्युतीकरण सम्बन्धी कार्य क्रमशः १५ कि.मि. र ८ कि.मि. भएको थियो।

तालिका ७ (ञ) : लुम्बिनी प्रदेशमा विद्युतीकरण

विवरण	इकाइ	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
ट्रान्सफर्मर खरिद	थान	१५	१	४
PSC पोल खरिद तथा जडान	थान	०	५८	१२५
STP पोल खरिद तथा जडान	थान	०	१४	२८८
विद्युतीकरण कार्य LT लाइन	कि.मि.		४	१५
विद्युतीकरण कार्य HT लाइन	कि.मि.	०	०	८
सुधारिएको चुलो जडान	थान	८००	११५०	१३००

स्रोतः ऊर्जा जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय, २०८३

७.१३ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेश सरकार मार्फत १०२ किलो वाट (पिक) को सौर्य ऊर्जा प्रविधि जडान भएको थियो। त्यसैगरी इन्टीग्रेटेड सौर्य सडक बत्ती र विद्युतीय सडक बत्ती क्रमशः ७० र २४ थान जडान गरिएको थियो।

तालिका ७ (ट) : लुम्बिनी प्रदेशमा विद्युतीकरण

विवरण	इकाइ	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
सोलार ब्याकअप सिस्टम जडान (संस्थागत)	थान	३१	२१	२५
सौर्य ऊर्जा प्रविधि जडित क्षमता	कि.वाट पिक	७६	१२३	१०२
इन्टीग्रेटेड सौर्य सडक बत्ती जडान	थान		३३	७०
इन्टीग्रेटेड विद्युतीय सडक बत्ती जडान	थान		१५	२४
अन/अफ ग्रिड सडक बत्ति जडान	थान		६४७	५१५
हाइमाष्ट लाइटिङ जडान	थान		२०	२३

स्रोतः ऊर्जा जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय, २०८३

७.१४ लुम्बिनी प्रदेशको रुकुम पूर्व जिल्लाका ९२.९ प्रतिशत घरपरिवारले खाना पकाउन अक्सर काठ दाउरा प्रयोग गर्दछन्। कपिलवस्तु जिल्लाका ८.३ प्रतिशत र रूपन्देहीका ४.९ प्रतिशत घरपरिवारले खाना पकाउन अक्सर गुइठा प्रयोग गर्दछन्। त्यसैगरी बर्दिया जिल्लाका ४.८ प्रतिशत घरपरिवारले खाना पकाउन अक्सर बायोग्याँस प्रयोग गर्दछन्।

तालिका ७(ठ): खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गर्ने इन्धन अनुसारको घरपरिवार (प्रतिशतमा)

जिल्ला	काठ/दाउरा	एल. पी.ग्याँस	बिजुली	गुइठा	बायोग्याँस	मट्टितेल र अन्य
रुकुम (पूर्व)	९२.९	६.४	०.१	०.०	०.३	०.२
रोल्पा	९०.९	८.१	०.२	०.०	०.६	०.२
प्युठान	८८.७	१०.९	०.१	०.०	०.२	०.१
अर्घाखाँची	८८.३	११.५	०.१	०.०	०.१	०.१
गुल्मी	८६.३	१३.२	०.१	०.०	०.४	०.१
पाल्पा	६५.८	३२.९	०.२	०.०	०.९	०.२
बर्दिया	६३.५	३०.६	०.९	०.१	४.८	०.०
दाङ्ग	५२.९	४३.६	०.३	०.७	२.३	०.२
कपिलवस्तु	५१.३	३७.८	०.७	८.३	१.७	०.२
बाँके	४४.९	५२.८	०.५	०.२	१.५	०.१
नवलपरासी (ब.सु.प.)	४१.३	५६.३	०.६	०.५	१.१	०.२
रूपन्देही	२२.१	७१.७	०.४	४.९	०.९	०.१
लुम्बिनी	५३.७	४२.२	०.४	२.१	१.५	०.१
नेपाल	५१.०	४४.३	०.५	२.९	१.२	०.२

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

७.१५ मुलुकमा पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता २०८२ असारसम्म १ लाख २ हजार २ सय ८१ किलोलिटर पुगेको छ। उक्त मौज्दात क्षमता सरदरमा १६ दिन बराबरको माग धान्न पर्याप्त छ। लुम्बिनी प्रदेशमा पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता २०८२ असारसम्म ८ हजार २ सय ३२ किलोलिटर पुगेको छ।

तालिका ७ (ड): प्रदेशगत पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता

प्रदेश	प्रादेशिक भण्डारण क्षमता (कि.लि.)				माग धान्ने दिन			
	पेट्रोल	डिजेल	मट्टितेल	एटिएफ	पेट्रोल	डिजेल	मट्टितेल	एटिएफ
कोशी	२०२०	७११०	७१०	४१७	७	१३	६४	११
मधेश	१६९१०	२५५३३	२३३०	१८८	१२	२०	२०७	१०
बागमती	६०७०	८४००	७६०	७२१५	७	१२	११३	१०
गण्डकी	१११०	१२३००	–	१६८	९	६३	–	१०
लुम्बिनी	१५५३	५४४३	२८०	९५६	५	८	६३	२३
कर्णाली	–	–	४५	९९	–	–	९४	११
सुदूरपश्चिम	८७९	१६३५	७०	८०	८	६	१७६	७

स्रोतः उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, २०८२

यातायात क्षेत्र

७.१६ लुम्बिनी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म ५४,७५० सवारी साधनहरू दर्ता भएका छन् जसमा सबैभन्दा बढी ४८,९३२ थान मोटरसाइकल, स्कुटर र मोपेड दर्ता भएका छन्। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल ७०,८३२ सवारी साधन दर्ता भएकोमा ६०,४९७ थान मोटरसाइकल, स्कुटर र मोपेड दर्ता भएका थिए।

तालिका ७(ढ): लुम्बिनी प्रदेशमा दर्ता भएका सवारी साधन सङ्ख्या

सवारी साधनको किसिम	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
मोटरसाइकल, स्कुटर, मोपेड	७९२१५	४७०३०	६०४९७	४८९३२
कार, जीप, डेलिभरी भ्यान	१५३५	१७६२	२६३३	११२६
टेम्पो, अटोरिक्सा	७१३	१५७०	२२४५	१३७२
ई-रिक्सा	१२४०	१९८६	३८७१	२२३७
ट्र्याक्टर	५०७	६१५	५५१	५७७
मिनिबस, मिनीट्रक	२१३	६६	३१	७०
बस, ट्रक, लरी	७१८	८९५	१००३	४३६
डोजर,लोडर, क्रेन	५६	२७	०	०
फायर ब्रिगेड	१८	०	०	०
अन्य	७४	१	१	०
जम्मा	८४२८९	५३९५२	७०८३२	५४७५०

*स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

७.१७ आ.व. २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म नयाँ सवारीचालक अनुमति पत्र ८८,१९८ वटा दर्ता भएका छन् भने आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल १,०५,३०५ नयाँ सवारीचालक अनुमति पत्र दर्ता गरिएका थिए।

तालिका ७(ण): लुम्बिनी प्रदेशमा चालक अनुमतिपत्र सम्बन्धी सेवा

वर्ग	२०७९/८० सम्मको कुल	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
नयाँ सवारी चालक अनुमति पत्र दर्ता	४८२३४१	१३६८९०	१०५३०५	८८१९८
वर्ग थपका लागि सवारीचालक अनुमति पत्र दर्ता	१४५५६२	४६५५७	३८४६३	३२२१८
सवारी चालक अनुमति पत्र नवीकरण	१७४९३४	७१७४८	५०३४९	५८४१६
प्रतिलिपि	१०८११	२००९	८१३	८२६
नवीकरण प्रतिलिपि	६८०७	७५६	९९२	१२१७
नयाँ सवारीचालक अनुमति पत्र जारी सङ्ख्या	३१६१६१	५१४४७	४५७०७	३८५८४
वर्ग थपसहित सवारीचालक अनुमतिपत्र जारी सङ्ख्या	९२८२०	१६२५२	२३००३	१२७२६
जम्मा	१२२९४३६	३२५६५९	२६४६३२	२३२१८५

*स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

हवाई यातायात

७.१८ लुम्बिनी प्रदेशको भैरहवामा रहेको गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल तथा बाँके, दाङ र गुल्मीमा अवस्थित एक/एक वटा आन्तरिक विमानस्थल गरी जम्मा ४ वटा विमानस्थलबाट हवाई यातायात सेवा सञ्चालनमा रहेका छन्।

७.१९ भैरहवामा रहेको गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलबाट सन २०२५ मा २ सय ४७ अन्तराष्ट्रिय उडानबाट १४ हजार ६ सय ९७ यात्रुहरूले यात्रा गरेका थिए। यस विमानस्थलबाट सन् २०२५ को जनवरी र अगष्ट महिनामा कुनै पनि उडान भएको थिएन भने मार्च महिनामा सबैभन्दा बढी १ सय ३७ अन्तराष्ट्रिय उडान भएका थिए। त्यसैगरी, यस विमानस्थलबाट सन् २०२५ मा ११ हजार ९ सय ३१ आन्तरिक उडान मार्फत ७ लाख २९ हजार ९७ यात्रुहरूले यात्रा गरेको देखिन्छ। गौतमबुद्ध विमानस्थलबाट सन् २०२४ को तुलनामा सन् २०२५ मा यात्रा गर्ने यात्रुहरुको सङ्ख्यामा वृद्धि भएको छ।

तालिका ७ (त) : लुम्बिनी प्रदेशमा भएका उडान सङ्ख्या

विमानस्थल	२०२२	२०२३	२०२४	२०२५
गौतमबुद्ध (अन्तर्राष्ट्रिय)		६९	२९७	२४७
गौतमबुद्ध (आन्तरिक)	१२६४०	९६२०	१०५२०	११९३१
नेपालगञ्ज, बाँके	१६३३०	१२८३१	१२५५०	१३४२४
तुल्सीपुर, दाङ	३१०	२१४	१४२	२०५
रेसुङ्गा, गुल्मी		२४	NA	८२

स्रोत: संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, २०८३

७.२० नेपालगञ्ज विमानस्थलबाट सन् २०२५ को जनवरीदेखि डिसेम्बर सम्म १३ हजार ४ सय २४ उडानमार्फत जम्मा ५ लाख ३५ हजार ९ सय २० यात्रुहरूले यात्रा गरेको देखिन्छ। यस विमानस्थलबाट सन् २०२४ मा १२ हजार ५ सय ५० उडानमार्फत ४ लाख ९९ हजार ७ सय ६२ यात्रुले यात्रा गरेका थिए। नेपालगञ्ज विमानस्थलबाट सन् २०२४ को तुलनामा सन् २०२५ मा यात्रा गर्ने यात्रुहरुको सङ्ख्यामा वृद्धि भएको छ।

तालिका ७ (थ) : लुम्बिनी प्रदेशमा भएका उडानमार्फत यात्रा गरेका यात्रु

विमानस्थल	२०२२	२०२३	२०२४	२०२५
गौतमबुद्ध (अन्तर्राष्ट्रिय)		२३१५	९०८९	१४६९७
गौतमबुद्ध (आन्तरिक)	६८७०७०	५४९३२४	६१०४३७	७२९०९७
नेपालगञ्ज, बाँके	५६६७००	४७३५३४	४९९७६२	५३५९२०
तुल्सीपुर, दाङ	३७२७	२६७८	७७६	१४८८
रेसुङ्गा, गुल्मी		२९०	NA	९३८

स्रोत: संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, २०८३

८. सामाजिक क्षेत्र

८.१ शैक्षिक सत्र २०८२ मा देशभर ३५,९५१ विद्यालय रहेकोमा लुम्बिनी प्रदेशमा ५,७८६ विद्यालय रहेका छन् जुन जम्मा विद्यालय सङ्ख्याको १६.०९ प्रतिशत हो। लुम्बिनी प्रदेशमा रुहेका कुल विद्यालयमध्ये सामुदायिक ४,४३८ र संस्थागत १,३४८ रहेका छन्। कुल विद्यालयमध्ये कोशी प्रदेशमा सबैभन्दा बढी १९.२५ प्रतिशत र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा कम ९.०३ प्रतिशत विद्यालय रहेको छ।

तालिका ८(क) : प्रदेश अनुसार विद्यालय सङ्ख्या

प्रदेश/तह	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	अंश %
कोशी	५२३३	१६८६	६९१९	१९.२५
मधेश	३४८४	१९८७	५४७१	१५.२२
बागमती	४४५१	२१४८	६५९९	१८.३६
गण्डकी	३१५६	६५७	३८१३	१०.६१
लुम्बिनी	४४३८	१३४८	५७८६	१६.०९
कर्णाली	२९३३	३१४	३२४७	९.०३
सुदूरपश्चिम	३३१५	८०१	४११६	११.४५
जम्मा	२७०१०	८९४१	३५९५१	१००

स्रोत: शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, २०८२

८.२ लुम्बिनी प्रदेशमा रहेको ४,४३८ सामुदायिक विद्यालयहरूमा कुल ३१,३४९ शिक्षकहरू कार्यरत रहेका छन्। जसमध्ये स्थायी शिक्षक ४५.१ प्रतिशत, राहत शिक्षक ३६.३ प्रतिशत र अस्थायी शिक्षक १८.६ प्रतिशत रहेका छन्। शैक्षिक सत्र २०८२ मा देशभर कार्यरत कुल शिक्षकहरु मध्ये १७.४ प्रतिशत शिक्षक लुम्बिनी प्रदेशमा कार्यरत छन्।

तालिका ८(ख) : सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक सङ्ख्या

प्रदेश/तह	स्थायी	अस्थायी	राहत	जम्मा	अंश %
कोशी	१७५९३	८२५४	५७६५	३१६१२	१७.६
मधेश	१०२८४	५४५३	४२६७	२०००४	११.१
बागमती	१८५१७	९७३७	७७२३	३५९७७	२०.०
गण्डकी	१३४५३	५४८९	३१६९	२२१११	१२.३
लुम्बिनी	१४१४२	११३७५	५८३२	३१३४९	१७.४
कर्णाली	६६१२	५६५५	३४५८	१५७२५	८.७
सुदूरपश्चिम	८६१३	८६४५	६०६७	२३३२५	१३.०
जम्मा	८९२१४	५४६०८	३६२८१	१८०१०३	१००

स्रोत: शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, २०८२

८.३ शैक्षिक सत्र २०८२ मा देशभर भर्ना भएका ७० लाख ४१ हजार विद्यार्थीमध्ये लुम्बिनी प्रदेशमा १२ लाख ३६ हजार विद्यार्थी छन्। लुम्बिनी प्रदेशमा भर्ना भएका विद्यार्थीमध्ये छात्रा ४७.८ प्रतिशत र छात्र ५२.२ प्रतिशत रहेका छन्। सातवटै प्रदेशमा भर्ना भएका विद्यार्थीमा छात्रा भन्दा छात्रको सङ्ख्या बढी छ।

तालिका ८ (ग): प्रदेशगत रूपमा विद्यार्थी भर्नाको विवरण (हजारमा)

प्रदेश/तह	छात्रा	छात्र	जम्मा	अंश %
कोशी	५१९	५५३	१०७१	१५.२२
मधेश	८२३	९०६	१७३०	२४.५७
बागमती	६४०	७३६	१३७६	१९.५४
गण्डकी	२२७	२५६	४८३	६.८५
लुम्बिनी	५९०	६४६	१२३६	१७.५६
कर्णाली	२३२	२३९	४७१	६.६९
सुदूरपश्चिम	३३०	३४५	६७४	९.५८
जम्मा	३३६१	३६८०	७०४१	१००

स्रोतः शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, २०८२

८.४ शैक्षिक सत्र २०८२ मा देशभर भर्ना भएका विद्यार्थीमध्ये सामुदायिक विद्यालय तर्फ ६२.३ प्रतिशत र संस्थागत विद्यालय तर्फ ३७.७ प्रतिशत छन्। लुम्बिनी प्रदेशमा भर्ना भएका १२ लाख ३६ हजार विद्यार्थी मध्ये सामुदयिक र संस्थागत विद्यालय तर्फ क्रमशः ७ लाख ९५ हजार र ४ लाख ४१ हजार छन्। बागमती प्रदेशमा सामुदायिक विद्यालयको तुलनामा संस्थागत विद्यालयमा विद्यार्थीहरुको भर्ना बढी भएको देखिन्छ।

चार्ट ८ (क): विद्यालयको किसिम अनुसार विद्यार्थी भर्नाको विवरण (हजारमा)

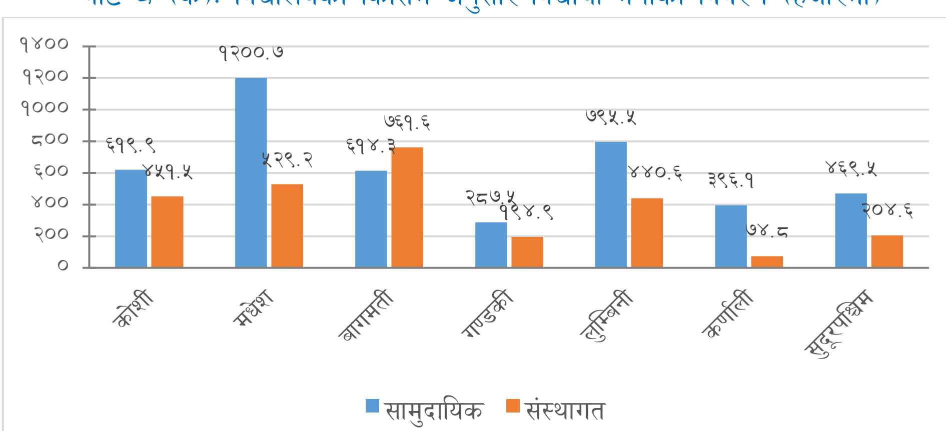

स्रोतः शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, २०८२

८.५ शैक्षिक सत्र २०८२ मा लुम्बिनी प्रदेशका विद्यालयहरुको सबै तहमा खुद भर्नादर राष्ट्रिय औसत भन्दा कम रहेको छ। कक्षा १ देखि ५ को खुद विद्यार्थी भर्नादरमध्ये सबैभन्दा बढी कर्णाली र बागमतीमा १०० प्रतिशत र सबैभन्दा कम कोशी प्रदेशमा ९२.१ प्रतिशत रहेको छ। कक्षा ९-१२ को खुद भर्नादर राष्ट्रिय औसत ३५.४ प्रतिशत रहेकोमा सबैभन्दा बढी बागमती प्रदेशमा ५१.८ प्रतिशत र सबैभन्दा कम मधेश प्रदेशमा २०.९ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ८ (घ): प्रदेशगत रूपमा विद्यार्थी खुद भर्नादर (प्रतिशतमा)

प्रदेश	कक्षा १-५	कक्षा ६-८	कक्षा १-८	कक्षा ९-१०	कक्षा ११-१२	कक्षा ९-१२
कोशी	९२.१	९७.०	९२.९	६७.०	२२.४	३९.२
मधेस	९५.३	७९.३	९४.३	३५.७	११.७	२०.९
बागमती	१००.०	१००.०	१००.०	८३.५	३५.१	५१.८
गण्डकी	९५.५	१००.०	९६.२	७८.२	२२.१	४४.९
लुम्बिनी	९६.८	९२.७	९५.९	५७.१	१७.४	३२.९
कर्णाली	१००.०	१००.०	१००.०	६२.८	२१.७	३६.५
सुदूरपश्चिम	९५.७	१००.०	९६.९	५७.०	१५.५	३२.२
नेपाल	९७.९	९६.३	९७.७	५९.९	२०.५	३५.४

स्रोतः शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, २०८२

८.६ माध्यमिक शिक्षा परीक्षा कक्षा १० (SEE) को २०८२ को नतिजा अनुसार परीक्षामा सम्मिलित कुल ४ लाख ३० हजार विद्यार्थीमध्ये ६५.९८ प्रतिशत विद्यार्थी ग्रेडिङ्ग हुँदा लुम्बिनी प्रदेशका ६१.३४ प्रतिशत विद्यार्थी ग्रेडिङ्ग भएका छन् ।

तालिका ८ (ङ) : माध्यमिक शिक्षा परीक्षा, कक्षा १० (SEE) २०८२ को नतिजा विवरण

GPA\प्रदेश	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	नेपाल
1.60 To < 2.00	४	१	०	०	०	०	२	७
2.00 To < 2.40	११११	५७०	६८३	४१३	९२४	५८९	९००	५१९०
2.40 To < 2.80	९७६७	९०८०	९५८६	५३५४	१००१२	५६१९	६५५९	५५९७७
2.80 To < 3.20	१६४०४	१५८३४	२१५७८	९४४५	१४९८५	७६३०	८३४६	९४२२२
3.20 To < 3.60	१४९३०	१२९३५	२४८३७	७३३९	११८९९	३९८९	४४४३	८०३७२
3.60 To <= 4.00	८६७४	६१७२	२०४२९	३९९९	६४३६	१२६८	१४१४	४८३९२
NG	२१३६६	३१७२५	२१७०४	९९४३	२७८९३	१३२४१	२०६३५	१४६५०७
Total Students	७२२५६	७६३१७	९८८१७	३६४९३	७२१४९	३२३३६	४२२९९	४३०६६७
TOTAL GRADED	५०८९०	४४५९२	७७११३	२६५५०	४४२५६	१९०९५	२१६६४	२८४१६०
GRADED PERCENTAGE	**७०.४३**	**५८.४३**	**७८.०४**	**७२.७५**	**६१.३४**	**५९.०५**	**५१.२२**	**६५.९८**

स्रोतः शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, २०८२

८.७ पछिल्लो समय विद्यालय व्यवस्थापन, नेतृत्व, लगानी,शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि,प्रयोगात्मक क्रियाकलापमा भएको वृद्धिका लागि भएका विभिन्न प्रयासका कारण सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीको आकर्षण बढ्दै गएको छ। सामुदायिक विद्यालयमध्ये रूपन्देही जिल्लास्थित बुटवल उपमहानगरपालिकामा रहेको कालिका मानवज्ञान माध्यमिक विद्यालयमा सबैभन्दा बढी ८ हजार २ सय ३९ विद्यार्थी अध्ययनरत रहेका छन्।

तालिका ८(च): सबैभन्दा बढी विद्यार्थी सङ्ख्या रहेका दश सामुदायिक विद्यालय

जिल्ला	स्थानीय तह	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी सङ्ख्या
रुपन्देही	बुटवल उमनपा	कालिका मानवज्ञान मा.वि.	८२३९
रुपन्देही	तिलोत्तमा नपा	शान्ति नमुना मा.वि.	७१२०
धनुषा	विदेह नपा	जनता नमुना मा.वि.	६२६६
रुपन्देही	बुटवल उमनपा	कान्ति मा.वि.	६०३४
रुपन्देही	बुटवल उमनपा	नवीन औद्योगिक कदरबहादुर रिता मा.वि.	५३४०
काठमाडौं	काठमाडौं मनपा	ज्ञानोदय मा.वि.	४७४६
मोरङ	सुन्दरहरैंचा नपा	सुकुना मा.वि.	४६४२
काठमाडौं	काठमाडौं मनपा	विश्वनिकेतन मा.वि.	४३०१
भक्तपुर	भक्तपुर नपा	वागिश्वरी मा.वि.	४१८५
कपिलवस्तु	शिवराज नपा	नेपाल आदर्श मा.वि.	४११४

स्रोत: शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, २०८२

८.८ लुम्बिनी प्रदेश सरकार मार्फत चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्ममा ४९४ वटा कक्षाकोठा र ४९ वटा विद्यालय शौचालय निर्माण सम्पन्न भएका छन्। त्यसैगरी ७६ जना विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्ती प्रदान गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा जम्मा ५५८ वटा कक्षाकोठा र ५७ वटा शौचालय निर्माण भएका थिए भने ५ हजार ३ सय ८६ विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्ती प्रदान गरिएको थियो।

तालिका ८(छ): लुम्बिनी प्रदेश सरकारका कार्य

विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
निर्माण भएका कक्षाकोठा संख्या	३३३	२३२	५५८	४९४
निर्माण भएको शौचालय संख्या	४८	१५	५७	४९
छात्रवृत्ती वितरण (जना)	४५८९	६०५४	५३८६	७६

*स्रोत: सामाजिक विकास मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

८.९ लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा कम साक्षरता भएका तीन स्थानीय तह नरैनापुर गाउँपालिका, डुडुवा गाउँपालिका र माथागढी गाउँपालिकाको साक्षरता प्रतिशत क्रमशः ४७.८९ प्रतिशत, ५५.३९ प्रतिशत र ६३.७६ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ८ (ज) : साक्षरता दर सबैभन्दा कम भएका लुम्बिनी प्रदेशका पाँच स्थानीय तह

जिल्ला	दुवै	पुरुष	महिला
नरैनापुर गाउँपालिका, बाँके	४७.८९	५४.८३	४०.९४
डुडुवा गाउँपालिका, बाँके	५५.३९	६३.३३	४७.३०
माथागढी गाउँपालिका, पाल्पा	६३.७६	७४.५९	५३.९६
विजयनगर गाउँपालिका, कपिलवस्तु	६४.२५	७१.९४	५६.७४
कृष्णनगर नगरपालिका, कपिलवस्तु	६७.०१	७३.५६	६०.४०

स्रोतः- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

८.१० लुम्बिनी प्रदेशमा साक्षरता धेरै भएका तीन स्थानीय तह बुटवल उपमहानगरपालिका, तानसेन नगरपालिका र तिलोत्तमा नगरपालिकाको साक्षरता दर क्रमशः ९१.३ प्रतिशत, ८९.०५ प्रतिशत र ८८.१ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ८ (झ) : साक्षरता दर सबैभन्दा धेरै भएका लुम्बिनी प्रदेशका पाँच स्थानीय तह

जिल्ला	जम्मा	पुरुष	महिला
बुटवल उपमहानगरपालिका, रूपन्देही	९१.३१	९५.२३	८७.६३
तानसेन नगरपालिका, पाल्पा	८९.०५	९४.६२	८४.३८
तिलोत्तमा नगरापालिका, रूपन्देही	८८.०९	९३.३७	८३.३४
सिद्धार्थनगर नगरपालिका, रूपन्देही	८६.१२	९२.५०	७९.७९
रेसुङ्गा नगरपालिका, गुल्मी	८५.३७	९१.८०	८०.०२

स्रोतः- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

स्वास्थ्य

८.११ चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म मुलुकभर विभिन्न व्यक्तिले अन्तरङ्ग, बहिरङ्ग र आकस्मिक सेवा गरी जम्मा ४ करोड ४६ लाख २६ हजार पटक स्वास्थ्य सेवा लिएका छन्। जसमध्ये लुम्बिनी प्रदेशबाट यस्तो सेवा ६८ लाख २७ हजार पटक प्रदान गरिएको छ।

तालिका ८ (ञ): अस्पताल सुविधा लिएको प्रदेशगत विवरण (पटक हजारमा)

प्रदेश	२०८१/८२			२०८२/८३*			
	अन्तरंग	बहिरङ्ग	आकस्मिक	अन्तरंग	बहिरङ्ग	आकस्मिक	जम्मा
कोशी	४९७	१११८१	६०५	३३३	७२११	३९२	७९३६
मधेश	१९०	७३६७	३३०	१३७	४५३६	२२५	४८९८
बागमती	५८२	२२९७९	१३९२	४०८	१४३९६	९१५	१५७१९

प्रदेश	२०८१/८२			२०८२/८३*			
	अन्तरंग	बहिरङ्ग	आकस्मिक	अन्तरंग	बहिरङ्ग	आकस्मिक	जम्मा
गण्डकी	१३६	५८६१	३५१	९३	३८५७	२२८	४१७८
लुम्बिनी	२४८	१०२१०	५११	१६५	६३१२	३५०	६८२७
कर्णाली	६०	३२२८	९४	३७	१८८७	६७	१९९१
सुदूरपश्चिम	१३५	४६८५	२७८	७१	२८४०	१६६	३०७७
जम्मा	१८४७	६५५११	३५६०	१२४३	४१०३९	२३४४	४४६२६

स्रोतः स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, २०८२ **फागुनसम्म*

८.१२ लुम्बिनी प्रदेशमा सञ्चालित १४ वटा प्रादेशिक अस्पतालहरुमा प्रदेश र समितिबाट स्वीकृत कुल १ हजार ४ सय ४५ बेड मध्ये १ हजार ३ सय ८ बेड सञ्चालनमा रहेका छन्। प्रादेशिक अस्पतालहरु मध्ये सबैभन्दा ठुलो लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पतालमा हाल ५३० बेड सञ्चालनमा रहेका छन्।

तालिका ८(ट) : लुम्बिनी प्रदेश सरकारका प्रादेशिक अस्पताल

सि.नं.	अस्पतालको नाम	जिल्ला	प्रदेशबाट स्वीकृत वेड सङ्ख्या	कुल स्वीकृत (प्रदेश र समिति)	सञ्चालनमा रहेको वेड
१	अर्घाखाँची अस्पताल	अर्घाखाँची	५०	६०	६०
२	कपिलवस्तु अस्पताल	कपिलवस्तु	५०	१००	९७
३	गुल्मी अस्पताल	गुल्मी	५०	५०	४२
४	भालुवाङ अस्पताल	दाङ	५०	५०	१९
५	राप्ती प्रादेशिक अस्पताल	दाङ	५०	१४१	१४१
६	पृथ्वीचन्द्र अस्पताल	नवलपरासी (ब.सु.प.)	५०	७७	७७
७	पाल्पा अस्पताल	पाल्पा	५०	५०	२३
८	रामपुर अस्पताल	पाालपा	५०	५०	३८
९	प्यूठान अस्पताल	प्यूठान	५०	५३	५३
१०	बर्दिया अस्पताल	बर्दिया	५०	७५	७५
११	रूकुम (पूर्व) अस्पताल	रूकुम (पूर्व)	५०	५०	१४
१२	भिम अस्पताल	रूपन्देही	५०	१०७	८७
१३	लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पताल	रूपन्देही	३००	५३०	५३०
१४	रोल्पा अस्पताल	रोल्पा	५०	५२	५२
जम्मा			९५०	१४४५	१३०८

स्रोतः- स्वास्थ्य मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश २०८२

८.१३ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को वैशाख मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा पूर्ण खोप प्राप्त गर्ने बालबालिका ७२ प्रतिशत, प्रोटोकल अनुसार चार पटक गर्भ जाँच गराउने महिला ६२ प्रतिशत छन्। त्यसैगरी ६८ प्रतिशत महिलाले दक्ष प्रसुतीकर्मीबाट प्रसुती सेवा प्राप्त गरेका छन्।

तालिका ८ (ठ): लुम्बिनी प्रदेशमा स्वास्थ्यको अवस्था

सूचक	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
पूर्ण खोप प्राप्त गर्ने बालबालिकाको प्रतिशत	९७	८७	८४	९९	७२
कम तौल भएका २ वर्ष मूनिका बालबालिकाको प्रतिशत	३.५	३.५	३.६	२.६९	२.८१
४ पटक गर्भ जाँच गराउने प्रतिशत	७९.५	८९	७७	८२	६२
संस्थागत प्रसुती प्रतिशत	९४	९६	९३	८८	७२
दक्ष प्रसुतीकर्मीबाट प्रसुती भएको प्रतिशत	८९.६	९२	८८	८३	६८
परिवार नियोजन साधन प्रयोगदर(प्रतिशत)	३१	२५	३१	३४	३०
५ वर्षमूनिको मृत्यु सङ्ख्या (स्वास्थ्य संस्था)	५७३	५८०	३८०	३८९	२८५
मातृ मृत्यु सङ्ख्या (स्वास्थ्य संस्था)	७४	८२	५७	५८	२८

स्रोत: HMIS 2082/83, स्वास्थ्य मन्त्रालय, २०८३ **वैशाख मसान्तसम्म*

८.१४ चालु आर्थिक वर्षको वैशाख मसान्तसम्ममा लुम्बिनी प्रदेशमा ५ हजार ६ सय ३४ क्षयरोगका बिरामी, ३६८ कुष्ठरोगका बिरामी, २५८ एचआइभी संक्रमित, २४० औंलोका बिरामी र २०२० डेंगुका बिरामी सङ्ख्या रहेका छन् भने अस्पतालबाट ४ लाख २८ हजार ४ सय ७० पटक विरामीहरुलाई आकस्मिक सेवा प्रदान गरिएको छ।

तालिका ८ (ड): लुम्बिनी प्रदेशमा स्वास्थ्यको अवस्था

सूचक	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
पत्ता लगाईएका नयाँ क्षयरोगका बिरामी सङ्ख्या	८०८५	७७०५	८४४४	७२३०	५६३४
कुष्ठरोगका बिरामी सङ्ख्या	५८४	५६५	५७८	५७९	३६८
एचआईभी सङ्क्रमितको सङ्ख्या	६५९	६२२	३७३	३६४	२५८

सूचक	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
औलो बिरामीको सङ्ख्या	१५५	१८१	२९४	४४७	२४०
डेंगु बिरामी सङ्ख्या	२३९८	१६७१	३८३२	५०१६	२०२०
अस्पतालमा आकस्मिक सेवा लिएको पटक	३७१८६४	४१४९८८	४२३८९२	५१०८७५	४२८४७०
अस्पतालमा अन्तरंग सेवा लिएको पटक	१८१४५२	२५५०९५	२३७३४४	२६०१७९	२०३१६८

*स्रोतः HMIS 2082/83, स्वास्थ्य मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८३ *वैशाख मसान्तसम्म*

८.१५ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशका २६ प्रतिशत जनसङ्ख्या स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा आबद्ध रहेका छन्। यस प्रदेशका बीमा पोलिसीमा दर्ता भएको जनसङ्ख्या १५ प्रतिशत छ भने बीमा पोलिसी क्रियाशिल रहेको जनसङ्ख्या १४ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट ८(ख) : बीमित जनसङ्ख्या प्रतिशत

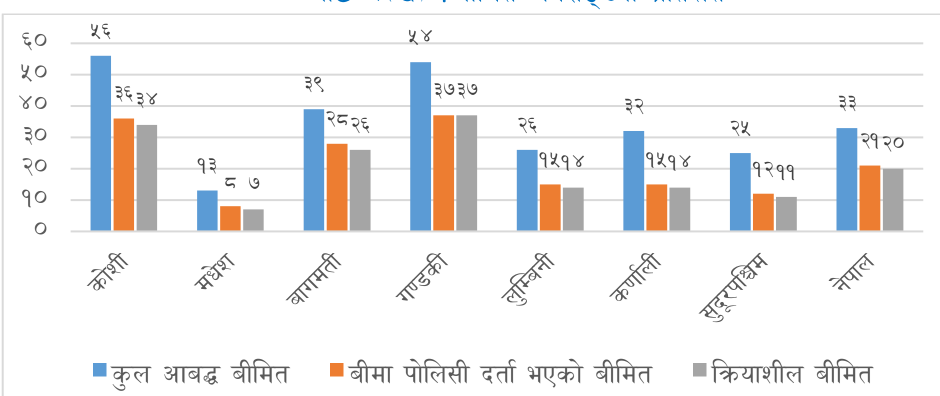

स्रोतः स्वास्थ्य बीमा बोर्ड, २०८२

८.१६ क्यान्सर, मृगौला प्रत्यारोपण वा मुटुको भल्भ फेर्नु पर्ने अवस्थामा रहेका लुम्बिनी प्रदेशका स्थायी बासिन्दालाई स्वास्थ्य उपचार सेवामा नेपाल सरकारबाट पाइरहेको सुविधाका अतिरिक्त प्रदेश सरकारको तर्फबाट विशेष आर्थिक सुविधा प्रदान गरिएको छ। चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म सो सुविधा लिनेहरूको सङ्ख्या २ हजार ९ सय ९६ जना रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा उक्त सुविधा लिनेहरूको सङ्ख्या ३ हजार ८ सय ५१ रहेको थियो। साथै हेमोडाइलाइसिस सेवा प्राप्त गर्ने विरामीको सङ्ख्या ३०१ जना रहेको छ।

तालिका ८ (ढ): प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराएको विशेष स्वास्थ्य सुविधा

सूचक	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
क्यान्सर,मुटुको भल्ब फेर्ने र किड्नी ट्रान्सप्लान्ट विशेष आर्थिक सुविधा प्राप्त सेवाग्राहीहरू	३२४	२६५०	२७१४	३८५१	२९९६
हेमोडाईलाईसिस सेवा प्राप्त गर्नेहरूको सङ्ख्या		१६८	२७०	३०१	३०१

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, २०८२ **चैत्र मसान्तसम्म*

८.१७ चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म ज्येष्ठ नागरिक घरदैलो कार्यक्रमबाट ४६ हजार ८ सय १५ जना जेष्ठ नागरिकहरुले घरमै स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेका छन्। त्यसैगरी ४३ हजार ८० जना विद्यालय जाने किशोरीहरूको रक्त अल्पता परीक्षण गरिएको छ। प्रदेश सरकारले बाँके, बर्दिया, दाङ, कपिलवस्तु, रूपन्देही र नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लाहरूका थारू समुदायमा सिकलसेल एनिमिया तथा थालसेमिया परीक्षण तथा जनचेतना अभियान सञ्चालन गर्दै आएको छ। जस अन्तर्गत चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म १ हजार ५६ जनाको सिकलसेल एनिमिया जाँच भएको छ।

तालिका ८ (ण): प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराएको विशेष स्वास्थ्य सेवा

सूचक	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
ज्येष्ठ नागरिक घरदैलो कार्यक्रमबाट सेवा प्राप्त गर्नेको सङ्ख्या	९१९०७	८७४७२	५१४७९	३२०९४	४६८१५
विद्यालय जाने किशोरीहरूको रक्त अल्पता परीक्षण	-	-	४२२७५	७५६९४	४३०८०
सिकेलसेल एनिमिया तथा थालसेमियाको जाँच	५८६४	१४०१९			१०५६

स्रोत: स्वास्थ्य मन्त्रालय, २०८२ **चैत्र मसान्तसम्म*

८.१८ राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको मातृ मृत्युदर प्रतिलाख जीवित जन्ममा १५१ रहेको छ। प्रदेशगत रूपमा सबैभन्दा बढी मातृ मृत्युदर लुम्बिनी प्रदेशमा २०७ र सबैभन्दा कम बागमती प्रदेशमा ९८ रहेको छ।

चार्ट ८(ग) : प्रदेश अनुसार मातृ मृत्युदर (प्रति लाख जन्ममा)

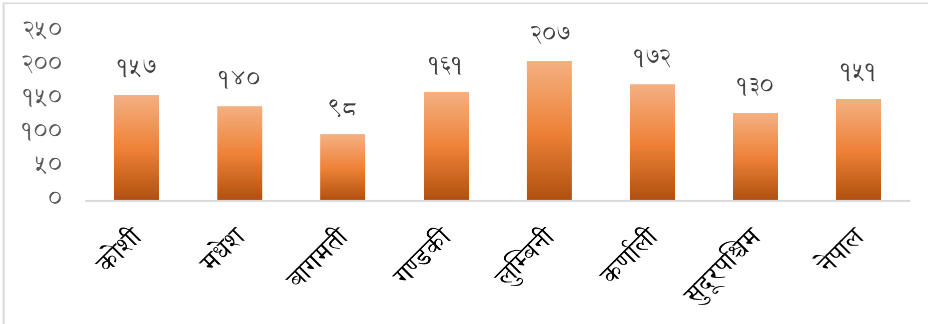

स्रोतः- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

८.१९ यस प्रदेशमा पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको पोषण अवस्थाको प्रमुख सूचक पुड्कोपन र ख्याउटेपन क्रमशः २५ प्रतिशत र १६.२ प्रतिशत रहेको छ। प्रदेशगत रुपमा तुलना गर्दा ख्याउटेपन सबैभन्दा बढी लुम्बिनी प्रदेशमा रहेको छ।

चार्ट ८(घ) : प्रदेश अनुसार कुपोषणको अवस्था

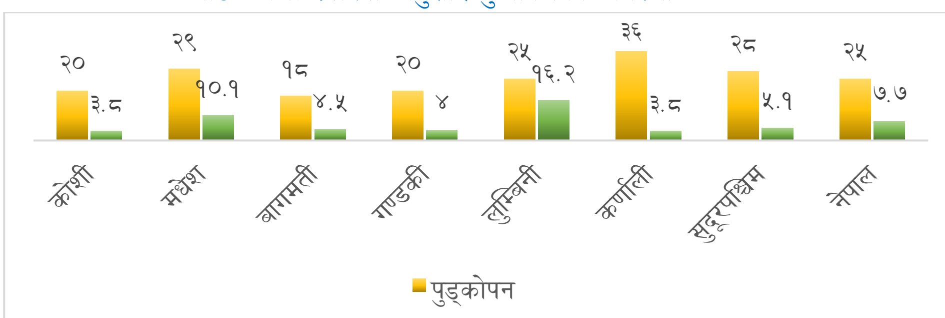

स्रोतः- NDHS 2022

खानेपानी तथा सरसफाइ

८.२० आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को असार मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा ५४९ खानेपानी आयोजना सम्पन्न भई १,८४,७५८ घरधुरी लाभान्वित भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म थप ५२ आयोजनाहरु सम्पन्न भई थप १३,९४२ घरधुरी लाभान्वित भएका छन्।

तालिका ८ (त) : खानेपानी सम्बन्धी उपलब्धि

विवरण	इकाई	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
आयोजना सम्पन्न	वटा	२३४	३६७	५३०	५४९	५२
लाभान्वित घरधुरी	वटा	८४८२१	१३०५९९	१६४०११	१८४७५८	१३९४२
लाभान्वित जनसङ्ख्या	जना	४५५८८४	६८१९५१	८४९०११	९५४७४६	७४२३७

*स्रोतः सहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्मको थप*

८.२१ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को असार मसान्तसम्म लुम्बिनी प्रदेशमा फेरोसिमेन्ट टङ्कि र आर.सि.सी. पानी टङ्की क्रमशः १२५४ र १७६० वटा निर्माण सम्पन्न भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म क्रमशः ६८ र १२१ वटा थप टङ्की निर्माण भएका छन्।

तालिका ८ (थ) : खानेपानी सम्बन्धी उपलब्धि (cont..)

विवरण	इकाई	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
फेरोसिमेन्ट टङ्कि निर्माण	वटा	८७४	१०५२	१२०२	१२५४	६८
आर.सि.सी. पानी टङ्की	वटा	१२३१	१४३८	१६२१	१७६०	१२१
धारा निर्माण (सार्वजनिक)	वटा	७१	७१	१४९	२२६	३२
धारा निर्माण (निजि)	वटा	८४१५६	१२९२३०	१५८७४८	१७८९९६	११८६३

*स्रोतः सहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्मको थप*

८.२२ प्रदेश स्थापना भए देखि आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को असार मसान्तसम्म इन्टेक, डिप बोरिङ र लिफ्ट खानेपानीको सम्पवेल क्रमशः १५१२, ४३५ र २०१ वटा निर्माण कार्य सम्पन्न भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म क्रमशः १०७, २२ र ३ वटाको थप निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेको छ।

तालिका ८ (द) : खानेपानी सम्बन्धी उपलब्धि (cont..)

विवरण	इकाई	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
पाइप उपलव्धी	कि.मी.	११६५६	१२८०७	१४५७८	१५६९५	११९२
इन्टेक निर्माण	वटा	९४७	११८६	१४१९	१५१२	१०७
डिप बोरिङ्ग निर्माण	वटा	२८४	३६५	४०५	४३५	२२
लिफ्ट खा. पा. को सम्पवेल निर्माण	वटा	१४७	१८६	१९७	२०१	३
पाइप लाइन जडान (ट्रान्समिसन)	कि.मी.	१७१७	२१७३	२६९१	२८२७	१७२
पाइप लाइन जडान (डिष्ट्रिव्यूसन)	कि.मी.	४८७२	६४१९	७७६०	८२४२	४४७

*स्रोतः सहरी विकास तथा खानेपानी मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्मको थप*

८.२३ कपिलवस्तु जिल्लामा सबैभन्दा बढी २२ प्रतिशत र बाँके जिल्लामा ९.५ प्रतिशत घरपरिवारले शौचालयको प्रयोग नगरेको देखिन्छ। पाल्पा जिल्लाका सबैभन्दा कम ०.७ प्रतिशत घरपरिवारले शौचालयको प्रयोग गरेका छैनन्। लुम्बिनी प्रदेशका ५.६ प्रतिशत घरपरिवारले शौचालयको प्रयोग नगरेको देखिन्छ जुन राष्ट्रियस्तरको भन्दा बढी हो।

तालिका ८ (ध) : शौचालय प्रयोगको जिल्लागत अवस्था (प्रतिशतमा)

जिल्ला	फ्लस सार्वजनिक ढल	फ्लस सेफ्टी ट्यांकी	खाल्टे	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
रुकुम (पूर्व)	५.१	४६.२	४२.७	०.२	५.८
रोल्पा	६.४	७१.५	१९.८	०.२	२.१
प्युठान	४.९	७५.३	१७.९	०.३	१.७
गुल्मी	३.७	८४.८	१०.३	०.२	१.१
अर्घाखाँची	५.०	८३.७	१०.०	०.२	१.१
पाल्पा	११.३	७७.१	१०.७	०.२	०.७
नवलपरासी (ब.सु.प.)	३.५	३५.६	५५.८	०.६	४.४
रूपन्देही	३.०	६१.९	३१.०	०.४	३.७
कपिलवस्तु	३.५	४०.७	३३.१	०.६	२२.०
दाङ्ग	३.०	६७.२	२६.८	०.४	२.६
बाँके	२.९	४१.८	४५.२	०.६	९.५
बर्दिया	३.८	४४.०	४८.२	०.५	३.५
लुम्बिनी	४.०	५८.६	३१.४	०.४	५.६
नेपाल	९.८	५५.१	३०.१	०.५	४.५

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

९. सार्वजनिक सेवा र सुशासन

सार्वजनिक सेवा र सुशासन

९.१ प्रदेश सरकारबाट प्रदान गरिने सार्वजनिक सेवालाई सरलीकरण गरी लागत-प्रभावी बनाउन तथा पारदर्शिता, उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्न फेसलेस (Faceless) सेवा, डिजिटल टोकन, फाइल ट्र्याकिङ प्रणाली र एकल विन्दु सेवा प्रवाहलाई मार्गदर्शक नीतिको रूपमा आत्मसात् गरिएको छ। डिजिटल प्रविधिमार्फत सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने कार्यले तीव्रता पाएको छ।

९.२ प्रदेश सरकारबाट प्रवाह हुने सेवालाई निष्पक्ष, पारदर्शी, पहुँचयोग्य, सहज र छिटोछरितो बनाउन सूचना प्रविधिको अधिकतम उपयोग गर्दै सेवा प्राप्तिको लागत, समय र दूरी घटाउने नीति लिइएको छ। यसै अनुरूप प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५, लुम्बिनी प्रदेश सुशासन ऐन, २०७६, प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी ऐन, २०८१, सुशासन प्रवर्धन र भ्रष्टाचार न्यूनीकरण सम्बन्धी पाँच वर्षे रणनीतिक कार्ययोजना (२०८१) तथा व्यवस्थापन परीक्षण निर्देशिका, २०८२ लगायतका ऐन, नियमावली, निर्देशिका र कार्ययोजनाहरू तर्जुमा भई कार्यान्वयनमा रहेका छन्।

९.३ प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०८० र प्रदेश निजामती सेवा नियमावली, २०८० स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएका छन्। उक्त ऐन र नियमावली कार्यान्वयनमा आएसँगै प्रदेश निजामती सेवा अन्तर्गतका विभिन्न सेवा समूहको पदपूर्तिमा सहजता आएको छ।

९.४ वित्तीय जोखिम मूल्याङ्कन कार्यविधि, २०७८ स्वीकृत भई सार्वजनिक वित्त र सेवा प्रवाहको आवधिक रूपमा मूल्याङ्कन गर्ने प्रणालीको विकास भएको छ। वित्तीय सुशासनका लागि बेरुजुको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने, फछ्र्यौट र सम्परीक्षण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने प्रयास गरिएको छ।

९.५ प्रदेश सरकार मातहतका मन्त्रालय तथा निकायहरूको व्यवस्थापकीय पक्षलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले लुम्बिनी प्रदेश व्यवस्थापन परीक्षण निर्देशिका, २०८२ जारी भई व्यवस्थापन परीक्षण कार्यको सुरुवात भएको छ।

९.६ प्रदेश सरकारका काम-कारबाहीलाई चुस्त, मितव्ययी र प्रभावकारी बनाउन हाल कायम रहेका १२ वटा मन्त्रालयको पुनर्संरचना गरी २०८३ साउन १ गतेदेखि मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसहित ८ वटा मन्त्रालय कायम गर्ने निर्णय भएको छ। राष्ट्रिय मापदण्ड एवं प्रदेश सरकारले तयार गरेको सङ्गठन तथा व्यवस्थापन (O&M) प्रतिवेदन समेतलाई आधार मानी प्रदेश सरकारको सङ्गठन र दरबन्दीमा पुनरावलोकन गरिने नीति लिइएको छ।

९.७ युवा पुस्ताको अपेक्षा समेतलाई ध्यानमा राखी सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता, मितव्ययिता, चुस्तता, लागत-प्रभावकारिता र अनुमानयोग्यता सुनिश्चित गरी जनतालाई सुशासनको प्रत्याभूति दिलाउने नीति लुम्बिनी प्रदेश सरकारले लिएको छ।

९.८ सार्वजनिक नीतिको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न आवधिक रूपमा नीतिको परीक्षण (Policy Audit) गरिने साथै, विश्वविद्यालयमा अध्ययनरत् युवाहरूलाई फेलोसिप कार्यक्रममार्फत नीति प्रयोगशाला (Policy Lab), सङ्घीयता सबलीकरण एवं सुशासन सम्बन्धी नीति संवादजस्ता कार्यक्रमहरूमा आबद्ध गर्ने नीति लुम्बिनी प्रदेश सरकारको रहेको छ।

९.९ प्रदेश र स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि प्रदेश सुशासन केन्द्रमार्फत विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुका साथै प्रदेश र स्थानीय तहमा सुशासन प्रवर्द्धनका लागि अध्ययन, अनुसन्धान र परामर्शसम्बन्धी कार्यहरू हुँदै आएका छन्।

९.१० प्रदेश लोकसेवा आयोग लुम्बिनी प्रदेशबाट आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कुल ५९१ वटा पदका लागि विज्ञापन गरिएकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्रमसान्तसम्म कुल ११४७ पदका लागि विज्ञापन गरिएको छ।

तालिका ९ (क) : विज्ञापन भएका पद सङ्ख्या

आर्थिक वर्ष	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
विज्ञापन गरिएको पद सङ्ख्या	९६#	१२४	१५५३	५५५	५९१	११४७

विज्ञापनका विरूद्ध मुद्दा परेका कारण पदपूर्तिको कार्य यथास्थितिमा रहेको

स्रोतः- प्रदेश लोक सेवा आयोग, लुम्बिनी प्रदेश **२०८२ चैत्र सम्म*

९.११ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म विज्ञापन भएका पदहरुमा परेका कुल ८१ हजार १ सय २७ स्वीकृत दरखास्तमध्ये महिलाहरुको प्रतिशत ४६.८ रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा स्वीकृत दरखास्तहरुको कुल संख्या ५३ हजार ८ सय ७३ र यसमा महिलाको प्रतिशत ३५ रहेको थियो।

तालिका ९ (ख) : लिङ्गको आधारमा स्वीकृत दरखास्त

आर्थिक वर्ष	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
महिला	२००८	१३१७७	८६०४४	५१०७०	१८८९६	३७९५४
पुरूष	८०२५	५४९६२	९४१३२	६०६१२	३४९७७	४३१७३
अन्य		१			०	
जम्मा	१००३३	६८१४०	१८०१७६	१११६८२	५३८७३	८११२७

स्रोतः- प्रदेश लोक सेवा आयोग लुम्बिनी प्रदेश ** २०८२ चैत्र मसान्तसम्म*

९.१२ प्रदेश लोक सेवा आयोग लुम्बिनी प्रदेशबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहको माग बमोजिम चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्ममा २४६ जनाको सिफारिस भएको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा यो संख्या ५७१ रहेको थियो।

तालिका ९ (ग) : सिफारिस गरिएको पद सङ्ख्या

आर्थिक वर्ष	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
सिफारिस गरिएको पद सङ्ख्या	-	१२३	११	१०८६	५७१	२४६

स्रोतः- प्रदेश लोक सेवा आयोग लुम्बिनी प्रदेश **२०८२ चैत्र मसान्तसम्म*

९.१३ प्रदेशगत रुपमा हेर्दा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा परेका जम्मा उजुरीमध्ये लुम्बिनी प्रदेशमा रहेका (तीनै तह) अन्तर्गतका सम्पूर्ण सरकारी/सार्वजनिक निकायसम्बद्ध उजुरी सङ्ख्याको अंश १३.५२ प्रतिशत थियो भने आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा त्यस्ता उजुरीको अंश घटेर ११.९६ प्रतिशत पुगेको छ।

तालिका ९ (घ) : प्रदेशगत (तीनै तहका) उजुरीको विवरण (प्रतिशतमा)

प्रदेश	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
कोशी	११.६१	११.०२	९.५९	८.९
मधेश	२४.२५	२२.८१	२३.५७	२६.११
बागमती	२४.१३	२६.६४	२९.०७	३०.४६
गण्डकी	७.६२	७.९	७.३७	६.५२
लुम्बिनी	१४.०१	१२.७५	१३.५२	११.९६
कर्णाली	८.१८	९.४५	८.९५	८.९९
सुदूरपश्चिम	१०.२	९.४४	७.९२	७.०६
नेपाल	१००	१००	१००	१००

स्रोतः अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग, २०८२

९.१४ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहका सार्वजनिक निकायसम्बद्ध उजुरीको विश्लेषण गर्दा प्रत्येक प्रदेशमा स्थानीय तहसँग सम्बन्धित उजुरी सबैभन्दा बढी देखिन्छ। उजुरीको प्रदेशगत औसतभन्दा लुम्बिनी प्रदेशको उजुरी सङ्ख्या कम रहेको देखिन्छ।

तालिका ९ (ङ) : सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको प्रदेशगत उजुरीको विवरण

प्रदेश	सङ्घ	प्रदेश	स्थानीय	कुल जम्मा	प्रतिशत
कोशी प्रदेश	९०१	४८९	१,९०४	३,२९८	८.९
मधेश प्रदेश	१,३९६	१,२००	७,०७२	९,६६८	२६.११
बागमती प्रदेश	७,६२३	७०८	२,९४६	११,२७७	३०.४६
गण्डकी प्रदेश	६४८	३४५	१,४२०	२,४१३	६.५२

प्रदेश	सङ्घ	प्रदेश	स्थानीय	कुल जम्मा	प्रतिशत
लुम्बिनी प्रदेश	१,०४८	६३७	२,७४३	४,४२८	११.९६
कर्णाली प्रदेश	४२३	६८१	२,२२६	३,३३०	८.९९
सुदूरपश्चिम प्रदेश	४३६	५५८	१,६२२	२,६१६	७.०६
प्रदेशगत जम्मा	**१२,४७५**	**४,६१८**	**१९,९३३**	**३७,०३०**	**१००**
प्रतिशत	**३३.६९**	**१२.४७**	**५३.८३**	**१००**	

स्रोतः अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग, २०८२

९.१५ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित उजुरी अनुपात क्रमशः २३.७ प्रतिशत, १४.४ प्रतिशत र ६१.९ प्रतिशत रहेको छ। लुम्बिनी प्रदेशमा रहेका सङ्घीय निकायका सम्बन्धमा परेका उजुरीको अनुपात घट्दै गएको देखिन्छ भने प्रदेश तथा स्थानीय निकायसँग सम्बन्धित उजुरीको अनुपात बढ्दै गएको देखिन्छ।

तालिका ९ (च): तीन तहका निकायहरूसँग सम्बन्धित उजुरी प्रतिशत

प्रदेश	२०७९/८०			२०८०/८१			२०८१/८२		
	सङ्घ	प्रदेश	स्थानीय तह	सङ्घ	प्रदेश	स्थानीय तह	सङ्घ	प्रदेश	स्थानीय तह
कोशी	२९.५	१२.७	५७.९	२८.८	१३.५	५७.६	२७.५	१४.८	५७.७
मधेस	२६.९	९	६४.१	१७.९	८.६	७३.४	१४.४	१२.४	७३.१
बागमती	६५.८	८.१	२६.१	६८.८	७.१	२४.१	६७.६	६.३	२६.१
गण्डकी	२९.६	१६.४	५४	२७.५	१६.२	५६.२	२६.९	१४.३	५८.८
लुम्बिनी	२८.५	१४.८	५६.७	२३.२	१६.७	६५.७	२३.७	१४.४	६१.९
कर्णाली	१४.२	२०	६५.७	१४	२०.३	६५.७	१२.७	२०.५	६६.८
सुदूरपश्चिम	२०.५	२९.३	५०.२	१८.७	२०.६	६०.७	१६.७	२१.३	६२.०
नेपाल	३५.७	१२.९	५१.४	३४.९	१२.३	५२.८	३३.७	१२.५	५३.८

स्रोतः अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग, २०८२

९.१६ लुम्बिनी प्रदेश सरकारका विभिन्न कार्यालय/निकायहरूलाई विपक्षी बनाई सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालतलगायत विभिन्न अदालतहरूमा दायर गरिएका मुद्दाहरूको प्रतिरक्षा मुख्यन्यायाधिवक्ताको कार्यालयबाट गरिदैं आएको छ। त्यस्ता मुद्दाहरूको सङ्ख्या हरेक आर्थिक वर्षमा बढ्दै गएको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा दायर भएका कुल १९० मुद्दाको सो कार्यालयबाट प्रतिरक्षा गरिएकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म यो सङ्ख्या १५४ वटा देखिन्छ।

तालिका ९ (छ) : प्रतिरक्षा गरिएका मुद्दा विवरण

अदालतको नाम	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
सर्वोच्च अदालत	३१	८४	९७	१२१	१०४
उच्च अदालत तुल्सीपुर बुटवल इजलास	२३	३४	२४	२८	१२
उच्च अदालत तुल्सीपुर	६	१६	१९	१५	१४
उच्च अदालत पाटन ललितपुर	०	६	४	०	३
उच्च अदालत तुल्सीपुर नेपालगञ्ज इजलास	३	२	१३	२२	१७
प्रशासकीय अदालत	०	२	४	१	२
रूपन्देही जिल्ला अदालत	०	०	१	१	०
जिल्ला अदालत घोराही	०	०	०	०	०
बाँके जिल्ला अदालत	०	०	०	०	०
नवलपरासी जिल्ला अदालत	०	०	०	१	१
जिल्ला अदालत कपिलवस्तु	०	०	०	१	१
जम्मा	६३	१४४	१६२	१९०	१५४

स्रोत:- मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय लुम्बिनी प्रदेश **२०८२ चैत्र सम्म*

९.१७ महालेखापरीक्षकको ६३ औं प्रतिवेदन अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेश सरकार मातहतका २१४ कार्यालयहरुको लेखापरिक्षण हुँदा प्रदेशको कायम भएको बेरुजु रकम रू. ७२ करोड ६९ लाख रहेको छ। जुन लेखापरीक्षण भएको जम्मा रकम रू. ५७ अर्ब २० करोडको १.२७ प्रतिशत हो।

तालिका ९ (ज) : प्रदेशगत बेरूजु (रू.हजारमा)

प्रदेश	लेखापरीक्षण गरिएको कार्यालय संख्या	लेखापरीक्षण रकम	आ.व. २०८१/८२ को कुल बेरुजु रकम	बेरुजु प्रतिशत
कोशी	२०८	५२३८४९७९	५८६६८३	१.१२
मधेश	१५०	४९६९३९४३	१८७३३६१	३.७७
बागमती	२०९	८३१५६३७८	६९३७९४	०.८३
गण्डकी	१८०	४१४५८१३२	५९५०१९	१.४४
लुम्बिनी	२१४	५७२०१४२४	७२६९०५	१.२७
कर्णाली	१३७	३७१९८०७६	७७३५६२	२.०८
सुदूरपश्चिम	१५९	३९४९९१५५	६०४८८९	१.५३
जम्मा	१२५७	३६०५९२०८७	५८५४२१३	१.६२

स्रोत:- महालेखापरीक्षकको ६३ औं वार्षिक प्रतिवेदन २०८३

९.१८ महालेखापरीक्षकको ६३ औं वार्षिक प्रतिवेदन अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेशको बेरूजु रकममा रू.७२ करोड ६९ लाख थप भई जम्मा बेरूजु रकम रू. ५ अर्ब १५ करोड कायम भएको छ।

तालिका ९ (झ) : प्रदेशगत अद्यावधिक बेरूजु (रू.हजारमा)

प्रदेश	सम्परीक्षणपछि गत वर्ष सम्मको बाँकी	(२०८१/८२) को थप	६३ औं प्रतिवेदन सम्मको बाँकी बेरूजु
कोशी	५०४३८५६	५८६६८३	५६३०५३९
मधेश	९१०७४०८	१८७३३६१	१०९८०७६९
बागमती	४५८६९००	६९३७९४	५२८०६९४
गण्डकी	२२३८८७६	५९५०१९	२८३३८९५
लुम्बिनी	४४२९५५८	७२६९०५	५१५६४६३
कर्णाली	३९६२०४५	७७३५६२	४७३५६०७
सुदूरपश्चिम	२९४३६७९	६०४८८९	३५४८५६८
जम्मा	३२३१२३२२	५८५४२१३	३८१६६५३५

स्रोतः- महालेखापरीक्षकको ६३ औं वार्षिक प्रतिवेदन २०८३

९.१९ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गत रहेका स्थानीय तहहरूको बेरूजु रकम रू. १ अर्ब ९७ करोड रहेको छ। लेखापरीक्षण गरिएको रकमको अनुपातमा सबैभन्दा बढी बेरूजु मधेश प्रदेशका स्थानीय तहमा ३.५२ प्रतिशत र सबैभन्दा कम गण्डकी प्रदेशका स्थानीय तहको १.०६ प्रतिशत रहेको छ भने लुम्बिनी प्रदेशको बेरुजु १.११ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ९ (ञ) : स्थानीय तहको बेरूजु (रू.लाखमा)

अन्तर्गतका स्थानीय तह	स्थानीय तहको संख्या	लेखापरीक्षण रकम	बेरूजु रकम	बेरूजु प्रतिशत
कोशी प्रदेश	१२८	१८७६१७३	२७८८५	१.४९
मधेश प्रदेश	११९	१५७६२८२	५५४२६	३.५२
बागमती प्रदेश	११७	२४५३२९७	३१८५८	१.२९
गण्डकी प्रदेश	८५	१२७५००२	१३४९९	१.०६
लुम्बिनी प्रदेश	१०७	१७८७८३८	१९७९४	१.११
कर्णाली प्रदेश	७९	९७०७९४	२२३४७	२.३
सुदूरपश्चिम प्रदेश	८६	११५५८५२	१९६६८	१.७०
स्थानीय तह जम्मा	७२१	११०९५२३८	१९०४७७	१.७२

स्रोतः- महालेखापरीक्षकको ६३ औं वार्षिक प्रतिवेदन २०८३

९.२० प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको सिफारिसमा नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइने वित्तीय समानीकरण अनुदानका लागि ११ वटा विभिन्न सूचकका आधारमा मूल्याङ्कन गरी आयोगले

कार्यसम्पादन सूचकवापत प्रदान गरेको अङ्कलाई प्रदेशगत रुपमा विश्लेषण गर्दा वर्ष २०८२ मा लुम्बिनी प्रदेशले ३४.७१ अङ्क प्राप्त गरी पाँचौ स्थानमा रहेको छ।

तालिका ९ (ट): कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन वापत प्रदेश सरकारले प्राप्त गरेको अङ्क

प्रदेश	वर्ष २०७९	वर्ष २०८०	वर्ष २०८१	वर्ष २०८२
कोशी प्रदेश	४९.२६	४०.९	५०.७७	४४.२९
मधेश प्रदेश	२०.५५	३७.३	३०.००	२७.२८
बागमती प्रदेश	३६.१३	३७.३	४५.८७	४२.४६
गण्डकी प्रदेश	४३.५२	३३.१	४४.४६	३७.९१
लुम्बिनी प्रदेश	३४.४५	२७.०	४०.७९	३४.७१
कर्णाली प्रदेश	३०.९३	३१.०	४६.७९	३२.२६
सुदूरपश्चिम प्रदेश	२६.०८	३१.१	५२.१६	४५.७०

स्रोतः- राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग, २०८२

१०. आवधिक योजना तथा अन्तरसम्बन्धित विषयवस्तु

लुम्बिनी प्रदेशको प्रथम आवधिक योजनाको समीक्षा

१०.१ देशमा सङ्घीयता कार्यान्वयन भएपश्चात् लुम्बिनी प्रदेश सरकारले पहिलो पटक आर्थिक वर्ष २०७६/७७ देखि २०८०/८१ सम्मका लागि प्रथम आवधिक योजना तर्जुमा गरिएको थियो। यस योजनाले प्रदेशको व्यवस्थित सन्तुलित विकासका लागि स्पष्ट मार्गचित्र (Roadmap) तय गरेको थियो।

१०.२ प्रदेशको प्रथम आवधिक योजनाले उच्च आर्थिक वृद्धिसहित समृद्ध अर्थतन्त्र, रोजगारी सहित जीवन निर्वाहका लागि पर्याप्त आम्दानी, आधारभूत भौतिक सुविधाको उपलब्धता तथा सुरक्षा र स्वच्छ वातावरण कायम रहने, समृद्ध प्रदेशका खुशी जनता जस्ता प्रमुख आधारस्तम्भ सहित **समृद्ध प्रदेशः खुशी जनता** भन्ने दीर्घकालीन सोच राखेको थियो।

१०.३ योजनाले समग्र आर्थिक वृद्धिदर औसत ९.५ प्रतिशत हासिल गर्ने र निरपेक्ष गरिबीको दरलाई १५ प्रतिशतमा झार्ने महत्त्वाङ्क्षी परिमाणात्मक लक्ष्य राखेको थियो। योजना अवधिको अन्तिम वर्ष आ.व. २०८०/८१ सम्म आइपुग्दा बाह्य र आन्तरिक प्रतिकूलताका कारण आर्थिक वृद्धिदर ४.७ प्रतिशतमा खुम्चिन पुग्यो भने निरपेक्ष गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या २४.३५ प्रतिशत रहन गयो। यद्यपि, यस अवधिमा शिक्षा, खानेपानी, नवीकरणीय ऊर्जा (विद्युतीकरण) र सञ्चार प्रविधिको पहुँच विस्तारमा भने प्रदेशले उत्साहजनक र सन्तोषजनक उपलब्धिहरू हासिल गरेको थियो।

तालिका १० (क): प्रथम आवधिक योजना अवधिको प्रगति

सूचक	आधारवर्ष २०७५/७६	लक्ष्य २०८०/८१	२०८०/८१ सम्मको प्रगति
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर (औसत %)	७.४	९.५	४.७
निरपेक्ष गरिबीको रेखामुनिको जनसङ्ख्या (%)	१८.२	१०	२४.३५
बहुआयामिक गरिबीको दर (प्रतिशत)	२९.९	१५	१८.२०
प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (अमेरिकी डलर)	८०३	१६००	११७२
जन्मदाको औषत अपेक्षित आयु (वर्ष)	६९.३	७२	६९.५
बेरोजगारीको दर (प्रतिशत)	११.२	६	८.१
साक्षरता दर १५ वर्षमाथि (प्रतिशत)	५८	८५	७८.८
बाल मृत्यु दर (प्रति हजार)	४५	२५	४१
माध्यमिक तह (९-१२) मा कुल भर्नादर (%)	७४.७	९३	८३.९

सूचक	आधारवर्ष २०७५/७६	लक्ष्य २०८०/८१	२०८०/८१ सम्मको प्रगति
खानेपानी सुविधापुगेका घरपरिवार (प्रतिशत)	८९.८३	१००	९२.८
विद्युत सेवा पुगेको जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	८१.०३	१००	९८.३
सिञ्चित क्षेत्र (प्रतिशत)	५१	७०	५४.२
इन्टरनेट पहुँच पुगेका घरपरिवार (प्रतिशत)	४९.४	८५	७५.५

स्रोतः लुम्बिनी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना

१०.४ योजनाले उच्च प्राथमिकतामा राखेका क्षेत्रहरू (स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि, पर्यटन तथा औद्योगिक विकास) को लक्ष्य प्राप्तिमा बाह्य संकटहरू विशेषगरी योजनाको सुरुवाती चरणमै देखा परेको कोभिड-१९ महामारी र तत्कालीन अन्तर्राष्ट्रिय भू-राजनीतिक तनाव तथा अशान्तिका कारण आर्थिक गतिविधिहरू लामो समय अवरूद्ध हुन पुगे। फलस्वरूप, विकासका पूर्वाधार निर्माण र लक्षित रोजगारी सिर्जना गर्ने परियोजनाहरू समयमै सम्पन्न गर्न तीव्र चुनौती सामना गर्नुपर्‍यो।

१०.५ अन्तर-सरकार समन्वयको कमीः वित्तीय व्यवस्थापन र विकास नीतिमा सङ्घीय सरकार र प्रदेश सरकारबीच आवश्यक समन्वय कमजोर रहँदा कतिपय महत्त्वपूर्ण योजनाहरू कार्यान्वयनको चरणमै जान सकेनन्।

१०.६ आर्थिक र उत्पादनशील क्षेत्रका सूचकहरू (आर्थिक वृद्धिदर, निरपेक्ष गरिबी र बेरोजगारी दर) मा निर्धारित लक्ष्य अपेक्षाकृत रूपमा हासिल हुन सकेन। प्रतिव्यक्ति आय, साक्षरता दर, बाल मृत्युदर, माध्यमिक तहको भर्ना दर र इन्टरनेट पहुँचमा आधार वर्ष (२०७५/७६) को तुलनामा सन्तोषजनक देखिए तापनि योजनाले निर्दिष्ट गरेको अन्तिम लक्ष्य भने पुरा हुन सकेन।

लुम्बिनी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना

१०.७ दिगो, उच्च र समतामूलक अर्थतन्त्र; पर्यावरणीय सन्तुलन तथा सामाजिक समावेशीकरण र सुशासनसहितको स्वस्थ, सुसंस्कृत तथा सहज जीवनस्तर भएका खुसी नागरिक बसोबास गर्ने प्रदेश निर्माण गर्न **"समृद्ध लुम्बिनी : खुसी नागरिक"** को दीर्घकालीन सोच राखेर प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना तर्जुमा गरिएको छ। यसमा नेपाल सरकारको दीर्घकालीन रणनीति, सोह्रौं योजना, राष्ट्रिय विकास नीति तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिगो विकास लक्ष्यसँग तादात्म्यता हुने गरी प्रदेशको समग्र समृद्धिको मार्गचित्र तयार पारिएको छ।

१०.८ दोस्रो आवधिक योजनामा दिगो र समावेशी आर्थिक विकाससहितको सामाजिक न्यायमा आधारित समुन्नत समाज निर्माण गर्ने लक्ष्य लिइएको छ।

१०.९ कृषि, उद्योग र पर्यटन क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि, स्वस्थ र दक्ष मानव पुँजीको निर्माण, सघन अन्तरआबद्धता सहितको दिगो र गुणस्तरीय पूर्वाधार विकास, उत्पादनशील रोजगारीको सिर्जना, सामाजिक न्यायमा आधारित समतामूलक समाजको निर्माण, नवीनतम् अभ्यास र प्रविधिको प्रयोगमार्फत सेवा प्रवाहमा पहुँच र सुशासन अभिवृद्धि एवम् नीतिगत र कानुनी सुधारमार्फत स्वदेशी तथा विदेशी लगानी आकर्षित गर्दै उच्च तथा तीव्र आर्थिक वृद्धि हासिल गर्नु दोस्रो आवधिक योजनाको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ।

तालिका १० (ख): लुम्बिनी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजनाको परिमाणात्मक लक्ष्य

परिसूचकहरू	आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को अवस्था	आ.व. २०८५/८६ को लक्ष्य
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर (औसत प्रतिशत)	४.०५	७.१६
निरपेक्ष गरिबीको दर	२४.३५	१५
बेरोजगारीको दर (प्रतिशत)	८.१	५
श्रमशक्ति सहभागिता दर	३८.५	५०
प्रतिव्यक्ति आय (अमेरिकी डलर)	११७२	१५४८
मानव विकास सूचकाङ्क	०.५६३	०.६१०
लैङ्गिक विकास सूचकाङ्क	०.८८६	०.९०१
साक्षरता दर १५ वर्षमाथि (प्रतिशत)	७८.०८	९८
जन्मदाको औसत अपेक्षित आयु (वर्षमा)	६९.५	७३
५ वर्षमुनिका बालबालिकाको मृत्युदर (प्रतिहजार जीवित जन्ममा)	४१	२२
माध्यमिक तह (९-१२) मा कुल भर्नादर (प्रतिशत)	८३.९	९०
खानेपानी सुविधा पुगेका घरपरिवार (प्रतिशत)	९२.८	१००
विद्युत् सेवा पुगेको जनसङ्ख्या सौर्य ऊर्जासहित (प्रतिशत)	९८.३२	१००
सिञ्चित क्षेत्र (प्रतिशत)	५४.२२	७०
३० मिनेटको दूरीमा पक्की सडकको पहुँच भएको जनसङ्ख्या	६५	८०
कालोपत्रे सडक (कि.मि.) (राष्ट्रिय र प्रादेशिक तथा स्थानीय तहबाट निर्माण भएको बाहेकका ग्रामीण सडक)	३४५३	४४००
इन्टरनेट पहुँच पुगेका घरपरिवार (प्रतिशत)	७५.५	९५

स्रोतः लुम्बिनी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना

दिगो विकास लक्ष्य

१०.१० नेपालले चालु सोह्रौं योजना लगायत प्रमुख नीतिमा दिगो विकास लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्दै गएको छ। सन् २०२५ मा दिगो विकास लक्ष्य सूचकाङ्कमा ६८.५८ स्कोर हासिल गरी नेपाल १६७औं राष्ट्रमध्ये ८५औं स्थानमा रहेको छ। दिगो विकासका लक्ष्य हासिल गर्न आर्थिक, सामाजिक र पर्यावरणीय दृष्टिले उपयुक्त वातावरण रहेको अवस्था जनाउने सूचकाङ्कको रुपमा रहेको स्पिलओभर स्कोर नेपालको सन्दर्भमा ९४.८५ रहेको छ।

१०.११ नेपालले अतिकम विकसित राष्ट्रबाट विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति हुनका लागि तय गरिएका सबै मापदण्ड पुरा गरेको छ। संयुक्त राष्ट्र संघको विकास नीति समितिको सन् २०२५ मा प्रकाशित प्रतिवेदन अनुसार नेपालको प्रतिव्यक्ति आय १ हजार ४ सय ४ अमेरिकी डलर पुगेको छ।

१०.१२ लुम्बिनी प्रदेश सरकारले यस प्रदेशको समृद्धिको खाका तयार गर्ने उद्दश्यले नेपाल सरकारको दीर्घकालीन सोच, सोह्रौं योजना, लुम्बिनी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना, यस प्रदेशको दीर्घकालीन रणनीतिक योजना (२०७८/७९-२०८८/८९) समेत कार्यान्वयनमा ल्याएको दिगो विकास लक्ष्यलाई समेत प्रमुख आधार बनाउँदै लुम्बिनी प्रदेश सरकारले आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना र वार्षिक बजेट निर्माण गर्दै आएको छ।

तालिका १० (ग): लुम्बिनी प्रदेशको दिगो विकासका लक्ष्यका सूचकमा भएका उपलब्धिहरू

सूचकहरू	एकाइ	आधार वर्ष २०७५/७६	आ.व.२०८०/८१ को अवस्था
निरपेक्ष गरिबीको रेखामुनीको जनसङ्ख्या	प्रतिशत	१८.२	२४.३५*
बहुआयामिक गरिबीको दर	प्रतिशत	२९.९	१८.२
बाह्रै महिना सिँचाइ उपलब्ध सिञ्चित भूमि	प्रतिशत	२४.३	३५
बालमृत्यु दर (५ वर्षमुनीका, प्रतिहजार जीवित जन्म)	संख्या	४५	४१
नवजात शिशुमृत्यु दर (प्रतिहजार जीवित जन्म)	संख्या	३०	२१
मातृमृत्यु दर (प्रतिलाख जीवित जन्म)	संख्या	२१५	२०७
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने महिला	प्रतिशत	७५.२	९४
DPT, HepB, Hib खोप लिएका शिशु	प्रतिशत	८७	९७
माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२) को खुद भर्नादर	प्रतिशत	४०.५	५६.६
विद्युतमा पहुँच पुगेका जनसङ्ख्या	प्रतिशत	८१.०३	९८.३२
खाना पकाउन परम्परागत इन्धन प्रयोग गर्ने घरपरिवार	प्रतिशत	६५.५	५३.७

सूचकहरू	एकाइ	आधार वर्ष २०७५/७६	आ.व.२०८०/८१ को अवस्था
बेरोजगारीको दर	प्रतिशत	११.२	८.१
३० मिनेटको दूरीमा पक्की सडकमा पहुँच भएको जनसङ्ख्या	प्रतिशत	५२.६	६५
पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूमा पुड्कोपन (उमेरको अनुसारको उचाइ) को दर	प्रतिशत	३९	२५.१
पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूमा ख्याउटेपन (उचाइ अनुसार तौल) को दर	प्रतिशत	८	१६.२
पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा कम तौल (उमेर अनुसारको तौल) को दर	प्रतिशत	२७	२३
पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा हुने अधिक तौल/मोटोपनको दर	प्रतिशत	१.८	०.३
पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा रहेको रक्तअल्पताको स्थिति (%)	प्रतिशत	५३	४९
प्रजनन् उमेर(१५-४९ वर्ष) का महिलाहरूमा हुने रक्त अल्पताको दर	प्रतिशत	४४	३४

*स्रोतः प्रथम आवधिक योजनाको समीक्षा प्रतिवेदन २०८०   *मापनका आधार परिवर्तन भएकाले तुलना हुन सक्दैन*

१०.१३ प्रदेशस्तरीय खण्डीकृत सूचना तथा तथ्याङ्कको अभावका कारणले दिगो विकास लक्ष्यमा भएको उपलब्धिको यथार्थ अवस्थालाई मापन गर्न कठिनाइ भएको छ।

१०.१४ दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिका लागि निर्धारित अवधिको दुई तिहाईभन्दा बढी समय व्यतित भइसक्दा मिश्रित नतिजाहरू देखिएका छन्। बहुआयामिक गरिबी न्यूनीकरणमा सुधार भएको अवस्था छ। गरिबी घट्दै जानुमा विपन्न वर्गका लागि रोजगारी तथा प्रोत्साहनका साथै शिक्षा तथा सीप अभिवृद्धिलगायतका गरिबी निवारण लक्षित कार्यक्रमहरूको प्रमुख भूमिका रहेको छ।

१०.१५ आर्थिक वर्ष २०८२/८३ का लागि सबैभन्दा बढी उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधारसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूमा २२.५ प्रतिशत, दिगो शहर र वस्तीसम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा १०.०५ प्रतिशत एवम् स्वस्थ्य जीवनसम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा ९.३९ प्रतिशत बजेट विनियोजन भएको देखिन्छ। यस प्रदेशमा गत आर्थिक वर्षमा दिगो विकास लक्ष्य साङ्केतीकरण नगरिएको २७.३१ प्रतिशत बजेट तथा कार्यक्रम रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा ३०.११ प्रतिशत बजेट तथा कार्यक्रमको दिगो विकास लक्ष्य साङ्केतीकरण गरेको देखिदैन।

तालिका १० (घ) : लुम्बिनी प्रदेशको दिगो विकास लक्ष्य र बजेट विनियोजन

दिगो विकास संकेत	दिगो विकास लक्ष्य	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
०	साङ्केतीकरण नगरिएको	२८.६६	२७.३१	३०.११
१	गरिबीको अन्त्य	०.४१	०.३१	०.२१
२	शून्य भोकमरी	८.३९	७.३	५.७१
३	स्वस्थ जीवन	७.८१	११.४५	९.३९
४	गुणस्तरीय शिक्षा	३.७३	४.४१	६.९१
५	लैङ्गिक समानता	०.२३	०.३३	०.१६
६	दिगो सफा पानी तथा सरसफाई सेवा	४.६७	४.०४	४.०४
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुँच	०.४३	०.३५	०.२३
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि तथा मर्यादित काम	१.६२	०.६९	०.८५
९	उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधार	२१.९६	२४.६	२२.५३
१०	असमानता न्यूनीकरण	२.४३	२.२६	३.३७
११	दिगो शहर र वस्तीहरू	७.९४	८.८६	१०.०५
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन	१.३१	०.५३	०.४७
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	३.०१	३.२९	१.६५
१५	भूसतह स्रोतको उपयोग	१.२८	१.५९	१.९२
१६	शान्तिपूर्ण, न्यायपूर्ण र सशक्त समाज	५.५८	२.६८	२.४०
१७	दिगो विकासका लागि साझेदारी	०.५२	-	-

स्रोत: आर्थिक मामिला तथा मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८२

१०.१६ लुम्बिनी प्रदेशमा बजेट तर्जुमा गर्दा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ देखि लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट साङ्केतीकरण र आर्थिक वर्ष २०७७/७८ देखि जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी सूचक निर्धारण गरी जलवायु साङ्केतीकरण समेत गरिँदै आएको छ।

तालिका १० (ङ) : लैङ्गिक उत्तरदायी तथा जलवायु परिवर्तन अनुसारको बजेट

आर्थिक वर्ष	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट			जलवायु परिवर्तन अनुसारको बजेट		
	प्रत्यक्ष लाभ	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ	प्रत्यक्ष लाभ	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ
२०७६/७७	१४.२८	३५.३१	५०.४१	०	०	०
२०७७/७८	२१.४६	३२.७३	४५.८१	६	२८.८८	६५.०९
२०७८/७९	३८.६	२९.९९	३१.४१	९.९२	३२.१	५७.९८
२०७९/८०	३८.१	२७.८१	३४.०९	९.५९	३३.४१	५७.०१
२०८०/८१	२७.९	२२.४७	४९.६६	१४.११	२१.०६	६४.८३

आर्थिक वर्ष	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट			जलवायु परिवर्तन अनुसारको बजेट		
	प्रत्यक्ष लाभ	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ	प्रत्यक्ष लाभ	अप्रत्यक्ष लाभ	तटस्थ
२०८१/८२	२६.९	२४.७२	४८.३८	४.६	२५.७५	६९.६५
२०८२/८३	२४.८६	२७.५३	४७.६१	४.७४	२५.४३	६९.८३

स्रोतः आर्थिक मामिला मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश, २०८२

१०.१७ चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा लुम्बिनी प्रदेशको लैंङ्गिक उत्तरदायी तटस्थ बजेट ४७.६१ प्रतिशत रहेको छ भने गत आर्थिक वर्षमा उक्त बजेट ४८.३८ प्रतिशत थियो। त्यसैगरी चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा जलवायु परिवर्तन तटस्थ बजेट ६९.८३ प्रतिशत रहेको छ भने गत आर्थिक वर्षमा उक्त बजेट ६९.६५ प्रतिशत रहेको थियो।

प्रदेश गौरवका आयोजनाहरू

प्रदेशको आर्थिक-सामाजिक विकासमा उल्लेखनीय योगदान पुर्‍याउने आयोजनालाई प्रदेश गौरवका आयोजनाको रूपमा पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्न प्रदेश गौरवका आयोजना निर्धारण सम्बन्धी मापदण्ड, २०७६ लागू गरिएको छ। यस प्रदेशमा हाल प्रदेश राजधानी व्यवस्थापन, लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पताल, रामपुर - कपुरकोट सडक र लुम्बिनी प्राविधिक विश्वविद्यालय गरी चार वटा प्रदेश गौरवका आयोजनाहरु कार्यान्वयनमा रहेको छ।

१. प्रदेश राजधानी व्यवस्थापन (राप्ती उपत्यका, देउखुरी)

प्रदेश राजधानी व्यवस्थापन तथा निर्माण कार्य - पहिलो चरणः

प्रदेश राजधानी निर्माण आयोजना कार्यान्वयन इकाइमार्फत प्रदेश गौरवको आयोजना "प्रदेश राजधानी व्यवस्थापन (राप्ती उपत्यका, देउखुरी)" अन्तर्गतको प्रदेश राजधानीका प्रशासनिक भवन तथा अन्य पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ।

मन्डला डिजाइन परिकलपना अनुसारको स्वीकृत गुरुयोजना बमोजिम निर्माण कार्य थालनी गरिएका मन्त्रालय भवनहरूको डिजाइन लेआउट नवीनतम् प्रविधिको प्रयोग गर्ने गरि प्राचीन तथा नवीन निर्माण सामाग्रीहरूको संयोजन गरी प्राचीन वास्तुकलाको समेतको झल्को दिने गरी मन्त्रालय भवनहरू निर्माण सम्पन्न भएका छन्।

२०८२ साल चैत्र मसान्त सम्मको प्रगति हेर्दा १० वटै प्रशासनिक भवनहरू सँगै पहिलो चरणको कार्य क्षेत्र भित्र परेका पहुँच सडक, सूरक्षा गस्ति मार्ग, सिमा पर्खाल, ढल निकासका संरचना लगायतका स्थल सुहाउँदो सौन्दर्यकरणको कार्य समेत सम्पन्न भइसकेका छन्। प्रदेश राजधानी व्यवस्थापन तथा निर्माण कार्य (पहिलो चरण) को भौतिक प्रगति १००% र वित्तीय प्रगति ९५.५८% रहेको देखिन्छ। प्रदेश राजधानीका प्रशासनिक भवनहरू निर्माण सम्पन्न भए पश्चात एकै परिसरबाट मिति २०८३ वैशाख २१ गतेदेखि सेवा प्रवाह समेत शुरु भइसकेको छ।

२. लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पताल

साविकको लुम्बिनी अञ्चल अस्पताल वि.सं. २०७५ साल माघ महिनामा प्रदेश सरकारको मातहत आएपछि लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पतालका रूपमा हाल ३०० शैय्यामा सञ्चालनमा रहेको छ। यस अस्पताललाई विशिष्टकृत र विश्वस्तरीय सेवा सुविधासहितको अस्पतालका रूपमा स्तरोन्नति गर्दै प्रदेश गौरवको आयोजनाका रूपमा १२०० शैय्यामा विस्तार गर्ने योजना रहेको छ।

लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पताल निर्माणको पहिलो चरणमा ७०० शैय्या क्षमताको मुख्य ब्लक र १०० शैय्या क्षमताको ओन्कोलोजी ब्लक (क्यान्सर भवन) गरी दुई नयाँ ब्लकहरूको निर्माण कार्य हुनेछ । पाँच

वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी द्रुतगतिमा निर्माण कार्य अगाडि बढेको छ। २०८२ साल बैशाख १७ गते सम्मको प्रगति हेर्दा यस आयोजनाको भौतिक प्रगति ४०.६० र वित्तीय प्रगति २७.३३% रहेको छ।

३. रामपुर कपुरकोट सडक

प्रदेशको आर्थिक तथा सामाजिक विकासको मेरूदण्ड बन्ने अपेक्षासहित प्रदेश गौरवको आयोजनाको रूपमा रामपुर-कपुरकोट सडक आयोजनाको कार्य अघि बढेको छ। पाल्पा, अर्घाखाँची, प्यूठान र रोल्पा समेत गरी ४ जिल्लालाई समेट्ने करिब ३०० कि.मी. लम्बाईको यो आयोजना प्रदेशको पूर्व-पश्चिम राजमार्गको रूपमा कार्यान्वयन भैरहेको छ।

यस सडक आयोजनाले विभिन्न जिल्लाहरूमा कालोपत्रे, सडक स्तरोन्नति र संरचना निर्माण गर्ने कार्यमा महत्वपूर्ण प्रगति हासिल गरेको छ। उक्त सडकको चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्म कुल ५०.५५ कि.मि. सडक कालोपत्रे गर्ने कार्य र ३.८ कि.मि. ग्राभेल सडक सम्पन्न भएको छ र त्यस्तै थप १९.७० कि.मि. सडक कालोपत्रे गर्ने तयारी रहेको छ।

४. लुम्बिनी प्राविधिक विश्वविद्यालय

प्रविधि तथा नवप्रवर्तनको प्रयोग र विकास मार्फत सूचना प्रविधि, इन्जिनियरिङ, कृषि तथा वन, पर्यटन लगायतका क्षेत्रमा उच्च शिक्षालाई अगाडि बढाउने उद्देश्यले २०७९ असार १८ गते लुम्बिनी प्राविधिक विश्वविद्यालयको स्थापना बाँके नेपालगञ्जमा भएको हो। विश्वव्यापीकरणको प्रभावले प्रविधिमा आएको परिवर्तनसँगै बदलिदो परिवेश अनुकूलको योग्य र दक्ष सीपमूलक प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्ने यस प्राविधिक विश्वविद्यालयको लक्ष्य रहेको छ।

तालिका १ (च) : इन्जिनियरिङ्ग तथा सूचना प्रविधि अध्ययन संस्थानमा अध्ययनरत विद्यार्थी सङ्ख्या

क.सं	कार्यक्रमको नाम	भर्ना भएको आ.व.		
		२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
१	B.Tech. in Information Technology	१५	३२	४७
२	B.Tech. in Computer Science & Artificial Intelligence	१४	२१	४०
३	B.Tech. in IT Engineering		२३	४६
४	B.Tech. in Civil Engineering		४८	४७
५	M.Tech. in Computer Science		२५	११
६	M.Tech. in Information Technology		१०	८
	अध्ययनरत जम्मा विद्यार्थी	२९	१५९	१९९

**२०८३ चैत्र मसान्तसम्म*

विश्वविद्यालयले शैक्षिक कार्यक्रम विस्तार गर्दै स्नातक तथा स्नातकोत्तर तहमा नयाँ कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याएको छ। चालु आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को चैत्र मसान्तसम्ममा इन्जिनियरिङ तथा सूचना प्रविधिका विभिन्न कार्यक्रमहरुमा ३८७ जना विद्यार्थी अध्ययनरत देखिन्छ। साथै ल्याब व्यवस्थापन, विभिन्न संघ संस्थासँग सहकार्य र नवप्रवर्तनात्मक पहलहरु मार्फत गुणस्तरीय शैक्षिक वातावरण निर्माणको प्रयास गरिएको छ। यद्यपि, भौतिक पूर्वाधारको कमी, आफ्नो भवन नहुनु, लिज प्रक्रियाको ढिलाइ तथा यातायात सुविधा अभावले संस्थागत विकासमा चुनौतीहरू देखिएका छन्। विद्यार्थी भर्ना उत्साहजनक रहेको यस विश्वविद्यालयले सहकार्यलाई प्राथमिकता दिदै स्रोत व्यवस्थापन र संरचनागत सुदृढीकरण गरी गुणस्तरीय शैक्षिक सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्न अपरिहार्य छ।

अनुसूचीहरु

अनुसूची नं.	विषय	पृष्ठ
	समग्र आर्थिक अवस्था	
अनुसूची १.१	लुम्बिनी प्रदेशको वार्षिक मूल्य अभिवृद्धि (GVA)	१०४
अनुसूची १.२	राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा लुम्बिनी प्रदेशको अंश (प्रतिशतमा)	१०५
अनुसूची १.३	औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार लुम्बिनी प्रदेशको वार्षिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)	१०६
अनुसूची १.४	लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वार्षिक वृद्धिदर	१०७
अनुसूची १.५	आधारभूत मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन, क्षेत्रगत मूल्य अभिवृद्धि	१०८
	सार्वजनिक वित्त	
अनुसूची २.१	लुम्बिनी प्रदेश सरकारको राजस्व स्थिति (रू.हजारमा)	१०९
अनुसूची २.२	लुम्बिनी प्रदेश सरकारको साधन स्रोत तथा खर्चको स्थिति (रू. हजारमा)	११०
अनुसूची २.३	स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण (रू.हजारमा)	१११
अनुसूची २.४	बजेट सन्तुलन र राजस्व सन्तुलनको स्थिति (रु.हजारमा)	११२
अनुसूची २.५	लुम्बिनी प्रदेशको बजेट विनियोजन र खर्च (रू.हजारमा)	११३
अनुसूची २.६	लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आन्तरिक राजस्वको विवरण (रू. हजारमा)	११४
अनुसूची २.७	लुम्बिनी प्रदेश सरकारको शीर्षकगत खर्च	११५
अनुसूची २.८	नेपाल सरकारबाट लुम्बिनी प्रदेश सरकारलाई वित्तीय हस्तान्तरण (रू.)	११९
अनुसूची २.९	स्रोतगत खर्चको रकम (रू.मा)	१२०
अनुसूची २.१०	कार्यात्मक बर्गीकरण अनुसार बजेट विनियोजन र खर्च (रू.मा)	१२१
अनुसूची २.११	प्रदेश सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण	१२२
	कृषि वन तथा भूमिसुधार	
अनुसूची ५.१	मालपोत कार्यालयहरुबाट प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा भएको घरजग्गा रजिष्ट्रेसन दस्तुर (रु.मा)	१२४
अनुसूची ५.२	कृषक परिवार सङ्ख्या, क्षेत्रफल, कित्ता सङ्ख्या, औषत कित्ता सङ्ख्या तथा सिंचित क्षेत्रफल	१२५
अनुसूची ५.३	आम्दानीको मुख्य स्रोतअनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या	१२६
	उद्योग र पर्यटन	
अनुसूची ६.१	लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता	१२७
अनुसूची ६.२	लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको लगतकट्टा	१२७
अनुसूची ६.३	लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको नवीकरण	१२८
अनुसूची ६.४	वाणिज्य तर्फका फर्महरुको दर्ता	१२८
अनुसूची ६.५	वाणिज्य तर्फका फर्महरुको लगतकट्टा	१२९
अनुसूची ६.६	वाणिज्य तर्फका फर्महरुको नवीकरण	१२९
अनुसूची ६.७	लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका तेस्रो मुलुकका पर्यटकहरू	१३०
अनुसूची ६.८	लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका भारतीय पर्यटकहरू	१३१
अनुसूची ६.९	लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका नेपाली पर्यटकहरू	१३२

अनुसूची नं.	विषय	पृष्ठ
अनुसूची ६.१०	लुम्बिनी प्रदेशमा अवस्थित तारा स्तरका होटेलहरुको विवरण	१३३
भौतिक पूर्वाधार, सिंचाइ, ऊर्जा र यातायात		
अनुसूची ७.१	लुम्बिनी प्रदेशमा रहेको विमानस्थलबाट सन् २०२५ मा भएको उडान तथा यात्रु	१३४
अनुसूची ७.२	लुम्बिनी प्रदेशमा रहेको विमानस्थलबाट सन् २०२५ मा भएको उडान तथा यात्रु (Cont.)	१३६
सामाजिक		
अनुसूची ८.१	लुम्बिनी प्रदेश सरकार मार्फत शिक्षा क्षेत्रमा भएका कार्य	१३७
अनुसूची ८.२	घरजग्गा महिलाको नाममा परिवार सङ्ख्या	१३९
आवधिक योजना तथा अन्तरसम्बन्धित विषयवस्तु		
अनुसूची १०.१	आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा दिगो विकास लक्ष्य सङ्केतका आधारमा बजेट विनियोजन (प्रतिशतमा)	१४०
अनुसूची १०.२	आ.व. २०८१/८२ मा लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट भएको वित्त हस्तान्तरण	१४१
अनुसूची १०.३	आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को स्थानीय तहको बजेट तथा खर्च स्थिति	१४६

अनुसूची १.१ : लुम्बिनी प्रदेशको वार्षिक मूल्य अभिवृद्धि (GVA)

प्रचलित मूल्यमा (रू. करोडमा)

Industry	उद्योगहरुको वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२R	२०८२/८३P
A	**क) कृषि, वन र मत्स्य**	**१४४९३.५**	**१४८७७.१**	**१६५९२.५**	**१८०४६.७**	**१९९९३.५**	**२१८७५.५**	**२३४०१.३**	**२४४७८.९**
B	खानी र उत्खनन	३५२.८	३२३.०	३२३.१	३६७.४	३७९.३	३७९.५	३८८.७	३९७.०
C	उद्योग	३१०१.५	२८१०.८	३३५४.२	३८७०.०	३९१७.६	४६३४.०	४९६५.७	५३३६.६
D	बिजुली, ग्याँस, वाष्प तथा वातानुकूलिन आपूर्ति सेवा	२४७.४	२९१.९	३०१.९	४१३.२	५४६.८	६२९.८	७०३.७	८३८.२
E	पानी आपूर्ति, ढल निकास, फोहोर व्यस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	३६१.९	३६९.२	३८०.३	३८७.०	३९८.८	४०४.६	४१७.९	४२७.८
F	निर्माण	४१०९.९	३७३०.५	३८८८.७	४४९१.८	४८२५.५	४७७३.१	५१०८.५	५६००.९
	ख) उद्योग क्षेत्र	**८१७३.५**	**७५२५.४**	**८२४८.२**	**९५२९.५**	**१००६८.१**	**१०८२१.०**	**११५८४.५**	**१२६००.४**
G	थोक र खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	५५२७.४	५२०१.९	५८५५.६	६७७१.२	६७५८.३	६९३३.८	७५३९.४	८२०१.०
H	यातायात तथा भण्डारण	३२२०.३	२६९१.०	२९३०.६	३८३६.१	४७५६.५	५११६.७	५६७९.०	६२५४.६
I	आवास तथा भोजन सेवा	८९७.६	५९८.४	६९७.४	८०९.६	१०९९.७	१४४०.७	१५६६.०	१६७९.१
J	सूचना तथा संचार	११६३.६	१२०८.१	१२९८.२	१३८१.५	१४५५.९	१५३५.८	१६४३.३	१७५३.९
K	वित्तीय तथा बीमा सेवा	२०४९.२	२५८८.८	२७६०.८	३१३७.९	३५२२.०	३५२१.०	३७३६.५	३८०२.६
L	घरजग्गा कारोवारको सेवा	२१८४.६	२३८५.८	२४६४.५	२६२६.७	२९९३.५	३१९९.२	३४०९.०	३५६८.३
M	पेशागत, वैज्ञानिक र प्राविधिक क्रियाकलापहरु	२५७.६	२७८.३	२९२.१	३२१.०	३५७.५	३९४.२	४१४.६	४३२.९
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	१७४.७	१९०.५	१९९.७	२०८.४	२२६.८	२४७.२	२७४.१	२९५.१
O	सार्वजनिक प्रशासन तथा रक्षा, अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	३६६९.६	४६४४.९	४८२९.५	६२६७.९	७८९५.१	७९२४.४	७९३२.२	७६६९.०
P	शिक्षा	४४३१.९	५०७८.७	५२२३.१	५९४८.०	६९५८.४	८०७२.७	८४३६.५	९३३५.०
Q	स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य र अन्य सेवाका क्रियाकलाप	८३६.१	१०१३.३	१०९६.५	१२४५.७	१५२८.४	१५९९.४	१६८५.६	१७०७.४
R, S, T	कला तथा मनोरञ्जन, अन्य सेवा क्रियाकलापहरु र रोजगारदाता घरपरिवार र आफ्नो उपयोगको लागि वस्तु तथा सेवा उत्पादनका क्रियाकलापहरु	२०६.०	२४५.५	२६३.५	२८८.०	३४९.०	३८८.४	४३२.८	४७५.५
	ग) सेवा क्षेत्र	२४६१८.७	२६१२५.२	२७९११.४	३२८४२.०	३७९०१.०	४०३७३.८	४२७४८.८	४५१७४.४
	आधारभूत मूल्यमा कुल गार्हस्थ उत्पादन (GDP)	४७२८५.६	४८५२७.६	५२७५२.०	६०४१८.२	६७९६२.६	७३०७०.२	७७७३४.६	८२२५३.७
	उत्पादित वस्तुमा खुद कर	६७१४.६	६६०४.०	८९२५.३	१०२३७.७	८७०८.६	९३८१.७	१०६२४.०	११४१८.१
	प्रादेशिक कुल गार्हस्थ उत्पादन (GDP)	**५४०००.२**	**५५१३१.६**	**६१६७७.३**	**७०६५५.९**	**७६६७१.२**	**८२४५२.०**	**८८३५८.६**	**९३६७१.८**

स्रोतः- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P=Preliminary R=Revised*

अनुसूची १.२ :राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा लुम्बिनी प्रदेशको अंश (प्रतिशतमा)

Industry	उद्योगहरुको वर्गीकरण	आर्थिक वर्ष							
		२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२R	२०८२/८३P
A	कृषि, वन र मत्स्य	१७.४	१७.२	१७.३	१७.३	१७.५	१७.५	१७.५	१७.६
B	खानी र उत्खनन	१६.०	१५.८	१५.८	१५.८	१५.८	१५.८	१५.८	१५.८
C	उद्योग	१६.१	१६.२	१६.२	१६.१	१६.१	१६.१	१६.१	१६.१
D	बिजुली, ग्याँस, वाष्प तथा वातानुकूलिन आपूर्ति सेवा	७.३	७.२	७.२	६.४	७.१	७.२	७.१	६.९
E	पानी आपूर्ति, ढल निकास, फोहोर व्यस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	१८.३	१८.३	१८.३	१८.३	१८.३	१८.३	१८.३	१८.३
F	निर्माण	१७.५	१७.५	१७.५	१७.५	१७.५	१७.५	१७.५	१७.५
G	थोक र खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	१०.२	१०.१	१०.१	१०.१	१०.१	१०.०	१०.०	१०.०
H	यातायात तथा भण्डारण	१४.९	१४.९	१४.९	१४.९	१४.९	१४.९	१४.९	१४.९
I	आवास तथा भोजन सेवा	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२
J	सूचना तथा संचार	१५.७	१५.७	१५.७	१५.७	१५.७	१५.७	१५.७	१५.७
K	वित्तीय तथा बीमा सेवा	९.९	१०.७	१०.९	१०.८	१०.६	१०.४	१०.१	९.८
L	घरजग्गा कारोवारको सेवा	७.४	७.४	७.४	७.४	७.४	७.६	७.६	७.६
M	पेशागत, वैज्ञानिक र प्राविधिक क्रियाकलापहरु	७.९	७.९	७.९	७.९	७.९	७.९	७.९	७.९
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	६.९	६.९	६.९	६.९	६.९	६.९	६.९	६.९
O	सार्वनिक प्रशासन तथा रक्षा, अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.९	१६.८	१६.८	१६.७
P	शिक्षा	१७.६	१७.६	१७.६	१७.६	१७.६	१७.६	१७.५	१७.५
Q	स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य र अन्य सेवाका क्रियाकलाप	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.९	१६.६
R, S, T	कला तथा मनोरञ्जन, अन्य सेवा क्रियाकलापहरु र रोजगारदाता घरपरिवारका क्रियाकलापहरु र आफ्नो उपयोगको लागि घरपरिवारको वस्तु तथा सेवा उत्पादनका क्रियाकलापहरु	११.५	११.५	११.५	११.५	११.५	११.५	११.४	११.४
	समग्र	१४.१	१४.२	१४.२	१४.२	१४.३	१४.३	१४.३	१४.२

स्रोतः- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P=Preliminary R=Revised*

अनुसूची १.३ : औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार लुम्बिनी प्रदेशको वार्षिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)

Industry	उद्योगहरुको वर्गीकरण	आर्थिक वर्ष							
		२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२R	२०८२/८३P
A	कृषि, वन र मत्स्य	३०.७	३०.७	३१.५	२९.९	२९.४	२९.९	३०.१	२९.८
B	खानी र उत्खनन	०.७	०.७	०.६	०.६	०.६	०.५	०.५	०.५
C	उद्योग	६.६	५.८	६.४	६.४	५.८	६.३	६.४	६.५
D	बिजुली, ग्याँस, वाष्प तथा वातानुकूलिन आपूर्ति सेवा	०.५	०.६	०.६	०.७	०.८	०.९	०.९	१.०
E	पानी आपूर्ति, ढल निकास, फोहोर व्यस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	०.८	०.८	०.७	०.६	०.६	०.६	०.५	०.५
F	निर्माण	८.७	७.७	७.४	७.४	७.१	६.५	६.६	६.८
G	थोक र खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	११.७	१०.७	११.१	११.२	९.९	९.५	९.७	१०.०
H	यातायात तथा भण्डारण	६.८	५.५	५.६	६.३	७.०	७.०	७.३	७.६
I	आवास तथा भोजन सेवा	१.९	१.२	१.३	१.३	१.६	२.०	२.०	२.०
J	सूचना तथा संचार	२.५	२.५	२.५	२.३	२.१	२.१	२.१	२.१
K	वित्तीय तथा बीमा सेवा	४.३	५.३	५.२	५.२	५.२	४.८	४.८	४.६
L	घरजग्गा कारोवारको सेवा	४.६	४.९	४.७	४.३	४.४	४.४	४.४	४.३
M	पेशागत, वैज्ञानिक र प्राविधिक क्रियाकलापहरु	०.५	०.६	०.६	०.५	०.५	०.५	०.५	०.५
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	०.४	०.४	०.४	०.३	०.३	०.३	०.४	०.४
O	सार्वनिक प्रशासन तथा रक्षा, अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	७.८	९.६	९.२	१०.४	११.६	१०.८	१०.२	९.३
P	शिक्षा	९.४	१०.५	९.९	९.८	१०.२	११.०	१०.९	११.३
Q	स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य र अन्य सेवाका क्रियाकलाप	१.८	२.१	२.१	२.१	२.२	२.२	२.२	२.१
R, S, T	कला तथा मनोरञ्जन, अन्य सेवा क्रियाकलापहरु र रोजगारदाता घरपरिवारका क्रियाकलापहरु र आफ्नो उपयोगको लागि घरपरिवारको वस्तु तथा सेवा उत्पादनका क्रियाकलापहरु	०.४	०.५	०.५	०.५	०.५	०.५	०.६	०.६
	जम्मा	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०

स्रोत:- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *P=Preliminary R=Revised*

अनुसूची १.४ : लुम्बिनी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वार्षिक वृद्धिदर

Industry	उद्योगहरुको वर्गीकरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२R	२०८२/८३P
A	कृषि, वन र मत्स्य	४.१३	२.४९	३.१५	२.७२	३.६४	३.५३	३.३४	२.३३
B	खानी र उत्खनन	१८.०९	-२.५१	४.७१	८.९०	०.८५	३.३७	१.४०	३.५१
C	उद्योग	६.७९	-९.२५	९.१७	५.८८	-१.९८	-१.५९	२.८८	२.७३
D	बिजुली, ग्याँस, वाष्प तथा वातानुकूलिन आपूर्ति सेवा	७.५२	१८.६२	२.४३	३७.९६	२०.४५	२२.५२	८.३८	९.१८
E	पानी आपूर्ति, ढल निकास, फोहोर व्यस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	१.५८	२.१३	१.२२	२.९१	२.९७	१.९०	२.५०	१.६६
F	निर्माण	७.७८	-५.०२	६.८९	७.३१	-१.६४	-१.५६	१.३५	१.७४
G	थोक र खुद्रा व्यापार, गाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	१२.७३	-१२.५८	६.३४	७.१४	-४.२३	-०.२६	४.०५	३.९०
H	यातायात तथा भण्डारण	१०.२५	-११.८०	५.१०	४.९६	०.९२	१३.३९	७.३०	५.२८
I	आवास तथा भोजन सेवा	९.३५	-३८.६१	१३.४१	१२.३०	१६.९६	२१.५०	४.९७	३.३८
J	सूचना तथा संचार	७.५४	१.९२	३.५३	३.७४	३.३४	४.९२	५.२४	५.१२
K	वित्तीय तथा बीमा सेवा	८.९०	७.४९	६.१३	६.१८	५.५०	८.१३	४.८२	४.७१
L	घरजग्गा कारोवारको सेवा	२.७३	१.७०	२.०२	१.२४	२.७७	३.९९	३.८५	२.००
M	पेशागत, वैज्ञानिक र प्राविधिक क्रियाकलापहरु	६.५७	१.३२	१.१५	३.११	३.३७	४.१८	४.०९	२.५२
N	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	७.९१	०.९७	१.९४	१.३६	४.५६	४.४२	३.७२	३.७५
O	सार्वनिक प्रशासन तथा रक्षा, अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	५.१२	६.१६	३.३८	४.०८	६.११	१.६६	२.८५	-०.१९
P	शिक्षा	६.१०	३.२१	३.८०	४.५०	३.६४	३.१९	२.२६	०.६४
Q	स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य र अन्य सेवाका क्रियाकलाप	६.८४	५.३८	६.४७	६.८४	६.२५	६.४४	६.१२	१.२३
R, S, T	कला तथा मनोरञ्जन, अन्य सेवा क्रियाकलापहरु र रोजगारदाता घरपरिवारका क्रियाकलापहरु र आफ्नो उपयोगको लागि घरपरिवारको वस्तु तथा सेवा उत्पादनका क्रियाकलापहरु	६.०६	२.२७	३.१६	४.२९	५.१८	५.६४	४.०४	२.१२
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वार्षिक वृद्धिदर (आधारभुत मूल्यमा)		६.६७	-१.८५	४.५७	४.७३	२.२६	३.५५	३.६५	२.७०
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वार्षिक वृद्धिदर (उपभोक्ता मूल्यमा)		६.८९	-०.८४	४.७२	५.१८	१.९४	३.८५	४.२७	२.८७

स्रोतः- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३　　*P=Preliminary R=Revised*

अनुसूची १.५ : आधारभूत मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन, क्षेत्रगत मूल्य अभिवृद्धि

विवरण	आ.व.							
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२R	२०८२/८३P
आधारभूत मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) करोडमा	४७२८६	४८५२८	५२७५२	६०४१८	६७९६३	७३०७०	७७७३५	८२२५४
प्राथमिक क्षेत्र	१४८४६	१५२००	१६९१६	१८४१४	२०३७३	२२२५५	२३७९०	२४८७६
द्वितीयक क्षेत्र	७८२१	७२०२	७९२५	९१६२	९६८९	१०४४१	१११९६	१२२०३
सेवा क्षेत्र	२४६१९	२६१२५	२७९११	३२८४२	३७९०१	४०३७४	४२७४९	४५१७४
आधारभूत मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (स्थिर मूल्यमा) करोडमा	३००४९	२९४९४	३०८४२	३२३००	३३०२८	३४२०१	३५४४८	३६४०३
प्राथमिक क्षेत्र	१०८४२	१११०१	११४५४	११७८०	१२२०१	१२६३२	१३०४८	१३३५६
द्वितीय क्षेत्र	५१३७	४८५६	५२०६	५६०९	५५८८	५५९४	५७३५	५८८९
सेवा क्षेत्र	१४०६९	१३५३८	१४१८२	१४९१०	१५२३९	१५९७५	१६६६५	१७१५८
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वार्षिक वृद्धिदर (आधारभूत मूल्यमा)								
प्राथमिक क्षेत्र	४.४	२.४	३.२	२.८	३.६	३.५	३.३	२.४
द्वितीयक क्षेत्र	७.०	-५.५	७.२	७.७	-०.४	०.१	२.५	२.७
सेवा क्षेत्र	८.४	-३.८	४.८	५.१	२.२	४.८	४.३	३.०
Implicit GDP Deflator								
प्राथमिक क्षेत्र	१३६.९	१३६.९	१४७.७	१५६.३	१६७.०	१७६.२	१८२.३	१८६.३
द्वितीयक क्षेत्र	१५२.२	१४८.३	१५२.२	१६३.३	१७३.४	१८६.६	१९५.२	२०७.२
सेवा क्षेत्र	१७५.०	१९३.०	१९६.८	२२०.३	२४८.७	२५२.७	२५६.५	२६३.३
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)								
प्राथमिक क्षेत्र	३१.४	३१.३	३२.१	३०.५	३०.०	३०.५	३०.६	३०.२
द्वितीय क्षेत्र	१६.५	१४.८	१५.०	१५.२	१४.३	१४.३	१४.४	१४.८
सेवा क्षेत्र	५२.१	५३.८	५२.९	५४.४	५५.८	५५.३	५५.०	५४.९
प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (रु.)	१०९३१२	११०२६३	१२१८९२	१३७७३१	१४७७३८	१५६९२८	१६६११०	१७३९४२
Nominal Percapita GDP (US$)	९६८	९४८	१०३४	११४०	११३०	११८०	१२१९	१२०८
विनिमय दर (US$: NRs)	११२.८८	११६.३१	११७.८७	१२०.८४	१३०.७५	१३३.०३	१३६.२९	१४४.०३
जनसंख्या (हजारमा)	४९४०	५०००	५०६०	५१३०	५१९०	५२५४	५३१९	५३८५

स्रोतः- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३ *R = Revised, P = Preliminary*

अनुसूची २.१ : लुम्बिनी प्रदेश सरकारको राजस्व स्थिति (रू. हजारमा)

प्रदेशको आय शिर्षक	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२	२०८१/ ८२*	२०८२/ ८३*
कुल प्रादेशिक राजस्व (क+ख+ग)	१०१३४९२२	९७९९३०७	१२११८३३९	१४३०३०४९	१३२१४१५५	१३६७६३०८	१६३७०१९३	११०७६६५२	१२०५१०४९
आन्तरिक राजस्व	२८६५४२४	२८२८१४३	३४६१०००	४३०४०९७	४१२८६१५	४६३०३८३	५४४८२२८	३४८९३९९	३९२४९०३
आन्तरिक कर राजस्व (क)	१८१४७७७	१९२९८४६	२५१३७९९	३०२५०७९	२६७३८८४	२९७२२२१	३२६२९१७	२२०५११९	२३७०३४८
सवारी साधन कर	९९८१३३	१११२७४६	१४४५५३२	१५४१७४९	१५५३४८१	१७५३८०४	१८५६१३१	१५६६६९८	१६९६४५८
घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	८१६५८२	८१३६७१	१०६६२१०	१४८०५८९	११०९०९०	१२१०३७३	१३९०६७३	६३४१७६	६६४७०१
मनोरञ्जन कर	०	२५०	१६०	८७६	४३१३	५२३०	६७०५	१५०९	८३७७
विज्ञापन कर	६२	३१७९	१८१३	१७६८	६९१९	२७६३	९४०२	२७३२	८०८
कृषि आयमा कर	०	०	८४	९७	८०	५२	५	४	४
अन्य कर राजस्व									
आन्तरिक गैरकर राजस्व (ख)	१०५०६४६	८९८२९७	९४७२००	१२७९०१८	१४५४७३१	१६५८१६२	२१८५३११	१२८४२८०	१५५४५५५
सेवा शुल्क दस्तुर	८६९०५१	६७३१३९	७३२७३९	९९३३२६	११९६६२४	१२९८३००	१६८१९७५	१२२६२०२	१४२८३८१
दण्ड जरिवाना	१४१६४	५२६२८	२३४६५	३२८२८	२४१९१	२९८२९	३६४७८	२३३५९	५६८३४
रोयल्टी	१६७४३१	१७२५३०	१९०९९६	२५२८६४	२३३९१६	३३००३४	४६६८५८	३४७१९	६९३४०
संघबाट बाँडफाँट भई आउने राजस्व (ग)	७२६९४९८	६९७११६४	८६५७३३९	९९९८९५२	९०८५५३९	९०४५९२५	१०९२१९६५	७५८७२५३	८१२६१४६
कर राजस्व	७०१८५१५	६६७२७५६	८३९६२९०	९७०५५३६	९०८५५३९	८८५५८८३	१०७२४१५१	७३८९४३९	७८६२५५२
मूल्य अभिवृद्धि कर	५४१७२५३	५१७१८२३	६५११७९०	७३२३४४५	६६६४७९८	६५९०७१६	७८९७९५९	५५११७७०	५८१९९४०
अन्तःशुल्क	१६०१२६३	१५००९३४	१८८४५००	२३८२०९१	२४२०७४२	२२६५१६७	२८२६१९२	१८७७६६९	२०४२६१३
गैरकर राजस्व (रोयल्टी बाँडफाँटबाट)	२५०९८३	२९८४०७	२६१०५०	२९३४१७	०	१९००४२	१९७८१४	१९७८१४	२६३५९४

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म

अनुसूची २.२ : लुम्बिनी प्रदेश सरकारको साधन स्रोत तथा खर्चको स्थिति (रू. हजारमा)

क्र. सं	विवरण	२०७४/ ७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/ ८१*	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/ ८२*	२०८२/ ८३*
१	कुल प्रादेशिक राजस्व र अनुदान (२+३+४)	१०२०५००	२४५५१३६०	३३७८६३४०	३६८०७२५३	३५३१९७७०	३२७६३११७	१८९१७०४१	२७२४१७५३	२८३९३२०१	२१२१६०३०	२१४१३१७४
२	कुल प्रादेशिक राजस्व	०	१०१३४९२२	९७९९३०७	१२११८३३९	१४३०३०४९	१३२१४१५५	९१४८५११	१३६७६३०८	१६३७०१९३	११०७६६५२	१२०५१०४९
	आन्तरिक कर राजस्व (स्थानीयतहबाट प्राप्त समेत)	०	१८१४७७७	१९२९८४६	२५१३७९९	३०२५०७९	२६७३८८४	२०७८५४७	२९७२२२१	३२६२९१७	२२०५११९	२३७०३४८
	आन्तरिक गैरकर राजस्व (स्थानीयतहबाट प्राप्त समेत)	०	१०५०६४६	८९८२९७	९४७२००	१२७९०१८	१४५४७३१	९८५६७६	१६५८१६२	२१८५३११	१२८४२८०	१५५४५५५
	संघबाट बाँडफाँट भई आउने राजस्व	०	७२६९४९८	६९७११६४	८६५७३३९	९९९८९५२	९०८५५३९	६०८४२८७	९०४५९२५	१०९२१९६५	७५८७२५३	८१२६१४६
३	संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान	१०२०५००	१३५३४७२३	१६०६८४७७	१५०२५८८५	१५१२४६३४	१३४४७३२२	६९२१३३७	१०६९२५५४	११००७७६५	९१६८३०५	८७५६४४०
४	अन्य प्राप्ति	०	८८१७१५	७९१८५५७	९६६३०२९	५८९२०८६	६१०१६४०	२८४७१९३	२८७२८९०	१०१५२४४	९७१०७२	६०५६८५
	गत वर्षको नगद मौज्दात (अनुदान र निकासा फिर्ता सहित)	०	८२९८४२	७८६६६९०	९६१०२५५	५८३५८७४	५८४०२८८	२७८६४६४	२८०१६३७	९२५९४४	९२१२२९	५१३९२१
	बेरुजु	०	५१८७४	५१८६७	५२७७३	५६२१२	२६१३५३	६०७२८	७१२५३	८९२९९	४९८४३	९१७६४
५	प्रादेशिक खर्च (चालु खर्च+पुँजीगत खर्च)	१९०८२४	१७०३४१२६	२५४०७०७२	३२१०३०४२	३००५०९३०	३०२४४१५५	१३८८५१४२	२६४३६६९३	२७८९१०१४	१५४८६९३१	१३३४९६८२
	चालु खर्च	१२५३२८	६८६१२९७	१०६८५७५९	१३५९८८१३	१२६४३११३	१२५०७५८६	६२१५१५२	१०४१८९२२	९९८५८६१	६००७२१६	५७५३९३९
	पारिश्रमिक सुविधा	५८४०८	१२९६७९७	२१४३६५४	२१२७८६०	२२०६७७६	२४३५४५६	१८३२६१४	२४८०९९४	२४८३३६३	१८६९०५५	१८६१०५९
	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	५५८६९	२६३८८५०	२०२७६४८	३४९८५५२	४२१५२२७	४३२२२५६	२०१४५३४	३५८६६५२	३८९७२९८	२११३४७८	२०९३०७१
	ब्याज र सेवा खर्च											
	सहायता (सब्सिडी)	०	३१६६४९	३२९८३३	६६७४९५	६४३७२४	५७३८१२	१७७९०५	३८१०६९	३२४५२६	९६८९८	९८०८२
	अनुदान	२००	२३५७५०७	५५४१८९७	६७४५८१०	५१८९३४५	४९७८९१९	२०४२६४५	३७२९००९	२९९२४७२	१८१११९९	१६३७७२८
	सामाजिक सुरक्षा	१०१३३	२३३३७८	६०९३२३	५११७५६	२७८२२६	१४१००६	१२१९८६	१९४४३४	२४०६२८	८६३२२	३५३१३
	अन्य खर्च	७१८	१८११८	३३४०४	४७३४०	१०९८१५	५६१३७	२५४६९	४६७६३	४७५७५	३०२६५	२८६८६
	पुँजीगत खर्च	६५४९६	१०१७२८२९	१४७२१३१३	१८५०४२२९	१७४०७८१६	१७७३६५६८	७६६९९९०	१६०१७७७१	१७९०५१५२	९४७९७१४	७५९५७४३
६	बजेट बचत (+)/न्यून (-) (५-१)	८२९६७६	७५१७२३४	८३७९२६८	४७०४२११	५२६८८४०	२५१८९६२	५०३१८९९	८०५०५९	५०२१८८	५७२९०९९	८०६३४९२
७	वित्तीय व्यवस्था (कुल) (ङ+च+छ+ज)			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
८	वित्तीय व्यवस्था (खुद)			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००

क्र. सं	विवरण	२०७४/ ७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/ ८१*	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/ ८२*	२०८२/ ८३*
	खुद शेयर तथा ऋण लगानी			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	ऋण लगानी (ङ)			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	शेयर लगानी (च)			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	ऋण र शेयर लगानी फिर्ता			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	खुद आन्तरिक ऋण			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	आन्तरिक ऋणको सावाँ भुक्तानी (छ)			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	आन्तरिक ऋण प्राप्ति			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	खुद वैदेशिक ऋण			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	वैदेशिक ऋणको सावाँ भुक्तानी (ज)			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	वैदेशिक ऋण प्राप्ति			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	सञ्चित कोष बचत(+)/न्यून(-) (६+८)	८२९६७६	७५१७२३४	८३७९२६८	४७०४२११	५२६८८४०	२५१८९६२	५०३१८९९	८०५०५९	५०२१८८	५७२९०९९	८०६३४९२

*स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३ *चैत्रसम्म*

अनुसूची २.३ : स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरणको विवरण (रू.हजारमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष							
	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण	**४२३२३१७**	**५३७२२४९**	**४२७६४७२**	**४१२३७४०**	**३०८००६४**	**२६१६९८८**	**१६२०२१९**	**१५३४०५३**
वित्तीय समानीकरण	५०००००	६०००००	७०००००	८५००००	७५००००	९५००००	६९६७३१	६१३६४५
सशर्त	१३४३२६०	१९८७७८७	११३९००७	१०२७७३२	१२१७७८२	९१४६२५	४७९१०६	५२८८३४
विशेष	९६४३४६	१०४३५००	८५८६४८	८८९८०९	१५५०३१	१०८७११	५७०२६	४२४६५
समपूरक	१४२४७११	१७४०९६१	१५७८८१७	१३५६२००	९५७२५१	६४३६५२	३८७३५६	३४९१०९

*स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

अनुसुची २.४ बजेट सन्तुलन र राजश्व सन्तुलनको स्थिति (रु.हजारमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष									
	२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन		५४०००१८१२	५५१३१६०६७	६१६७७३३८७	७०६५५८५००	७६६७१२१२५	८२४५१९७२५	८८३५८५९३२	८८३५८५९३२	९३६७१८३५१
प्रादेशिक खर्च	१९०८२४	१७०३४१२६	२५४०७०७२	३२१०३०४२	३००५०९३०	३०२४४१५५	२६४३६६९३	२७८९१०१४	१५४८६९३१	१३३४९६८२
चालु खर्च	१२५३२८	६८६१२९७	१०६८५७५९	१३५९८८१३	१२६४३११३	१२५०७५८६	१०४१८९२२	९९८५८६१	६००७२१६	५७५३९३९
पुँजीगत खर्च	६५४९६	१०१७२८२९	१४७२१३१३	१८५०४२२९	१७४०७८१६	१७७३६५६८	१६०१७७७१	१७९०५१५२	९४७९७१४	७५९५७४३
प्रादेशिक राजस्व	०	१०१३४९२२	९७९९३०७	१२११८३३९	१४३०३०४९	१३२१४१५५	१३६७६३०८	१६३७०१९३	११०७६६५२	१२०५१०४९
आन्तरिक राजस्व	०	२८६५४२४	२८२८१४३	३४६१०००	४३०४०९७	४१२८६१५	४६३०३८३	५४४८२२८	३४८९३९९	३९२४९०३
बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व	०	७२६९४९८	६९७११६४	८६५७३३९	९९९८९५२	९०८५५३९	९०४५९२५	१०९२११६५	७५८७२५३	८१२६१४६
संघबाट भएको वित्तीय हस्तान्तरण	१०२०५००	१३५३४७२३	१६०६८४७७	१५०२५८८५	१५१२४६३४	१३४४७३२२	१०६९२५५४	११००७७६५	९१६८३०५	८७५६४४०
अन्य प्राप्ति	०	८८१७१५	७९१८५५७	९६६३०२९	५८९२०८६	६१०१६४०	२८७२८९०	१०१५२४४	९७१०७२	६०५६८५
प्रादेशिक आय	१०२०५००	२४५५१३६०	३३७८६३४०	३६८०७२५३	३५३१९७७०	३२७६३११७	२७२४१७५३	२८३९३२०१	२१२१६०३०	२१४१३१७४
बजेट बचत(+)/न्यून(-)	८२९६७६	७५१७२३४	८३७९२६८	४७०४२११	५२६८८४०	२५१८९६२	८०५०५९	५०२१८८	५७२९०९९	८०६३४९२
प्रादेशिक सञ्चित कोष बचत(+)/न्यून(-)	८२९६७६	७५१७२३४	८३७९२६८	४७०४२११	५२६८८४०	२५१८९६२	८०५०५९	५०२१८८	५७२९०९९	८०६३४९२
राजस्व सन्तुलन बचत(+)/न्यून(-)	-१२५३२८	३२७३६२५	-८८६४५३	-१४८०४७४	१६५९९३६	७०६५६८	३२५७३८६	६३८४३३१	५०६९४३६	६२९७११०

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म

प्रादेशिक वित्तको आकार (प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)

विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
प्रादेशिक खर्च	३.१५	४.६१	५.२०	४.२५	३.९४	३.२१	३.१६	१.७५	१.४३
चालु खर्च	१.२७	१.९४	२.२०	१.७९	१.६३	१.२६	१.१३	०.६८	०.६१
पुँजीगत खर्च	१.८८	२.६७	३.००	२.४६	२.३१	१.९४	२.०३	१.०७	०.८१
प्रादेशिक राजस्व	१.८८	१.७८	१.९६	२.०२	१.७२	१.६६	१.८५	१.२५	१.२९
आन्तरिक राजस्व	०.५३	०.५१	०.५६	०.६१	०.५४	०.५६	०.६२	०.३९	०.४२
बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व	१.३५	१.२६	१.४०	१.४२	१.१९	१.१०	१.२४	०.८६	०.८७
संघबाट भएको वित्तीय हस्तान्तरण	२.५१	२.९१	२.४४	२.१४	१.७५	१.३०	१.२५	१.०४	०.९३
अन्य प्राप्ति	०.१६	१.४४	१.५७	०.८३	०.८०	०.३५	०.११	०.११	०.०६
प्रादेशिक आय	४.५५	६.१३	५.९७	५.००	४.२७	३.३०	३.२१	२.४०	२.२९
बजेट बचत(+)/न्यून(-)	१.३९	१.५२	०.७६	०.७५	०.३३	०.१०	०.०६	०.६५	०.८६
प्रादेशिक सञ्चित कोष बचत(+)/न्यून(-)	१.३९	१.५२	०.७६	०.७५	०.३३	०.१०	०.०६	०.६५	०.८६
राजस्व सन्तुलन बचत(+)/न्यून(-)	०.६१	-०.१६	-०.२४	०.२३	०.०९	०.४०	०.७२	०.५७	०.६७

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म

अनुसूची २.५ लुम्बिनी प्रदेशको बजेट विनियोजन र खर्च (रू.हजारमा)

आर्थिक वर्ष	शुरुको बजेटको आधारमा	२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
जम्मा बजेट	कूल बजेट	१०२०५००	२८०९०३००	३६४१६८००	३६३५२५००	४०९५९७००	४२६३५७००	४०४७९७००	३८९७००००	३८९७००००	३८९१००००
	कूल खर्च	१९०८२३	१७०३४१२६	२५४०७०७२	३२१०३०४२	३००५४६८३	३०२४५७७२	२६४३६६९३	२७८९१०१४	१५४८६९३१	१३३४९६८२
चालु बजेट	विनियोजन	५५४४४७	९९६५९०२	१३४५०५२१	१२५९२४९८	१४९३७३४३	१३३२७६५२	१३६३३०९९	११२४२७८४	११२४२७८४	१२०१४७८६
	खर्च	१२५३२५	४९८१९६४	६४५३४४२	८२२६५५५	८३७०४०५	८३८५४१४	७३३८८५८	७३६८८७३	४३८६९९७	४२१९८८६
पुँजीगत बजेट	विनियोजन	४६६०५३	१६६२४३९८	१८५७६४७९	१८६१९९५२	२११७९९६१	२४४७७०४८	२३२५६९०१	२४५८५९००	२४५८५९००	२३४७१४६५
	खर्च	६५४९८	१०१७२८२५	१४७२१३१३	१८५०४२३०	१७४०७८०९	१७७३६६१८	१६०१७७७१	१७९०५१५२	९४७९७१४	७५९५७४३
वित्तीय हस्तान्तरण	विनियोजन		१५००००००	४३८९८००	५१४००५०	४८४२३९६	४८३१०००	३५८९७००	३१४१३१६	३१४१३१६	३४२३७४९
	खर्च		१८७९३३७	४२३२३१७	५३७२२५७	४२७६४६९	४१२३७४०	३०८००६४	२६१६९८८	१६२०२१९	१५३४०५३

आर्थिक वर्ष	अन्तिम बजेटको आधारमा	२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
जम्मा बजेट	कूल बजेट	१०२०५००	२८०९०३००	३६४१६८००	३९१५४१६४	४२९४११९१	४२७८९४४२	४०५५०१४८	३८९७००००	३८९७००००	३८९७२५५५
	कूल खर्च	१९०८२३	१७०३४१२६	२५४०७०७२	३२१०३०४२	३००५४६८३	३०२४४१५५	२६४३६६९३	२७८९१०१४	१५४८६९३१	१३३४९६८२
चालु बजेट	विनियोजन	५५४४४७	११४६५९०२	१५४२७३४१	१६९४५५२७	१८१२१५१५	१७८६१५४५	१७१४४८८२	१४२०७१५२	१४३८४१००	१५४७०१७०
	खर्च	१२५३२८	६८६१२९७	१०६८५७५९	१३५९८८१३	१२६४६८६६	१२५०७५८६	१०४१८९२२	९९८५८६१	६००७२१६	५७५३९३९
पुँजीगत बजेट	विनियोजन	४६६०५३	१६६२४३९८	२०९८९४५९	२२२०८६३७	२४८१९६७६	२४९२७८९७	२३४०५२६६	२४७६२८४८	२४५८५९००	२३५०२३८५
	खर्च	६५४९५	१०१७२८२९	१४७२१३१३	१८५०४२२९	१७४०७८१६	१७७३६५६८	१६०१७७७१	१७९०५१५२	९४७९७१४	७५९५७४३

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म

अनुसूची २.६ : लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आन्तरिक राजस्वको विवरण (रू. हजारमा)

राजस्व संकेत	राजस्व शिर्षक	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८१/८२*	२०८२/८३*
११११४	कृषि आयमा लाग्ने कर	०	०	८४	९७	८०	५२	५	४	४
११६१३	व्यवसाय, रजिष्ट्रेशन दस्तुर व्यसाय कर	०	३७२४	०	०	०	०	०	०	०
१४१५१	सरकारी सम्पतीको वहालबाट प्राप्त	१५९६	२६६०	३९७३	३३४७	२६४७	१२९७	१६१९	६७१	८१६
१४१५९	अन्यस्रोतबाट प्राप्त बाँडफाँड नहुने रोयल्टी							४९१७	४०६	१४५
१४२११	कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त	११७३३	१३४४५	१४८३८	१४४७४	१४९९६	१७१४५	१७०२१	१२०५९	११९३७
१४२१२	सरकारी सम्पतीको विक्रिबाट प्राप्त	७९७	८०९	९६४	९४४	८२४	९७४	३५७	२२४	२६९
१४२१३	अन्यविक्रीबाट प्राप्त रकम	२५४	०	७६	८	१८८	०	१	१	५
१४२१७	नहर तथा कुलो उपयोग वापतको शुल्क	१२२	२६	७	३५	२३	२८	१६	१३	१५
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा विक्री	१०५६७	२२११७	४३०	११३४	१५४	२७	१५२	६४	१५७
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	११८	४१९	२८५	७९०	३३९	११४	११८	५४	१८५
१४२२४	परीक्षा शुल्क	२४८४	१०९८	१७४२१	२८७१६	१२४००८	६०५६८	३३३४६	३३२५२	५९६६५
१४२२५	यातायात क्षेत्रको आम्दानी	१३८३६४	११०६००	७३५३७	७७६८०	९६२८१	१६२३१५	२३५२६१	१६२१५४	१३३१८१
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	४५७०४	५१६६१	५७०९३	४५८३३	४०९२७	५४५४८	७३१०४	६२८६८	५४९४१
१४२५३	व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१४००३८	१०२१३१	८०८४५	७४१४७	७२४८८	७१६१७	८०१७८	६४७१२	६२१३०
१४२५४	रेडियो/ एफ.एम.सञ्चालन दस्तुर							२०	२०	२०
१४२५५	टेलिभिजन सञ्चालन दस्तुर	०	८००	८००	०	०	१६०	१६०	१६०	१६०
१४२५६	चालक अनुमति पत्र र सवारी	५१८६१६	३६५१९६	४८५५४९	६४६९३३	६९९९५७	७६१५६५	८०४८३३	६१०६२५	५८३४६८
१२२६३	जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर									१
१४२६४	वन क्षेत्रको आय	०	९५३	४२७	९९३३७	१४६००५	१६७४०३	४१३३८७	२७७५६७	५०१०३५
१४३११	न्यायिक दण्ड,जरिवाना र जफत	०	३४	१४	१८८	१२६	३२२	१९६	१८४	६६
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	१४१६४	४७६४९	२२६२१	२६१२२	२१७७८	१५३९७	३०७२२	१८४७४	५४९९७
१४३१३	धरौटी सदरस्याहा	०	४९४५	८३०	६५१९	२२८८	१४११०	५५६०	४७०१	१७७१
१४५११	विमा दावी प्राप्ती						२४८	०	०	१९४१०
१४५२९	अन्य राजस्व	२५२	१६०	४६८	३२९४	४३३	१५९०	१९१०३	२०२३	१६५८
११४५६	सवारी साधन कर	९९८१३३	१११२७४६	१४४५५३२	१५४१७४९	१५५३४८१	१७५३८०४	१८५६१३१	१५६६६९८	१६९६४५८
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रशन दस्तुर	८१६५८२	८१३६७१	१०६६२१०	१४८०५८९	११०९०९०	१२१०३७३	१३९०६७३	६३४१७६	६६४७०१
११४७१	मनोरञ्जन कर	०	२५०	१६०	८७६	४३१३	५२३०	६७०५	१५०९	८३७७
११४७२	विज्ञापन कर	६२	३१७९	१८१३	१७६८	६९१९	२७६३	९४०२	२७३२	८०८
१४१७६	पर्यटन सेवा शुल्क रोयल्टी	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१४१५७	दहत्तर बहत्तरको विक्रि आय	१६५८३५	१६९८७०	१८७०२३	२४९५१७	२३१२६९	३२८७३७	४६५२४०	३४०४८	६८५२३
	जम्मा	**२८६५४२४**	**२८२८१४३**	**३४६१०००**	**४३०४०९७**	**४१२८६१५**	**४६३०३८३**	**५४४८२२८**	**३४८९३९९**	**३९२४९०३**

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म

अनुसूची २.७ : लुम्बिनी प्रदेश सरकारको शीर्षकगत खर्च

खर्च संकेत नं.	खर्च शीर्षक	यथार्थ खर्च विवरण (रकम रु हजारमा)							
		आ.व. ०७७/७८	आ.व. ०७८/७९	आ.व. ०७९/८०	२०८० चैत्रसम्म	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२	२०८१ चैत्रसम्म	२०८२ चैत्रसम्म
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	१६८२७७५	१६९९०६६	१९२३८३७	१४९५२६९	१९९५४१०	१९७९५९२	१५०५११४	१४४४१४९
२१११२	पारिश्रमिक पदाधिकारी	७३३९१	८२८४५	७०५१६	५७५६४	७९२१६	८३१९३	६१७४८	६०१०७
२११२१	पोशाक	३२६५९	३११०१	३१८६८	२५५४८	३४८२५	३३३६५	२८४६२	२४८१७
२११२२	खाद्यान्न	६४०९४	५७८१५	१२२८३४	५०६०८	७३५११	७७१५०	५१३२०	५८५५३
२११२३	औषधी उपचार खर्च	०	५०	६९	०	७०	५०	०	५०
२११३१	स्थानीय भत्ता	१४८१७	१५०५६	१६२१४	१२१३३	१६६०७	१५२६०	११३९९	१२१३४
२११३२	महंगी भत्ता	७२६१३	६७०८८	६०७९१	४५०८२	६१६९२	६७४९८	४८७०२	१२०७३०
२११३३	फिल्ड भत्ता	०	२४४	०	०	०		०	०
२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	२०१७८	२०२१०	१८३३२	८४३०	१५८५०	१७६३२	८००८	५८८८
२११३५	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	१५६२	२३५७	१२४४	०	१५१४	१५४९	०	१९८
२११३९	अन्य भत्ता	८२४०६	१४८०१३	११८६४४	७४५३८	१०८४६३	१११८२३	८६००२	९०३३२
२११४१	पदाधिकारी बैठक भत्ता	१४२४४	९१२१	५५१२	२२२४	६८७५	७०९८	३२१६	१८३३
२११४२	पदाधिकारी अन्य सुबिधा	५७६३०	५६७९९	४९८००	४९७७१	६८९१६	७२५२६	५४५३१	३२२०८
२११४९	पदाधिकारी अन्य भत्ता	०	५९७७	६४८०	३७५०	७३००	४९८७	१९०४	०
२१२११	कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षा कोष खर्च								६५८
२१२१२	कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	०	०	०		१५७	९२४	६४५	११९२
२१२१३	कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	९२१०	९३१६	९३१७	७६९९	१०५८७	१०७१५	८००५	८२११
२१२२१	पदाधिकारी सामाजिक सुरक्षा कोष खर्च	२२८१	१७१८	०	०	०	०	०	०
२२१११	पानी तथा बिजुली	५७७७४	७१५५३	८१९०६	५०४३०	७८८४५	७७२०७	४८९३८	५६५८९
२२११२	संचार महसुल	२२३७०	२५८०१	२५३५७	११८३५	२३७०४	२२३०४	११५६८	११४०८
२२२११	इन्धन (पदाधिकारी)	३२१७	८२२८	१२१४२	६६५२	९७०८	९२५४	६१२१	४९५५
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	५७२९५	७६४७१	९३२८०	६४२५३	९१२०९	८९५८७	६६२२९	६२३४६
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	५१३४१	६९८७५	६२८५१	४१६४१	७०४२०	७५९२१	४४०२२	४२६९२
२२२१४	बिमा तथा नवीकरण खर्च	१३४७८	१५४०६	१७८०७	१३१८३	१९९३९	१८९८५	१२९३०	१५२७४
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	२३५४१	२९११७	२९९०४	१६८७५	३०६४१	३१४७८	१६९६३	१५०९७
२२२३१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	२९१५८	४६१२७	३६१७५	१००२१	२४७०९	११७८८	८३८४	९२२१
२२२९१	अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	५२९५	१४५१	९६६३	६२६१	१०३४६	१०२	९१	१८८

खर्च संकेत नं.	खर्च शीर्षक	यथार्थ खर्च विवरण (रकम रु हजारमा)							
		आ.व. ०७७/७८	आ.व. ०७८/७९	आ.व. ०७९/८०	२०८० चैत्रसम्म	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२	२०८१ चैत्रसम्म	२०८२ चैत्रसम्म
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	९२६५४	१११६८७	१०३८९४	६१६६५	१०२९३१	१०७६८३	६९९६९	७०२१९
२२३१२	पशुपंक्षीहरूको आहार	३२४	६४८	७२०	५४४	७१९	०	०	२८७
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	५७३६	२९०८	३४२२१	२४४१७	३८३२४	३१२७४	९८४४	१०१८
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	५६८७	७६६५	९४४८	४१९६	८४१२	७८६३	३४२६	३७५८
२२३१५	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	३९५४०	४८४१३	४६८५५	२७८५९	५३७२१	५२०६५	२३३१६	२१४८७
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	६६९२	४१९२	१०२६०	३०८२	४९०३	६७५३	३१८९	८११
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	२६९१९	२४७२३	१८९६६	८९९६	१७३७७	२७९६९	१६४३१	१४९०३
२२४१२	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	५०७९	६१७४४	१९६८	६५३	११८२	१२८०	४९२	३६५
२२४१३	करार सेवा शुल्क	३३९२६१	४२१७५४	६८९९५८	४७६४६१	६५८६९०	६७४३२१	५२२६१४	६२०६०८
२२४१४	सरसफाई सेवा शुल्क	०	१६१	१७५	१५६	२६६	२९४	१९५	२३८
२२४१९	अन्य सेवा शुल्क	१३४३८	३४३६६	३५३८२	२४४५१	३९१३५	३४२४७	२२४६३	२४८३५
२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	६२५३७	८५४९२	३९६३४	१४५५८	३५३०३	५२३५७	२५२५०	१०३०८
२२५१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	२६६३६०	२४२२५८	२१३७७८	१०२२३५	१९०५५४	१३९३४३	७३०९४	९२८६७
२२५२१	उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	१७१४७	२१२४२	२१२४६	१४५८३	१९१६७	१५६८८	१०४६५	१४३९५
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१७०५४००	२४७६२८२	२३२३९१३	९०६४७९	१८३२९६३	२१५८८८३	९७७७५०	८९५७९३
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	५०५९०१	१४२५७५	१९२४७२	११०३२	४१२४२	५०६४५	८१८९	२६७
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	७५११०	७८५८३	८००८०	४९६५६	७६३१८	७९५९१	५३३११	३६८८४
२२६१२	भ्रमण खर्च	२४९०७	३०४१३	२९५६७	२२०८०	३१६४६	३१२४९	२१६६१	१९३५२
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	१२८६	९९७	२०३९	१२४६	१९३५	४०८७	२४२८	२९३५
२२६१९	अन्य भ्रमण खर्च	०	१०२५	२८२	०	०	०	०	०
२२७११	विविध खर्च	४११०६	७४०६८	९८३१५	३९०३५	७२३४४	८५०८०	५४१४६	४३९७३
२५२११	गैह्र वित्तीय व्यवसायहरूलाई चालु सहायता	०	७५००	०	०	०		०	०
२५३११	शैक्षिक संस्थाहरूलाई सहायता	५१४४५७	६३६२२४	५७३८१२	१७७९०५	३८१०६९	३२४५२६	९६८९८	९८०८२
२५३१२	स्वास्थ संस्थाहरूलाई सहायता	१५३०३८	०	०	०	०	०	०	०
२५३१४	धार्मिक तथा सांस्कृतिक संस्था सहायता	०	३७५३	०	०	०	०	०	०
२६३१२	स्थानीय निकाय सःशर्त चालु अनुदान	०	०	०	०	०	०	०	०
२६३३१	समानिकरण अनुदान	६०००००	७०००००	८५००००	७५२५०९	७५००००	९५००००	६९६७३१	६१३६४५
२६३३२	शसर्त अनुदान	१९८७७८७	११३९००७	१०२७७३२	१०२१०७	१५८१२७	१५८९४४	५५३४०	२१७६५
२६३३३	विषेश अनुदान	१०४३५००	८५८६४८	८८९८०९	०	१२०३९	१०८७११	५७०२६	०

खर्च संकेत नं.	खर्च शीर्षक	यथार्थ खर्च विवरण (रकम रु हजारमा)							
		आ.व. ०७७/७८	आ.व. ०७८/७९	आ.व. ०७९/८०	२०८० चैत्रसम्म	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२	२०८१ चैत्रसम्म	२०८२ चैत्रसम्म
२६३३४	समपुरक अनुदान	१७४०९६१	१५७८८१७	१३५६२००	५२१७४६	९५७२५१	६४३६५२	३८७३५६	३४९१०९
२६३३६	सशर्त अनुदान (पुँजीगत)	०	०	०	३६५०२८	१०५९६५५	७५५६८१	४२३७६७	५०७०६९
२६३३७	विषेश अनुदान (पुँजीगत)	०	०	०	०	१४२९९२	०	०	४२४६५
२६४११	सरकारी निकाय, समिति एवं बोर्डहरूलाई निःशर्त चालु अनुदान	५९९८३	९३७५४	१०६३११	७६१००	७४५१६	०	०	७५२९४
२६४१२	सरकारी निकाय, समिति एवं बोर्डहरूलाई सःसर्त चालु अनुदान	३३६९८९	०	९५३३	१११३५०	१०४३५०	१४४८३०	८९४७६	०
२६४१३	अन्य संस्थालाई अनुदान‘ सःशर्त चालु अनुदान	७८६०६२	६३८४१३	३३९२०४	१३८०६	२९५८३३	१४८६१६	२८५७२	३५६०
२६४२१	सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड — पुँजीगत निःशर्त अनुदान	०	९००४	२७२६०	४७०००	७९९१७	०	०	०
२६४२२	सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड — पुजिगत सःशर्त अनुदान	४१७८	६८३९८	२५७४३२	५११७५	७६१५६	७८९४६	७१७७९	२४८२१
२६४२३	अन्य संस्थालाई सःशर्त पुँजीगत अनुदान	१८६३४९	१०३३०३	११५४४०	१८२४	१८१७५	३०९३	११५३	०
२७१११	सामाजिक सुरक्षा	३३२	२४६	२०९	११४	१७२	१२०	६८	५१
२७११२	अन्य सामाजिक सुरक्षा	०	०	१६९३	०	१०६८	०	०	०
२७२११	छात्रवृत्ति	७२९६०	८२४८७	८८५६२	१३२८७	७९३९२	५९४५१	०	०
२७२१२	उद्दार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	३५४१८६	१२०२३८	१६९६३	८३६५७	८४६१९	१००९३८	९७३८	१३२५६
२७२१३	औषधी खरिद खर्च	८४२७९	७४५९५	३२४३७	२४९२८	२९०८४	८००७५	७६५१६	२२००५
२७२१९	अन्य सामाजिक सहायता	०	१९९	९२९	०	०	०	०	०
२७३१२	उपदान	०	०	०	०	०	०	०	०
२७३१३	सेवा निवृत्तको संचित विदा	०	४६१	२१३	०	९९	४३	०	०
२७३१४	सेवा निवृत्तको औषधी उपचार	०	०	०	०	०	०	०	०
२८१४१	जग्गाको भाडा	१०८०	९६९	१२१२	०	२८२०	४५	०	०
२८१४२	घर भाडा	३५७७३	४२९२२	४७४२२	२४६१८	४२८५८	४६१९५	२९३७१	२८५२४
२८१४३	सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	६६९	२८५९	५३२५	४५१	६३५	१३३४	८९४	१६२
२८१४९	अन्य भाडा	६०	७७	३७०	१०	१०	०	०	०
२८२११	राजस्व फिर्ता	९७५८	१०३५७	५०	३९०	४४०	०	०	०
२८२१२	न्यायिक फिर्ता	०	०	१७५८	०	०	०	०	०
२८९११	भैपरी आउने चालु खर्च	०	५२६३२	०	०	०	०	०	०
	चालु खर्च जम्मा	**१३५९८८१३**	**१२६४६८६६**	**१२५०७५८६**	**६२१५१५२**	**१०४१८९२२**	**९९८५८६१**	**६००७२१६**	**५७५३९३९**
३१११	आवासीय भवन निर्माण/खरिद	०	०	७२३२	१८०६	३११९	१६८२	१६८२	०
३१११२	गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	८३४५६९	१४१५७८६	१५२९९५४	९८०४९७	१३५८७३३	२६०५५६८	२०६३३८०	१२२२८८८
३१११३	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	०	०	३४८०	०	०	०	०	०

खर्च संकेत नं.	खर्च शीर्षक	यथार्थ खर्च विवरण (रकम रु हजारमा)							
		आ.व. ०७७/७८	आ.व. ०७८/७९	आ.व. ०७९/८०	२०८० चैत्रसम्म	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२	२०८१ चैत्रसम्म	२०८२ चैत्रसम्म
३१११४	जग्गा विकास कार्य	०	०	०	०	०	०	०	०
३११२१	सवारी साधन	२१८६५३	२५७३३३	३८०७०	१७४४४	२०१४०	३५७०३	३११०८	६१२३
३११२२	मेशिनरी तथा औजार	५२७५७५	८६१५१७	१५६७६८	५५२४५	२३५३२८	४७१५९०	१९८१७६	७३१५९
३११२३	फर्निचर तथा फिक्चर्स	६३४१८	६१५९७	४९१८७	२२४५०	३५४५४	३८९११	२५४८५	१६९००
३११३१	पशुधन तथा बागवानी विकास खर्च	९७५४	६९७	०	०	०	०	०	०
३११३२	अनुसन्धान तथा विकास सम्वन्धी खर्च	१४५४	६१	०	०	०	०	०	३५०
३११३४	कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	२८६४५	४९५	९८५	४९०	४९०	४९०	४९०	२९४
३११३५	पूँजीगत परामर्श खर्च	२२९१४५	२६४८०६	९२९६५	०	४९३८०	६०९७२	१६२६०	१३८७२
३११४१	सुरक्षा प्रणाली तथा उपकरण प्राप्ति खर्च	०	४९६६	०	०	०	०	०	०
३११५१	सडक तथा पूल निर्माण	६३९३५२४	५४६७५९७	६१३३०६४	२६८३५	५८२४०१३	६२५५४५६	३४६८६९४	३३९१२४३
३११५३	विद्युत संरचना निर्माण	८००६६	१११९३	२६३७७	२७४२४८४	४८११३	९५७६५	१९१८६	९४९
३११५४	तटबन्ध तथा बाँध निर्माण	४९०८५७	६४७६०१	७५३५६५	९१४	८३१५२२	५८००८५	२६६३२९	१४०१४४
३११५५	सिंचाई संरचना निर्माण	१३०५३८०	१८४२७६६	१८७३६८३	४३०८५८	१४६१७२८	९१३८५९	४६३५०५	२५२८०४
३११५६	खानेपानी संरचना निर्माण	४७९९८२९	२६५७०५४	२२२५९२३	६२८३६५	२०२२९३३	१६७९५६९	७६७०६६	४४५५३६
३११५७	वन तथा वातावरण संरक्षण	७२४०८२	६७८९१२	७११७४९	७८५८६७	४६४७१३	६०२६७५	१८२८६७	२०१८८७
३११५८	सरसफाई संरचना निर्माण	०	०	०	१९३५१८	५२५४	६५	६५	०
३११५९	अन्य सार्वजनिक निर्माण	१८६७९८५	१५०२१८९	२७०२५८६	२८००	२४४६५४३	३२७४४२५	१४४०३३७	१३६८४८१
३११६१	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	१२१८८६	११३०५३	१५६२६९	१२४५९०३	८४९०४	५५६३०	२७८४१	१९०५१
३११७१	पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	८०७४०७	१६२०१९२	१२७४७१४	३७५९७	११२५४०४	१२३२७०६	५०७२४४	४४२०६१
३११७२	पुजीगत अनुसन्धान खर्च	०	०	०	४९६९१७	०	०	०	०
३१४११	जग्गा प्राप्ति	०	०	०	०	०	०	०	०
३१५११	भैपरी आउने पूँजीगत	०	०	०	०	०	०	०	०
	पुँजीगत खर्च जम्मा	**१८५०४२२९**	**१७४०७८१६**	**१७७३६५६८**	**७६६९९९०**	**१६०१७७७१**	**१७९०५१५२**	**९४७९७१४**	**७५९५७४३**
	कुल जम्मा खर्च	**३२१०३०४२**	**३००५४६८३**	**३०२४४१५५**	**१३८८५१४२**	**२६४३६६९३**	**२७८९१०१४**	**१५४८६९३१**	**१३३४९६८२**

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३

अनुसूची २.८ : नेपाल सरकारबाट लुम्बिनी प्रदेश सरकारलाई वित्तीय हस्तान्तरण (रू.)

बजेट विनियोजन								
वित्तीय हस्तान्तरण	**२०७५/७६**	**२०७६/७७**	**२०७७/७८**	**२०७८/७९**	**२०७९/८०**	**२०८०/८१**	**२०८१/८२**	**२०८२/८३**
वित्तीय समानीकरण अनुदान	७,४६९,७००,०००	७,५४०,१००,०००	७,६३७,१००,०००	८,०२५,७००,०००	८,५४१,७००,०००	८,१४८,३००,०००	८,२८६,४००,०००	८,४४४,४००,०००
सशर्त अनुदान	९,६७०,३००,०००	७,७७०,४००,०००	५,८१३,६००,०००	६,२३०,३००,०००	८,७१२,२००,०००	५,८३५,९००,०००	४,१९३,३००,०००	४,६६१,५००,०००
विशेष अनुदान	-	५००,०००,०००	२१०,०००,०००	६३४,९००,०००	४८३,५००,०००	५६०,०००,०००	७४४,६००,०००	४००,०००,०००
समपूरक अनुदान	-	८००,०००,०००	४८३,३००,०००	७२१,६००,०००	७३९,०००,०००	८४०,०००,०००	७९५,०००,०००	५१४,०००,०००
जम्मा	**१७,१४०,०००,०००**	**१६,६१०,५००,०००**	**१४,१४४,०००,०००**	**१५,६१२,५००,०००**	**१८,४७६,४००,०००**	**१५,३८४,२००,०००**	**१४,०१९,३००,०००**	**१४,०१९,९००,०००**

कुल हस्तान्तरण								
वित्तीय हस्तान्तरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
समानीकरण अनुदान	६,८६९,७००,०००	७,५४०,१००,०००	७,६३७,१००,०००	८,०२५,७००,०००	७,४७३,९८७,५००	६,०३८,७०५,१३०	७,६०३,६००,६४०	५,९४७,३९०,९२०
शसर्त अनुदान	९,६९३,५००,०००	८,२६५,८१८,०००	९,०४६,१६२,४००	८,३६३,३०६,८४०	६,३२०,७२०,०००	४,६८४,७५९,९६०	३,४४३,१२२,१२०	२,१२३,५४९,०००
विशेष अनुदान	-	५७५,२६०,०००	२१०,०००,०००	६३४,९००,०००	४८३,५००,०००	५४२,५००,०००	७४४,६००,०००	३००,०००,०००
समपुरक अनुदान	६९०,०००,०००	६९७,७००,०००	४८३,३००,०००	७२१,६००,०००	७३९,०००,०००	८५७,५००,०००	७९५,०००,०००	३८५,५००,०००
Grand Total	१७,२५३,२००,०००	१७,०७८,८७८,०००	१७,३७६,५६२,४००	१७,७४५,५०६,८४०	१५,०१७,२०७,५००	१२,१२३,४६५,०९०	१२,५८६,३२२,७६०	८,७५६,४३९,९२०

*नोटः संघबाट प्राप्त अनुदानमा खर्च नभई संघीय संचितकोषमा फिर्ता गरिएको रकम समेत समाबेस छ। * चैत्र मसान्तसम्म*

अनुदानबाट भएको खर्च								
वित्तीय हस्तान्तरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
समानीकरण अनुदान	४,७९२,१७०,३६१	३,२१५,५३९,२९४	६,५७६,३५६,०८७	५,९५०,७६८,९८०	७,१७२,८२३,४४२	५,७१३,२८४,३०२	६,८९४,७३५,५२९	३,८४४,७१९,९२०
शसर्त अनुदान	६,६१३,२५६,६०६	८,१८४,८६०,८७०	७,०३८,७७७,००९	६,३८५,०४९,१०५	५,३५३,४६२,८१८	३,८९४,१३९,१३३	२,७३४,९७५,४९१	१,२९९,२७१,९९२
विशेष अनुदान	-	१९०,३२९,६८०	३०,८०३,९२८	३३१,०९६,५०३	२३९,०३८,३५८	५३३,००४,७८०	३३७,९३०,२४०	५८,२१६,७२४
समपुरक अनुदान	५१,७६६,०००	१५३,१८६,६७१	३१९,२०४,४३४	३८२,७८८,७०५	३८०,८३३,४७१	२२६,७०५,३४७	३३१,२५८,४८३	१५४,२६९,७९७
Grand Total	११,४५७,१९२,९६७	११,७४३,९१६,५१४	१३,९६५,१४१,४५८	१३,०४९,७०३,२९२	१३,१४६,१५८,०८९	१०,३६७,१३३,५६१	१०,२९८,८९९,७४३	५,३५६,४७८,४३२

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३   ** चैत्र मसान्तसम्म*

अनुसूची २.९ : स्रोतगत खर्चको रकम (रू.मा)

सि न.	श्रोत	आर्थिक वर्ष : २०७८/७९		आर्थिक वर्ष : २०७९/८०		आर्थिक वर्ष : २०८०/८१		आर्थिक वर्ष : २०८१/८२		आर्थिक वर्ष : २०८१/८२*		आर्थिक वर्ष : २०८२/८३*	
		जम्मा खर्च	खर्च प्रतिशत	जम्मा खर्च	खर्च प्रतिशत	जम्मा खर्च	खर्च प्रतिशत	जम्मा खर्च	खर्च प्रतिशत	जम्मा खर्च	खर्च प्रतिशत	जम्मा खर्च	खर्च प्रतिशत
१	01 नगद (आन्तरिक स्रोत)/प्रदेश सरकार	१७,००४,९७९,२१२	५६.५८	१७,०९७,९९६,८४२	५६.५३	१६,०६९,५५९,६५२	६०.७९	१७,५९२,११३,८००	६३.०७	९,५४८,७६०,१८५	६१.६६	७,९९३,२०३,६१४	५९.८८
२	11 वित्तीय समानिकरण अनुदान	५,९५०,७६८,९८०	१९.८०	७,१७२,८२३,४४२	२३.७२	५,७१३,२८४,३०२	२१.६१	६,८९४,७३५,५२९	२४.७२	४,२८३,६४५,३५१	२७.६६	३,८४४,७१९,९२०	२८.८०
३	12 सशर्त अनुदान	६,३८५,०४९,१०५	२१.२४	५,३५३,४६२,८१८	१७.७०	३,८९४,१३९,१३३	१४.७३	२,७३४,९७५,४९१	९.८१	१,३३९,२४९,३०६	८.६५	१,२९९,२७१,९९२	९.७३
४	13 समपुरक अनुदान	३८२,७८८,७०५	१.२७	३८०,८३३,४७१	१.२६	५३३,००४,७८०	२.०२	३३१,२५८,४८३	१.१९	२२४,७०५,९०३	१.४५	१५४,२६९,७९७	१.१६
५	14 विशेष अनुदान	३३१,०९६,५०३	१.१०	२३९,०३८,३५८	०.७९	२२६,७०५,३४७	०.८६	३३७,९३०,२४०	१.२१	९०,५७०,०२१	०.५८	५८,२१६,७२४	०.४४
प्रदेशको कुल खर्च		**३०,०५४,६८२,५०४**	१००.००	**३०,२४४,१५४,९३१**	१००.००	**२६,४३६,६९३,२१३**	१००.००	**२७,८९१,०१३,५४२**	१००.००	**१५,४८६,९३०,७६५**	१००.००	**१३,३४९,६८२,०४७**	१००.००

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३ *चैत्र मसान्तसम्म*

अनुसूची २.१० : कार्यात्मक वर्गीकरण अनुसार बजेट विनियोजन र खर्च (रू.मा)

कार्यात्मक वर्गीकरण	२०८०/८१		२०८१/८२		२०८१/८२ चैत्र सम्म		२०८२/८३ चैत्र सम्म	
	शुरु बजेट	निकासा /खर्च	शुरु बजेट	निकासा /खर्च	शुरु बजेट	निकासा /खर्च	शुरु बजेट	निकासा /खर्च
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	७,७३६,७४०,०००	४,१७८,९८५,०२८	६,४०९,५६५,२९३	४,१५०,५५८,०८२	६,५०८,७२६,२९३	२,६९६,७३०,१९३	७,२०७,४६०,०००	२,५२८,८७४,०९१
०२ रक्षा	०		५८,४८५,०००	३२,१३७,५४५	७५,५११,०००	२०,६६६,६९७	३,०००,०००	०
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	३३३,६५०,०००	२०२,१४६,३४१	२११,८००,०००	१०२,७२७,५७७	२११,८००,०००	२०,४२७,०१५	१८७,०००,०००	५,७३२,७५०
०४ आर्थिक मामिला	१६,४२६,९३७,०००	११,०३०,६४१,४५०	१५,३४८,४११,५३२	१०,२९१,८३५,८७१	१५,३६०,९०४,८७२	५,४४९,९४८,०५३	१४,५३९,४४६,०००	५,१५०,२१९,४२३
०५ वातावरण संरक्षण	७२१,९०९,०००	४९८,८१२,६५२	१,३६३,९३८,८११	१,०९८,५०३,१०९	१,३७२,४०५,४७१	४६२,४५०,७०४	१,२७०,३७६,०००	३६०,१२४,२८१
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	६,१६८,९८६,०००	४,७३७,५१४,२६२	५,६५८,८२७,०००	४,६३१,८१९,५१२	५,६६७,६०४,०००	२,१८९,०१२,५६५	५,७६२,८८१,०००	१,७६८,१५२,१८४
०७ स्वास्थ्य	४,५०४,८५०,०००	३,२५६,१०१,८८८	५,८५५,७६९,०००	४,८८६,०३४,७८७	५,७५५,७६९,०००	३,६६१,६२५,८९३	५,००४,७७९,०००	२,६४५,९९७,१७२
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	१,१०१,२००,०००	३८५,४१६,०१९	१,१७८,२३६,३६४	७००,२८१,२३५	१,१९१,५८६,३६४	१५४,११०,५६१	१,२४९,५७६,०००	१२६,२७६,६००
०९ शिक्षा	२,३२०,८७०,०००	१,३४७,०६५,६८८	२,६२१,४१७,०००	१,८४१,१०५,५७५	२,६३९,५४३,०००	८१२,५८१,१५७	३,४६५,२६७,०००	७२७,६३६,८७४
१० सामाजिक सुरक्षा	१,२३५,००६,०००	८००,००९,८८५	२६३,५५०,०००	१५६,०१०,२४८	१८६,१५०,०००	१९,३७७,९२८	२८२,७७०,०००	३६,६६८,६७२
लुम्बिनी प्रदेश	४०,५५०,१४८,०००	२६,४३६,६९३,२१३	३८,९७०,०००,०००	२७,८९१,०१३,५४२	३८,९७०,०००,०००	१५,४८६,९३०,७६५	३८,९७२,५५५,०००	१३,३४९,६८२,०४७

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३

अनुसूची २.११ : प्रदेश सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण

विवरण	२०८०/८१								२०८१/८२							
	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम	जम्मा	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	जम्मा
१. राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति	**२७०६**	**२६०३**	**३७६१**	**२०४७**	**२४७२**	**१९२३**	**१८३०**	**१७३४१**	**२९४४**	**२४४१**	**३९९६**	**२२४२**	**२७५९**	**२१३७**	**२१४०**	**१८६५८**
१.१. राजस्व	१३१०	१४१०	२५५०	१०६५	१३६८	८०४	८५४	**९३६०.७५**	१७३६	१४०४	४६८७	१२२९	१६३७	८९४	१०६४	१२६५०
क. कर	११५७	१२८२	२०७०	९०२	११८३	७७७	८१७	**८१८८**	१५५५	१२८२	२३४३	१०५५	१३९९	८७०	१००६	९५१०
ख. अन्य राजस्व	१५२	१२८	४८०	१६३	१८५	२७	३७	**११७३**	१८१	१२२	२३४३	१७४	२३८	२४	५८	३१४०
१.२. अनुदान	**१३६४**	**११६२**	**११३६**	**९५७**	**१०६९**	**१०९८**	**९६५**	**७७५१**	**१३३१**	**९१४**	**११४७**	**९९७**	**११०१**	**१२३२**	**१०७०**	**७७९१**
क. द्विपक्षिय वैदेशिक अनुदान	१०.४	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	**१०**	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
ख. बहुपक्षिय वैदेशिक अनुदान	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	१.५	०.०	**१**	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
ग. अन्तरसरकारी वितीय हस्तान्तरण	१३५३	११६२	११३६	९५७	१०६९	१०९६	९६५	**७७३९**	१३३१	९१४	११४७	९९७	११०१	१२३२	१०७०	७७९१
१.३. बेरूजु तथा अन्य प्राप्ति	३२	३१	७५	२५	३५	२१	११	**२३०**	४८	८	१८	१५	२१	१०	६	१२७
२. वित्तीय व्यवस्थाबाट प्राप्ति	**०.०**	**०.०**	**७०.३**	**०.०**	**०.०**	**०.०**	**०.०**	**७०**	**०.०**	**०.०**	**७८.४**	**०.०**	**०.०**	**०.०**	**०.०**	**७८.४**
२.१. ऋण लगानी फिर्ता	०.०	०.०	७०.३	०.०	०.०	०.०	०.०	**७०**	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
क. आन्तरिक ऋण लगानी फिर्ता	०.०	०.०	७०.३	०.०	०.०	०.०	०.०	**७०**	०.०	०.०	७८.४	०.०	०.०	०.०	०.०	७८.४
ख. वैदेशिक ऋण लगानी फिर्ता	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	**०**	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
२.२. शेयर बिक्री	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
क. आन्तरिक शेयर बिक्री	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
ख. वैदेशिक शेयर बिक्री	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
२.३. वैदेशिक ऋण प्राप्ति	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
क. बहुपक्षीय	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
ख. द्विपक्षीय	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
ग. अन्य	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
२.४ आन्तरिक ऋण	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
क. राष्ट्रिय बचतपत्र	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
ख. नागरिक बचतपत्र	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
ग. विकास ऋणपत्र	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
घ. वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
३. यस वर्षको खुद प्राप्ति (१+२)	**२७०६**	**२६०३**	**३८३१**	**२०४७**	**२४७२**	**१९२३**	**१८३०**	**१७४१२**	**२९४४**	**२४४१**	**४०७४**	**२२४२**	**२७५९**	**२१३७**	**२१४०**	**१८७३६**
४. भुक्तानी	**२८०३**	**२४५४**	**४४५१**	**२२२१**	**२६४४**	**१९८७**	**१८५१**	**१८४११**	**२८१८**	**३१२३**	**४६४०**	**२२८९**	**२७८९**	**२०००**	**२२२०**	**१९८८०**
४.१. सञ्चित कोष माथि व्ययभार हुने रकमबाट खर्च	१	२	१	१	१	१	०	**७**	०	०	१	१	१	१	०	४
क. चालु खर्च	१	२	१	१	१	१	०	**७**	१	२	१	१	१	१	०	७

विवरण	२०८०/८१								२०८१/८२							
	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम	जम्मा	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	जम्मा
ख. वित्तीय खर्च	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
४.२. विनियोजन ऐनद्वारा भएको खर्च	२८०२	२४५२	४४५०	२२२०	२६४३	१९८६	१८५१	**१८४०४**	२८१८	३१२१	४६३९	२२८८	२७८८	१९९९	२२२०	१९८७३
क. चालु खर्च	११६७	९२४	१५९६	७५७	१०४१	९१७	७९५	**७१९५**	१४३५	९७४	१७००	७८९	९९८	९०६	९७३	७७७४
ख. पुँजीगत खर्च	१६३५	१५२९	२८५४	१४६३	१६०२	१०६९	१०५६	**११२०८**	१३८२	२१४८	२९३९	१४९९	१७९१	१०९३	१२४७	१२०९९
ग. वित्तीय खर्च	०	०	०	०	०	०	०	**०**	०	०	०	०	०	०	०	०
५. विनिमय दर वा अन्य समायोजन	**०**	**-१**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**-१**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**
६. यस वर्षको जम्मा भुक्तानी (४+५)	**२८०३**	**२४५४**	**४४५१**	**२२२१**	**२६४४**	**१९८७**	**१८५१**	**१८४१०**	**२८१८**	**३१२३**	**४६४०**	**२२८९**	**२७८९**	**२०००**	**२२२०**	**१९८८०**
७. यस अवधिको कोषमा भएको थप घट (+/-) (३-६)	**-९७**	**१४९**	**-६२०**	**-१७४**	**-१७१**	**-६४**	**-२१**	**-९९९**	**१२५**	**-६८२**	**-५६६**	**-४८**	**-३०**	**१३७**	**-८०**	**-११४४**
८. आर्थिक वर्षको सुरूवातको मौज्दात	**५२०**	**१२५८**	**२६१६**	**२९३**	**२५२**	**६९५**	**४५६**	**६०८९**	**४२३**	**११०७**	**१९९६**	**११९**	**८१**	**६४८**	**४३५**	**४८०९**
९. आर्थिक वर्षको अन्त्यको मौज्दात (७+८)	**४२३**	**१४०७**	**१९९६**	**११९**	**८१**	**६३१**	**४३५**	**५०९१**	**५४८**	**४२६**	**१४३०**	**७१**	**५०**	**७८६**	**३५४**	**३६६५**

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२

अनुसूची ५.१ : मालपोत कार्यालयहरुबाट प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा भएको घरजग्गा रजिष्ट्रेसन दस्तुर (रु.मा)

Row Labels	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
अर्घाखाँची	५,१७१,३९२	६,५२८,१४०	१८३,०३९,१०३	१०,३६४,७४९	९,४१४,०२६	१५,९०५,४०६
कपिलवस्तु	६२,४९४,२०२	९६,८१७,३७०	४७,१८२,७२३	१३८,१४५,७१३	१३३,९११,६८४	९५,०९९,५१३
गुल्मी	४,५५८,३०९	१०,०५२,९४९	८,०१४,५०८	६,०५३,४९४	७,८०३,१०१	८,३१३,०६५
दाङ	१३६,६९९,२८९	२१७,८९९,७३९	२२९,३०८,०९९	१९०,५०३,४०६	२१०,६१३,६३५	२६१,१३३,३९३
नवलपरासी	५३,१७६,७७२	११४,५९६,५५६	९७,५३३,०४७	१३५,१२२,७६१	१००,१९५,१९६	९७,३४१,२४०
पाल्पा	१४,३१७,००९	२२,२४४,७९७	१९,०३०,२८१	१८,३३८,१४९	२२,९५२,४५७	२६,६४०,९८२
प्युठान	११,१४२,५००	१५,०४८,३७१	१५,३३६,२९६	९,१४७,२८१	१३,३७५,३८०	१२,४३९,८०४
बर्दिया	४५,९९८,६८३	७३,५१२,००४	९०,६३९,६०७	६५,००५,९८८	७९,३२०,१७१	९१,७०९,६१२
बाँके	१३४,५२४,२७८	२३५,८३९,०७३	२८८,६८३,७२८	१९१,६३८,९२७	१८१,०९४,८०८	२३३,६८९,०२४
रुकुम	१,०९२,८५५	१,८९१,६०३	१,७९७,१४१	१,१६२,५६०	२,८३८,०७४	२,९२०,५५०
रुपन्देही	३४४,४९५,२५४	२५७,१११,४९०	४९४,१९७,००२	३३८,२६९,९२९	४४३,७१४,९१३	५३७,८२३,९६८
रोल्पा		१४,६६८,२३२	५,८२७,४८०	५,३३७,३०९	५,१३९,६५४	७,६५६,४४९
कूल जम्मा	**८१३,६७०,५४३**	**१,०६६,२१०,३२२**	**१,४८०,५८९,०१४**	**१,१०९,०९०,२६६**	**१,२१०,३७३,०९९**	**१,३९०,६७३,००५**

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८३

अनुसूची ५.२ : कृषक परिवार सङ्ख्या, क्षेत्रफल, कित्ता सङ्ख्या, औषत कित्ता सङ्ख्या तथा सिंचित क्षेत्रफल

क्र.सं.	जिल्ला	जम्मा कृषक परिवार सङ्ख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जगगाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा कित्ता सङ्ख्या	औषत कित्ता सङ्ख्या	सिंचाई सुविधा प्रयोग गर्ने कृषक परिवारको सङ्ख्या	सिंचित क्षेत्रफल (हेक्टर)
१	रुकुम पूर्व	११८४५	४७६२	५४०७७	४.६	१३२९	१३६
२	रोल्पा	४६८४२	२३६४१	१५५००७	३.३	१२९१३	२५३७
३	प्यूठान	५०७१७	२२०७६	१४६२४१	२.९	२३८५३	५०७५
४	गुल्मी	५५९११	३३८५५	१७५०८१	३.१	२३०४४	४९४५
५	अर्घाखाँची	४२४१८	२५१६८	१३६७३६	३.२	२५७९८	४१४६
६	पाल्पा	४९७४२	२८९५३	१६१२३४	३.२	२८०३१	७३२८
७	नवलपरासी पश्चिम	५५०९८	३०१२४	१६२१२०	२.९	४५५४१	२३१३६
८	रुपन्देही	११७३३३	६५५५५	३६५८२८	३.१	१०४९३१	५५८१५
९	कपिलवस्तु	८४६७५	६१२१७	३३१७१७	३.९	६९८४५	४०८८०
१०	दाङ	१०१८८०	४९२७८	२३६८८२	२.३	८११६५	३३६६३
११	बाँके	६७८८५	३६८२८	१४९७७५	२.२	५६९८१	२५११५
१२	बर्दिया	८०७४४	४५१५७	१७८०६५	२.२	७५३६७	३९१६९
लुम्बिनी प्रदेश		७६५०९२	४२६६१४	२२५२७६४	२.९	५४८७९९	२४१९४४

स्रोतः- राष्ट्रिय कृषि गणना, २०७८

अनुसूची ५.३ : आम्दानीको मुख्य स्रोतअनुसार कृषक परिवार सङ्ख्या

क्र.सं.	जिल्लाअनुसार स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत		कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषक परिवार संख्या	परिवारलाई खान नपुग्ने अवधिअनुसार कृषक परिवार संख्या			
			कृषि	गैर कृषि		१ देखि ३ महिना	४ देखि ६ महिना	७ देखि ९ महिना	१० देखि १२ महिना
१	रुकुम पूर्व	११८४५	९७६९	२०७६	७४४६	२८४१	३८७२	६८९	४४
२	रोल्पा	४६८४२	३७०८५	९७५८	३५८५०	७७२६	२१७८५	५८१८	५२०
३	प्यूठान	५०७१७	३०८३४	१९८८३	४२३४७	६११७	२१२२२	१२१०६	२९०२
४	गुल्मी	५५९११	३२६१३	२३२९८	४५५५७	८२६९	२४३९९	१०६८०	२२०९
५	अर्घाखाँची	४२४१८	१६८६३	२५५५५	३६२१८	४२४७	१५५४७	१३३०९	३११५
६	पाल्पा	४९७४२	३६१७९	१३५६३	२३३०४	१४६७७	६८९५	१५९५	१३६
७	नवलपरासी पश्चिम	५५०९८	३६८५२	१८२४७	१९४२१	६२१८	८१२३	२७९९	२२८१
८	रुपन्देही	११७३३३	७५४४९	४१८८४	३७४५७	१२३९६	१३८३३	७१५०	४०७९
९	कपिलवस्तु	८४६७५	६५०३६	१९६३९	३४९९३	११३३४	१५५८१	६०५७	२०२१
१०	दाङ	१०१८८०	६१८२८	४००५२	५०११४	९७८५	२०९४७	१३०४४	६३३८
११	बाँके	६७८८५	४६४४८	२१४३८	२९८०१	८१२८	१०६६१	६४७५	४५३७
१२	बर्दिया	८०७४४	५८५३४	२२२११	२७९६६	५६०६	१२४८८	५८०१	४०७०
लुम्बिनी प्रदेश		**७६५०९२**	**५०७४८८**	**२५७६०४**	**३९०४७४**	**९७३४२**	**१७५३५४**	**८५५२४**	**३२२५३**

स्रोतः- राष्ट्रिय कृषि गणना, २०७८

अनुसूची ६.१ : लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता

आर्थिक बर्ष	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
रुकुम पूर्व	१५३	१३३	६१	५७	३७
रोल्पा	३३१	११५	६८	७८	३५
गुल्मी	३१२	१०८	७३	५८	४२
प्यूठान	१५८	६०	३६	३७	४१
अर्घाखाँची	१९०	१४८	५४	७०	५८
पाल्पा	५१८	१८६	९७	८४	६३
नवलपरासी पश्चिम	१४०५	४४३	४८४	३१७	२५१
रुपन्देही	१६२८	९५१	८३७	८८२	६९५
कपिलवस्तु	१४१७	५९०	४०५	३३३	२८३
दाङ्ग	१८३१	५६२	५१३	४४९	३६३
बाँके	१७१२	६५७	७२९	६५७	४८०
बर्दिया	१०९२	३०१	२८२	२४५	१५३
जम्मा	**१०७५९**	**४२५४**	**३६३९**	**३२६७**	**२५०१**

स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय, २०८३

अनुसूची ६.२ : लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको लगतकट्टा

आर्थिक बर्ष	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
रुकुम पूर्व	८	२१	२८	९
रोल्पा	७५	९१	१४२	४८
गुल्मी	१३२	१५९	२६२	७६
प्यूठान	२३	५१	७१	३०
अर्घाखाँची	१८	३६	२३	२२
पाल्पा	१४३	१७७	२३३	५९
नवलपरासी पश्चिम	११२	१३६	२६५	७५
रुपन्देही	२१७	३५४	४२६	१६२
कपिलवस्तु		२०९	२६५	७०
दाङ्ग	२९८	४०१	४४४	१६७
बाँके	१६०	२८०	३०९	१५५
बर्दिया	११४	२०४	२७०	१०२
जम्मा	**१३००**	**२११९**	**२७३८**	**९७५**

स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय, २०८३

अनुसूची ६.३ : लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको नवीकरण

आर्थिक बर्ष	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
रुकुम पूर्व	१९	२५	३९	३१
रोल्पा	२८२	४५४	४८३	२३०
गुल्मी	२२६	२९५	४२४	३४१
प्यूठान	१४९	१६८	२३८	२५४
अर्घाखाँची	३१	१०५	१०१	२३९
पाल्पा	२७३	४८३	५७२	३७८
नवलपरासी पश्चिम	२९०	३९६	४७२	५८६
रुपन्देही	११०९	१८१०	१६४३	१२२५
कपिलवस्तु		७०६	८२५	८२१
दाङ्ग	७१७	११५७	१०७४	७१४
बाँके	३१४	१०४६	१०२४	७६१
बर्दिया	४६२	७८४	८३४	५४१
जम्मा	**३८७२**	**७४२९**	**७७२९**	**६१२१**

स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय, २०८३

अनुसूची ६.४ : वाणिज्य तर्फका फर्महरुको दर्ता

आर्थिक बर्ष	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
रुकुम पूर्व	५१	४१	३३	२३
रोल्पा	६०	६१	५६	४४
गुल्मी	९२	६३	५२	४६
प्यूठान	४७	४७	५५	२८
अर्घाखाँची	४४	३६	२३	१८
पाल्पा	८८४	९१	७५	५७
नवलपरासी पश्चिम	५०२	४५३	३८६	२६३
रुपन्देही	१३०४	१२८९	११६३	९७४
कपिलवस्तु	४२३	३५३	३७४	२८५
दाङ्ग	८२७	५९६	५७९	४९२
बाँके	८७४	६४८	७१२	५०३
बर्दिया	२९१	२५४	२४९	१६७
जम्मा	५३९९	३९३२	३७५७	२९००

स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय, २०८३

अनुसूची ६.५ : वाणिज्य तर्फका फर्महरुको लगतकट्टा

आर्थिक बर्ष	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
रुकुम पूर्व	२१	३१	११	१४
रोल्पा	६०	८३	९४	३८
गुल्मी	१८४	१८७	३२१	१०१
प्यूठान	१९	३२	४९	२४
अर्घाखाँची	३	१६	८	५
पाल्पा	१९४	१८६	२६९	६४
नवलपरासी पश्चिम	१३३	१२१	१६३	७४
रुपन्देही	१९	४८	२४८	२२०
कपिलवस्तु	९६	१३१	१३७	६०
दाङ्ग	३२३	४७५	५५५	२१६
बाँके	३१२	४६२	५२७	२०६
बर्दिया	१७२	१६१	२५२	७२
जम्मा	१५३६	१९३३	२६३४	१०९४

स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय, २०८३

अनुसूची ६.६ : वाणिज्य तर्फका फर्महरुको नवीकरण

आर्थिक बर्ष	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
रुकुम पूर्व	५३	५६	७५	५७
रोल्पा	२६८	५९९	४७७	१९५
गुल्मी	३६९	४२९	७१६	४३०
प्यूठान	१७८	२१०	२५१	२०७
अर्घाखाँची	२४	७१	८१	५७
पाल्पा	४७२	६८९	८५१	५३८
नवलपरासी पश्चिम	५१७	६३४	६७४	६५७
रुपन्देही	१	६	२९४	१५२८
कपिलवस्तु	३०५	५८५	६९२	५४५
दाङ्ग	७७४	१४१४	२३५९	९८७
बाँके	१२४७	१९९७	१६६१	१२८३
बर्दिया	७१०	११४१	१०६३	६००
जम्मा	४९१८	७८३१	९१९४	७०८४

स्रोतः- उद्योग, पर्यटन तथा यातायात मन्त्रालय, २०८३

अनुसूची ६.७ : लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका तेस्रो मुलुकका पर्यटकहरु

Year	Jan	Feb	Mar	April	May	June	July	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	VIP/ Monks	Total
२०११	७,६१३	१७,७१२	१९,७८५	५,६६६	१,८८५	१,१२०	२,८८१	१६,८६७	७,९१५	१४,८९२	२०,०००	११,९२३	१२८,२५९	२५६,५१८
२०१२	६,५९१	२०,०४५	२०,५१९	८,२९५	१,३१६	१,३६६	२,६५१	१७,९२४	७,९५५	१३,०९९	२१,७४०	१४,५६६	१३६,०६७	२७२,१३४
२०१३	९,३७१	१७,८६९	२२,५८१	७,१०१	३,६५४	३,५५२	३,६२१	९,६८५	७,३५१	१३,६१०	१६,४८३	१०,६१८	१२५,४९६	२५०,९९२
२०१४	८,३९७	१७,९९०	२०,१०९	६,८७९	२,५६३	२,१२५	२,७३५	१४,१५४	८,०६७	१६,४५८	२१,१११	१२,७९३	१३३,३०८	२६६,६८९
२०१५	१०,३००	१७,९६५	२३,२८९	७,९५३	७४०	२०४	१,५०६	१३,३१७	४,४६१	१०,८६०	२२,१३६	१६,४४९	१२९,१८०	२५८,३६०
२०१६	६,९७०	१९,९१३	२१,४४४	५,२४५	३,१०६	१,५८५	२,९२९	१८,००७	१०,९४१	१५,५६८	१९,०९४	११,४५१	१३६,२५३	२७२,५०६
२०१७	८,८४६	२३,११८	२८,५११	६,०९२	२,६३९	१,३९२	२,४५७	१३,०३२	८,७०१	१६,५९६	१९,०४१	१५,३८९	१४५,८१४	२९१,६२८
२०१८	९,७१४	१९,७९५	२९,०६१	८,०२३	२,७०७	१,९७९	२,८५०	१९,२७९	१२,०९५	१८,२१८	२७,२९२	१८,१६७	७२४	१६९,९०४
२०१९	१३,६१९	२५,८६८	२९,४००	८,६५०	३,२२८	२,३९०	३,३७६	१४,७३८	८,६२७	१८,५७७	२६,७७२	१७,८३८	९३२	१७४,०१५
२०२०	१३,१०७	२१,६६७	८,३६३	–	–	–	–	–	–	–	३	२३	२,१६६	४५,३२९
२०२१	३२	६२	१५९	१३३				२४	३८	१५७	३४०	२४०	१२	१,१९७
२०२२	२०३	३०६	६२६	७७०	७८२	६०७	६८१	१,११३	१,४९६	४,११८	७,४७३	५,५१७	२५०	२३,९४२
२०२३	३,९८७	१२,५२२	१२,२९७	३,९४२	१,६६५	१,१९१	१,३९३	३,५४५	५,४०६	९,३७४	१६,४११	१३,४९९	३,५००	८८,७३२
२०२४	९,६१०	१४,८३९	१८,०२६	५,७२७	२,९२८	१,०४४	१,७१९	५,७६९	४,५१२	९,६६१	१८,५३९	१३,७४६	–	१०६,१२०
२०२५	८,६०५	१७,७२५	२२,२५०	५,७८४	२,७९०	९३३	१,८१२	६,८९६	५,७१५	१३,७६०	१९,५०९	१२,७२३	३५,१९०	१५३,६९२
२०२६	११,२६४	१९,७१७	२३,५७९	६,५३९									३२५	६१,४२४

स्रोतः लुम्बिनी विकास कोष, २०८३

अनुसूची ६.८ : लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका भारतीय पर्यटकहरु

Year	Jan	Feb	Mar	April	May	June	July	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	VIP/ Monks	Total
२०११	२,८२७	३,४७८	४,७३७	३,७५३	८,३८६	४,८८९	२,६९१	२,६८३	३,४६७	५,९४९	१२,७७८	८,०७१	६३,७०९	**१२७,४१८**
२०१२	८,६७८	४,२६३	३,२७५	६३,२६६	६,०९९	४,२२२	१,७१३	२,६०७	३,२९७	५,५१२	९,०२२	८,६२९	१२०,५८३	**२४१,१६६**
२०१३	३,६०८	३,२१३	११,६९३	७३,०४१	१९,१४४	५,८८६	२,१८६	३,०३९	३,०६६	६,१४१	९,०२४	१०,२११	१५०,२५२	**३००,५०४**
२०१४	६,१६९	५,९००	६,४२५	७०,२६७	१०,०९२	६,९९८	३,३९३	४,०९३	५,३००	८,३३४	१६,१४२	११,१०३	१५४,२१६	**३०८,४३२**
२०१५	६,९४२	६,२१५	७,९३२	७७,६१४	८,५९५	३,५०६	२,८७३	१,४७२	७०१	१,७६३	८,१०९	४,४६८	१३०,२६२	**२६०,४५२**
२०१६	२,८३५	३,५८०	५,१९०	२४,९७५	२४,२३३	१२,३८०	५,१२७	४,३१३	५,३६०	९,०७६	२८,२८०	८,९२०	१३४,२६९	**२६८,५३८**
२०१७	१८,३५४	१०,५७७	९,७२१	१३,४९७	१६,६७७	१०,६९३	७,०५५	३,९१३	६,६४१	१५,९८५	२३,२३३	१९,०९८	१५५,४४४	**३१०,८८८**
२०१८	१२,९८८	११,१०७	१८,९८६	१६,९०९	११,८२९	१९,८०८	७,५४४	७,४२७	८,८५१	१६,९०८	२८,६२९	३१,४२४	१,२२५	**१९३,६३५**
२०१९	१९,१६८	१२,०४१	१७,०५९	११,६४३	२३,३७७	१९,१६६	७,८४४	८,४५७	८,३४१	२०,९०९	२९,५६८	२७,२५२	१,३४६	**२०६,१७१**
२०२०	१३,९७८	१५,१४१	६,९९१							–	१२६	९७०		**३७,२०६**
२०२१	१,८७०	२,७६१	३,८४२	१,५००				४९९	१,३८६	६,८१०	९,४५६	१५,४५८	१५०	**४३,७३२**
२०२२	७,७७५	७,७४५	१८,८३४	१५,२८४	२०,१३७	२५,०६५	११,५६६	११,३४२	११,०४४	२०,८१७	३८,६८९	४२,११५	४५०	**२३०,८६३**
२०२३	१८,५०९	१८,११५	२४,४९८	२३,५७२	२७,१६७	२१,३१८	१०,७८९	८,०२४	१५,४०८	२२,८८१	२८,८८७	४०,८४२	६,५००	**२६६,५१०**
२०२४	१८,३८४	२०,४८९	२९,२६९	१७,०२२	३८,९०६	२५,२९३	८,९४६	१०,०५७	१३,८१७	२८,५३४	३२,४६८	४३,३७६	१४,३२८	**३००,८८९**
२०२५	२५,२५६	२०,०९०	३४,९६३	२२,४५२	३०,५६९	२३,४७०	१०,३६०	११,८७३	७,४०९	२१,३०१	३०,०७२	३२,००२		**२६९,८१७**
२०२६	२१,४८८	२०,२५७	२७,७४८	२१,७४२										**९१,२३५**

स्रोतः लुम्बिनी विकास कोष, २०८३

अनुसूची ६.९ : लुम्बिनी क्षेत्रमा भ्रमण गरेका नेपाली पर्यटकहरु

Year	Jan	Feb	Mar	April	May	June	July	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	VIP/ Monks	Total
२०११	४५,३७६	२७,५३१	२३,४९०	५८,००६	१६,६६६	२०,०५७	१३,१०७	१४,४७५	१३,३५२	३४,५३८	७८,२४७	५०,७२५	३९५,५७०	७९१,१४०
२०१२	४१,१४६	३४,२३०	३४,१२९	१४७,६६९	२१,१२८	२०,९३८	११,४४७	१२,९८६	१६,१७९	२६,४०९	७४,४४४	९८,५०५	५३९,२१०	१,०७८,४२०
२०१३	४५,८९८	२७,०४५	३१,६६०	१७८,३५६	७२,१८७	१७,७३१	८,७५२	११,७२७	११,५७०	३०,१८५	२८,८२८	१०९,५९०	५७३,५२९	१,१४७,०५८
२०१४	१२२,७३२	५६,३४८	३७,८६८	२०९,९३२	२४,७५३	१६,१५७	१३,३३६	१९,१६८	१५,७२३	६३,३९७	२११,७६६	१११,४४१	९०२,६२१	१,८०५,२४२
२०१५	४४,८६९	५०,६७४	३६,८८८	२२१,०९०	२७,७०१	२१,२०८	२०,४२२	१२,११५	२,२२९	६,३५७	१२,०३९	३२,०८८	४८८,८५२	९७६,५३२
२०१६	३७,००९	४७,२४६	५२,५७८	१२७,९४१	१६१,७७६	५०,१६३	२५,७६०	२४,९०९	२८,३४९	१०५,२३६	१६६,२७७	१५९,५६५	१,०१५,१५८	२,००१,९६७
२०१७	१८१,७८०	१३०,९३०	६८,४१२	३१३,९४८	९८,९६३	४०,०२१	२६,०३२	१७,०१७	१६,५७९	९६,२६९	१३७,७५७	१२३,६३८	१,२५१,३४६	२,५०२,६९२
२०१८	९५,८२३	१२७,१९३	८०,६८२	३१९,७६४	४१,४१८	४१,७६७	३१,४२५	३९,८८३	२६,५९०	८८,५८२	१३४,८९१	१२७,५२६	१५,०२७	१,१७०,५७१
२०१९	११०,३००	८१,०००	८६,७४३	२४७,७२६	१५४,७०७	५२,६६४	३०,२९१	३२,१५४	२२,७५३	१०४,२२५	१२७,१३९	१२१,२०४	७,२३४	१,१७८,१४०
२०२०	६७,९४२	६४,९५७	३०,९८६	–	–	–	–	–	–	–	९,६८५	२७,०७०	९,३९३	२१०,०३३
२०२१	३९,७६४	५०,५३९	६६,२९८	३६,३५१				५,७४२	१७,८५८	५३,८७०	८८,३६८	१०४,४५२	७२१	४६३,९६३
२०२२	४१,८३३	४२,२१३	६३,४२७	५५,८७५	८६,२४६	३८,९६४	२७,०४०	२५,३९८	१६,९१७	६५,७६४	८२,२०५	१००,१९६	३,०००	६४९,०७८
२०२३	६२,५५३	४६,६४०	६६,८३९	९९,१७४	४९,०६२	३१,५८२	२३,५१०	१८,२८२	२२,५४१	४०,८२३	८५,८५७	९२,५७७	१६,७७८	६५६,२१८
२०२४	५५,१२८	५०,३९९	६१,८४३	६६,८००	८६,२१६	२०,२९३	१५,५८१	२०,२१९	१४,६२६	२८,०८५	१६९,५७५	१३५,०३५	३६,१९०	७५९,९९०
२०२५	१२६,०४०	६०,७३३	५०,३५४	८३,६९५	९२,०९८	१९,१८७	१७,५९०	१८,८४१	१४,०८८	५३,५८२	८७,७४०	६४,३८९	१४,५७३	७०२,९१०
२०२६	१५३,३८६	५३,००६	३७,२१३	६८,५४८										३१२,१५३

स्रोतः लुम्बिनी विकास कोष, २०८३

अनुसूची ६.१०: लुम्बिनी प्रदेशमा अवस्थित तारा स्तरका होटेलहरुको विवरण

सि.नं.	होटलको नाम र ठेगाना	जिल्ला	तारा स्तर
१	होटल न्यू भेरी, नेपालगञ्ज, बाँके	बाँके	एक तारा
२	होटल स्वीट ड्रिम, नेपालगञ्ज, बाँके	बाँके	एक तारा
३	होटल श्रीनगर, पाल्पा	पाल्पा	एक तारा
४	होटल पवन, भैरहवा	रुपन्देही	दुई तारा
५	होटल श्रीनगर, तानसेन-५, पाल्पा	पाल्पा	दुई तारा
६	ड्रिम इन्टरनेशनल होटल, बुटवल-९, रुपन्देही	रुपन्देही	दुई तारा
७	होटल ड फ्लेमिङ्गो, बुटबल-११ योगीकुटी, रूपन्देही	रुपन्देही	तीन तारा
८	ल्याण्डमार्क भैरसहवा होटल, भैरहवा	रुपन्देही	तीन तारा
९	होटेल कृष्णा, नेपालगन्ज-०३ सुर्खेतरोड, बाँके	बाँके	चार तारा
१०	भ्यू होटल सिद्धार्थ प्रा.लि. नेपालगन्ज -१८, कारकाँदो, बाँके	बाँके	चार तारा
११	ड्रिमल्याण्ड गोल्ड रिसोर्ट एण्ड होटल प्रा.लि. तिलोत्तमा न.पा. ५ मणिग्राम, रुपन्देही	रुपन्देही	चार तारा
१२	लक्जरी ईन्टरनेशनल प्रा.लि. (होटल निर्वाण) सिद्धार्थनगर न.पा. ६, रुपन्देही	रुपन्देही	चार तारा
१३	नान्स होटल प्रा.लि. सिद्धार्थनगर-१३ देवकोटा चोक, रूपन्देही	रुपन्देही	चार तारा
१४	होटल स्नेह प्रा.लि., नेपालगंज न.पा. १० आदर्शनगर, बाँके	बाँके	चार तारा
१५	होटल स्टारलाईट नीलदेवी प्रा.लि.(होटल स्टारलाईट) नेपालगञ्ज-१८ कारकाँदो, बाँके	बाँके	चार तारा
१६	कल्पतरू होटल एण्ड कौशिकी बैङ्क्वेट प्रा.लि. नेपालगञ्ज ०५ न्यूरोड बाँके	बाँके	चार तारा
१७	मौर्य होटल प्रा.लि., सिद्धार्थनगर-१३ देवकोटा चोक, भैरहवा	रुपन्देही	चार तारा
१८	होटल सिटी प्यालेस नेपालगञ्ज प्रा.लि. नेपालगञ्ज-०२ धम्बोजीचोक, बाँके	बाँके	चार तारा
१९	होटल ओरियन सुनवल न.पा.-4, नवलपरासी	नवलपरासी	चार तारा
२०	एशियन होटल, शिद्धार्थनगर न.पा.-8, रुपन्देही	रुपन्देही	चार तारा
२१	भैरहवा गार्डेन होटल	रुपन्देही	चार तारा
२२	गौतमबुद्ध एयरपोर्ट होटल प्रा.लि., शिद्धार्थनगर-१०, रुपन्देही	रुपन्देही	चार तारा
२३	लुम्विनी ग्रीन रिसोर्ट प्रा.लि. (लुम्बिनी ग्रीन होटल) शिवराज चन्द्रौटा, कपिलवस्तु	कपिलवस्तु	चार तारा
२४	बोधी रेडसन होटल प्रा.लि.,रुपन्देही	रुपन्देही	चार तारा
२५	टाईगरवान प्रा.लि., तिलोत्तमा ११, कोटिहवा, रुपन्देही	रुपन्देही	पाँच तारा
२६	सोल्टी शिवक्रिम होटेल्स तथा रिसोर्टस प्रा.लि.(सोल्टी वेष्टेण्ड प्रिमियम) नेपालगन्ज १९, भुजैगाउँ, बाँके	बाँके	पाँच तारा
२७	होटल सेन्ट्रल प्लाजा प्रा.लि. कोहलपुर न.पा. ४ बाँके	बाँके	पाँच तारा
२८	सिद्धार्थ इन्टरनेशनल होटल प्रा.लि. (भिल्लासा) मायादेबी-०८, रुपन्देही	रुपन्देही	पाँच तारा
२९	श्री होटल सेफ्रन सि.के.प्रा.लि.,बुटवल महानगरपालिका, वडा नं.08, रुपन्देही,	रुपन्देही	पाँच तारा

स्रोतः पर्यटन विभाग, २०८३

अनुसूची ७.१ लुम्बिनी प्रदेशमा रहेको विमानस्थलबाट सन् २०२५ मा भएको उडान तथा यात्रु

Bhairahwa (Internal)

Month	Totals Aircraft Movement			Passanger			Cargo		
	Arr.	Dep.	Total	In	Out	Totals	In	Out	Total
January	३८८	३८८	७७६	२५७५५	२२८७०	४८६२५	२८०३८	१०६४७	३८६८५
February	५०१	५०१	१००२	३१८६४	३१६५२	६३५१६	२२६८२	१६५२४	३९२०६
March	५२७	५२७	१०५४	३०७५९	३०५९६	६१३५५	१७९२	२२३२	४०२४
April	५६४	५६४	११२८	३६७३९	३६५६२	७३३०१	३५७०५	१४२०२	४९९०७
May	५२३	५२३	१०४६	३३१६५	३३२४४	६६४०९	३६८७५	१४१८३	५१०५८
June	५५३	५५३	११०६	३५३५२	३६२२०	७१५७२	४५१९३	१५७३२	६०९२५
July	२६१	२६१	५२२	१३५२४	१४७४४	२८२६८	१७४५७	७८६७	२५३२४
August	५४३	५४३	१०८६	३२३०५	३२०५०	६४३५५	३६८९८	१५८६२	५२७६०
September	५५५	५५६	११११	३५५८८	२७२०८	६२७९६	६६०९६	१५२५५	८१३५१
October	६१४	६१३	१२२७	३४४४०	३७८२१	७२२६१	४७८८८	१८६०१	६६४८९
November	५००	५००	१०००	३१९७२	३०९०४	६२८७६	४३८३९	२१२९७	६५१३६
December	४३६	४३७	८७३	२७००१	२६७६२	५३७६३	३४७३२	१३६०५	४८३३७
Total	५९६५	५९६६	११९३१	३६८४६४	३६०६३३	७२९०९७	४१७१९५	१६६००७	५८३२०२

स्रोतः संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, २०८२

Bhairahwa (International)

Month	Flignt movement			Passanger movement			Cargo (tons)		
	Arr	Dep	Total	In	Out	Total	In	Out	Total
January									
February	१२	१२	२४	१७९५	१४७०	३२६५	०	०	०
March	६८	६९	१३७	३४२६	३६०८	७०३४	०	०	०
April	३	३	६	१७८	१४	१९२	०	०	०
May	५	५	१०	२२५	२२६	४५१	०	०	०
June	२	२	४	०	०	०	०	०	०
July	१	१	२	०	०	०	०	०	०
August									

Bhairahwa (International)									
Month	**Flignt movement**			**Passanger movement**			**Cargo (tons)**		
	Arr	**Dep**	**Total**	**In**	**Out**	**Total**	**In**	**Out**	**Total**
September	१	१	२	०	०	०	०	०	०
October	४	४	८	२४१	५४०	७८१	०	०	०
November	१४	१४	२८	४६०	१२४९	१७०९	०	०	०
December	१३	१३	२६	३१०	९५५	१२६५	०	९७०४	९७०४
Total	१२३	१२४	२४७	६६३५	८०६२	१४६९७	०	९७०४	९७०४

स्रोतः संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, २०८२

Nepalgunj									
Month	**A/C Movement**			**PAX Movement**			**Freight (kg)**		
	In	**out**	**Total**	**In**	**Out**	**Total**	**In**	**Out**	**Total**
January	४०४	४०५	८०९	१७५८०	१६४५०	३४०३०	२८८३१	२९१५९	५७९९०
February	५५०	५५३	११०३	२१२२०	२०८०६	४२०२६	२७१३०	२१८६४	४८९९४
March	४८९	४९३	९७२	२०७०६	२०४४५	४११५१	२६६७५	२१६१०	४८२८५
April	४९३	४९१	९८४	२३५१५	२४१७८	४७६९३	२९८९०	२१०४३	५०९३३
May	५२९	५३१	१०६०	२३३४१	२३५१७	४६८५८	३२७५२	२३५५९	५६३११
June	५३०	५२६	१०५६	२२८१८	२४१७८	४६९९६	३५९०३	३११७०	६७०७३
July	८१५	८१४	१६२९	२४२७९	२५६४१	४९९२०	४१३७२	४१५४५	८२९१७
August	६८५	६८६	१३७१	२३९७०	२३६१०	४७५७४	३८३०१	३१४०२	६९७०३
September	७२४	७२९	१४५३	२८६५४	२०९९१	४९६४५	४१०८१	३०३४१	७१४२२
October	५२३	५२४	१०४७	२२४११	२५८४९	४८२६०	३२२०१	२०२१७	५२४१८
November	४९३	४९१	९८४	२१११६	२२९२१	४४०३७	४६०७४	२६७५२	७२८२६
December	४८०	४७६	९५६	१८९९२	१८७३८	३७७३०	४७२२७	२८४२३	७५६५०
Total	६७१५	६७१९	१३४२४	२६८६०२	२६७३२४	५३५९२०	४२७४३७	३२७०८५	७५४५२२

स्रोतः संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, २०८२

अनुसूची ७.२ लुम्बिनी प्रदेशमा रहेको विमानस्थलबाट सन् २०२५ मा भएको उडान तथा यात्रु (Cont.)

Dang						
Month	**Flignt movement**			**Pax movt.**		
	Arr	**Dep**	**Total**	**In**	**Out**	**Total**
January	५	५	१०	४	४	८
February	४	४	८	१८	१८	३६
March	५	५	१०	०	४	४
April	३	३	६	२९	४३	७२
May	३	३	६	२९	४३	७२
June	११	९	२०	१०७	१०८	२१५
July	१३	१२	२५	११५	१०१	२१६
August	८	८	१६	१६	१४	३०
September	९	९	१८	७७	५०	१२७
October	१६	१६	३२	११९	१४१	२६०
November	१३	१३	२६	१०७	११९	२२६
December	१४	१४	२८	९०	१३२	२२२
Total	**१०४**	**१०१**	**२०५**	**७११**	**७७७**	**१४८८**

स्रोतः संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, २०८२

Resunga, Gulmi						
Month	**Flignt movement**			**Pax movt.**		
	Arr	**Dep**	**Total**	**In**	**Out**	**Total**
January	०	०	०	०	०	०
February	०	०	०	०	०	०
March	०	०	०	०	०	०
April	०	०	०	०	०	०
May	५	५	१०	५५	६३	११८
June	३	३	६	३२	२१	५३
July	३	३	६	३२	२१	५३
August	०	०	०	०	०	०
September	३	३	६	३६	३८	७४
October	२	२	४	२६	३२	५८
November	१२	१२	२४	१५५	१४५	३००
December	१३	१३	२६	१३०	१५२	२८२
Total	**४१**	**४१**	**८२**	**४६६**	**४७२**	**९३८**

स्रोतः संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय, २०८२

अनुसूची ८.१ : लुम्बिनी प्रदेश सरकार मार्फत शिक्षा क्षेत्रमा भएका कार्य निर्माण भएको विद्यालय भवनको कोठा संख्या

सि.नं.	जिल्ला	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
१	रुकुम पूर्व	४	८	०	११
२	रोल्पा		८	२५	४
३	गुल्मी	३६	३४	८२	१२४
४	प्यूठान		४	२२	६
५	अर्घाखाँची			३०	२०
६	पाल्पा	१४	२८	४८	५६
७	नवलपरासी पश्चिम	२७	३५	६८	४८
८	रुपन्देही	५६	६५	१५८	१०२
९	कपिलवस्तु			२२	१७
१०	दाङ्ग	३८	३५	२६	५२
११	बाँके र बर्दिया	१५८	१५	७७	५४
	जम्मा	३३३	२३२	५५८	४९४

*स्रोतः सामाजिक विकास मन्त्रालय, २०८२ *चैत्र मसान्तसम्म*

निर्माण भएको विद्यालय शौचालय संख्या

सि.नं.	जिल्ला	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
१	रुकुम पूर्व	१	०	०	०
२	रोल्पा			६	०
३	गुल्मी	८	४	६	५
४	प्यूठान			४	२
५	अर्घाखाँची			२	४
६	पाल्पा	६	३	२	३
७	नवलपरासी पश्चिम	२	२	३	२
८	रुपन्देही	३	४	८	८
९	कपिलवस्तु			३	७
१०	दाङ्ग	३	१	६	९
११	बाँके र बर्दिया	२५	१	१७	९
	जम्मा	४८	१५	५७	४९

*स्रोतः सामाजिक विकास मन्त्रालय, २०८२ *चैत्र मसान्तसम्म*

छात्रवृत्ती वितरण

सि.नं.	जिल्ला	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३*
१	रुकुम पूर्व	५	५	५	५
२	रोल्पा		८१	१५६	
३	गुल्मी	३२	३४	३५	२२
४	प्यूठान		३५१	२५८	०
५	अर्घाखाँची				
६	पाल्पा	२२	२६	२४	४४
७	नवलपरासी पश्चिम	३५५	३९०	४२३	०
८	रुपन्देही	२६२०	२७५२	२९०३	०
९	कपिलवस्तु				
१०	दाङ्ग	५	५	५	५
११	बाँके र बर्दिया	१५५०	२४१०	१५७७	
	जम्मा	४५८९	६०५४	५३८६	७६

*स्रोतः सामाजिक विकास मन्त्रालय, २०८२ *चैत्र मसान्तसम्म*

अनुसूची ८.२ : घरजग्गा महिलाको नाममा रहेको परिवार सङ्ख्या

क्षेत्र	जम्मा परिवार सङ्ख्या	महिलाको स्वामित्वमा				
		घर मात्र भएका	जग्गा मात्र भएका	घर जग्गा दुवै भएका	घर जग्गा दुवै नभएका	उल्लेख नभएको
रुकुम-पूर्व	१२८७८	६४	३४१	७२७	११५२४	२२२
रोल्पा	५२२०६	३००	२१८९	३२२३	४५६४५	८४९
प्युठान	५६१९५	४८३	३३४२	४७२१	४६५३०	१११९
गुल्मी	६६१००	८१३	४१९२	५७९६	५४२८५	१०१४
अर्घाखाँची	४८४४९	८१०	४१४१	६१३१	३६३७०	९९७
पाल्पा	६४९९१	११३२	५३५९	४८६५	५२६६०	९७५
नवलपरासी - पश्चिम	८२७०९	३३९३	९४१८	१०८८५	५७९००	१११३
रुपन्देही	२३८१७१	११२८२	२४८२७	३३८८४	१६४१५७	४०२१
कपिलवस्तु	१२१८६१	४०१३	१२९६१	१३१७४	८९३१९	२३९४
दाङ्ग	१६२२६६	३३०४	१८९६८	२१४९५	११५५४८	२९५१
बाँके	१२९२३४	३२०५	११४६०	१६५२०	९४६३४	३४१५
बर्दिया	१०६२८५	८४२	९३०२	१००६५	८४८२३	१२५३
नेपाल	**६६६०८४१**	**१५६३७६**	**६४३६७५**	**७८८९१७**	**४९६६५४८**	**१०५३२५**
लुम्बिनी	११४१३४५	२९६४१	१०६५००	१३१४८६	८५३३९५	२०३२३

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

अनुसूची १०.१ : आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा दिगो विकास लक्ष्य सङ्केतका आधारमा बजेट विनियोजन (प्रतिशतमा)

दिगो विकास संकेत	दिगो विकास लक्ष्य	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदुरपश्चिम
०	सांकेतीकरण नगरिएको	०.२	१३.८७	६२.१८	२४.७५	३०.११	३१	२०.०७
१	गरिबीको अन्त्य	१०.२६	३.१३	०.२८	३.४१	०.२१	१४.८	६.२३
२	शून्य भोकमरी	२.८	२.३१	१.०८	५.९४	५.७१	१.३६	३.४९
३	स्वस्थ जीवन	९.८४	१६.९४	२.६	१०.४८	९.३९	७.०६	८.०९
४	गुणस्तरीय शिक्षा	२.६१	६.४५	०.४२	१.६५	६.९१	७.१३	७.२९
५	लैङ्गिक समानता	०.०७	०.०३		०.१६	०.१६	१.९१	४
६	दिगो सफा पानी तथा सरसफाई सेवा	५.३८	१.८२	०.०४	५.२४	४.०४	३.६१	७.३९
७	आधुनिक उर्जामा पहुँच	०.५८		०.६६		०.२३	०.२	
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि तथम मर्यादित काम	८.३६	९.६१	०.४२	०.११	०.८५	२.८३	२३.९१
९	उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधार	२९.७२	३७.३७	१.६	३५.५६	२२.५३	४.०८	०.७१
१०	असमानता न्यूनीकरण		२.६४		०.२८	३.३७	०.८४	१.२६
११	दिगो शहर र वस्तीहरु	३.२४	०.२१	२६.०८	१.९३	१०.०५	१५.८८	३.९५
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन	१.२४	०.०९	०.५	२.७५	०.४७	४.१५	०.०८
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	०.७६	४.५१	०.८८	३.२६	१.६५	३.०६	१०.७१
१५	भूसतह स्रोतको उपयोग	५.१७	०.६४	०.३३		१.९२	०.८९	०.७९
१६	शान्तिपूर्ण, न्यायपूर्ण र सशक्त समाज	६.२२		२.६२	३.२९	२.४०	१.०२	१.०८
१७	दिगो विकासका लागि साझेदारी	१३.५३	०.३८	०.३	१.१९		०.१९	०.९६

स्रोतः- आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेट वक्तव्यहरु

अनुसूची १०.२ आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा स्थानीय तहमा भएको वित्त हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटको विवरण (रु.मा)

क्र.सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	समानीकरण अनुदान	सशर्त अनुदान	विषेश अनुदान	समपूरक अनुदान	कुल जम्मा अनुदान	सवारी साधन कर	जम्मा अनुदान र सवारी साधन कर
१	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका	नवलपरासी (ब.सु. प.)	८०५३०००	७२०००००		६३०००००	**२१५५३०००**	५८१५५४३	**२७३६८५४३**
२	प्रतापपुर गाउँपालिका	नवलपरासी (ब.सु. प.)	९४२९०००	७५२९०३८		७००००००	**२३९५८०३८**	८३४४५३३	**३२३०२५७१**
३	बर्दघाट नगरपालिका	नवलपरासी (ब.सु. प.)	१२०२००००	७७९५०५८	१५०००००	७२७०४४२	**२८५८५५००**	१४३२८४८९	**४२९१३९८९**
४	रामग्राम नगरपालिका	नवलपरासी (ब.सु. प.)	११५८१०००	१२७३९७४९		८०४१४७९	**३२३६२२२८**	१२१०४३३७	**४४४६६५६५**
५	सरावल गाउँपालिका	नवलपरासी (ब.सु. प.)	८५१७०००	५८९६७९२	२०२६९७३	३६०१८९३	**२००४२६५८**	७३७५५५९	**२७४१८२१७**
६	सुनवल नगरपालिका	नवलपरासी (ब.सु. प.)	११५३३०००	५४७५३१०	१५०४०९७	७८७५०००	**२६३८७४०७**	२१२४१८३४	**४७६२९२४१**
७	सुस्ता गाउँपालिका	नवलपरासी (ब.सु. प.)	८१५००००	६५००६४७	०	७००००००	**२१६५०६४७**	६३७५४५१	**२८०२६०९८**
८	ओमसतिया गाउँपालिका	रुपन्देही	८३३५०००	६९२५६२०	९८८२५६	६०३९४२१	**२२२८८२९७**	५४७७६०३	**२७७६५९००**
९	कन्चन गाउँपालिका	रुपन्देही	८२१७०००	५४०३४४२	१५०००००	६०३२५२७	**२११५२९६९**	६०६३०१४	**२७२१५९८३**
१०	कोटहीमाई गाउँपालिका	रुपन्देही	८७०९०००	३२९२१८१	१०४१५७९	१०५३४७५	**१४०९६२३५**	७०९०४२०	**२११८६६५५**
११	गैडहवा गाउँपालिका	रुपन्देही	९५६३०००	१५३३१४७९		३६५७०२१	**२८५५१५००**	७८७९३५०	**३६४३०८५०**
१२	तिलोत्तमा नगरापालिका	रुपन्देही	१७४२४०००	२८०२३९५		६९४९९२२	**२७१७६३१७**	३६४५८९३९	**६३६३५२५६**
१३	देवदह नगरपालिका	रुपन्देही	११०३७०००	९८८१८५८		९२६३५४९	**३०१८२४०७**	१२६५८२८०	**४२८४०६८७**
१४	बुटवल उपमहानगरपालिका	रुपन्देही	२१४२१०००	६९९१७६३	४८७१७५	८४८५७३२	**३७३८५६७०**	३४२९३३५४	**७१६७९०२४**
१५	मर्चवारी गाउँपालिका	रुपन्देही	८४३३०००	५५९४५८६	१४५२३२६	४२४८९५१	**१९७२८८६३**	५३६६१९८	**२५०९५०६१**
१६	मायादेवी गाउँपालिका रु.	रुपन्देही	९७१५०००	२३०६८९२		३७३५९११	**१५७५७८०३**	७२८३१८५	**२३०४०९८८**
१७	रोहिणी गाउँपालिका	रुपन्देही	८४११०००	४९८५२७५	२७५४९९	५७७४४४२	**१९४४६२१६**	६५०१०२४	**२५९४७२४०**
१८	लुम्बिनी साँस्कृतिक न.पा.	रुपन्देही	१२५६९०००	७४७४५४३		४३५२७३३	**२४३९६२७६**	११६९९५७७	**३६०९५८५३**

क्र. सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	समानीकरण अनुदान	सशर्त अनुदान	विषेश अनुदान	समपूरक अनुदान	कुल जम्मा अनुदान	सवारी साधन कर	जम्मा अनुदान र सवारी साधन कर
१९	शुद्धोधन गाउँपालिका रु	रुपन्देही	८३३८०००	४७१६०३१		४१२८९६२	**१७१८२९९३**	५४६८४०९	**२२६५१४०२**
२०	सम्मरीमाई गाउँपालिका	रुपन्देही	११६६४०००	८६३७६८८	२००००००	५४६३९२८	**२७७६५६१६**	५४८४१६१	**३३२४९७७७**
२१	सिद्धार्थनगर नगरपालिका	रुपन्देही	१३०९२०००	६८५४५३०	१९५१७७८	६५१७०४५	**२८४१५३५३**	११९२३४८८	**४०३३८८४१**
२२	सियारी गाउँपालिका	रुपन्देही	८८७२०००	६४७०४९८	१२८७०६१	४६१६२३९	**२१२४५७९८**	५९८९७५९	**२७२३५५५७**
२३	सैनामैना नगरपालिका	रुपन्देही	८४६९०००	९९९७१३८	१८५००००	४५३९१५२	**२४८५५२९०**	२००९०२९०	**४४९४५५८०**
२४	कपिलबस्तु नगरपालिका	कपिलवस्तु	१३२४२०००	४१७१७६६	१६६७१२२	६८१४०५२	**२५८९४९४०**	१६७६१२३३	**४२६५६१७३**
२५	कृष्णनगर नगरपालिका	कपिलवस्तु	११४२५०००	७२४७५६४	१३०५५३०	८४५३५२८	**२८४३१६२२**	१२७२१४८८	**४११५३११०**
२६	बाणगंगा नगरपालिका	कपिलवस्तु	१३५८६०००	११९३५५३९	१९८४३७२	७४४७४४६	**३४९५३३५७**	२३६४८७९०	**५८६०२१४७**
२७	बुद्धभूमी नगरपालिका	कपिलवस्तु	११७९३०००	८७७०६३३	१३४९८५८	५९६७६२९	**२७८८११२०**	२३१७१०१०	**५१०५२१३०**
२८	महाराजगन्ज नगरपालिका	कपिलवस्तु	१०२२९०००	७९९७६६०	१५०००००	१०५०००००	**३०२२६६६०**	९३८४८०८	**३९६११४६८**
२९	मायादेवी गाउँपालिका	कपिलवस्तु	९७०९०००	५५७८४६०	९८७९५०	६९४४१२०	**२३२१९५३०**	९४११३५१	**३२६३०८८१**
३०	यसोधरा गाउँपालिका	कपिलवस्तु	८४०५०००	५३७१५२०		७००००००	**२०७७६५२०**	७४१२२७३	**२८१८८७९३**
३१	बिजयनगर गाउँपालिका	कपिलवस्तु	७९९८०००	६७६४८४५		४०३४०८५	**१८७९६९३०**	९२३००६९	**२८०२६९९९**
३२	शिवराज नगरपालिका	कपिलवस्तु	११९९२०००	११०५४३११	२१८७५००	८०८११७६	**३३३१४९८७**	२१६९६४२५	**५५०११४१२**
३३	शुद्धोधन गाउँपालिका	कपिलवस्तु	९१०९०००	३३८४०५९	७१३५२०	६३०७२९९	**१९५१३८७८**	१२६४९६५६	**३२१६३५३४**
३४	तानसेन नगरपालिका	पाल्पा	१०९१३०००	९८३४७९६		३८२२८०४	**२४५७०६००**	१२३७६४८३	**३६९४७०८३**
३५	तिनाउ गाउँपालिका	पाल्पा	५६५९०००	११००९२२४		५३०९३१०	**२१९७७५३४**	८३२५६३८	**३०३०३१७२**
३६	निस्दी गाउँपालिका	पाल्पा	६०७१०००	४९१६५३८	०	७००००००	**१७९८७५३८**	८०३३४५८	**२६०२०९९६**
३७	पुर्वखोला गाउँपालिका	पाल्पा	५७३६०००	५३५९८१६	२२९९०९९	४५३१८७०	**१७९२६७८५**	६४१४७०२	**२४३४१४८७**
३८	बगनासकाली गाउँपालिका	पाल्पा	६१४९०००	३९३७११४	१९९२०३९	४८८६६७२	**१६९६४८२५**	५९४९०२३	**२२९१३८४८**
३९	माथागढी गाउँपालिका	पाल्पा	६७०८०००	६१७७३५३	१४१०२८७	६५०५६७५	**२०८०१३१५**	९१०६७२३	**२९९०८०३७**
४०	रम्भा गाउँपालिका	पाल्पा	५८७६०००	५२७०१९४	९६८११३	२३९५६६८	**१४५०९९७५**	५२१४६१४	**१९७२४५८९**
४१	रामपुर नगरपालिका	पाल्पा	८२६५०००	७९३१९९९	१४०९४४९	६३४०५५८	**२३९४७००६**	१२५९०७१७	**३६५३७७२३**
४२	रिब्दीकोट गाउँपालिका	पाल्पा	५६२१०००	१०१४१७२०		४३९९९५३	**२०१६२६७३**	६३२०९४२	**२६४८३६१५**
४३	रैनादेवी छहरा गाउँपालिका	पाल्पा	६९१३०००	६७१३१६६	०	६३४९९००	**१९९७६०६६**	८८६४११४	**२८८४०१८०**
४४	छत्रदेव गाउँपालिका	अर्घाखाँची	६६९६०००	६३३३६००	१८३९३००	४७३२७८०	**१९६०१६८०**	५७४५२७०	**२५३४६९५०**

क्र. सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	समानीकरण अनुदान	सशर्त अनुदान	विषेश अनुदान	समपूरक अनुदान	कुल जम्मा अनुदान	सवारी साधन कर	जम्मा अनुदान र सवारी साधन कर
४५	पाणिनी गाउँपालिका	अर्घाखाँची	६९२७०००	७४२९१३४	१६६०९०७	५६६०३२०	**२१६७७३६१**	७४३८६५५	**२९११६०१६**
४६	भुमिकास्थान नगरपालिका	अर्घाखाँची	७४८२०००	१६८९१९६२		५२९०६००	**२९६६४५६२**	१९२९४९१४	**४८९५९४७५**
४७	मालारानी गाउँपालिका	अर्घाखाँची	७०४९०००	९२६००४८	२००००००	४१९३३४२	**२२५०२३९०**	५७२१६४७	**२८२२४०३७**
४८	शितगंगा नगरपालिका	अर्घाखाँची	८९२००००	९६७२२३२	२८३८८००	७९४२३००	**२९३७३३३२**	२५०९१४६२	**५४४६४७९४**
४९	सन्धिखर्क नगरपालिका	अर्घाखाँची	९०५९०००	१९९६५३२६		१०५०००००	**३९५२४३२६**	२०९७७१५०	**६०५०१४७६**
५०	इस्मा गाउँपालिका	गुल्मी	५७२९०००	७०५८२५१	१८४५७५६	६५१००००	**२११४३००७**	५९४१३२६	**२७०८४३३३**
५१	कालिगण्डकी गाउँपालिका	गुल्मी	५५४२०००	१४११३३६४		५२५५०९६	**२४९१०४६०**	६४६७१९३	**३१३७७६५३**
५२	गुल्मी दरबार गाउँपालिका	गुल्मी	६०५२०००	१३८१३२८८	२२३००५४	५०४६७१७	**२७१४२०६०**	५१०१५८८	**३२२४३६४८**
५३	चन्द्रकोट गाउँपालिका	गुल्मी	६०४२०००	८६६६४५२	२००००००	४४५१२१४	**२११५९६६६**	७६०७२२९	**२८७६६८९५**
५४	छत्रकोट गाउँपालिका	गुल्मी	५९७८०००	७७४२०००	२४७८३१७	७००००००	**२३१९८३१७**	५४२२१४२	**२८६२०४५९**
५५	धुर्कोट गाउँपालिका	गुल्मी	६०२७०००	५७२२८०३	२३०९५४३	४३४५५२७	**१८४०४८७३**	५७४६३३४	**२४१५१२०७**
५६	मदाने गाउँपालिका	गुल्मी	५९८००००	८४०६२२६	२७९७५२७	७००००००	**२४१८३७५३**	५८०७२१५	**२९९९०९६८**
५७	मालिका गाउँपालिका	गुल्मी	५९४३०००	५५०४७२५	१२६१९६७	५६४६८२६	**१८३५६५१८**	५८५९२८५	**२४२१५८०३**
५८	मुसिकोट नगरपालिका	गुल्मी	७४७२०००	१०७८३१७०	८७४३५०	५२९८०९५	**२४४२७६१५**	१३८५११५४	**३८२७८७६९**
५९	रूरू क्षेत्र गाउँपालिका	गुल्मी	५५७७०००	९४९५४७६	०	७००००००	**२२०७२४७६**	५५६६३७६	**२७६३८८५२**
६०	रेसुङ्गा नगरपालिका	गुल्मी	७७८२०००	१८१४८४९७	१५०००००	९९०९६६५	**३७३४०१६२**	१२१९३२७०	**४९५३३४३२**
६१	सत्यवती गाउँपालिका	गुल्मी	६३३८०००	८५९४५८८	२००००००	४०७३६८८	**२१००६२७६**	६८८६७५३	**२७८९३०२९**
६२	ऐरावती गाउँपालिका	प्यूठान	५९६९०००	४६०७५३३	१४९५०००	३२८६९१९	**१५३५८४५२**	५६९६१०७	**२१०५४५५९**
६३	गौमुखी गाउँपालिका	प्यूठान	६११५०००	५२८१९६७	१३२००००	५५८०९४४	**१८२९७९११**	५५०९४४२	**२३८०७३५३**
६४	झिमरुक गाउँपालिका	प्यूठान	६७४८०००	६७१४३६७	१४१७६१०	३५५५०२३	**१८४३५०००**	५७१८०८३	**२४१५३०८३**
६५	नौबहिनी गाउँपालिका	प्यूठान	६७४२०००	६५६९१२९	१४००४२०	५१२८५४६	**१९८४००९५**	७४५७३६५	**२७२९७४६०**
६६	प्यूठान नगरपालिका	प्यूठान	८३५८०००	१३३३४४५५	१३९५५९३	७१०६०९०	**३०१९४१३८**	१२७८७२८२	**४२९८१४२०**
६७	मल्लरानी गाउँपालिका	प्यूठान	५२७१०००	६२५४५९२	१२३६५००	४२१५५९४	**१६९७७६८६**	३८६४३२८	**२०८४२०१४**
६८	माण्डवी गाउँपालिका	प्यूठान	४७१५०००	६२२९८२१	१२३७१११	३८४५९१४	**१६०२७८४६**	५८४२१७२	**२१८७००१८**
६९	सरुमारानी गाउँपालिका	प्यूठान	५२३००००	६०१०१२१	१७०१८७५	४५४२२१९	**१७४८४२१५**	६३३९४९१	**२३८२३७०६**
७०	स्वर्गद्वारी नगरपालिका	प्यूठान	६८८२०००	१०१६९८०९	१५६३३०६	६७६२८९६	**२५३७८०११**	१३६९२७५२	**३९०७०७६३**

क्र.सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	समानीकरण अनुदान	सशर्त अनुदान	विषेश अनुदान	समपूरक अनुदान	कुल जम्मा अनुदान	सवारी साधन कर	जम्मा अनुदान र सवारी साधन कर
७१	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	रुकुम (पूर्वी भाग)	६९३९०००	५८८५३६७	१९९२१२०	६७०१७६६	**२१५१८२५३**	९७१०५७१	**३१२२८८२४**
७२	भूमे गाउँपालिका	रुकुम (पूर्वी भाग)	७३०५०००	६७३२०९६	१९९९९९७	५९९९५१०	**२२०३६६०३**	७३६९८०५	**२९४०६४०७**
७३	सिस्ने गाउँपालिका	रुकुम (पूर्वी भाग)	७२९४०००	५८६००१३	४६४०००	०	**१३६१८०१३**	७२४२०२९	**२०८६००४२**
७४	गगादेव गाउँपालिका	रोल्पा	५४३६०००	७८८४८२०		२६३०१००	**१५९५०९२०**	५४९५८४३	**२१४४६७६३**
७५	त्रिवेणी गाउँपालिका	रोल्पा	६२७८०००	१६९६७६५८		६८८५६००	**३०१३१२५८**	८७३४२५९	**३८८६५५१७**
७६	थबाङ्ग गाउँपालिका	रोल्पा	३९२५०००	९०९६२२३	१३४८४७७	५९३५३८८	**२०३०५०८८**	३९५८६४५	**२४२६३७३३**
७७	परिवर्तन गाउँपालिका	रोल्पा	५५३४०००	८०२५३४४		३१२१४४०	**१६६८०७८४**	५२४२४०७	**२१९२३१९०**
७८	माडी गाउँपालिका	रोल्पा	५०११०००	९५८०६५७	१९५१७६१	५६६७६२८	**२२२११०४६**	५५८०७७९	**२७७९१८२५**
७९	रुन्टीगढी गाउँपालिका	रोल्पा	६६३२०००	१४०५३२२६	१६१७३६९	४०४७४६०	**२६३५००५५**	९४९४६७९	**३५८४४७३४**
८०	रोल्पा नगरपालिका	रोल्पा	७४५७०००	११३९८७४३	१९३२९८५	६५२०८१७	**२७३०९५४५**	२३६३०७३६	**५०९४०२८१**
८१	लुङ्ग्री गाउँपालिका	रोल्पा	५६३९०००	८३६५४२०	१५५२३७९	४९५०६१०	**२०५०७४०९**	५८६५२००	**२६३७२६०९**
८२	सुनछहरी गाउँपालिका	रोल्पा	४५४६०००	१०६०००३८	१४९९९६४	६७४३३०६	**२३३८९३०८**	६१२२२८७	**२९५११५९५**
८३	सुनिल स्मृति गाउँपालिका	रोल्पा	६६८६०००	१०४१४४६०	१७०३०३४	४४२७८६८	**२३२३१३६२**	७९२३५०१	**३११५४८६३**
८४	गढवा गाउँपालिका	दाङ	८५८००००	७१४८०४०	१२५८९००	४३१००९५	**२१२९७०३५**	१३७२८३५२	**३५०२५३८७**
८५	घोराही उपमहानगरपालिका	दाङ	२२०४७०००	१५८७८९६७		१३०२२०००	**५०९४७९६७**	४३७१६६९६	**९४६६४६६३**
८६	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका	दाङ	२०३९७०००	१२२४१६८१		७२०७१४९	**३९८४५८३०**	३२७४८४८४	**७२५९४३१४**
८७	दंगीशरण गाउँपालिका	दाङ	६११५०००	४५८३२३१		४६५८२६०	**१५३५६४९१**	५२६७५५१	**२०६२४०४२**
८८	बंगलाचुली गाउँपालिका	दाङ	६२३७०००	६३२५९२९		६२१२६८८	**१८७७५६१७**	८०६०९५४	**२६८३६५७१**
८९	बबई गाउँपालिका	दाङ	६९४२०००	४५७८६०५	८०४१५१	४१०७००३	**१६४३१७५९**	७४२६५४०	**२३८५८२९९**
९०	राजपुर गाउँपालिका	दाङ	६३९५०००	५७७०२१६		३२८५०७२	**१५४५०२८८**	१५६७६९०६	**३११२७१९४**
९१	रासी गाउँपालिका	दाङ	९१०१०००	१६९६१०९७		६४८४२८७	**३२५४६३८४**	९७०२०२१	**४२२४८४०५**
९२	लमही नगरपालिका	दाङ	९९०२०००	७०२९०६४		५१२९२७८	**२२०६०३४२**	२७३६९५५३	**४९४२९८९५**
९३	शान्तिनगर गाउँपालिका	दाङ	६६१५०००	७६३६२९०	२००००००	५६९१६७६	**२१९४२९६६**	५६००९४९	**२७५४३९१५**
९४	कोहलपुर नगरपालिका	बाँके	१३५६९०००	१४७०९०९२	९०५२४४	१०५०००००	**३९६८३३३६**	१८४८१८२९	**५८१६५१६५**
९५	खजुरा गाउँपालिका	बाँके	१०४७६०००	५४११८२३	१९९९७००	४५५४४८६	**२२४४२००९**	९४९३४७८	**३१९३५४८७**
९६	जानकी गाउँपालिका	बाँके	८२३७०००	७३४११३१	११२५०	१८३११०३	**१७४२०४८४**	६७९७५९७	**२४२१८०८१**

क्र.सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	समानीकरण अनुदान	सशर्त अनुदान	विषेश अनुदान	समपूरक अनुदान	कुल जम्मा अनुदान	सवारी साधन कर	जम्मा अनुदान र सवारी साधन कर
९७	डुडुवा गाउँपालिका	बाँके	७९३९०००	८६५१९५०		६३८९०००	**२२९७९९५०**	६८१८१८७	**२९७९८१३७**
९८	नरैनापुर गाउँपालिका	बाँके	७४१००००	८१३२९५९		४१५९६१८	**१९७०२५७७**	८०८६३०८	**२७७८८८८५**
९९	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका	बाँके	२०५२१०००	१२३३७३९२		४६५७४६२	**३७५१५८५४**	२२१५८५५२	**५९६७४४०६**
१००	बैजनाथ गाउँपालिका	बाँके	१०९६१०००	४९९७१६०	१८२५०००	२५३४०९७	**२०३१७२५७**	११२५५३३०	**३१५७२५८७**
१०१	राप्ती सोनारी गाउँपालिका	बाँके	११२०८०००	९७५५०००	१४१४१३१	४१४७८५१	**२६५२४९८२**	३३५३२२४२	**६००५७२२४**
१०२	गुलरीया नगरपालिका	बर्दिया	१२२५५०००	१०५७७२०५		१०५०००००	**३३३३२२०५**	१५३७२७९८	**४८७०५००३**
१०३	गेरुवा गाउँपालिका	बर्दिया	७९९३०००	६०९०७००		५५४७३४९	**१९६३१०४९**	६३१७०२०	**२५९४८०६९**
१०४	ठाकुरबाबा नगरपालिका	बर्दिया	९४०००००	८०९६१५३		१०५०००००	**२७९९६१५३**	१३२७०९२७	**४१२६७०८०**
१०५	बढैयाताल गाउँपालिका	बर्दिया	९९६२०००	५२०६९७१	१४९४९४०	७००००००	**२३६६३९११**	९६२०२६४	**३३२८४१७५**
१०६	बाँसगढी नगरपालिका	बर्दिया	१०७५००००	१६१३९०२३		१०४१६४४२	**३७३०५४६५**	२४५२६१३४	**६१८३१५९९**
१०७	बारबर्दिया नगरपालिका	बर्दिया	११९९६०००	९१२१४९७	१६१७३७०	७३५५८००	**३००९०६६७**	१४१८४५१५	**४४२७५१८२**
१०८	मधुवन नगरपालिका	बर्दिया	९६२७०००	७१८५८८७	११६१०१२	१०५०००००	**२८४७३८९९**	८६८७४२३	**३७१६१३२२**
१०९	राजापुर नगरपालिका	बर्दिया	१११०७०००	१०७१०३३०	११३४१२	१०४०००००	**३२३३०७४२**	२०९२६९३५	**५३२५७६७७**
	कुल जम्मा		**९५००००००**	**९१४६२५१८४**	**१०८७१०७१४**	**६४३६५२०९१**	**२६१६९८७९९०**	**१२३७४२०५८३**	**३८५४४०८५७३**

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, २०८२

अनुसूची १०.३ : आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को स्थानीय तहको बजेट तथा खर्च स्थिति (रू. करोडमा)

क्र. स.	स्थानीय तह	चालु		पूँजीगत		वित्तीय		जम्मा			
		बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	खर्च(%)	मौज्दात
१	बर्दघाट नगरपालिका, नवलपरासी	५९	५४	३६	२९	०	०	९४	८२	८७.२	१२
२	रामग्राम नगरपालिका, नवलपरासी	५६	४२	८७	३८	०	०	१४३	८१	५६.४	६२
३	सुनवल नगरपालिका, नवलपरासी	६१	५०	४०	२३	०	०	१०२	७३	७२.१	२८
४	सुस्ता गाउँपालिका, नवलपरासी	३३	२७	३३	२३	०	०	६६	५०	७५.८	१६
५	पाल्हिनन्दन गाउँपालिका, नवलपरासी	३६	२७	१९	९	०	०	५४	३५	६५.२	१९
६	प्रतापपुर गाउँपालिका, नवलपरासी	४८	३९	२५	१५	०	०	७३	५४	७४.०	१९
७	सरावल गाउँपालिका, नवलपरासी	३६	३२	१९	१५	०	०	५५	४७	८४.७	८
८	बुटवल उपमहानगरपालिका, रुपन्देही	१६८	१११	१६०	६४	१	१	३२९	१७५	५३.१	१५५
९	तिलोत्तमा नगरपालिका, रुपन्देही	९२	७८	१४९	७९	०	०	२४२	१५७	६४.९	८५
१०	देवदह नगरपालिका, रुपन्देही	५७	४७	६८	३०	०	०	१२५	७७	६१.४	४८
११	लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका, रुपन्देही	६६	५९	३६	३१	०	०	१०२	९०	८८.२	१२
१२	सिद्धार्थनगर नगरपालिका, रुपन्देही	६३	५५	४१	३३	०	०	१०४	८८	८४.५	१६
१३	सैनामैना नगरपालिका, रुपन्देही	५४	४५	२७	१९	०	०	८०	६४	७९.४	१७
१४	ओमसतिया गाउँपालिका, रुपन्देही	३२	२७	१८	१४	०	०	५०	४२	८३.०	९
१५	कन्चन गाउँपालिका, रुपन्देही	३७	३१	२१	१८	०	०	५८	४८	८२.९	१०
१६	कोटहीमाई गाउँपालिका, रुपन्देही	३४	२८	१४	१०	०	०	४८	३७	७७.९	११
१७	गैडहवा गाउँपालिका, रुपन्देही	४४	३७	२१	१७	०	०	६५	५४	८३.७	११
१८	मर्चवारी गाउँपालिका, रुपन्देही	३६	२८	१३	१०	०	०	४९	३८	७८.१	११
१९	मायादेवी गाउँपालिका, रुपन्देही	४१	३४	२८	२२	०	०	६९	५६	८१.०	१३
२०	रोहिणी गाउँपालिका, रुपन्देही	४०	३३	१९	१५	०	०	५९	४९	८३.०	१०
२१	सम्मरीमाई गाउँपालिका, रुपन्देही	३४	२७	१७	१५	०	०	५१	४२	८३.८	८
२२	सियारी गाउँपालिका, रुपन्देही	४४	४०	३०	२४	०	०	७४	६३	८५.५	११

क्र. स.	स्थानीय तह	चालु		पूँजीगत		वित्तीय		जम्मा			
		बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	खर्च(%)	मौज्दात
२३	सुद्धोधन गाउँपालिका, रुपन्देही	४०	३३	३२	२०	०	०	७२	५३	७३.८	१९
२४	कपिलवस्तु नगरपालिका, कपिलवस्तु	६७	५५	४३	२६	०	०	१११	८०	७२.७	३०
२५	कृष्णनगर नगरपालिका, कपिलवस्तु	४९	३८	३२	२४	०	०	८१	६२	७६.१	१९
२६	बाणगंगा नगरपालिका, कपिलवस्तु	७८	६७	५२	३८	०	०	१३०	१०४	८०.०	२६
२७	बुद्दभुमी नगरपालिका, कपिलवस्तु	६३	५१	३३	२४	०	०	९६	७५	७७.९	२१
२८	महाराजगंज नगरपालिका. कपिलवस्तु	४८	३९	३७	२९	०	०	८५	६८	८०.२	१७
२९	शिवराज नगरपालिका, कपिलवस्तु	६६	५९	३२	२३	०	०	९८	८२	८३.९	१६
३०	मायादेवी गाउँपालिका, कपिलवस्तु	४६	३९	२०	१७	०	०	६६	५६	८४.०	११
३१	यशोधरा गाउँपालिका, कपिलवस्तु	४४	३५	१८	१२	०	०	६१	४७	७५.८	१५
३२	विजयनगर गाउँपालिका, कपिलवस्तु	४१	३४	२५	२०	०	०	६६	५४	८१.८	१२
३३	शुद्दोधन गाउँपालिका, कपिलवस्तु	३६	३०	१८	१२	०	०	५४	४२	७८.१	१२
३४	तानसेन नगरपालिका,पाल्पा	६३	५६	९१	६०	०	०	१५४	११७	७५.९	३७
३५	रामपुर नगरपालिका,पाल्पा	५५	५०	१९	१५	०	०	७४	६५	८७.३	९
३६	तिनाउ गाउँपालिका,पाल्पा	३८	३१	१७	१३	०	०	५५	४४	८०.४	११
३७	निस्दि गाउँपालिका,पाल्पा	४३	३८	१९	१३	०	०	६१	५१	८२.५	११
३८	पुर्वखोला गाउँपालिका,पाल्पा	३५	३१	११	९	०	०	४६	३९	८५.५	७
३९	बगनासकाली गाउँपालिका,पाल्पा	३७	३४	२०	१७	०	०	५७	५१	८९.३	६
४०	माथागढी गाउँपालिका,पाल्पा	४६	३७	१६	१३	०	०	६२	५०	८०.३	१२
४१	रम्भा गाउँपालिका,पाल्पा	३५	३०	१४	११	०	०	४९	४१	८३.९	८
४२	रिब्दिकोट गाउँपालिका,पाल्पा	३७	३४	२०	१६	०	०	५७	५०	८७.०	७
४३	रैनादेवी छहरा गाउँपालिका,पाल्पा	५०	४०	२३	१७	०	०	७४	५७	७७.९	१६
४४	भुमिकास्थान नगरपालिका,अर्घाखाँची	४९	४१	२२	१८	०	०	७१	६०	८४.६	११
४५	शितगंगा नगरपालिका,अर्घाखाँची	६४	५५	२३	१९	०	०	८७	७४	८५.२	१३

क्र. स.	स्थानीय तह	चालु		पूँजीगत		वित्तीय		जम्मा			
		बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	खर्च(%)	मौज्दात
४६	सन्धिखर्क नगरपालिका,अर्घाखाँची	५६	५०	३२	३०	०	०	८८	८०	९०.६	८
४७	छत्रदेव गाउँपालिका,अर्घाखाँची	३९	३२	१५	१३	०	०	५४	४६	८४.९	८
४८	पाणिनी गाउँपालिका,अर्घाखाँची	४९	४३	१७	१५	०	०	६६	५८	८७.९	८
४९	मालारानी गाउँपालिका,अर्घाखाँची	४५	३९	१८	१५	०	०	६३	५४	८५.४	९
५०	मुसिकोट नगरपालिका,गुल्मी	४८	४२	२४	१७	०	०	७२	५९	८१.६	१३
५१	रेसुङ्गा नगरपालिका,गुल्मी	४७	४३	१८	१५	०	०	६५	५८	९०.४	६
५२	इस्मा गाउँपालिका,गुल्मी	३४	२८	१४	१२	०	०	४८	४१	८४.९	७
५३	कालीगण्डकी गाउँपालिका,गुल्मी	४१	३३	१८	१२	०	०	५८	४६	७८.३	१३
५४	गुल्मीदरबार गाउँपालिका,गुल्मी	३५	३१	१३	१०	०	०	४८	४१	८५.६	७
५५	चन्द्रकोट गाउँपालिका,गुल्मी	३९	३३	११	८	०	०	५०	४२	८२.५	९
५६	छत्रकोट गाउँपालिका,गुल्मी	३५	३१	१९	१८	०	०	५४	४९	९०.९	५
५७	धुर्कोट गाउँपालिका,गुल्मी	३८	३४	१६	१४	०	०	५४	४९	९०.०	५
५८	मदाने गाउँपालिका,गुल्मी	३६	३२	१६	१४	०	०	५२	४६	८९.२	६
५९	मालिका गाउँपालिका,गुल्मी	३८	३४	१८	१६	०	०	५६	५०	८८.८	६
६०	रुरुक्षेत्र गाउँपालिका,गुल्मी	३७	३३	२०	१९	०	०	५८	५३	९१.०	५
६१	सत्यवती गाउँपालिका,गुल्मी	४०	३६	१६	११	०	०	५६	४७	८३.१	१०
६२	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका,रुकुमकोट	३९	३४	१९	१७	०	०	५७	५१	८८.६	७
६३	भूमे गाउँपालिका,रुकुमकोट	३२	२९	१७	१५	०	०	५०	४४	८८.६	६
६४	सिस्ने गाउँपालिका,रुकुमकोट	४१	३५	१४	१०	०	०	५५	४५	८२.१	१०
६५	रोल्पा नगरपालिका,रोल्पा	४६	४०	१९	१४	०	०	६४	५३	८३.३	११
६६	त्रिवेणी गाउँपालिका,रोल्पा	३७	३३	२२	१४	०	०	५९	४७	७९.८	१२
६७	थबाङ गाउँपालिका,रोल्पा	२४	१८	१५	१२	०	०	३८	३०	७८.३	८
६८	परिवर्तन गाउँपालिका,रोल्पा	३३	२८	१४	११	०	०	४७	३९	८३.१	८

क. स.	स्थानीय तह	चालु		पूँजीगत		वित्तीय		जम्मा			
		बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	खर्च(%)	मौज्दात
६९	माडी गाउँपालिका,रोल्पा	३१	२७	१०	८	०	०	४०	३६	८८.७	५
७०	रुन्टीगढी गाउँपालिका,रोल्पा	३९	३५	१९	१५	०	०	५८	५०	८५.३	९
७१	लुङग्री गाउँपालिका,रोल्पा	३१	२६	१६	१४	०	०	४७	४१	८५.६	७
७२	गंगादेव गाउँपालिका,रोल्पा	३४	२९	१३	११	०	०	४८	४०	८३.६	८
७३	सुनछहरी गाउँपालिका,रोल्पा	२९	२४	१३	११	०	०	४२	३६	८४.४	७
७४	सुनिलस्मृति गाउँपालिका,रोल्पा	३९	३४	१६	१२	०	०	५५	४६	८२.६	१०
७५	प्युठान नगरपालिका,प्युठान	५२	४७	१९	१४	०	०	७१	६२	८६.४	१०
७६	स्वर्गद्वारी नगरपालिका,प्युठान	४५	४०	३०	२६	०	०	७५	६६	८७.३	१०
७७	ऐरावती गाउँपालिका,प्युठान	३२	२९	१६	१४	०	०	४९	४३	८७.२	६
७८	गौमुखी गाउँपालिका,प्युठान	३५	३२	१२	१०	०	०	४७	४२	९०.२	५
७९	झिमरुक गाउँपालिका,प्युठान	३९	३४	२१	१७	०	०	६०	५१	८४.८	९
८०	नौबहिनी गाउँपालिका,प्युठान	३७	३४	१५	१४	०	०	५३	४८	९१.६	४
८१	मल्लरानी गाउँपालिका,प्युठान	२७	२४	१४	९	०	०	४२	३४	८०.२	८
८२	माण्डवी गाउँपालिका,प्युठान	२९	२५	१४	११	०	०	४२	३६	८४.४	७
८३	सरुमारानी गाउँपालिका,प्युठान	३२	२८	९	७	०	०	४१	३५	८५.९	६
८४	घोराही उप महानगरपालिका,दाङ	१३३	११३	१०२	६८	०	०	२३४	१८२	७७.५	५३
८५	तुल्सीपुर उप महानगरपालिका,दाङ	१३०	१०४	७८	५०	०	०	२०७	१५४	७४.२	५४
८६	लमही नगरपालिका,दाङ	५१	४२	३४	२४	०	०	८४	६६	७८.१	१९
८७	गढवा गाउँपालिका,दाङ	४१	३७	३१	२३	०	०	७१	६०	८४.३	११
८८	दँगीशरण गाउँपालिका,दाङ	२८	२४	१६	१३	०	०	४३	३७	८५.६	६
८९	बँगलाचुली गाउँपालिका,दाङ	३७	३२	१४	११	०	०	५१	४२	८३.०	९
९०	बबई गाउँपालिका,दाङ	३१	२५	१६	१२	०	०	४७	३७	७८.२	१०
९१	राजपुर गाउँपालिका,दाङ	४१	३२	२७	१५	०	०	६८	४७	६९.२	२१

क्र. स.	स्थानीय तह	चालु		पूँजीगत		वित्तीय		जम्मा			
		बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	खर्च(%)	मौज्दात
९२	राप्ती गाउँपालिका,दाङ	४७	४०	१८	१५	०	०	६५	५५	८५.५	९
९३	शान्तिनगर गाउँपालिका,दाङ	३१	२८	१४	१२	०	०	४५	४०	८८.८	५
९४	नेपालगँज उप महानगरपालिका,बाँके	११८	१०३	५५	३६	४	४	१७७	१४३	८०.८	३४
९५	कोहलपुर नगरपालिका,बाँके	७३	६४	३९	२९	०	०	११२	९३	८२.८	१९
९६	खजुरा गाउँपालिका,बाँके	५७	५२	२१	१८	०	०	७८	७०	८९.७	८
९७	जानकी गाउँपालिका,बाँके	३७	३४	१८	१२	०	०	५५	४६	८३.७	९
९८	डुडुवा गाउँपालिका,बाँके	४०	३४	२१	१७	०	०	६२	५१	८३.१	१०
९९	नरैनापुर गाउँपालिका,बाँके	३९	३५	२०	१५	०	०	५९	५१	८६.०	८
१००	बैजनाथ गाउँपालिका,बाँके	५४	४५	३०	२५	०	०	८३	७०	८४.५	१३
१०१	राप्तीसोनारी गाउँपालिका,बाँके	६७	५५	२७	१७	०	०	९४	७२	७७.१	२२
१०२	गुलरिया नगरपालिका,बर्दिया	५६	५०	२३	२२	०	०	७९	७२	९०.६	७
१०३	ठाकुरबाबा नगरपालिका,बर्दिया	५३	४७	३५	२४	०	०	८८	७१	८०.२	१७
१०४	बाँसगढी नगरपालिका,बर्दिया	५१	४४	४६	३५	०	०	९७	७९	८१.५	१८
१०५	बारबर्दिया नगरपालिका,बर्दिया	६०	५३	३९	२९	०	०	१००	८१	८१.८	१८
१०६	मधुवन नगरपालिका,बर्दिया	४७	४१	२०	१७	०	०	६७	५७	८५.९	९
१०७	राजापुर नगरपालिका,बर्दिया	६०	५०	२२	२०	०	०	८२	७१	८५.९	१२
१०८	गेरुवा गाउँपालिका,बर्दिया	४०	३३	१७	१२	०	०	५७	४५	७८.१	१३
१०९	बढैयाताल गाउँपालिका,बर्दिया	४८	३८	४२	२२	०	०	८९	६०	६६.८	३०

स्रोत: महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२